Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2024/5451

10.10.2024.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN REVĪZIJAS PALĀTAI

Eiropas Attīstības fonda 2023. finanšu gada pārskati

(C/2024/5451)

SATURA RĀDĪTĀJS

Lappuse

PĀRSKATU APLIECINĀŠANA 2

EAF LĪDZEKĻU IZLIETOJUMS UN UZSKAITE 3

EIROPAS KOMISIJAS PĀRVALDĪTIE LĪDZEKĻI 7

EAF FINANŠU PĀRSKATI 9

EAF KONSOLIDĒTO ES TRASTA FONDU FINANŠU PĀRSKATI 50

ES TRASTA FONDA *"BÊKOU"* 2023. GADA FINANŠU PĀRSKATI 51

ESTF ĀFRIKAI 2023. GADA FINANŠU PĀRSKATI 58

KONSOLIDĒTIE EAF UN ES TRASTA FONDU FINANŠU PĀRSKATI 65

EAF ZIŅOJUMS PAR FINANSIĀLO ĪSTENOŠANU 70

PĀRSKATU APLIECINĀŠANA

Eiropas Attīstības fonda 2023. gada pārskati ir sagatavoti saskaņā ar 11. Eiropas Attīstības fonda finanšu regulas X sadaļu un grāmatvedības principiem, noteikumiem un metodēm, kas izklāstīti šo finanšu pārskatu skaidrojumos.

Atzīstu savu atbildību par Eiropas Attīstības fonda gada pārskatu sagatavošanu un izklāstu saskaņā ar 11. Eiropas Attīstības fonda finanšu regulas 18. pantu.

Esmu saņēmusi visu informāciju, kas vajadzīga, lai sagatavotu pārskatus, kuros atspoguļoti Eiropas Attīstības fonda aktīvi un saistības, kā arī budžeta izpilde, no kredītrīkotāja un EIB, kas ir apliecinājuši tās ticamību.

Ar šo es apliecinu, ka, pamatojoties uz šo informāciju un uz pārbaudēm, kuras uzskatīju par nepieciešamām pārskatu apstiprināšanai, man ir pietiekama pārliecība, ka pārskati visos būtiskajos aspektos sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par Eiropas Attīstības fonda finanšu stāvokli.

Rosa ALDEA BUSQUETS

grāmatvede

2024. gada 19. jūnijā

EAF LĪDZEKĻU IZLIETOJUMS UN UZSKAITE

1. PAMATINFORMĀCIJA

Eiropas Savienībai (turpmāk "ES") ir sadarbības attiecības ar daudzām jaunattīstības valstīm. Šādu attiecību galvenais nolūks ir veicināt ekonomikas, sociālās jomas un vides attīstību, un galvenais mērķis ir nabadzības mazināšana un izskaušana ilgtermiņā, sniedzot saņēmējvalstīm attīstības palīdzību un tehnisko palīdzību. Lai to sasniegtu, ES kopā ar partnervalstīm izstrādā sadarbības stratēģijas un piesaista finanšu resursus to īstenošanai. Šie ES resursi, kas piešķirti attīstības sadarbībai, tiek iegūti no šādiem trīs avotiem:

— ES budžets,

— Eiropas Attīstības fonds un

— Eiropas Investīciju banka.

EAF netiek finansēts no ES budžeta. Tas ir izveidots ar iekšēju nolīgumu starp Padomē esošajiem dalībvalstu pārstāvjiem, un to pārvalda īpaša komiteja. Eiropas Komisija (turpmāk "Komisija") atbild par to operāciju finansiālo īstenošanu, kuras veic ar EAF līdzekļiem. Eiropas Investīciju banka (turpmāk "EIB") pārvalda ieguldījumu mehānismu.

EAF sastāv no atsevišķiem EAF. Katru EAF izveido uz apmēram pieciem gadiem, un to reglamentē atsevišķa finanšu regula, kurā noteikta prasība sagatavot konkrētus finanšu pārskatus. Šie finanšu pārskati tiek sagatavoti arī apkopotā veidā, lai sniegtu vispārēju ieskatu par to resursu finanšu stāvokli, par kuriem ir atbildīga Komisija.

Līdz 2021. gadam, kad 11. Eiropas Attīstības fonds sasniedza savu pēdējo posmu līdz ar turpināmības klauzulas stāšanos spēkā 2020. gada 31. decembrī, Eiropas Attīstības fonds (turpmāk "EAF") bija galvenais instruments atbalsta sniegšanai attīstības sadarbībai ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (turpmāk "ĀKK") valstīm un aizjūras zemēm un teritorijām (turpmāk "AZT"). No 2021. gada ES sadarbība ar ĀKK valstīm un AZT tiek finansēta no ES budžeta.

ĀKK un ES partnerattiecību nolīguma ietvaros tika izveidots ieguldījumu mehānisms, ko pārvalda EIB un ko izmanto, lai atbalstītu privātā sektora attīstību ĀKK valstīs, finansējot galvenokārt, bet ne tikai, privātos ieguldījumus. Mehānisms ir izstrādāts kā atjaunojams fonds, lai atmaksātās aizdevumu summas varētu atkal ieguldīt citās operācijās, tādējādi nodrošinot pašatjaunojošu un finansiāli neatkarīgu mehānismu. Tā kā ieguldījumu mehānismu nepārvalda Komisija, tas nav konsolidēts gada pārskatu pirmajā daļā – EAF finanšu pārskatos un saistītajā ziņojumā par finansiālo īstenošanu. EIB sagatavotie ieguldījumu mehānisma finanšu pārskati ir iekļauti kā atsevišķa gada pārskatu daļa (II daļa), lai sniegtu pilnīgu priekšstatu par EAF palīdzību attīstības jomā.

2. KĀ FINANSĒ EAF?

Padome 2013. gada 2. decembrī pieņēma Regulu (ES, Euratom) Nr. 1311/2013 ([1]), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam. Šajā saistībā tika izlemts, ka ģeogrāfisko sadarbību ar ĀKK valstīm neintegrēs ES budžetā, bet to turpinās finansēt, izmantojot esošos starpvaldību EAF.

Atšķirībā no ES budžeta EAF darbība ir daudzgadīga. Katrs EAF ir kopējs fonds, kuru izmanto attīstības sadarbības īstenošanai laika posmā, kas parasti ilgst piecus gadus. Tā kā resursus piešķir uz vairākiem gadiem, piešķirtos līdzekļus var izmantot visā EAF periodā. Tas, ka budžets neatbilst gada pārskata principam, ir atspoguļots budžeta ziņojumā, kur EAF budžeta izpilde tiek vērtēta attiecībā pret kopējiem līdzekļiem.

([1]) Padomes Regula (ES, Euratom) Nr. 1311/2013 (2013. gada 2. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam (OV L 347, 20.12.2013., 884. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1311/oj).

EAF līdzekļi ir ES dalībvalstu *ad hoc* iemaksas. Apmēram reizi piecos gados dalībvalstu pārstāvji tiekas starpvaldību līmenī, lai lemtu par kopējo summu, ko piešķirs fondam, un lai pārraudzītu tā īstenošanu.

Komisija EAF pārvalda saskaņā ar Savienības politiku attīstības sadarbības jomā. Tā kā dalībvalstīm ir pašām sava attīstības veicināšanas un atbalsta politika papildus Savienības mēroga politikai, dalībvalstīm jāsaskaņo sava politika ar ES, lai nodrošinātu, ka tās papildina viena otru.

Papildus iepriekš minētajām iemaksām dalībvalstis var iesaistīties līdzfinansēšanas pasākumos vai veikt brīvprātīgas finanšu iemaksas EAF.

3. **EAF DARBĪBAS PĒC 2020. GADA 31. DECEMBRA**

Lai gan 8. EAF tika oficiāli slēgts 2021. gadā, slēdzot visus līgumus un finanšu lēmumus, šī slēgšana 2021. gada pārskatos nebija pilnībā atspoguļota, jo joprojām nebija izpildīti vairāki atgūšanas rīkojumi, tai skaitā tiesvedības lietas. 2022. gada 31. decembrī EAF neto aktīvi bija 180 miljoni EUR. Kapitālu un rezerves izmantoja, lai segtu 8. EAF uzkrātos zaudējumus, bet pārējos atlikumus pārvietojot uz 9. EAF saskaņā ar 9. EAF piemērojamās Finanšu regulas ([2]) 3. daļas noteikumiem.

Komisija pašlaik strādā pie 9. EAF slēgšanas. Pašlaik joprojām ir 10 spēkā esoši līgumi, kuriem principā būtu jābeidzas 2024. gadā. Šie līgumi, ko finansē no 9. EAF, joprojām ir aktīvi un tiks slēgti noteiktajā termiņā, veicinot ar 9. EAF saistīto darbību un projektu pabeigšanu. Pilnīgu 9. EAF slēgšanu var pabeigt tikai pēc visu līgumu beigām un pēc to izvērtējumu un revīziju pabeigšanas.

10. EAF slēgšana norit labi, jo 96,1 % no tā līgumiem jau ir slēgti. Tomēr atlikušo darbības un finanšu slēgšana prasīs zināmu laiku. Lai veiktu finanšu slēgšanu, ir jāuzsāk un jāpabeidz visi nepieciešamie izvērtējumi, revīzijas un līdzekļu atgūšana.

Līdz ar turpināmības klauzulas stāšanos spēkā 2020. gada 31. decembrī 11. EAF ir sasniedzis savu pēdējo posmu. Šī klauzula nosaka saistību uzņemšanās pēdējo datumu, kas nozīmē, ka kopš 2021. gada 11. EAF ietvaros vairs nevar parakstīt finansēšanas nolīgumus. Tomēr 11. Eiropas Attīstības fonda finansētie projekti, kas būs iesākušies, turpināsies līdz to pilnīgai pabeigšanai.

Saistībā ar jauno daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam ES sadarbība ar ĀKK valstīm ir integrēta Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā "Eiropa pasaulē". Savukārt uz sadarbību ar AZT pašlaik attiecas Lēmums par aizjūras asociāciju (AAL). Tas nozīmē, ka līdz 2021. gadam EAF programmas finansēja no brīvprātīgām ES dalībvalstu iemaksām, savukārt no 2021. gada attīstības programmas tiks finansētas no ES budžeta. Tas nozīmē arī to, ka attīstības programmu finansēšana jāapstiprina Eiropas Parlamentam un ka darījumiem jāatbilst ES finanšu noteikumiem tāpat kā citām ES finansētām programmām.

4. **GADA BEIGU PĀRSKATI**

4.1. **GADA PĀRSKATI**

Saskaņā ar EAF finanšu regulas 18. panta 3. punktu EAF finanšu pārskatus sagatavo, pamatojoties uz uzkrājumu grāmatvedības noteikumiem, kas, savukārt, balstīti uz starptautiskajiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem (SPSGS). Šos Komisijas grāmatveža pieņemtos grāmatvedības noteikumus piemēro visās ES iestādēs un struktūrās, lai ieviestu vienotu grāmatvedības, novērtēšanas un pārskatu sagatavošanas noteikumu kopumu, tādējādi saskaņojot finanšu pārskatu sagatavošanas procesu. Minētos ES grāmatvedības noteikumus piemēro arī EAF, vienlaikus ņemot vērā tā darbību specifiku.

EAF gada pārskatu sagatavošana ir uzticēta Komisijas grāmatvedei, kas ir EAF grāmatvede un nodrošina, ka EAF gada pārskati sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par EAF finanšu stāvokli.

([2]) OV L 83, 1.4.2003., 27. lpp.

Gada pārskatu struktūra ir šāda:

I daļa – Komisijas pārvaldītie līdzekļi:

i) EAF finanšu pārskati un skaidrojumi;

ii) EAF konsolidēto ES trasta fondu finanšu pārskati;

iii) EAF un ES trasta fondu konsolidētie finanšu pārskati;

iv) ziņojums par EAF finansiālo īstenošanu;

II daļa – gada īstenošanas ziņojums: EIB pārvaldītie līdzekļi:

i) ieguldījumu mehānisma finanšu pārskati.

Daļā "EAF konsolidēto ES trasta fondu finanšu pārskati" ir iekļauti šādu divu EAF ietvaros izveidotu trasta fondu finanšu pārskati: ES trasta fonds "*Bêkou*" (skatīt iedaļu "ES trasta fonda "*Bêkou*" finanšu pārskati") un ES trasta fonds Āfrikai (skatīt iedaļu "ES trasta fonda Āfrikai finanšu pārskati"). Trasta fondu atsevišķos finanšu pārskatus sagatavo Komisijas grāmatveža pārraudzībā, un privāts revidents veic to ārēju revīziju. Trasta fondu skaitļi, kas ietverti šajos gada pārskatos, ir provizoriski.

Komisijai EAF gada pārskati jāpieņem ne vēlāk kā bilances datumam sekojošā gada 31. jūlijā un jāiesniedz tie Eiropas Parlamentam un Padomei, kam jāpieņem lēmums par izpildes apstiprināšanu.

5. REVĪZIJA UN IZPILDES APSTIPRINĀJUMS

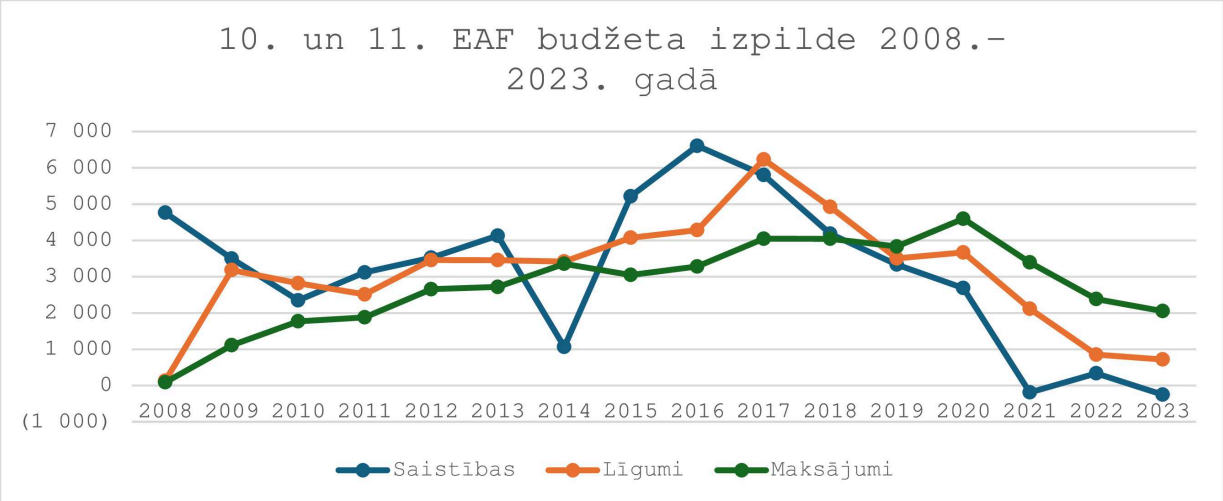
5.1. REVĪZIJA

EAF gada pārskatus revidē tā ārējais revidents – Eiropas Revīzijas palāta (turpmāk "ERP"), kas sagatavo gada ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei.

5.2. IZPILDES APSTIPRINĀJUMS

Izpildes apstiprinājums ir galīgais kontroles mehānisms attiecībā uz EAF finansiālo īstenošanu konkrētā finanšu gadā. Pēc revīzijas veikšanas un gada pārskatu pabeigšanas Padomei jāsniedz ieteikums, un Eiropas Parlamentam pēc tam jāpieņem lēmums par to, vai apstiprināt Komisijai EAF finansiālo īstenošanu konkrētā finanšu gadā. Minētā lēmuma pamatā ir ERP veiktā pārskatu pārbaude un tās gada ziņojums (kurā ietilpst oficiālā ticamības deklarācija), kā arī Komisijas atbildes uz budžeta izpildes apstiprinātājiestādes jautājumiem un papildu informācijas pieprasījumiem.

BŪTISKĀKĀ INFORMĀCIJA PAR FINANSIĀLO ĪSTENOŠANU 2023. GADĀ

* Neto summa, tikai 10. un 11. EAF.

Budžeta izpilde

2023. gadā 10. un 11. EAF ietvaros uzņemtās individuālās saistības un veikti neto maksājumi bija attiecīgi 720 miljonu EUR un 2 053 miljonu EUR apmērā. EAF ietvaros veikto maksājumu kopējā bruto summa bija 2 103,48 miljoni EUR, kas ir 105,17 % no dalībvalstīm nospraustā 2 000 miljonu EUR mērķa.

Padome 2022. gadā vienprātīgi nolēma atkārtoti izmantot summu 600 miljonu EUR apmērā no 10. un 11. EAF atbrīvotajiem līdzekļiem, lai finansētu darbības, kuru mērķis ir Krievijas agresijas kara Ukrainā radītās pārtikas nodrošinājuma krīzes un ekonomiskā satricinājuma novēršana ĀKK valstīs. Komisija jau bija uzņēmusies saistības par šiem 600 miljoniem EUR un izmaksājusi 221 miljonu EUR 2022. gadā, kam sekoja 87 miljoni EUR 2023. gadā.

Darbību ietekme finanšu pārskatos

Iepriekš minēto darbību ietekme finanšu pārskatos vislabāk ir redzama, aplūkojot šādas pozīcijas:

— priekšfinansējums (skatīt 2.2. skaidrojumu) – samazinājums par 356 miljoniem EUR, lielākoties tāpēc, ka tika veikts mazāk avansa maksājumu. Šis samazinājums galvenokārt ir saistīts ar to, ka kopš 2021. gada ir samazinājies jauno līgumu skaits. 2021. gadā jauno līgumu summa bija 2 118 miljoni EUR, kas 2022. gadā ievērojami samazinājās līdz 853 miljoniem EUR. 2023. gadā jaunie līgumi saglabājās šajā līmenī, proti, 860 miljonu EUR apmērā, jo Padome pieņēma lēmumu neizlietotos 10. un 11. EAF līdzekļus novirzīt ĀKK valstīm, reaģējot uz Krievijas agresijas karu Ukrainā,

— nauda un naudas ekvivalenti (skatīt 2.5. skaidrojumu) – samazinājums par 426 miljoniem EUR galvenokārt tāpēc, ka samazinājās līdzekļu devēju iemaksas, kas samazinājās no 2 500 miljoniem EUR 2022. gadā līdz 1 800 miljoniem EUR 2023. gadā,

— uzkrātie izdevumi (skatīt 2.8. skaidrojumu) – samazinājums par 147 miljoniem EUR, jo palielinājās to atvērto līgumu skaits gada beigās, attiecībā uz kuriem līdz gada beigām nebija apstiprinātu izmaksu prasījumu un tāpēc bija jāaprēķina izdevumi, un

— pamatdarbības izdevumi (skatīt 3.4. skaidrojumu) – kopējais pamatdarbības izdevumu samazinājums par 608 miljoniem EUR galvenokārt tāpēc, ka samazinājās izdevumi saistībā ar plānojamo atbalstu, ĀKK iekšējiem projektiem un iemaksām trasta fondos. Neraugoties uz to, izdevumi, kas saistīti ar ārkārtas palīdzību, palielinājās, jo atbrīvotie 10. un 11. EAF līdzekļi tika atkārtoti izmantoti, lai apkarotu Krievijas agresijas kara pret Ukrainu negatīvās sekas ĀKK valstīs.

EIROPAS KOMISIJAS PĀRVALDĪTIE LĪDZEKĻI

SATURA RĀDĪTĀJS

Lappuse

EAF FINANŠU PĀRSKATI 9

EAF BILANCE 10

EAF FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS 11

EAF NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS 11

PĀRSKATS PAR EAF NETO AKTĪVU IZMAIŅĀM 13

KATRA EAF BILANCE 13

KATRA EAF FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS 15

PĀRSKATS PAR KATRA EAF NETO AKTĪVU IZMAIŅĀM 16

SKAIDROJUMI PAR EAF FINANŠU PĀRSKATIEM 19

EAF KONSOLIDĒTO ES TRASTA FONDU FINANŠU PĀRSKATI 50

ES TRASTA FONDA "*BÊKOU*" 2023. GADA FINANŠU PĀRSKATI 51

BILANCE 55

FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS 56

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS 57

ESTF ĀFRIKAI 2023. GADA FINANŠU PĀRSKATI 58

BILANCE 62

FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS 63

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS 64

KONSOLIDĒTIE EAF UN ES TRASTA FONDU FINANŠU PĀRSKATI 65

KONSOLIDĒTĀ BILANCE 66

KONSOLIDĒTAIS FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS 67

KONSOLIDĒTAIS NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS 67

KONSOLIDĒTAIS PĀRSKATS PAR NETO AKTĪVU IZMAIŅĀM 69

EAF ZIŅOJUMS PAR FINANSIĀLO ĪSTENOŠANU 70

EAF FINANŠU PĀRSKATI ([3])

([3]) Jāņem vērā, ka skaitļi ir noapaļoti līdz miljoniem euro, tāpēc daži finanšu dati nākamajās tabulās var nesakrist.

EAF BILANCE

miljoni EUR

	Skaidrojums	31.12.2023.	31.12.2022.
ILGTERMIŅA AKTĪVI			
Finanšu aktīvi	2.1.	*87*	*67*
Priekšfinansējums	2.2.	*574*	*488*
Iemaksas trasta fondā	2.3.	*216*	*254*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi	2.4.	*5*	*7*
		883	**816**
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Finanšu aktīvi	2.1.	*3*	*3*
Priekšfinansējums	2.2.	*954*	*1 396*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi un ar komerciālu apmaiņu nesaistītas atgūstamās summas	2.4.	*24*	*27*
Nauda un naudas ekvivalenti	2.5.	*601*	*1 027*
		1 583	**2 454**
AKTĪVI KOPĀ		**2 466**	**3 270**
ILGTERMIŅA SAISTĪBAS			
Finanšu saistības	2.6.	*(5)*	*(7)*
		(5)	**(7)**
ĪSTERMIŅA SAISTĪBAS			
Kreditoru parādi	2.7.	*(391)*	*(426)*
Uzkrātie izdevumi	2.8.	*(984)*	*(1 131)*
		(1 375)	**(1 558)**
SAISTĪBAS KOPĀ		**(1 380)**	**(1 565)**
NETO AKTĪVI		**1 086**	**1 705**
KAPITĀLS UN REZERVES			
Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls	2.9.	*54 566*	*65 100*
Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla	2.9.	*2 252*	*2 252*
No iepriekšējiem gadiem pārvietotais saimnieciskās darbības rezultāts		*(53 484)*	*(62 834)*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts		*(2 249)*	*(2 813)*
NETO AKTĪVI		**1 086**	**1 705**

EAF FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS

miljoni EUR

	Skaidrojums	2023	2022
IEŅĒMUMI			
Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu			
Atgūšanas darbības	3.1.	*14*	*18*
		14	**18**
Ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu			
Finanšu ieņēmumi	3.2.	*9*	*2*
Citi ieņēmumi	3.2.	*43*	*77*
		52	**80**
Ieņēmumi kopā		**65**	**98**
IZDEVUMI			
Īstenojuši citi subjekti	3.3.	*(3)*	*(1)*
Atbalsta instrumenti	3.4.	*(2 181)*	*(2 789)*
Līdzfinansējuma izdevumi	3.5.	*(8)*	*4*
Finansējuma izmaksas	3.6.	*(7)*	*(6)*
Citi izdevumi	3.7.	*(116)*	*(119)*
Izdevumi kopā		**(2 315)**	**(2 911)**
GADA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS REZULTĀTS		**(2 249)**	**(2 813)**

EAF NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

miljoni EUR

	Skaidrojums	2023	2022
Gada saimnieciskās darbības rezultāts		*(2 249)*	*(2 813)*
Pamatdarbības			
Kapitāla palielinājums – iemaksas (neto)		*1 630*	*2 458*
Iemaksu trasta fondā (palielinājums)/samazinājums		*37*	*128*
Priekšfinansējuma (palielinājums)/samazinājums		*356*	*239*
Ar komerciālu apmaiņu saistītu debitoru parādu un ar komerciālu apmaiņu nesaistītu atgūstamo summu (palielinājums)/samazinājums		*4*	*5*
Uzkrājumu palielinājums/(samazinājums)		*2*	*1*
Finanšu saistību palielinājums/(samazinājums)		*(3)*	*(1)*
Kreditoru parādu palielinājums/(samazinājums)		*(35)*	*(75)*
Uzkrāto izdevumu un nākamo periodu ienākumu palielinājums/(samazinājums)		*(148)*	*123*
Citas ar naudas plūsmām nesaistītas pārmaiņas		—	—

miljoni EUR

	Skaidrojums	2023	2022
Investīciju darbības			
*Neatvasināto finanšu aktīvu patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā (palielinājums)/samazinājums**		*(20)*	*(31)*
NETO NAUDAS PLŪSMA		**(426)**	**34**
Naudas un naudas ekvivalentu neto palielinājums/(samazinājums)		*(426)*	*34*
Nauda un naudas ekvivalenti gada sākumā	2.5.	*1 027*	*994*
Nauda un naudas ekvivalenti gada beigās	2.5.	*601*	*1 027*

PĀRSKATS PAR EAF NETO AKTĪVU IZMAIŅĀM

miljoni EUR

	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Patiesās vērtības rezerve (F)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F)
ATLIKUMS 31.12.2021.	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	—	**2 061**
Kapitāla palielinājums – iemaksas	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	—	—		*2 457*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts	—	—	—	*(2 813)*	—		*(2 813)*
ATLIKUMS 31.12.2022.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	—	**1 705**
Kapitāla palielinājums – iemaksas	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	—	—		*1 630*
8. EAF slēgšana	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*	—		*(0)*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts	—	—	—	*(2 249)*	—		*(2 249)*
ATLIKUMS 31.12.2023.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 732)**	**2 252**	—	**1 086**

KATRA EAF BILANCE

miljoni EUR

	Skaidrojums	31.12.2023.					31.12.2022.				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā
ILGTERMIŅA AKTĪVI											
Finanšu aktīvi	2.1.	—	—	*14*	*73*	*87*	—	—	*(1)*	*67*	*67*
Priekšfinansējums	2.2.	—	—	*447*	*127*	*574*	—	—	*221*	*267*	*488*
Iemaksas trasta fondā	2.3.	—	*31*	*9*	*176*	*216*	—	*31*	*9*	*213*	*254*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi	2.4.	—	—	—	*5*	*5*	—	—	—	*7*	*7*
		—	**31**	**470**	**381**	**883**	—	**31**	**229**	**555**	**816**
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI											
Finanšu aktīvi	2.1.	—	—	—	*3*	*3*	—	—	—	*3*	*3*

miljoni EUR

	Skaidrojums	31.12.2023.					31.12.2022.				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā
Priekšfinansējums	2.2.	—	*5*	*113*	*835*	*954*	—	*14*	*427*	*954*	*1 396*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi un ar komerciālu apmaiņu nesaistītas atgūstamās summas	2.4.	—	—	*10*	*14*	*24*	—	—	*10*	*16*	*27*
EAF savstarpējie konti		—	*(200)*	*426*	*(226)*	—	*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	—
Nauda un naudas ekvivalenti	2.5.	—	—	—	*601*	*601*	—	—	—	*1 027*	*1 027*
		—	**(195)**	**549**	**1 229**	**1 583**	**180**	**(355)**	**1 240**	**1 389**	**2 454**
AKTĪVI KOPĀ		—	**(163)**	**1 020**	**1 610**	**2 466**	**180**	**(324)**	**1 469**	**1 945**	**3 270**
ILGTERMIŅA SAISTĪBAS											
Finanšu saistības	2.6.	—	—	—	*(5)*	*(5)*	—	—	*(0)*	*(7)*	*(7)*
		—	—	—	**(5)**	**(5)**	—	—	**(0)**	**(7)**	**(7)**
ĪSTERMIŅA SAISTĪBAS						—					
Kreditoru parādi	2.7.	—	—	*(63)*	*(328)*	*(391)*	—	*(0)*	*(34)*	*(391)*	*(426)*
Uzkrātie izdevumi	2.8.	—	—	*(129)*	*(855)*	*(984)*	—	*(7)*	*(119)*	*(1 006)*	*(1 131)*
		—	—	**(192)**	**(1 183)**	**(1 375)**	—	**(7)**	**(153)**	**(1 397)**	**(1 558)**
SAISTĪBAS KOPĀ		—	—	**(192)**	**(1 188)**	**(1 380)**	—	**(7)**	**(153)**	**(1 404)**	**(1 565)**
NETO AKTĪVI		—	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**
Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls	2.9.	—	*10 442*	*20 834*	*23 290*	*54 566*	*12 164*	*10 450*	*20 960*	*21 527*	*65 100*
Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla	2.9.	—	*2 252*	—	—	*2 252*	*627*	*1 625*	—	—	*2 252*
Pieprasītā fondu kapitāla pārvietojumi starp aktīvajiem EAF	2.9.	—	*(509)*	*(120)*	*628*	—	*(2 513)*	*2 010*	*(38)*	*541*	—
No iepriekšējiem gadiem pārvietotais saimnieciskās darbības rezultāts		—	*(12 350)*	*(19 607)*	*(21 527)*	*(53 484)*	*(10 098)*	*(14 410)*	*(19 325)*	*(19 001)*	*(62 834)*

miljoni EUR

	Skaidrojums	31.12.2023.					31.12.2022.				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā
Gada saimnieciskās darbības rezultāts		—	*1*	*(280)*	*(1 970)*	*(2 249)*	—	*(6)*	*(282)*	*(2 526)*	*(2 813)*
NETO AKTĪVI		—	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**

KATRA EAF FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS

miljoni EUR

	Skaidrojums	2023					2022				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā
IEŅĒMUMI											
Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu											
Atgūšanas darbības	3.1.	—	—	*2*	*12*	*14*	—	*(1)*	*(8)*	*28*	*18*
		—	—	**2**	**12**	**14**	—	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**
Ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu											
Finanšu ieņēmumi	3.2.	—	—	*(1)*	*10*	*9*	—	—	*2*	*1*	*2*
Citi ieņēmumi	3.2.	—	*2*	*4*	*37*	*43*	—	*3*	*8*	*66*	*77*
		—	**2**	**4**	**46**	**52**	—	**3**	**10**	**67**	**80**
Ieņēmumi kopā		—	**2**	**5**	**58**	**65**	—	**1**	**2**	**94**	**98**
IZDEVUMI											
Īstenojuši citi subjekti	3.3.	—	—	—	*(3)*	*(3)*	—	—	—	*(1)*	*(1)*
Atbalsta instrumenti	3.4.	—	*1*	*(276)*	*(1 906)*	*(2 181)*	—	*(5)*	*(295)*	*(2 489)*	*(2 789)*
Līdzfinansējuma izdevumi	3.5.	—	—	—	*(8)*	*(8)*	—	—	*22*	*(18)*	*4*
Finansējuma izmaksas	3.6.	—	*1*	*(2)*	*(6)*	*(7)*	*1*	*2*	*(3)*	*(5)*	*(6)*

miljoni EUR

	Skaidro-jums	2023					2022				
		8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā
Citi izdevumi	3.7.	—	*(3)*	*(8)*	*(106)*	*(116)*	—	*(5)*	*(8)*	*(107)*	*(119)*
Izdevumi kopā		—	**(1)**	**(286)**	**(2 028)**	**(2 315)**	**1**	**(7)**	**(284)**	**(2 620)**	**(2 911)**
GADA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS REZULTĀTS		—	**1**	**(280)**	**(1 970)**	**(2 249)**	**1**	**(6)**	**(282)**	**(2 526)**	**(2 813)**

PĀRSKATS PAR KATRA EAF NETO AKTĪVU IZMAIŅĀM

miljoni EUR

8. EAF	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Pieprasītā fondu kapitāla pārvietojumi starp aktīvajiem EAF (F)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F)
ATLIKUMS 31.12.2021.	**12 164**	—	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Pārvietojumi uz 10. EAF un no tā			—			*(1)*	*(1)*
ATLIKUMS 31.12.2022.	**12 164**	—	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 513)**	**180**
8. EAF slēgšana	*(12 164)*		*(12 164)*	*10 098*	*(627)*	*2 513*	*(180)*
ATLIKUMS 31.12.2023.	—	—	—	—	—	—	—

miljoni EUR

9. EAF	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Pieprasītā fondu kapitāla pārvietojumi starp aktīvajiem EAF (F)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F)
ATLIKUMS 31.12.2021.	**10 507**	**15**	**10 492**	**(14 410)**	**1 625**	**2 018**	**(274)**
Pārvietojumi uz 10. EAF un no tā		—	—				—
Pārvietojumi uz 10. EAF un no tā			—			*(8)*	*(8)*

miljoni EUR

9. EAF	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Pieprasītā fondu kapitāla pārvietojumi starp aktīvajiem EAF (F)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F)
Atmaksājumi dalībvalstīm	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts			—	*(6)*			*(6)*
ATLIKUMS 31.12.2022.	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**
Kapitāla palielinājums – iemaksas		*(15)*	*15*				*15*
Pārvietojumi uz 10. un 11. EAF un no tiem			—			*(4)*	*(4)*
Atmaksājumi dalībvalstīm	*(22)*		*(22)*				*(22)*
8. EAF slēgšana				*2 066*	*627*	*(2 514)*	*179*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts			—	*1*		—	*1*
ATLIKUMS 31.12.2023.	**10 442**	—	**10 442**	**(12 348)**	**2 252**	**(509)**	**(163)**

miljoni EUR

10. EAF	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F)
ATLIKUMS 31.12.2021.	**20 960**	—	**20 960**	**(19 324)**	**101**	**1 737**
Pārvietojumi uz 8. un 9. EAF un no tiem			—		*9*	*9*
Pārvietojumi uz 11. EAF un no tā			—		*(148)*	*(148)*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts			—	*(282)*		*(282)*
ATLIKUMS 31.12.2022.	**20 960**	—	**20 960**	**(19 606)**	**(38)**	**1 315**
Pārvietojumi uz 8. un 9. EAF un no tiem			—		*6*	*6*
Pārvietojumi uz 11. EAF un no tā		—	—		*(87)*	*(87)*
Atmaksājumi dalībvalstīm	*(126)*	—	*(126)*		—	*(126)*

miljoni EUR

10. EAF	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F)
Gada saimnieciskās darbības rezultāts		—	—	*(280)*	—	*(280)*
ATLIKUMS 31.12.2023.	**20 834**	—	**20 834**	**(19 886)**	**(120)**	**827**

miljoni EUR

11. EAF	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Pieprasītā fondu kapitāla pārvietojumi starp aktīvajiem EAF (F)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F) + (G)
ATLIKUMS 31.12.2021.	**29 367**	**10 340**	**19 027**	**(19 002)**	—	**394**	**419**
Kapitāla palielinājums – iemaksas		*(2 500)*	*2 500*			*148*	*2 648*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts			—	*(2 526)*		—	*(2 526)*
ATLIKUMS 31.12.2022.	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	—	**541**	**541**
Kapitāla palielinājums – iemaksas		*(1 800)*	*1 800*			*87*	*1 887*
Atmaksājumi dalībvalstīm	*(36)*		*(36)*				*(36)*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts			—	*(1 970)*		—	*(1 970)*
ATLIKUMS 31.12.2023.	**29 331**	**6 040**	**23 290**	**(23 498)**	—	**628**	**422**

SKAIDROJUMI PAR EAF FINANŠU PĀRSKATIEM ([4])

([4]) Jāņem vērā, ka skaitļi ir noapaļoti līdz miljoniem euro, tāpēc daži finanšu dati tabulās var nesakrist.

1. NOZĪMĪGA GRĀMATVEDĪBAS POLITIKA

1.1. GRĀMATVEDĪBAS PRINCIPI

Finanšu pārskatu mērķis ir sniegt plašam ieinteresēto personu lokam noderīgu informāciju par subjekta finansiālo stāvokli, darbības rezultātiem un naudas plūsmām.

Vispārējie apsvērumi (jeb grāmatvedības principi), kas jāievēro, sagatavojot finanšu pārskatus, ir izklāstīti ES grāmatvedības 1. noteikumā "Finanšu pārskati" un ir tādi paši kā 1. SPSGS aprakstītie: skaidrs izklāsts, uzkrāšanas princips, darbības turpināšana, izklāsta konsekvence, būtiskums, apkopošana, ieskaits un salīdzināma informācija. Finanšu pārskatu kvalitatīvie rādītāji ir būtiskums, patiesa atspoguļošana (uzticamība), saprotamība, savlaicīgums, salīdzināmība un pārbaudāmība.

1.2. SAGATAVOŠANAS PAMATS

1.2.1. *Pārskata periods*

Finanšu pārskati tiek sniegti ik gadu. Grāmatvedības gads sākas 1. janvārī un beidzas 31. decembrī.

1.2.2. *Valūta un konvertēšanas bāze*

Gada pārskatus sniedz euro, jo euro ir ES funkcionālā valūta. Darījumus ārvalstu valūtā pārrēķina euro atbilstoši valūtas kursam, kas ir spēkā darījuma veikšanas dienā. Guvumus un zaudējumus no ārvalstu valūtas maiņas, kas radušies ārvalstu valūtas darījumu norēķinos un pārrēķinot ārvalstu valūtā izteiktus monetāros aktīvus un saistības atbilstoši valūtas kursam gada beigās, norāda finanšu darbības rezultātu pārskatā. Atšķirīgas konvertācijas metodes tiek piemērotas materiālajiem pamatlīdzekļiem un nemateriālajiem aktīviem, kuriem saglabājas vērtība euro to iegādes datumā.

Ārvalstu valūtā izteiktu monetāro aktīvu un saistību atlikumus gada beigās pārrēķina euro pēc 31. decembrī spēkā esošā Eiropas Centrālās bankas (ECB) valūtas kursa.

Euro valūtas kurss

Valūta	31.12.2023.	31.12.2022.	Valūta	31.12.2023.	31.12.2022.
BGN	**1,9558**	1,9558	**PLN**	**4,3395**	4,6808
CZK	**24,724**	24,1160	**RON**	**4,9756**	4,9495
DKK	**7,4529**	7,4365	**SEK**	**11,096**	11,1218
GBP	**0,86905**	0,88693	**CHF**	**0,926**	0,9847
NOK	**11,2405**	10,5138	**JPY**	**156,33**	140,6600
HUF	**382,8**	400,8700	**USD**	**1,105**	1,0666

1.2.3. *Aplēšu izmantošana*

Saskaņā ar SPSGS un vispārpieņemtiem grāmatvedības principiem finanšu pārskatos noteikti ir ietvertas summas, kas balstītas uz vadības aplēsēm un pieņēmumiem, kuri izdarīti, pamatojoties uz ticamāko pieejamo informāciju. Būtiskās aplēses cita starpā ietver darbinieku pabalstu saistību summas, finanšu risku saistībā ar debitoru parādiem un summas, kas uzrādītas skaidrojumos par finanšu instrumentiem, vērtības samazinājuma atskaitījumus finanšu aktīviem amortizētajās izmaksās un finanšu garantiju līgumu saistībām, uzkrātos ieņēmumus un izdevumus, uzkrājumus, nemateriālo aktīvu un materiālo pamatlīdzekļu vērtības samazinājuma pakāpi, krājumu neto pārdošanas vērtību un iespējamos aktīvus un saistības. Faktiskie rezultāti var atšķirties no aplēsēm.

Pamatotas aplēses ir būtiska finanšu pārskatu sagatavošanas sastāvdaļa un nemazina to uzticamību. Aplēse var būt jāpārskata, ja mainās apstākļi, uz kuriem aplēse ir balstīta, vai arī ja ir iegūta jauna informācija vai lielāka pieredze. Pēc būtības aplēses pārskatīšana neattiecas uz iepriekšējiem periodiem un nav kļūdas korekcija. Izmaiņas grāmatvedības aplēsēs tiek atzītas tā perioda pārpalikumā vai deficītā, kurā tās top zināmas.

1.2.4. *Jaunu un pārskatītu Eiropas Savienības grāmatvedības noteikumu (EGN) piemērošana*

Jauni EGN, kas ir spēkā par gada pārskata periodiem, kuri sākās 2023. gada 1. janvārī vai vēlāk

Nav jaunu EGN, kas stājās spēkā par gada pārskata periodiem, kuri sākās 2023. gada 1. janvārī vai vēlāk.

Jauni EGN, kas pieņemti līdz 2023. gada 31. decembrim, bet vēl nav stājušies spēkā

2023. gadā netika pieņemti jauni EGN.

1.3. **BILANCE**

1.3.1. *Finanšu aktīvi*

Klasifikācija sākotnējās atzīšanas brīdī

Finanšu instrumentu klasifikāciju nosaka, kad tiek veikta to sākotnējā atzīšana. Atkarībā no pārvaldības modeļa un aktīva līgumiskās naudas plūsmas iezīmēm finanšu aktīvus var klasificēt trīs kategorijās: "finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās (*AC*)", "finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu neto aktīvos / pašu kapitālā (*FVNA*)" un "finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā (*FVSD*)".

i) *Finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās*

Finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, ir neatvasināti finanšu aktīvi, kas atbilst diviem nosacījumiem: 1) subjekts tos tur, lai iekasētu līgumiskās naudas plūsmas; 2) konkrētās dienās ir tādas līgumiskas naudas plūsmas, ko veido vienīgi pamatsummas un procentu maksājumi par nenomaksāto pamatsummu.

Šī kategorija ietver:

— naudu un naudas ekvivalentus,

— aizdevumus (ieskaitot termiņnoguldījumus, kuru sākotnējais termiņš ir ilgāks par trīs mēnešiem),

— ar komerciālu apmaiņu saistītus debitoru parādus.

Finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, ir ietverti apgrozāmajos līdzekļos, ja vien to termiņš nav ilgāks par 12 mēnešiem, skaitot no pārskata datuma.

ii) *Finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu neto aktīvos / pašu kapitālā*

Šiem neatvasinātajiem finanšu aktīviem ir tādas līgumiskas naudas plūsmas, ko veido tikai pamatsummas un procentu maksājumi par nenomaksāto pamatsummu. Turklāt to pārvaldības modelis paredz, ka šos finanšu aktīvus tur, gan lai iekasētu līgumiskās naudas plūsmas, gan lai finanšu aktīvus pārdotu.

Šīs kategorijas aktīvi tiek klasificēti kā apgrozāmie līdzekļi, ja tos plāno realizēt 12 mēnešu laikā no pārskata datuma.

Subjektam gada beigās šādu aktīvu nav.

iii) *Finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā*

Subjekts klasificē atvasinātos instrumentus un kapitālieguldījumus kā novērtētus *FVSD*, jo līgumiskās naudas plūsmas sastāv ne tikai no pamatsummas un procentu maksājumiem par pamatsummu.

Subjekts kā novērtētus *FVSD* klasificē arī tā turētos parāda vērtspapīrus, jo parāda vērtspapīru portfeļus pārvalda un novērtē, pamatojoties uz portfeļa patieso vērtību.

Šīs kategorijas aktīvi tiek klasificēti kā apgrozāmie līdzekļi, ja tos plāno realizēt 12 mēnešu laikā no pārskata datuma.

Sākotnējā atzīšana un novērtēšana

Tādu finanšu aktīvu pirkšanu, kuri novērtēti patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā, atzīst darījuma datumā, kas ir datums, kurā subjekts apņemas pirkt aktīvu. Naudas ekvivalenti un aizdevumi tiek atzīti, kad naudu nogulda finanšu iestādē vai izmaksā aizņēmējiem.

Finanšu aktīvus sākotnēji novērtē patiesajā vērtībā. Visiem finanšu aktīviem, kurus neuzskaita patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā, darījuma izmaksas pieskaita patiesajai vērtībai, veicot sākotnējo atzīšanu. Finanšu aktīviem, kurus uzskaita patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā, darījuma izmaksas tiek ierakstītas izdevumos finanšu darbības rezultātu pārskatā.

Veicot sākotnējo atzīšanu, par finanšu aktīva patieso vērtību parasti uzskata darījuma cenu, izņemot gadījumus, kad darījums neatbilst nesaistītu pušu darījuma principam, t. i., tas ir veikts bez atlīdzības vai par nominālu atlīdzību publiskās politikas nolūkos. Tad starpība starp finanšu instrumenta patieso vērtību un darījuma cenu ir ar komerciālu apmaiņu nesaistīts komponents, kuru atzīst kā izdevumus finanšu darbības rezultātu pārskatā. Tādā gadījumā finanšu aktīva patieso vērtību atvasina no pašreizējiem tirgus darījumiem ar tieši līdzvērtīgu instrumentu. Ja instrumentam nav aktīva tirgus, patieso vērtību iegūst ar vērtēšanas paņēmienu, kurā tiek izmantoti pieejamie dati no novērojamiem tirgiem.

Turpmāka novērtēšana

Finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, pēc tam vērtē amortizētajās izmaksās, izmantojot faktisko procentu metodi.

Finanšu aktīvus patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā pēc tam novērtē patiesajā vērtībā. Guvumus un zaudējumus no patiesās vērtības izmaiņām (ieskaitot tos, kas rodas no ārvalstu valūtas pārrēķināšanas un saņemtajiem procentiem), ietver finanšu darbības rezultātu pārskatā periodā, kurā tie rodas.

Patiesā vērtība turpmākā novērtēšanā

Aktīvos tirgos kotētu investīciju patiesās vērtības pamatā ir pašreizējās piedāvātās cenas. Ja finanšu aktīvam ir neaktīvs tirgus (kā arī nekotētiem vērtspapīriem un ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem), ES nosaka patieso vērtību, izmantojot vērtēšanas paņēmienus. Var izmantot nesenus nesaistītu pušu darījumus, atsauces uz citiem būtībā līdzīgiem instrumentiem, diskontētu naudas plūsmu analīzi, iespējas līgumu cenu noteikšanas modeļus un citus vērtēšanas paņēmienus, kurus parasti izmanto tirgus dalībnieki.

Investīcijas riska kapitāla fondos, kam nav kotētas tirgus cenas aktīvā tirgū, tiek novērtētas attiecināmajā neto aktīvu vērtībā, ko uzskata par to patiesās vērtības ekvivalentu.

Finanšu aktīvu vērtības samazinājums

Finanšu aktīviem, kas novērtēti amortizētajās izmaksās un patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu neto aktīvos / pašu kapitālā, ES atzīst un novērtē zaudējumus no vērtības samazināšanās, kas izriet no paredzamajiem kredītzaudējumiem.

Paredzamie kredītzaudējumi (PKZ) ir starpības starp līgumiskajām naudas plūsmām un naudas plūsmām, ko ES paredz saņemt, pašreizējā vērtība. PKZ balstās uz saprātīgu un pierādāmu informāciju, kas ir pieejama pārskata datumā bez pārliekām izmaksām vai pūlēm.

Amortizētajās izmaksās novērtētu aktīvu uzskaites vērtību samazina par zaudējumu no vērtības samazināšanās summu, ko atzīst finanšu darbības rezultātu pārskatā. Ja nākamajā periodā zaudējumu no vērtības samazināšanās summa samazinās, iepriekš atzītos zaudējumus no vērtības samazināšanās apvērš finanšu darbības rezultātu pārskatā.

a) *Debitoru parādi*

Subjekts novērtē zaudējumus no vērtības samazināšanās kā PKZ visā darbības laikā summu, izmantojot praktiskus paņēmienus (piem., rezerves matricu).

b) *Nauda un naudas ekvivalenti*

Subjektam ir nauda un naudas ekvivalenti bankas norēķinu kontos un termiņnoguldījumi ar termiņu līdz trim mēnešiem. Nauda tiek turēta bankās ar ļoti augstu kredītreitingu, tāpēc saistību neizpildes iespējamība ir ļoti maza. Ņemot vērā īso termiņu un saistību neizpildes mazo iespējamību, paredzamie naudas un naudas ekvivalentu kredītzaudējumi ir niecīgi. Tāpēc naudas ekvivalentiem vērtības samazinājuma atskaitījums netiek atzīts.

c) *Aizdevumi*

PKZ novērtēšanai tiek izmantots trīs pakāpju modelis, kur tiek ņemti vērā saistību neizpildes gadījumi visā finanšu aktīva darbības laikā, kuriem piešķirts svērums atkarībā no to iespējamības, un kredītriska izmaiņas kopš finanšu aktīva iniciēšanas. Aizdevumu iniciēšanas diena ir neatsaucamu aizdošanas saistību uzņemšanās diena.

Ja kopš iniciēšanas kredītrisks nav būtiski pieaudzis ("1. pakāpe"), zaudējumi no vērtības samazināšanās ir PKZ, kas izriet no iespējamiem saistību nepildīšanas gadījumiem nākamajos 12 mēnešos, skaitot no pārskata dienas ("12 mēnešu PKZ"). Ja kopš iniciēšanas kredītrisks ir būtiski pieaudzis ("2. pakāpe") vai ja ir objektīvi pierādījumi par kredītvērtības samazinājumu ("3. pakāpe"), zaudējumi no vērtības samazināšanās ir vienādi ar PKZ, kas izriet no iespējamiem saistību nepildīšanas gadījumiem visā finanšu aktīva darbības laikā ("PKZ visā darbības laikā").

Atzīšanas pārtraukšana

Finanšu instrumentu atzīšanu pārtrauc, kad tiesības saņemt naudas plūsmas no ieguldījumiem ir beigušās vai subjekts būtībā ir nodevis citai personai visus riskus un ieguvumus, kas izriet no īpašumtiesībām. Ja tiek pārdoti finanšu aktīvi ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā, šo pārdošanu atzīst to tirdzniecības dienā.

1.3.2. *Priekšfinansējuma summas*

Priekšfinansējums ir maksājums, kas paredzēts, lai saņēmējam izsniegtu naudas avansu, t. i., apgrozāmos līdzekļus. To var sadalīt vairākos maksājumos laikposmā, kas noteikts konkrētajā līgumā, lēmumā, nolīgumā vai tiesību pamataktā. Apgrozāmos līdzekļus jeb avansu izmanto mērķim, kuram tas piešķirts, nolīgumā noteiktajā periodā vai arī atmaksā. Ja saņēmējiem nerodas attiecināmi izdevumi, viņu pienākums ir atdot izmaksāto priekšfinansējumu subjektam. Tāpēc, tā kā subjekts saglabā kontroli pār priekšfinansējumu un ir tiesīgs saņemt atmaksu par neattiecināmo daļu, attiecīgo summu atzīst par aktīviem.

Priekšfinansējumu sākotnēji atzīst bilancē, kad naudu pārved saņēmējam. To novērtē piešķirtās atlīdzības summā. Nākamajos periodos priekšfinansējumu novērtē summā, kura sākotnēji atzīta bilancē un no kuras atskaitīti attiecināmie izdevumi (arī aplēstās summas, ja tas ir nepieciešams), kas radušies perioda laikā.

1.3.3. *Debitoru parādi un atgūstamās summas*

Saskaņā ar ES grāmatvedības noteikumiem ar komerciālu apmaiņu saistīti un nesaistīti darījumi ir jāuzrāda atsevišķi. Lai atšķirtu abas šīs kategorijas, jēdzienu "debitoru parādi" lieto attiecībā uz darījumiem, kas saistīti ar komerciālu apmaiņu, savukārt attiecībā uz darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, t. i., kad ES saņem vērtību no cita subjekta, nesniedzot pretī aptuveni tādu pašu vērtību, lieto jēdzienu "atgūstamās summas" (piemēram, no dalībvalstīm atgūstamās summas saistībā ar pašu resursiem).

Atgūstamās summas no darījumiem, kas saistīti ar komerciālu apmaiņu, atbilst finanšu instrumentu definīcijai. Subjekts tos ir klasificējis kā finanšu aktīvus, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, un tos attiecīgi novērtējis.

Atgūstamās summas no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, uzskaita patiesajā vērtībā iegādes dienā, atskaitot norakstāmo vērtības samazinājuma summu. Norakstāmo vērtības samazinājumu nosaka, ja ir objektīvi pierādījumi, ka subjekts nespēs iekasēt visas tam pienākošās summas atbilstīgi atgūstamo summu sākotnējiem nosacījumiem. Norakstāmā summa ir starpība starp aktīva uzskaites vērtību un atgūstamo summu. Norakstīto summu atzīst finanšu darbības rezultātu pārskatā.

1.3.4. *Nauda un naudas ekvivalenti*

Nauda un naudas ekvivalenti ir finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, un tie ir nauda kasē, pieprasījuma noguldījumi bankās vai noguldījumi bankās ar īsu brīdinājuma termiņu par izņemšanu un citi īstermiņa ieguldījumi ar augstu likviditāti, kuru sākotnējais termiņš nepārsniedz trīs mēnešus.

1.3.5. *Kreditoru parādi*

Kreditoru parādos ir iekļautas summas, kas saistītas ar darījumiem, kuri saistīti ar komerciālu apmaiņu, piemēram, preču un pakalpojumu pirkšanu, un ar darījumiem, kuri nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, piemēram, saņemtajiem izmaksu prasījumiem no dotāciju vai cita ES finansējuma, vai priekšfinansējuma saņēmējiem (skatīt **1.4.1.** skaidrojumu).

Ja saņēmējiem tiek izsniegtas dotācijas vai cits finansējums, izmaksu prasījumus ieraksta kā kreditoru parādus par pieprasīto summu brīdī, kad tiek saņemts izmaksu prasījums. Pēc attiecināmo izmaksu pārbaudes un apstiprināšanas kreditoru parādu vērtība ir apstiprinātā un attiecināmā summa.

Kreditoru parādus, kas izriet no preču un pakalpojumu iegādes, atzīst sākotnējā summā, saņemot rēķinu. Atbilstošos izdevumus ieraksta uzskaitē, kad subjekts ir saņēmis un pieņēmis piegādes vai pakalpojumus.

1.3.6. *Finanšu saistības*

Finanšu saistības tiek klasificētas kā finanšu saistības, kas novērtētas amortizētajās izmaksās, finanšu saistības patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā vai finanšu garantiju līgumu saistības.

Finanšu saistības, kas novērtētas amortizētajās izmaksās, sākotnēji atzīst patiesajā vērtībā, ieskaitot radušās darījuma izmaksas, un pēc tam tās uzskaita amortizētajās izmaksās, izmantojot efektīvo procentu metodi. To atzīšanu finanšu stāvokļa pārskatā pārtrauc tad un tikai tad, ja saistības ir izpildītas, no tām ir piešķirts atbrīvojums, tās ir atceltas vai ir beidzies to termiņš.

Finanšu saistības patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā ietver atvasinātos instrumentus, kuru patiesā vērtība ir negatīva. Ja garantijas līgumā ir noteikts, ka subjektam ir jāveic maksājumi finanšu instrumentu cenu vai ārvalstu valūtu kursa izmaiņu dēļ, garantijas līgums ir atvasināts instruments. Tos uzskaita tāpat kā finanšu aktīvus patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā.

Subjekts atzīst finanšu garantijas līguma saistības, kad tas noslēdz līgumu, saskaņā ar kuru ir jāveic noteikti maksājumi, lai garantijas turētājam atlīdzinātu zaudējumus, kas tam radušies, jo konkrēts debitors nav laikus veicis maksājumu saskaņā ar parāda instrumenta sākotnējiem vai mainītajiem noteikumiem. Finanšu garantijas līguma saistības sākotnēji atzīst patiesajā vērtībā.

Turpmākais novērtējums ir atkarīgs no finanšu garantijas radītā kredītriska izmaiņām. Ja kredītrisks būtiski nepalielinās (“1. pakāpe”), finanšu garantijas saistības novērtē kā paredzamos 12 mēnešu kredītzaudējumus vai sākotnēji atzīto summu, no kā attiecīgā gadījumā atņem uzkrāto amortizāciju, – atkarībā no tā, kura no šīm summām ir lielāka. Ja kredītrisks būtiski palielinās (“2. pakāpe”), finanšu garantijas saistības novērtē kā paredzamos kredītzaudējumus visā darbības laikā vai sākotnēji atzīto summu, no kā attiecīgā gadījumā atņem uzkrāto amortizāciju, – atkarībā no tā, kura no šīm summām ir lielāka.

Finanšu saistības klasificē kā ilgtermiņa saistības, izņemot gadījumus, kad to termiņš ir īsāks par 12 mēnešiem pēc bilances datuma. Finanšu garantiju līgumus klasificē kā īstermiņa saistības, ja vien subjektam nav beznosacījuma tiesību atlikt saistību nokārtošanu vismaz 12 mēnešus pēc pārskata datuma.

1.3.7. *Uzkrātie un nākamo periodu ieņēmumi un izdevumi*

Darījumus un notikumus atzīst finanšu pārskatos periodā, uz kuru tie attiecas. Gada beigās, ja rēķins vēl nav izrakstīts, bet pakalpojums ir sniegts, subjekts ir veicis piegādes vai pastāv līgumiska vienošanās (piemēram, atsaucoties uz līgumu), uzkrātie ieņēmumi tiek atzīti finanšu pārskatos. Savukārt, ja gada beigās rēķins ir ticis izsniegts, bet pakalpojumi vēl nav sniegti vai sagādātās preces vēl nav piegādātas, ieņēmumus attiecina uz nākamo pārskata periodu un atzīst nākamajā pārskata periodā.

Arī izdevumus uzskaita periodā, uz kuru tie attiecas. Pārskata perioda beigās uzkrātie izdevumi tiek atzīti, par pamatu izmantojot attiecīgā perioda pārskaitījuma saistību summas aplēsi. Uzkrātos izdevumus aprēķina saskaņā ar sīki izstrādātām darbības un praktiskām pamatnostādnēm, ko izdod grāmatvedis. To mērķis ir nodrošināt, ka finanšu pārskatos tiek patiesi atspoguļotas ekonomiskās un citas parādības, kuras tiem ir jāparāda. Pēc analoģijas, ja ir veikts avansa maksājums par pakalpojumiem vai precēm, kas vēl nav saņemti, izdevumi tiek attiecināti uz nākamo periodu un atzīti nākamajā pārskata periodā.

1.4. **FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS**

1.4.1. *Ieņēmumi*

Ieņēmumi ir saimniecisko labumu vai kalpošanas potenciāla bruto ieplūde, ko subjekts ir saņēmis vai saņems; tas ir neto aktīvu pieaugums, izņemot pieaugumu, kas saistīts ar īpašnieku iemaksām.

Atkarībā no pamatā esošo darījumu rakstura finanšu darbības rezultātu pārskatā izdala turpmāk norādītos ieņēmumu veidus.

Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu

Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, ir nodokļi un pārvedumi, jo pārvedējs nodod līdzekļus saņēmējam subjektam, bet saņēmējs subjekts tieši nenodrošina pretī aptuveni tādu pašu vērtību. Pārvedumi ir nākotnes saimniecisko labumu vai kalpošanas potenciāla ieplūde no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, izņemot nodokļus. Attiecībā uz ES subjektiem pārvedumi galvenokārt ietver līdzekļus, kas saņemti no Komisijas (piemēram, līdzsvarojošā subsīdija tradicionālajām aģentūrām, darbības subsīdija iemaksu nolīgumiem).

Subjekts atzīst aktīvu attiecībā uz pārvedumiem, kad subjekts pagātnes notikuma (pārveduma) rezultātā kontrolē resursus un plāno saņemt nākotnes saimnieciskos labumus vai kalpošanas potenciālu no šiem resursiem un kad ir iespējams ticami novērtēt patieso vērtību. Par aktīvu atzītu resursu (t. i., naudas) ieplūdi no darījuma, kas nav saistīts ar komerciālu apmaiņu, arī atzīst kā ieņēmumus, ja vien subjektam attiecībā uz šādu pārvedumu nav pašreizēja pienākuma (nosacījuma), kurš ir jāizpilda, pirms ieņēmumus var atzīt. Līdz brīdim, kad nosacījums ir izpildīts, ieņēmumi tiek attiecināti uz nākamo periodu un atzīti kā saistības.

Ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu

Ieņēmumi no preču un pakalpojumu pārdošanas tiek atzīti, kad pircējam tiek nodoti nozīmīgie riski un ieguvumi, kas izriet no preču īpašumtiesībām. Ieņēmumus no darījuma, kas ietver pakalpojumu sniegšanu, atzīst, ņemot vērā darījuma pabeigtības pakāpi pārskata datumā.

a) *Procentu ieņēmumi un izdevumi*

Procentu ieņēmumus un izdevumus no finanšu aktīviem un finanšu saistībām, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, atzīst finanšu darbības rezultātu pārskatā, izmantojot efektīvo procentu metodi. Tā ir metode finanšu aktīva vai finanšu saistību amortizēto izmaksu aprēķināšanai un procentu ieņēmumu vai procentu izdevumu sadalei attiecīgajā periodā.

b) *Ieņēmumi no dividendēm*

Ieņēmumus no dividendēm un līdzīgiem sadalītiem ieņēmumiem atzīst tad, kad stājas spēkā tiesības saņemt maksājumu.

c) *Ieņēmumi un izdevumi no finanšu aktīviem patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā*

Te ir runa par šo finanšu aktīvu patiesās vērtības pieaugumu (ieņēmumiem) un patiesās vērtības zudumu (izdevumiem), ieskaitot tos, kas izriet no ārvalstu valūtas pārrēķināšanas. Attiecībā uz procentus pelnošiem finanšu aktīviem šie ieņēmumi un izdevumi iekļauj arī procentus.

d) *Ieņēmumi no finanšu garantiju līgumiem*

Ieņēmumus no finanšu garantiju līgumiem (garantijas prēmiju) atzīst visā tajā laikā, kurā subjekts ir gatavs kompensēt finanšu garantijas līguma turētājam kredītzaudējumus, kas tam var rasties.

1.4.2. *Izdevumi*

Izdevumi ir saimniecisko labumu vai kalpošanas potenciāla samazinājums pārskata periodā kā aktīvu aizplūde vai patēriņš vai tādu saistību uzņemšanās, kuru rezultātā samazinās neto aktīvi. Tajos tiek iekļauti gan ar komerciālu apmaiņu saistītu, gan nesaistītu darījumu izdevumi.

Ar komerciālu apmaiņu saistītu darījumu izdevumus, ko rada preču un pakalpojumu pirkšana, atzīst, kad piegādes ir veiktas un subjekts tās ir pieņēmis. Tos novērtē sākotnējā rēķinā norādītās summas apmērā. Turklāt bilances datumā izdevumus par pakalpojumiem, kas sniegti periodā, par kuru rēķins vēl nav saņemts vai apstiprināts, atzīst finanšu darbības rezultātu pārskatā.

Ar komerciālu apmaiņu nesaistītu darījumu izdevumi attiecas uz pārvedumiem saņēmējiem, un tiem var būt trīs veidi: prasījuma tiesību apmierināšana, pārvedumi saskaņā ar līgumu un diskrecionāras dotācijas, iemaksas un ziedojumi. Pārvedumus atzīst kā izdevumus tajā periodā, kad bijuši notikumi, kuru dēļ pārvedums radies, ja vien šāda veida pārvedumu pieļauj noteikumi vai ir parakstīts līgums, ar ko atļauj pārvedumu; ja saņēmējs ir izpildījis attiecināmības kritērijus, ja tādi ir noteikti; un summu var ticami novērtēt.

Tad, kad tiek saņemts maksājuma pieprasījums vai izmaksu prasījums un tas atbilst atzīšanas kritērijiem, to atzīst kā izdevumus attiecināmās summas apmērā. Gada beigās aplēš saņēmējiem pienākošos attiecināmos izdevumus, kuri radušies, bet par kuriem vēl nav sniegts pārskats, un ieraksta kā uzkrātos izdevumus.

1.5. **IESPĒJAMIE AKTĪVI UN SAISTĪBAS**

1.5.1. *Iespējamie aktīvi*

Iespējamie aktīvi ir tie iespējamie aktīvi, kuri izriet no pagātnes notikumiem un kuru esība tiks apstiprināta tikai, iestājoties vai neiestājoties vienam vai vairākiem neskaidriem nākotnes notikumiem, kas pilnībā nav subjekta kontrolē. Iespējamu aktīvu uzrāda pārskatos, ja saimniecisko labumu vai kalpošanas potenciāla ieplūde ir ticama.

1.5.2. *Iespējamās saistības*

Iespējamās saistības ir vai nu iespējami pienākumi, kuru esība tiks apstiprināta tikai, iestājoties vai neiestājoties vienam vai vairākiem neskaidriem nākotnes notikumiem, kas pilnībā nav subjekta kontrolē, vai pašreizējs pienākums, ja nav ticams, ka pienākuma izpildei būs vajadzīga tādu resursu aizplūde, kas ietver saimnieciskos labumus vai kalpošanas potenciālu.

Iespējamās saistības rodas arī tajos retajos apstākļos, kad pastāv pašreizējs pienākums, bet to nevar pietiekami ticami novērtēt.

Iespējamās saistības netiek atzītas pārskatos. Tās uzrāda, ja vien saimnieciskos labumus vai kalpošanas potenciālu ietverošu resursu aizplūdes iespējamība nav niecīga.

1.6. **FONDU KAPITĀLS**

EAF dalībvalstis veic iemaksas fondā EAF programmu īstenošanai, kā noteikts katra EAF iekšējā nolīgumā. Saskaņā ar piemērojamo juridisko pamatu par kapitāla pieprasījumiem, t. i., finansējuma pieprasījumiem par konkrētu gadu N, izlemj ar Padomes lēmumu gadā N – 1, saņemamos līdzekļus skaidri piešķirot noteiktiem nākotnes periodiem.

Iemaksas atbilst kritērijiem attiecībā uz īpašnieku iemaksām (1. EGN), tāpēc tās EAF finanšu pārskatos uzrāda kā fondu kapitālu. Fondu kapitāls ir kopējā iemaksu summa, kas jāsaņem no EAF dalībvalstīm. Tā kā nepieprasītais fondu kapitāls tiek tieši atskaitīts no kopējā fondu kapitāla (skatīt pārskatu par neto aktīvu izmaiņām), bilancē atzīst tikai pieprasīto fondu kapitālu.

Tā kā saskaņotās iemaksas piešķir noteiktiem pārskata periodiem un EAF tiesībpamatotais prasījums pret EAF dalībvalstīm rodas tikai šajos periodos, visas avansā saņemtās summas atzīst kā nākamo periodu kapitāla iemaksas pozīcijā "Kreditoru parādi", nevis kā pieprasīto kapitālu.

1.7. **LĪDZFINANSĒJUMS**

Saņemtās līdzfinansējuma iemaksas atbilst kritērijiem, kas raksturo ieņēmumus no darījumiem, kuri nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, ar nosacījumiem, un tās uzrāda kā kreditoru parādus dalībvalstīm, trešām valstīm un citiem. EAF tiek prasīts izlietot šīs iemaksas pakalpojumu sniegšanai trešām personām, citādi šie aktīvi (saņemtās iemaksas) ir jāatmaksā. Neizmaksātie kreditoru parādi, kas saistīti ar līdzfinansēšanas nolīgumiem, ir saņemtās līdzfinansējuma iemaksas, no kurām atskaita izdevumus, kas radušies saistībā ar projektu. Ietekmes uz neto aktīviem nav.

Izdevumus, kas saistīti ar līdzfinansējuma projektiem, atzīst pēc to rašanās. Attiecīgo iemaksu summu atzīst kā pamatdarbības ieņēmumus, un tā nekādi neietekmē gada saimnieciskās darbības rezultātu.

2. BILANCES SKAIDROJUMI

AKTĪVI

2.1. FINANŠU AKTĪVI

Finanšu aktīvs ir aktīvs, kas ir:

a) nauda;

b) cita subjekta pašu kapitāla instruments;

c) līgumiskās tiesības: saņemt naudu vai citus finanšu aktīvus no cita subjekta vai savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu subjektu ar nosacījumiem, kas subjektam varētu būt labvēlīgi; vai

d) līgums, par kuru norēķināsies vai var norēķināties ar paša subjekta pašu kapitāla instrumentiem.

Finanšu aktīvus iedala šādās kategorijās: "finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās", "finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā" un "finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu neto aktīvos / pašu kapitālā". Finanšu instrumentu klasifikāciju nosaka, veicot sākotnējo atzīšanu, un pārvērtē katrā bilances datumā.

EAF finanšu aktīvi ietver finanšu aktīvus, kas novērtēti *FVSD*, un aizdevumus, un tie ir šādi:

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
Ilgtermiņa		
Finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā (FVSD)	*70*	*61*
Aizdevumi	*16*	*5*
	87	**67**
Īstermiņa		
Finanšu aktīvi patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā (FVSD)	*3*	*3*
	3	**3**
Kopā	**89**	**69**

Finanšu aktīvus, kas novērtēti *FVSD*, 70 miljona EUR apmērā veido kapitālieguldījumi šādās jomās:

— ilgtspējīga atjaunīgā enerģija, izmantojot "*Climate Investor One*", "*ElectriFI*" un "*GEEREF*",

— iekļaujoša mazo lauksaimnieku un lauku MVU finansējuma veicināšana, izmantojot "*ABC FONDS*",

— finansiāla integrācija Ugandā ar "*aBi Finance*" starpniecību un

— darbvietu radīšana un ilgtspējīga izaugsme Āfrikā, izmantojot iniciatīvu "*Boost Africa*".

Ilgtermiņa aizdevumi 16 miljonu EUR apmērā attiecas uz divām galvenajām jomām: ilgtspējīga lauksaimniecība, izmantojot "*AgriFI*", un elektroenerģijas pieejamība un ražošana no ilgtspējīgiem energoresursiem, izmantojot "*ElectriFI*" ieguldījumu mehānismu.

3 miljoni EUR īstermiņa finanšu aktīvos pilnībā attiecas uz kapitāla ieguldījumiem saskaņā ar finanšu instrumentu "*ElectriFI*", kura mērķis ir finansēt agrīnā posmā esošus un mazus projektus, kas vērsti uz elektroenerģijas pieejamību un ražošanu no ilgtspējīgiem energoresursiem jaunietekmes tirgos, īpašu uzmanību pievēršot Subsahāras Āfrikai.

2.2. **PRIEKŠFINANSĒJUMS**

Daudzos līgumos ir paredzēti avansa maksājumi pirms darbu sākšanas, piegādes veikšanas vai pakalpojumu sniegšanas. Dažkārt līgumu maksājumu grafikos ir paredzēti maksājumi, pamatojoties uz izpildes ziņojumiem. Priekšfinansējuma maksājumus parasti veic tās valsts vai teritorijas valūtā, kurā projektu īsteno.

Atkarībā no priekšfinansējuma izlietojuma laika to uzrāda kā īstermiņa vai ilgtermiņa priekšfinansējumu. Izlietojums tiek noteikts projekta pamatā esošajā nolīgumā. Ja priekšfinansējumu paredzēts izlietot ne vēlāk kā 12 mēnešus pēc pārskata datuma, to uzrāda kā īstermiņa priekšfinansējumu. Tā kā daudzi no EAF projektiem pēc būtības ir ilgtermiņa projekti, attiecīgajiem avansa maksājumiem jābūt pieejamiem periodā, kas ilgāks par vienu gadu. Tāpēc dažas priekšfinansējuma summas uzrāda kā ilgtermiņa aktīvus.

miljoni EUR

	Skaidrojums	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Ilgtermiņa priekšfinansējums	2.2.1.	—	—	*447*	*127*	*574*	*488*
Īstermiņa priekšfinansējums	2.2.2.	—	*5*	*113*	*836*	*954*	*1 396*
Kopā		—	**5**	**560**	**963**	**1 529**	**1 884**

Kopējā priekšfinansējuma samazinājumu par 356 miljoniem EUR 2023. gada 31. decembrī lielā mērā var izskaidrot ar to, ka no 1 221 miljona EUR 2022. gadā līdz 963 miljoniem EUR 2023. gadā samazinājās saņēmējiem izmaksātais priekšfinansējums saskaņā ar 11. EAF. Tas atbilst EAF ciklam un ir arī saistīts ar atvērto līgumu skaita izmaiņām. Līdz ar turpināmības klauzulas stāšanos spēkā 2020. gada beigās, 11. EAF sasniedza briedumu. Kopš 2021. gada 1. janvāra 11. EAF ietvaros nav iespējams parakstīt turpmākus finansēšanas nolīgumus, tomēr joprojām var parakstīt konkrētus līgumus saistībā ar spēkā esošajiem nolīgumiem. Tas izraisīja jaunu noslēgto līgumu samazināšanos no 2 118 miljoniem EUR 2021. gadā līdz 853 miljoniem EUR 2022. gadā un 860 EUR 2023. gadā.

Priekšfinansējums no 10. EAF samazinājās no 648 miljoniem EUR 2022. gadā līdz 560 miljoniem EUR 2023. gadā, kas atbilst normālajai tendencei, kura novērota 2021. gadā, un EAF dzīves ciklam.

Ilgtermiņa priekšfinansējums 427 miljonu EUR apmērā attiecas uz atvērto priekšfinansējumu diviem līgumiem ES un Āfrikas Infrastruktūras ieguldījumu fonda (AITF) ietvaros. Šā trasta fonda mērķis ir sniegt finansiālu atbalstu ar dotācijām infrastruktūras projektiem līdztekus ilgtermiņa finansējumam, ko nodrošina projektu finansētāji. Šādu dotāciju fondu nodrošināšana veicina iesaistīto finanšu iestāžu ilgtermiņa finansējuma sniegšanu. Līgumu parakstīšanas laikā tika uzskatīts, ka nolīgums pienācīgi aptver trasta fonda darbības (finanšu instrumentiem vēl nebija pieejama veidne, kā arī regulā šāda veida instruments nebija minēts). Līdz ar to maksājumi, kas veikti saskaņā ar šiem nolīgumiem, tika reģistrēti kā priekšfinansējums, nevis kā finanšu instrumenta komponents. Ņemot vērā trasta fonda īstenoto darbību ilgtermiņa raksturu, AITF vecā priekšfinansējuma ikgadējais ieskaits ir ļoti ierobežots un sadalīts pa gadiem. Tāpēc, lai labāk atspoguļotu projekta nosacījumus, atvērtais priekšfinansējums 427 miljonu EUR apmērā tika pārklasificēts par ilgtermiņa finansējumu (sk. **3.4.** skaidrojumu).

2.2.1. *Ilgtermiņa priekšfinansējums pa pārvaldības režīmiem*

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
Tieša pārvaldība		
Īsteno:		
Komisija	*15*	*11*
ES izpildaģentūras	*2*	*10*
ES delegācijas	*7*	*7*
	24	**28**

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
Netieša pārvaldība		
Īsteno:		
EIB un EIF	*436*	*181*
starptautiskas organizācijas	*74*	*221*
privāttiesību subjekti, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus	*16*	*16*
publisko tiesību subjekti	*17*	*25*
trešās valstis	*7*	*16*
ES struktūras un publiskā un privātā sektora partnerības	*—*	*1*
	550	**460**
Kopā	**574**	**488**

2.2.2. *Īstermiņa priekšfinansējums*

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Priekšfinansējums (bruto)	*—*	*7*	*749*	*4 150*	*4 906*	*5 616*
Veikts ieskaits, veicot periodizāciju	*—*	*(2)*	*(636)*	*(3 314)*	*(3 952)*	*(4 220)*
Kopā	**—**	**5**	**113**	**835**	**954**	**1 396**

2.2.3. *Īstermiņa priekšfinansējums pa pārvaldības režīmiem*

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
Tieša pārvaldība		
Īsteno:		
Komisija	*55*	*85*
ES izpildaģentūras	*3*	*10*
ES delegācijas	*82*	*105*
	140	**200**
Netieša pārvaldība		
Īsteno:		
EIB un EIF	*87*	*209*
starptautiskas organizācijas	*431*	*642*
privāttiesību subjekti, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus	*78*	*96*
publisko tiesību subjekti	*98*	*116*

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
trešās valstis	*119*	*131*
ES struktūras un publiskā un privātā sektora partnerības	*1*	*2*
	814	**1 196**
Kopā	**954**	**1 396**

2.2.4. *Par priekšfinansējumu saņemtās garantijas*

Garantiju ņem, lai nodrošinātu priekšfinansējumu, un to atbrīvo, kad ir apmaksāts projekta pēdējais prasījums.

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
Priekšfinansējuma garantijas	*32*	*37*

32 miljoni EUR ietver garantijas, kas paredzētas, lai nodrošinātu priekšfinansējumu, kuru izmaksā tiešā pārvaldībā, un EAF ir garantijas saņēmējs. Tomēr lielākā daļa priekšfinansējuma tiek izmaksāta netiešas pārvaldības režīmā, ja garantijas saņēmējs ir nevis EAF, bet gan līgumslēdzēja iestāde. Lai gan EAF nav saņēmējs, minētās garantijas nodrošina tā aktīvus. 2023. gadā minēto garantiju kopējā vērtība bija 426 miljoni EUR.

2.3. **IEMAKSAS TRASTA FONDĀ**

Šajā pozīcijā tiek norādīta summa, kas samaksāta kā iemaksas ES trasta fondā Āfrikai un ES trasta fondā *"Bêkou"*. No iemaksām tiek atskaitītas trasta fondiem radušās un uz EAF attiecināmās izmaksas.

Iemaksas trasta fondā EAF veic tiešās pārvaldības režīmā.

miljoni EUR

	Neto iemaksas 31.12.2022.	2023. gadā veiktās iemaksas	TF neto izdevumu piešķīrums 2023. gadā	Neto iemaksas 31.12.2023.
Āfrika	*243*	*231*	*(287)*	*186*
"Bêkou"	*11*	*43*	*(24)*	*30*
Kopā	**254**	**274**	**(311)**	**216**

Veikto iemaksu samazinājums no 330 miljoniem EUR 2022. gadā līdz 274 miljoniem EUR 2023. gadā ir saistīts ar trasta fondu izdevumu samazināšanos abu trasta fondu likvidācijas dēļ. 2021. gada beigās ESTF Āfrikai un ESTF *"Bêkou"* sasniedza savas darbības maksimumu, kad beidzās līgumu slēgšanas periods. Trasta fondu likvidācija, kas sākās pēc tam, izraisīja atvērto līgumu skaita samazināšanos un tādējādi arī izdevumu samazināšanos.

2.4. **AR KOMERCIĀLU APMAIŅU SAISTĪTI DEBITORU PARĀDI UN AR KOMERCIĀLU APMAIŅU NESAISTĪTAS ATGŪSTAMĀS SUMMAS**

Ar komerciālu apmaiņu saistīti darījumi ir darījumi, kuros subjekts saņem aktīvus, pakalpojumus vai saistību dzēšanu un otrai pusei apmaiņā tieši sniedz aptuveni tādu pašu vērtību (galvenokārt preču, pakalpojumu vai aktīvu izmantošanas veidā). Ar komerciālu apmaiņu nesaistīti darījumi ir darījumi, kuros subjekts vai nu saņem vērtību no cita subjekta, tieši nesniedzot apmaiņā aptuveni tādu pašu vērtību, vai sniedz vērtību citam subjektam, apmaiņā tieši nesaņemot aptuveni tādu pašu vērtību.

2.4.1. *Ar komerciālu apmaiņu saistīti ilgtermiņa debitoru parādi*

2023. gada 31. decembrī EAF bija ilgtermiņa debitoru parādi no valūtas maiņas 5 miljonu EUR apmērā, ko veidoja galvenokārt nākamo periodu izdevumi vairākos finanšu instrumentos.

2.4.2. *Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi un ar komerciālu apmaiņu nesaistītas atgūstamās summas*

miljoni EUR

	Skaidrojums	31.12.2023.	31.12.2022.
Atgūstamās summas no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu	2.4.2.1.	*13*	*15*
Debitoru parādi no darījumiem, kas saistīti ar komerciālu apmaiņu	2.4.2.2.	*12*	*12*
Kopā		**24**	**27**

2.4.2.1. Atgūstamās summas no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Klienti	—	*3*	*44*	*9*	*55*	*56*
Publisko tiesību subjekti	—	*4*	*13*	*2*	*19*	*19*
Trešās valstis	—	*1*	*4*	*1*	*6*	*7*
Norakstītā summa	—	*(7)*	*(55)*	*(6)*	*(68)*	*(67)*
Kopā	—	**1**	**7**	**5**	**13**	**15**

2.4.2.2. Debitoru parādi no darījumiem, kas saistīti ar komerciālu apmaiņu

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Uzkrātie ienākumi	—	—	—	*1*	*1*	*1*
EAF savstarpējie konti	—	*(200)*	*426*	*(225)*	—	*1*
Cits	—	—	*4*	*7*	*11*	*10*
Kopā	—	**(200)**	**430**	**(218)**	**12**	**12**

Efektivitātes labad vienotā kase, kas aptver visus EAF, ir piešķirta 11. EAF; tā rezultātā tiek veiktas operācijas starp dažādajiem EAF, kuras tiek līdzsvarotas EAF savstarpējos kontos starp dažādajām EAF bilancēm.

Pozīcijā "Citi" ietilpst galvenokārt debitoru parādi, kas izriet no finanšu instrumentiem. No citiem debitoru parādiem 11 miljonu EUR apmērā 4 miljoni EUR attiecas uz Pasaules energoefektivitātes un atjaunojamās enerģijas fonda (*GEEREF*) debitoru parādu, savukārt 7 miljoni EUR attiecas uz "*Climate Investor One*" debitoru parādu.

2.5. **NAUDA UN NAUDAS EKVIVALENTI** ([5])

Nauda un naudas ekvivalenti ir finanšu instrumenti, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, un tie ir nauda kasē, pieprasījuma noguldījumi bankās vai noguldījumi bankās ar īsu brīdinājuma termiņu par izņemšanu (piemēram, norēķinu konti un krājkonti) un citi īstermiņa ieguldījumi ar augstu likviditāti, kuru sākotnējais termiņš nepārsniedz trīs mēnešus.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Speciālie konti						
Centrālās bankas	—	—	—	*341*	*341*	*835*
	—	—	—	**341**	**341**	**835**
Norēķinu konti						
Komercbankas	—	—	—	*193*	*193*	*161*
Nauda, kas pieder pie finanšu instrumentiem	—	—	—	*67*	*67*	*31*
	—	—	—	**260**	**260**	**192**
Kopā	—	—	—	**601**	**601**	**1 027**

Naudas un naudas ekvivalentu samazinājuma par 426 miljoniem EUR galvenais cēlonis bija centrālajās bankās turēto naudas rezervju samazinājums. Šo samazinājumu var izskaidrot ar samazinājumu pieprasītajās iemaksās, kas samazinājās no 2 500 miljoniem EUR 2022. gadā līdz 1 800 miljoniem EUR 2023. gadā. Turklāt dalībvalstis saņēma atmaksu 43 miljonu EUR apmērā no 9. EAF 2023. gada pirmajam maksājumam, savukārt Apvienotā Karaliste lūdza, lai tās iemaksām 154 miljonu EUR apmērā 2023. gada otrajam un trešajam maksājumam tiktu veikts ieskaits no tās neatmaksātās daļas 10. un 11. EAF (sk. **2.9.1.** skaidrojumu).

Tāpat kā iepriekšējos gados un lai ierobežotu darījumu partnera risku, centrālo banku kontos tiek turēts vairāk naudas nekā komercbankās (skatīt **5.1**. skaidrojumu).

SAISTĪBAS

2.6. **FINANŠU SAISTĪBAS**

Finanšu saistības ir saistības, kas ir:

a) līgumā noteikts pienākums: nodot naudu vai citus finanšu aktīvus citam subjektam vai savstarpēji apmainīt finanšu aktīvus vai finanšu saistības ar citu subjektu ar nosacījumiem, kas subjektam varētu būt nelabvēlīgi; vai

b) līgums, par kuru norēķināsies vai var norēķināties ar paša subjekta pašu kapitāla instrumentiem.

Finanšu saistības iedala šādās kategorijās: "finanšu saistības patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā", "citas finanšu saistības, kas novērtētas amortizētajās izmaksās," vai "finanšu garantiju līgumu saistības".

miljoni EUR

	Skaidrojums	31.12.2023.	31.12.2022.
Ilgtermiņa			
Finanšu uzkrājumi	2.2.6.2.6.1.	*3*	*1*
Finanšu garantiju saistības	2.6.2.	*1*	*1*

([5]) Saskaņā ar 53. pantu Finanšu regulā, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, kases līdzekļus uzrāda 11. EAF bilancē. Dažādo bankas kontu būtība ir raksturota 5. nodaļā "Finanšu riska pārvaldība".

miljoni EUR

	Skaidrojums	31.12.2023.	31.12.2022.
Citas finanšu saistības	2.6.3.	*1*	*2*
Līdzfinansējuma kreditoru parādi	2.6.4.	*1*	*3*
Kopā		**5**	**7**

2.6.1. *Finanšu uzkrājumi*

Šie uzkrājumi atspoguļo aplēstos kredītzaudējumus, kas radīsies saistībā ar aizdevumiem, kuri piešķirti saskaņā ar dažādiem finanšu instrumentiem.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Finanšu uzkrājumi	—	—	—	*3*	*3*	*1*

3 miljoni EUR ir aplēstie zaudējumi saistībā ar aizdevumiem, kas piešķirti saskaņā ar šādiem finanšu instrumentiem: *ElectriFI CW* un *ElectriFI CW II*, un *AgriFI Regional ACP*.

2.6.2. *Finanšu garantijas*

Šie uzkrājumi atbilst aplēstajiem zaudējumiem, kuri radīsies saistībā ar garantijām, kas piešķirtas saskaņā ar dažādiem finanšu instrumentiem, kur pilnvarotie subjekti ir tiesīgi izsniegt garantijas savā vārdā, bet EAF uzdevumā un EAF uzņemas risku. Ar garantijām saistītais EAF finanšu risks ir ierobežots, un pakāpeniski tiek uzkrāti finanšu aktīvi, lai segtu garantiju pieprasījumus nākotnē.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Finanšu garantiju saistības	—	—	—	*1*	*1*	*1*

1 miljons EUR ir aplēstie zaudējumi saistībā ar garantiju, kas piešķirta saskaņā ar 11 miljonus EUR vērto finanšu instrumentu *Euritz* (skatīt **3.2.1.** skaidrojumu).

2.6.3. *Citas finanšu saistības*

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Finanšu saistības patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā	—	—	—	*1*	*1*	*2*

1 miljons EUR galvenokārt attiecas uz kreditoru parādiem, kas izriet no finanšu instrumenta *ABI Finance*.

2.6.4. *Līdzfinansējuma kreditoru parādi*

Līdzfinansējuma kreditoru parādi ir līdzekļi, ko EAF saņem saistībā ar līdzfinansēšanas līgumiem. EAF šīs iemaksas ir jāizlieto, lai sniegtu saskaņotus pakalpojumus trešām personām, un neizlietotie līdzekļi jāatdod atpakaļ ieguldītājiem. No līdzfinansējuma summu izlietojuma laika ir atkarīgs, vai līdzfinansējumu uzrāda kā īstermiņa vai ilgtermiņa līdzfinansējumu.

Gada beigās veic katra līdzfinansējuma kreditoru parāda novērtējumu, un visas summas, ko, visticamāk, neizlietos nākamajos 12 mēnešos, uzskata par ilgtermiņa līdzfinansējuma kreditoru parādiem. Īstermiņa summas ir norādītas **2.7.2.** skaidrojumā.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Ilgtermiņa līdzfinansējuma kreditoru parādi	—	—	—	*1*	*1*	*3*
Īstermiņa līdzfinansējuma kreditoru parādi	—	—	*18*	*23*	*41*	*46*
Kopā	—	—	**19**	**24**	**42**	**49**

2.7. **KREDITORU PARĀDI**

Kreditoru parādi ir saistības samaksāt par saņemtām precēm vai sniegtiem pakalpojumiem, par ko – atšķirībā no uzkrātajiem izdevumiem – ir jau izrakstīts rēķins vai ir oficiāla vienošanās ar piegādātāju. Kreditoru parādi var būt saistīti gan ar darījumiem, kas saistīti ar komerciālu apmaiņu (piemēram, preču un pakalpojumu pirkšanu), gan ar darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu (piemēram, izmaksu prasījumiem no dotāciju, priekšfinansējuma vai cita ES finansējuma saņēmējiem).

miljoni EUR

	Skaidrojums	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Īstermiņa kreditoru parādi	2.7.1.	—	—	*50*	*210*	*260*	*230*
Dažādi kreditoru parādi	2.7.2.	—	*0*	*14*	*118*	*132*	*196*
Kopā		—	**0**	**63**	**328**	**391**	**426**

2.7.1. *Īstermiņa kreditoru parādi*

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Piegādātāji	—	*2*	*7*	*89*	*98*	*63*
Trešās valstis	—	—	*3*	*29*	*32*	*126*
Publisko tiesību subjekti	—	—	*19*	*110*	*129*	*41*
Citi īstermiņa kreditoru parādi	—	*(2)*	*20*	*(18)*	—	—
Kopā	—	—	**50**	**210**	**260**	**230**

Kreditoru parādi lielā mērā ietver izmaksu pārskatus, ko EAF saņem saistībā ar saņēmējiem piešķirtajām dotācijām. Tos reģistrē izmaksu pārskata saņemšanas brīdī par visu tajā norādīto summu. Pēc attiecināmības pārbaudes saņēmējiem tiek izmaksātas tikai attiecināmās summas. Gada beigās tiek analizēti nenokārtotie izmaksu prasījumi, un aplēstās attiecināmās summas saistībā ar šiem izmaksu prasījumiem tiek atzītas finanšu darbības rezultātu pārskatā. Aplēstās neattiecināmās summas tiek uzrādītas kā citi īstermiņa kreditoru parādi.

Publisko tiesību subjektiem un piegādātājiem maksājamo parādu pieaugums ir saistīts ar lielāku saņemto rēķinu apjomu, kas līdz gada beigām vēl nebija apmaksāti. Savukārt parādi trešām valstīm samazinājās galvenokārt tāpēc, ka 2023. gadā tika anulēts rēķins par budžeta atbalstu Etiopijai 60 miljonu EUR apmērā. Šis rēķins kopš 2020. gada novembra ir apturēts saistībā ar situāciju valstī.

2.7.2. *Dažādi kreditoru parādi*

miljoni EUR

	Skaidrojums	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Līdzfinansējuma kreditoru parādi	2.6.4.	—	—	*18*	*23*	*41*	*46*
Nākamo periodu kapitāla iemaksas	2.7.2.1.	—	—	—	*88*	*88*	*147*
Citi dažādi kreditoru parādi		—	—	*(5)*	*7*	*3*	*2*
Kopā		—	—	**14**	**117**	**132**	**196**

2.7.2.1. Nākamo periodu kapitāla iemaksas

Nākamo periodu kapitāla iemaksas 7,8 miljonu EUR apmērā attiecas uz atmaksu dalībvalstīm un Apvienotajai Karalistei no atceltiem vai neizlietotiem līdzekļiem projektos, kas īstenoti 9. EAF ietvaros (skatīt **2.9.1.** skaidrojumu). Dalībvalstis piekrita, ka atmaksai tiek veikts ieskaits pret iemaksām no 11. EAF pirmā uzaicinājuma pieteikties iemaksām laikā 2024. gadā.

Līdztekus atmaksai vēl 80 miljoni EUR attiecas uz 2024. gada pirmo maksājumu, ko Apvienotā Karaliste samaksājusi avansā. No šīs summas 8 miljoni EUR tika atskaitīti no Apvienotās Karalistes neizlietoto 10. un 11. EAF līdzekļu atlikušās daļas. Saskaņā ar Izstāšanās līguma 152. pantu Apvienotā Karaliste paliek EAF puse, līdz tiks slēgts 11. EAF un visi iepriekšējie neslēgtie EAF, un šajā ziņā uzņemas tādas pašas saistības kā dalībvalstis (skatīt **2.9.1.** skaidrojumu).

2.8. **UZKRĀTIE IZDEVUMI**

Uzkrātie izdevumi ir saistības samaksāt par saņemtām precēm vai sniegtiem pakalpojumiem, par ko – atšķirībā no kreditoru parādiem – vēl nav izrakstīts rēķins vai vēl nav oficiālas vienošanās ar piegādātāju. Uzkrātos izdevumus aprēķina, pamatojoties uz neizpildīto budžeta saistību summu gada beigās. Aplēsto uzkrāto izdevumu daļa, kas saistīta ar izmaksāto priekšfinansējumu, ir ierakstīta kā priekšfinansējuma summu samazinājums.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Uzkrātie izdevumi	—	—	*129*	*854*	*983*	*1 130*
Citi uzkrājumi un nākamo periodu maksājumi	—	—	—	*1*	*1*	*2*
Kopā	—	—	**129**	**855**	**984**	**1 131**

Uzkrātie izdevumi ietver aplēstos pamatdarbības izdevumus, kas saistīti ar vēl nepabeigtiem un jau pabeigtiem līgumiem, gadījumos, kad nav apstiprinātu izmaksu prasījumu; saņēmējiem radušies attiecināmie izdevumi ir aplēsti, izmantojot vislabāko pieejamo informāciju finanšu pārskatu sagatavošanas laikā. Jānorāda, ka informācija par liela mēroga ikdienas darbībām, piemēram, tādu līgumu pagarināšanu, kas parakstīti pēc pārskata datuma, netiek sistemātiski ņemta vērā, un nav iespējams ticami aplēst iespējamo ietekmi uz uzkrātajiem izdevumiem. Aplēsto uzkrāto izdevumu daļa, kas saistīta ar izmaksāto priekšfinansējumu, ir ierakstīta kā priekšfinansējuma summu samazinājums (skatīt iepriekš **2.2.** skaidrojumu).

Uzkrāto izdevumu samazinājums par 147 miljoniem EUR ir skaidrojams ar to līgumu skaita samazinājumu, attiecībā uz kuriem bija jāaplēš un jāuzkrāj izdevumi. Šis samazinājums atbilst EAF dzīves ciklam un pamatā esošo atvērto līgumu skaitam.

NETO AKTĪVI

2.9. **FONDU KAPITĀLS**

EAF dalībvalstis veic iemaksas fondā EAF programmu īstenošanai, kā noteikts katra EAF iekšējā nolīgumā. Saskaņā ar piemērojamo juridisko pamatu par kapitāla pieprasījumiem, t. i., finansējuma pieprasījumiem par konkrētu gadu N, izlemj ar Padomes lēmumu gadā N – 1, saņemamos līdzekļus skaidri piešķirot noteiktiem nākotnes periodiem.

Iemaksas atbilst kritērijiem attiecībā uz īpašnieku iemaksām (1. EGN), tāpēc tās EAF finanšu pārskatos uzrāda kā fondu kapitālu. Fondu kapitāls ir kopējā iemaksu summa, kas jāsaņem no EAF dalībvalstīm. Tā kā nepieprasītais fondu kapitāls tiek atskaitīts no kopējā fondu kapitāla (skatīt pārskatu par neto aktīvu izmaiņām), bilancē atzīst tikai pieprasīto fondu kapitālu.

Tā kā saskaņotās iemaksas piešķir noteiktiem pārskata periodiem un EAF tiesībpamatotais prasījums pret EAF dalībvalstīm rodas tikai šajos periodos, visas avansā saņemtās summas atzīst kā nākamo periodu kapitāla iemaksas pozīcijā "Kreditoru parādi", nevis kā pieprasīto kapitālu.

2.9.1. *Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls*

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā
Fondu kapitāls	*12 164*	*10 464*	*20 960*	*29 367*	*72 955*
Nepieprasītais fondu kapitāls	—	*(15)*	—	*(7 840)*	*(7 855)*
Pieprasītais fondu kapitāls 31.12.2022.	**12 164**	**10 450**	**20 960**	**21 527**	**65 100**
Fondu kapitāls	—	*10 442*	*20 834*	*29 331*	*60 607*
Nepieprasītais fondu kapitāls	—	—	—	*(6 040)*	*(6 040)*
Pieprasītais fondu kapitāls 31.12.2023.	—	**10 442**	**20 834**	**23 290**	**54 566**

Nepieprasītie līdzekļi ir summas, kas vēl nav pieprasītas no dalībvalstīm. Pieprasītais fondu kapitāls ir piešķīrumi, ko EAF ir pieprasījis un ko dalībvalstis pārvedušas uz kases kontiem (skatīt turpmāk **2.9.2.** skaidrojumu).

Ar Padomes Lēmumu (ES) 2023/2586 ([6]) 8. un 9. EAF iekšējos nolīgumos noteiktās dalībvalstu iemaksas tika attiecīgi samazinātas par summu 7,8 miljonu EUR apmērā no 9. EAF līdzekļiem, par kuriem saistības ir atceltas. Atmaksājumiem, kas rodas no šā samazinājuma, ir veikts ieskaits pret papildu līdzekļu pieprasījumu 11. EAF ietvaros. Atmaksa faktiski tiks izmantota 2024. gada pirmajai iemaksai (skatīt **2.7.2.1.** skaidrojumu).

Lai gan Apvienotā Karaliste joprojām ir EAF dalībniece līdz visu programmu slēgšanai, saskaņā ar Izstāšanās līguma 153. pantu tās daļu 8., 9. un 10. EAF līdzekļos, par kuriem saistību uzņemšanās nav notikusi vai saistības ir atceltas, nevar izmantot atkārtoti. 2023. gadā Apvienotā Karaliste lūdza, lai tās otrais un trešais maksājums par gadu tiktu kompensēts, izmantojot tās neizmaksāto daļu 10. un 11. EAF rezervē. Turklāt Apvienotajai Karalistei tika atmaksāti vēl 8 miljoni no tās 2024. gada 1. maksājuma (skatīt **2.7.2.1.** skaidrojumu). Rezultātā 10. un 11. EAF fondu kapitāls tika samazināts attiecīgi par 126 miljoniem EUR un 36 miljoniem EUR.

8. EAF slēgšana faktiski notika 2021. gadā, pabeidzot operatīvās darbības un slēdzot visus finansēšanas lēmumus. Neraugoties uz to, 8. EAF slēgšana nebija pilnībā atspoguļota 2021. gada finanšu pārskatos. Kopsavilkuma pārskats par neto aktīvu izmaiņām atspoguļo 8. EAF slēgšanu kā 2023. gada notikumu. 2023. gadā 8. EAF neto aktīvi 180 miljonu EUR apmērā tika pārvietoti uz 9. EAF, tādējādi pabeidzot 8. EAF grāmatvedības slēgšanu. Visi atlikumi no pieprasītā kapitāla un rezervēm tika izmantoti, lai segtu iepriekšējo gadu ekonomiskos rezultātus, un atlikušās summas tika pārvietotas uz 9. EAF saskaņā ar Finanšu regulas 3. daļas noteikumiem, ko piemēro 9. EAF.

([6]) Padomes Lēmums (ES) 2023/2586 (2023. gada 13. novembris) par finanšu iemaksām, kas Eiropas Attīstības fonda pusēm jāveic, lai finansētu minēto fondu, un ar ko norāda maksimālo summu 2025. gadam, gada summu 2024. gadam, pirmās daļas summu 2024. gadam un indikatīvu, nesaistošu prognozi par gaidāmajām gada iemaksu summām 2026. un 2027. gadam (OV L, 2023/2586, 15.11.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2586/oj).

2.9.2. *Pieprasītais un nepieprasītais fondu kapitāls: dalībvalstis un AK*

miljoni EUR

Iemaksas 11. EAF	%	Nepieprasītais kapitāls 31.12.2022.	2023. gadā pieprasītais kapitāls	Nepieprasītais kapitāls 31.12.2023.
Austrija	*2,40*	*188*	*(43)*	*145*
Beļģija	*3,25*	*255*	*(58)*	*196*
Bulgārija	*0,22*	*17*	*(4)*	*13*
Horvātija	*0,23*	*18*	*(4)*	*14*
Kipra	*0,11*	*9*	*(2)*	*7*
Čehija	*0,80*	*63*	*(14)*	*48*
Dānija	*1,98*	*155*	*(36)*	*120*
Igaunija	*0,09*	*7*	*(2)*	*5*
Somija	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Francija	*17,81*	*1 397*	*(321)*	*1 076*
Vācija	*20,58*	*1 614*	*(370)*	*1 243*
Grieķija	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Ungārija	*0,61*	*48*	*(11)*	*37*
Īrija	*0,94*	*74*	*(17)*	*57*
Itālija	*12,53*	*982*	*(226)*	*757*
Latvija	*0,12*	*9*	*(2)*	*7*
Lietuva	*0,18*	*14*	*(3)*	*11*
Luksemburga	*0,26*	*20*	*(5)*	*15*
Malta	*0,04*	*3*	*(1)*	*2*
Nīderlande	*4,78*	*375*	*(86)*	*289*
Polija	*2,01*	*157*	*(36)*	*121*
Portugāle	*1,20*	*94*	*(22)*	*72*
Rumānija	*0,72*	*56*	*(13)*	*43*
Slovākija	*0,38*	*29*	*(7)*	*23*
Slovēnija	*0,22*	*18*	*(4)*	*14*
Spānija	*7,93*	*622*	*(143)*	*479*
Zviedrija	*2,94*	*230*	*(53)*	*178*
Apvienotā Karaliste	*14,68*	*1 151*	*(264)*	*887*
Kopā	**100,00**	**7 840**	**(1 800)**	**6 040**

Tā kā viss 8., 9. un 10. EAF kapitāls tika pieprasīts un saņemts iepriekšējos gados, 2023. gadā pieprasītā summa 1 800 miljonu EUR apmērā ir saistīta tikai ar 11. EAF. Aizņēmumi palielinājās no 2 500 miljardiem EUR 2022. gadā līdz 1 800 miljardiem EUR 2023. gadā.

2.9.3. *Pieprasītā fondu kapitāla pārvietojumi starp aktīvajiem EAF*

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kopā
Atlikums 31.12.2021.	**(2 512)**	**2 018**	**101**	**394**	—
Summu pārvietojums uz 10. EAF darbības rezervi no iepriekšējiem EAF	*(1)*	*(8)*	*9*	—	—
Summu pārvietojums uz 11. EAF darbības rezervi no iepriekšējiem EAF	—	—	*(148)*	*148*	—
Atlikums 31.12.2022.	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	—
Summu pārvietojums uz 8. EAF darbības rezervi no iepriekšējiem EAF	*2 762*	*(2 762)*		—	—
Summu pārvietojums uz 10. EAF darbības rezervi no iepriekšējiem EAF	*427*	*(432)*	*6*	—	—
Summu pārvietojums uz 11. EAF darbības rezervi no iepriekšējiem EAF	*(676)*	*676*	*(87)*	*87*	—
Atlikums 31.12.2023.	—	**(509)**	**(120)**	**628**	—

Šī pozīcija ietver resursus, kas pārvietoti starp aktīvajiem EAF.

Kopš Kotonū nolīguma stāšanās spēkā visi iepriekšējo aktīvo EAF neiztērētie līdzekļi pēc saistību atcelšanas tiek pārvietoti uz jaunāko atvērto EAF. No citiem EAF pārvietotie resursi palielina saņēmējfonda apropriācijas un samazina nosūtītājfonda apropriācijas. Saistības par līdzekļiem, kas pārvietoti uz 10. un 11. EAF darbības rezervi, var uzņemties tikai īpašos apstākļos, kas paredzēti iekšējos nolīgumos.

Lai gan 8. EAF tika oficiāli slēgts 2021. gadā, šī slēgšana 2021. gada pārskatos nebija atspoguļota. 2023. gadā rezerves un zaudējumi no iepriekšējiem EAF tika pārvietoti uz 9. EAF (skatīt iepriekš **2.9.1.** skaidrojumu).

3. SKAIDROJUMI PAR FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATU

IEŅĒMUMI

miljoni EUR

	Skaidrojums	2023	2022
Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu	3.1.	*14*	*18*
Ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu	3.2.	*52*	*80*
Kopā		**65**	**98**

3.1. IEŅĒMUMI NO DARĪJUMIEM, KAS NAV SAISTĪTI AR KOMERCIĀLU APMAIŅU

Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, attiecas uz darījumiem, kuros pārvedējs nodod resursus saņēmējam subjektam, bet saņēmējs subjekts tieši nenodrošina pretī aptuveni tādu pašu vērtību. Šajā pozīcijā galvenokārt ietilpst summas, kas saņemtas no Komisijas attiecīgajā gadā, un atgūtie pamatdarbības izdevumi.

miljoni EUR

	Skaidrojums	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Izdevumu atgūšana		—	—	*1*	*4*	*6*	*17*
Līdzfinansējuma ieņēmumi	3.1.1.	—	—	—	*8*	*8*	*(4)*
Kopā		—	—	**2**	**12**	**14**	**18**

Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu, var tikt šādi sadalīti pa pārvaldības režīmiem:

miljoni EUR

	2023	2022
Tieša pārvaldība		
Īsteno:		
Komisija	—	*1*
ES delegācijas	*5*	*(3)*
	5	**(2)**
Netieša pārvaldība		
Īsteno:		
trešās valstis	*6*	*13*
publisko tiesību subjekti	—	*(3)*
starptautiskas organizācijas	*3*	*7*
privāttiesību subjekti, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus	—	*3*
	9	**20**
Kopā	**14**	**18**

3.1.1. *Līdzfinansējuma ieņēmumi*

Saņemtās līdzfinansējuma iemaksas atbilst kritērijiem, kas raksturo ar komerciālu apmaiņu nesaistītu darījumu ieņēmumus ar nosacījumiem, un tādējādi tām nebūtu jāietekmē finanšu darbības rezultātu pārskats, kad tās saņem. Saņemtās iemaksas saglabājas pie saistībām (skatīt **2.6.4.** un **2.7.2.** skaidrojumu), līdz ar ziedotajiem līdzekļiem saistītie nosacījumi ir izpildīti, t. i., ir radušies attiecināmie izdevumi (skatīt **3.5.** skaidrojumu). Atbilstošo summu tad atzīst finanšu darbības rezultātu pārskatā kā ar komerciālu apmaiņu nesaistītu darījumu ieņēmumus no līdzfinansējuma. Attiecīgi gada saimnieciskās darbības rezultāts nemainās.

3.2. **IEŅĒMUMI NO DARĪJUMIEM, KAS SAISTĪTI AR KOMERCIĀLU APMAIŅU**

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Finanšu ieņēmumi	—	—	*(1)*	*10*	*9*	*3*
Citi ieņēmumi	—	*2*	*4*	*37*	*43*	*77*
Kopā	—	**2**	**4**	**46**	**52**	**80**

9 miljoni EUR pozīcijā "Finanšu ieņēmumi" galvenokārt ietver uzkrātos procentus par nesamaksātajiem atgūšanas rīkojumiem, procentus par priekšfinansējumu un ieņēmumus no finanšu instrumentiem.

Citi ieņēmumi attiecas galvenokārt uz guvumu no ārvalstu valūtas maiņas. Atbilstošos zaudējumus no ārvalstu valūtas maiņas ieraksta citos izdevumos (skatīt **3.7.** skaidrojumu).

IZDEVUMI

3.3. **IZDEVUMI, KO ĪSTENOJUŠI CITI SUBJEKTI**

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Tehniskās palīdzības izdevumi	—	—	—	*3*	*3*	*1*

Summa 3 miljona EUR apmērā ietver tehniskās palīdzības izdevumus, kas radušies saistībā ar vairākiem finanšu instrumentiem.

3.4. **ATBALSTA INSTRUMENTI**

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Plānojamais atbalsts	—	—	*33*	*808*	*841*	*1 307*
Makroekonomiskais atbalsts	—	*7*	—	—	*7*	*4*
Nozaru politika	—	*(1)*	—	—	*(1)*	—
Iekšējie ĀKK projekti	—	—	*128*	*651*	*779*	*896*
Ārkārtas palīdzība	—	*(7)*	*113*	*124*	*230*	*118*
Institucionālais atbalsts	—	—	—	*12*	*12*	*6*
Saņemtās eksporta kompensācijas	—	—	*2*	—	*2*	—
Iemaksas trasta fondos	—	—	—	*311*	*311*	*458*
Kopā	—	**(1)**	**276**	**1 906**	**2 181**	**2 789**

EAF pamatdarbības izdevumi attiecas uz dažādiem atbalsta instrumentiem un izpaužas dažādos veidos atkarībā no tā, kā tiek izmaksāti un pārvaldīti naudas līdzekļi.

Pamatdarbības izdevumu samazinājumu par 608 miljoniem EUR 2023. gadā galvenokārt noteica 11. EAF izdevumu samazinājums (no 2 489 miljoniem EUR 2022. gadā līdz 1 906 miljoniem EUR 2023. gadā). Šo samazinājumu lielā mērā var izskaidrot ar to, ka samazinājās izdevumi saistībā ar plānojamo atbalstu, ĀKK iekšējiem projektiem un iemaksām trasta fondos (sk. **2.3.** skaidrojumu). Neraugoties uz to, izdevumi saistībā ar ārkārtas atbalstu palielinājās par 105 miljoniem EUR. Šis palielinājums izriet no Padomes 2022. gada 12. jūlija Lēmuma atkārtoti izmantot 10. un 11. EAF līdzekļus, lai finansētu darbības, ar kurām risina pārtikas nodrošinājuma krīzi un ekonomikas satricinājumu ĀKK valstīs, ko izraisījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu.

Izdevumu samazinājums saistībā ar ĀKK iekšējiem projektiem ir skaidrojams ar uzkrāto izdevumu samazinājumu diviem AITF projektiem. Tā kā šie divi projekti netiek regulāri īstenoti un ziņojuma nav, atvērtais priekšfinansējums ir pārklasificēts par ilgtermiņa finansējumu un šiem projektiem 2023. gadam nav aprēķināti uzkrātie izdevumi. Tomēr izdevumus, kas saistīti ar ĀKK iekšējiem projektiem, ietekmēja pagājušā gada uzkrājumu apvērse, kas sasniedza 130 miljonus EUR (skatīt **2.2.** skaidrojumu).

9. un 10. EAF izdevumu izmaiņas atbilst EAF dzīves ciklam un ir saistītas arī ar atvērto līgumu skaita izmaiņām. Daudzi līgumi 2023. gadā bija izpildīti un slēgti šo EAF ietvaros, kā rezultātā šajos EAF radušies izdevumi samazinājās.

9. EAF negatīvā summa, kas saistīta ar ārkārtas palīdzības programmu, ir no 2022. gada uzkrājumu apvērses līgumam, kura saistības tika atceltas 2023. gadā.

3.5. **LĪDZFINANSĒJUMA IZDEVUMI**

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Līdzfinansējums	—	—	—	*8*	*8*	*(4)*

Šajā pozīcijā iekļauti izdevumi, kas 2023. gadā radās saistībā ar līdzfinansēšanas projektiem. Jāņem vērā, ka radušies izdevumi ietver ar periodizāciju saistītās aplēstās summas (un attiecīgi ar iepriekšējo gadu saistīto aplēsto summu apvērses).

Līdzfinansējuma izdevumi 2023. gadā palielinājās par 12 miljoniem EUR galvenokārt tāpēc, ka 2022. gadā līdzfinansējuma izdevumi bija neparasti zemi. Līdzfinansējuma izdevumu samazinājums 2022. gadā bija saistīts ar uzlabojumiem metodē, ar kuru izdevumus sadala līdzfinansējuma līdzekļu devējiem, kas tagad ņem vērā nepamatoti izmaksāto summu atgūšanu.

Atbilstoši grāmatvedības noteikumiem par līdzfinansējumu summām, kas izveidojās, nebija nekādas ietekmes uz EAF gada rezultātu, jo tās tika atzītas gan līdzfinansējuma izdevumos, gan līdzfinansējuma ieņēmumos (**3.1.1.** skaidrojums).

Atbalsta instrumenti un līdzfinansējuma izdevumi pa pārvaldības veidiem

miljoni EUR

	2023	2022
Tieša pārvaldība		
Īsteno:		
Komisija	*50*	*70*
ES izpildaģentūras	*16*	*6*
trasta fondi	*290*	*431*
ES delegācijas	*235*	*1 121*
	591	**1 628**
Netieša pārvaldība		
Īsteno:		
EIB un EIF	*(45)*	*39*
starptautiskas organizācijas	*994*	*(544)*
privāttiesību subjekti, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus	*201*	*325*
publisko tiesību subjekti	*147*	*99*
trešās valstis	*297*	*1 234*
ES struktūras ar publiskā un privātā sektora partnerību	*3*	*4*
	1 597	**1 157**
Kopā	**2 189**	**2 785**

3.6. **FINANSĒJUMA IZMAKSAS**

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Neto zaudējumi, kas radušies no aizdevumu un debitoru parādu vērtības samazināšanās	—	*(1)*	*1*	*2*	*2*	*2*
Zaudējumi no finanšu aktīviem vai saistībām, kas novērtēti FVSD	—	—	*1*	*2*	*3*	*2*
Maksas subsīdijas	—	—	—	*1*	*1*	*1*
Zaudējumi no finanšu garantiju vērtības samazināšanās	—	—	—	—	—	*1*
Kopā	—	**(1)**	**1**	**5**	**7**	**6**

Neto zaudējumi no aizdevumu un debitoru parādu vērtības samazināšanās ietver zaudējumus no finanšu instrumentu vērtības samazināšanās un aplēstos izdevumus par neatgūstamām summām, kas izriet no ilgi (vairāk nekā divus gadus) neizpildītiem atgūšanas rīkojumiem, bankrota un atbrīvojumiem no saistībām.

3 miljonu EUR lielie finanšu izdevumi par finanšu aktīviem, kas novērtēti *FVSD*, ir saistīti galvenokārt ar valūtas kursa starpībām, procentiem un patiesās vērtības izmaiņām attiecībā uz dažiem finanšu instrumentiem.

1 miljons EUR pozīcijā "Maksas subsīdijas" attiecas uz izdevumiem, kas radušies saistībā ar finanšu instrumentu "*Kulima*".

3.7. **CITI IZDEVUMI**

Šajā pozīcijā ietilpst administratīvi izdevumi, piemēram, izdevumi par ārējiem ar IT nesaistītiem pakalpojumiem, operatīvās nomas izdevumi, komunikācijas un publikāciju izdevumi, apmācības izmaksas utt.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	2023	2022
Administratīvie un IT izdevumi	—	—	*2*	*49*	*51*	*56*
Uzkrājums riskiem un maksām	—	—	—	*2*	*1*	—
Realizētie zaudējumi no debitoru parādiem	—	—	—	—	—	*4*
Zaudējumi no valūtas maiņas	—	*2*	*5*	*55*	*62*	*60*
Zaudējumi no ārvalstu valūtas maiņas finanšu instrumentiem	—	—	—	*1*	*1*	—
Kopā	—	**3**	**7**	**106**	**116**	**119**

Pozīcija "Administratīvie un IT izdevumi" ietver summas, ar ko, balstoties uz EAF iekšējo nolīgumu, kurš noslēgts ar Komisiju, sedz administratīvos izdevumus, kuri rodas gan galvenajai mītnei, gan delegācijām saistībā ar EAF programmu pārvaldību.

Ar valūtas maiņu saistīto zaudējumu pieaugums galvenokārt radies tāpēc, ka, pārvērtējot naudas atlikumus gada beigās, pieauga nerealizētie zaudējumi.

4. IESPĒJAMIE AKTĪVI UN SAISTĪBAS UN CITA NOZĪMĪGA INFORMĀCIJA

4.1. IESPĒJAMIE AKTĪVI

Iespējamie aktīvi ir tie iespējamie aktīvi, kuri izriet no pagātnes notikumiem un kuru esība tiks apstiprināta tikai, iestājoties vai neiestājoties vienam vai vairākiem neskaidriem nākotnes notikumiem, kas pilnībā nav subjekta kontrolē.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Priekšfinansējuma garantijas	—	—	*2*	*30*	*32*	*37*
Izpildes garantijas	—	—	—	—	—	*1*
Kopā	—	—	**2**	**30**	**32**	**38**

Priekšfinansējuma garantijas, izmaksājot avansa maksājumus, atsevišķos gadījumos pieprasa no saņēmējiem, kas nav dalībvalstis.

Izpildes garantijas tiek pieprasītas, lai nodrošinātu, ka EAF finansējuma saņēmēji izpilda pienākumus, kas noteikti to līgumos ar EAF.

Ja līgumi tiek pārvaldīti netiešās pārvaldības režīmā, garantijas pieder līgumslēdzējai iestādei, kas nav EAF, un EAF tās nenorāda.

4.2. IESPĒJAMĀS SAISTĪBAS

Iespējamās saistības ir vai nu iespējami pienākumi, kuri izriet no pagātnes notikumiem un kuru esība tiks apstiprināta tikai, iestājoties vai neiestājoties vienam vai vairākiem neskaidriem nākotnes notikumiem, kas pilnībā nav subjekta kontrolē, vai pašreizēji pienākumi, ja tie izriet no pagātnes notikumiem un ja resursu aizplūdes iespējamība nav ticama vai nav iespējams ticami novērtēt summu.

4.2.1. *Piešķirtās garantijas*

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Piešķirtās garantijas	—	—	—	*28*	*28*	*25*

Iepriekšējā tabulā ir parādīts, cik lielā mērā iespējamie nākotnes maksājumi, kas saistīti ar EIB grupai vai citām finanšu iestādēm piešķirtajām garantijām, ietekmē EAF. Summas ir norādītas, atskaitot finanšu uzkrājumus un finanšu saistības, kas atzītas attiecībā uz minētajām programmām.

28 miljoni EUR attiecas uz garantijām, kas sniegtas saistībā ar šādiem finanšu instrumentiem: 11 miljoni EUR saistībā ar finanšu instrumentu "*EURITZ*", 10 miljoni EUR saistībā ar "*KULIMA FUND*" un vēl 7 miljoni EUR saistībā ar lauksaimniecības vērtības ķēdes mehānismu "*ZAMBIA*".

4.2.2. *Tiesvedības rezultātā iespējamās saistības*

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Tiesvedībā esošas lietas	—	—	—	*7*	*7*	*18*

2023. gada beigās bija tikai divas neizskatītas lietas, kuru kopējā summa bija 7 miljoni EUR. Gada laikā tika slēgtas divas tiesvedības par kopējo summu 11 miljoni EUR.

4.3. **CITA NOZĪMĪGA INFORMĀCIJA**

4.3.1. *Neizpildītas saistības, kas vēl nav ierakstītas izdevumos*

Turpmāk minētā summa ir budžeta neizpildītās saistības jeb *RAL* (“*reste à liquider*”), no kurām atskaitītas saistītās summas, kas iekļautas kā izdevumi finanšu darbības rezultātu pārskatā. Budžeta *RAL* ir summa, kas raksturo saistības, par kurām vēl nav veikti maksājumi un/vai kuras vēl nav atceltas. Tā ir parasta parādība saistībā ar daudzgadu programmām.

miljoni EUR

	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	31.12.2023.	31.12.2022.
Neizpildītas saistības, kas vēl nav ierakstītas izdevumos	—	*16*	*216*	*3 217*	*3 449*	*4 853*

RAL samazinājums sakrīt ar budžeta RAL samazinājumu – to kopsumma bija 5 116 miljoni EUR (2022. gadā – 6 459 miljoni EUR). Tas atbilst EAF ciklam un ir arī saistīts ar atvērto līgumu skaita izmaiņām (skatīt **2.2.** skaidrojumu).

5. **FINANŠU RISKA PĀRVALDĪBA**

Turpmākā informācija par EAF finanšu riska pārvaldību attiecas uz kases operācijām, ko Komisija veikusi EAF vārdā, lai izmantotu tā resursus.

5.1. **RISKA PĀRVALDĪBAS POLITIKA UN RISKA IEROBEŽOŠANAS DARBĪBAS**

Kases operāciju pārvaldības noteikumi un principi ir izklāstīti 11. EAF finanšu regulā un iekšējā nolīgumā.

Saskaņā ar iepriekš minēto regulu ir piemērojami turpmāk minētie galvenie principi.

a) *Dalībvalstis veic EAF iemaksas, ieskaitot tās speciālos kontos, kas atvērti katras dalībvalsts emisijas bankā vai dalībvalsts norādītā finanšu iestādē. Iemaksu summas tiek paturētas šajos speciālajos kontos līdz brīdim, kad jāveic EAF maksājumi.*

b) *Dalībvalstis veic EAF iemaksas euro valūtā, savukārt EAF maksājumi tiek veikti euro un citās valūtās.*

c) *Bankas kontos, ko Komisija atvērusi EAF vārdā, nedrīkst pieļaut pārtēriņu.*

Papildus speciālajiem kontiem Komisija EAF vārdā atver citus banku kontus finanšu iestādēs (centrālajās bankās un komercbankās), lai veiktu maksājumus un saņemtu ieņēmumus, kas nav dalībvalstu iemaksas budžetā.

Kases un maksājumu operācijas lielā mērā ir automatizētas un balstītas uz mūsdienīgām informācijas sistēmām. Tiek piemērotas īpašas procedūras, lai garantētu sistēmu drošību un nodrošinātu pienākumu nošķiršanu saskaņā ar Finanšu regulu, Komisijas iekšējās kontroles standartiem un revīzijas principiem.

Kases un maksājumu operāciju pārvaldību reglamentē rakstveida pamatnostādņu un procedūru kopums, kuru mērķis ir ierobežot darbības un finanšu risku un nodrošināt atbilstošu kontroles līmeni. Tās attiecas uz dažādām darbības jomām, un atbilstība pamatnostādnēm un procedūrām tiek regulāri pārbaudīta.

5.2. **VALŪTAS RISKS**

Valūtas riska ietekme uz EAF gada beigās – neto pozīcija

miljoni EUR

	31.12.2023.				31.12.2022.			
	USD	EUR	Cits	Kopā	USD	EUR	Cits	Kopā
Finanšu aktīvi								
Finanšu aktīvi, kas novērtēti amortizētajās izmaksās	*7*	*7*	3	*17*	—	6	—	*6*
*Finanšu aktīvi, kas novērtēti FVSD**	16	49	8	*73*	14	42	9	*65*
*Debitoru parādi***	*7*	*4*	—	*11*	*6*	*4*	—	*10*
Nauda un naudas ekvivalenti	*6*	*595*	—	*601*	*7*	*1 015*	*5*	*1 027*
	36	**655**	**11**	**704**	**27**	**1 067**	**14**	**1 108**
Finanšu saistības								
Finanšu garantiju saistības un uzkrājumi	—	*2*	*2*	*4*	—	*3*	—	*3*
	—	**2**	**2**	**4**	—	**3**	—	**3**
Kopā	**36**	**657**	**13**	**706**	**27**	**1 069**	—	**1 110**

Visas iemaksas tiek glabātas euro valūtā, un citas valūtas iegādājas tikai tad, kad tās ir vajadzīgas maksājumu izpildei. Tādējādi EAF kases operācijas nav pakļautas valūtas riskam.

5.3. **PROCENTU LIKMJU RISKS**

EAF neaizņemas naudu, tāpēc tas nav pakļauts procentu likmju riskam.

Procenti tiek uzkrāti par atlikumiem tā dažādajos bankas kontos. Tāpēc Komisija EAF vārdā ir ieviesusi pasākumus, lai nodrošinātu, ka saņemtie procenti regulāri atspoguļo tirgus procentu likmes, kā arī to iespējamās svārstības.

Katra dalībvalsts veic iemaksas EAF budžetā speciālā kontā, kas atvērts tās norādītā finanšu iestādē. Lai novērstu negatīvas atlīdzības risku, kas pastāvēja pirms dažiem gadiem, ir ieviestas skaidras naudas pārvaldības procedūras, lai pēc iespējas samazinātu atlikumu attiecīgajos kontos. Turklāt saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2016/888 ([7]) jebkādu negatīvu atlīdzību šajos kontos sedz attiecīgā dalībvalsts.

Par komercbanku kontos turētajiem diennakts atlikumiem atlīdzība tiek izmaksāta katru dienu. Atlīdzība par šādu kontu atlikumiem balstās uz mainīgām tirgus likmēm, kam piemēro līgumā noteiktu peļņas normu (pozitīvu vai negatīvu). Procenti lielākajai daļai kontu tiek aprēķināti, pamatojoties uz tirgus atsauces likmi, un tos koriģē, lai atspoguļotu jebkādas šīs likmes svārstības. Rezultātā EAF neuzņemas risku, ka par tā atlikumiem varētu piešķirt atlīdzību atbilstoši tādām likmēm, kas ir zemākas par tirgus likmēm.

5.4. **KREDĪTRISKS (DARĪJUMU PARTNERA RISKS)**

Maksimālais kredītrisks

Finanšu aktīviem pārskatā iekļautās summas ir neto uzskaites vērtības, un tās atspoguļo EAF kredītrisku pārskata perioda beigās.

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
Finanšu aktīvi		
Aizdevumi	*16*	*6*
Nauda un naudas ekvivalenti	*601*	*1 027*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi (*)	*11*	*11*
Piešķirtās garantijas		—
Finanšu garantiju līgumi	*14*	*12*
Kopā 31.12.2023.	**642**	**1 056**

*(*) * Atskaitot nākamo periodu izdevumus.*

Finanšu instrumentu aizdevumi: kredītkvalitāte

miljoni EUR

	31.12.2023.				
	1. posms	2. posms	3. posms	POCI	Kopā
Kredītreitings					
Augstākā un augsta kategorija	—	—	—	—	—
Augšējā vidējā kategorija	—	—	—	—	—

([7]) Padomes Regula (ES) 2016/888 (2016. gada 6. jūnijs), ar ko attiecībā uz daļu maksājumiem groza Regulu (ES) 2015/323 par finanšu regulu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam (OV L 149, 7.6.2016., 1. lpp.).

miljoni EUR

31.12.2023.					
	1. posms	2. posms	3. posms	POCI	Kopā
Apakšējā vidējā kategorija	—	—	—	—	—
Spekulatīvā kategorija un saistību neizpildes kategorija	*18*	*1*	—	—	*19*
Bruto uzskaites vērtība	**18**	**1**	—	—	**19**
Atņemot zaudējumu atskaitījumu	*2*	*1*	—	—	3
Neto uzskaites vērtība	**16**	—	—	—	**16**

Nauda un naudas ekvivalenti: kredītkvalitāte

miljoni EUR *miljoni EUR*

	31.12.2023.	31.12.2022.
Kredītreitings		
Augstākā un augsta kategorija	*514*	*724*
Augšējā vidējā kategorija	*77*	*299*
Apakšējā vidējā kategorija	*11*	*4*
Spekulatīvā kategorija un saistību neizpildes kategorija	—	—
Bruto uzskaites vērtība	**601**	**1 027**
Atņemot zaudējumu atskaitījumu	—	—
Neto uzskaites vērtība	**601**	**1 027**

Debitoru parādi: kredītkvalitāte

miljoni EUR

31.12.2023.						
	Termiņš nav pienācis	Kavēts 0–30 dienas	Kavēts 31–90 dienas	Kavēts 91 diena–1 gads	Kavēts >1 gads	Kopā
Bruto uzskaites vērtība	11	—	—	—	—	*11*
Atņemot zaudējumu atskaitījumu	—	—	—	—	—	—
Neto uzskaites vērtība	**11**	—	—	—	—	*11*

Finanšu aktīvi, kas novērtēti *FVSD*: kredītkvalitāte

2023. gadā finanšu aktīvi, kas novērtēti *FVSD* un iekļauti šajos finanšu pārskatos, attiecas uz kapitālieguldījumiem, kas nav pakļauti kredītriskam (skatīt **2.1.** skaidrojumu).

5.5. **LIKVIDITĀTES RISKS**

Finanšu saistību termiņu analīze pa atlikušajiem līgumā noteiktajiem termiņiem

Finanšu saistības un debitoru parādi šajā pozīcijā tiek uzrādīti uzskaites vērtībās, kas iegūtas no bilances.

miljoni EUR

	<1 gads	1–5 gadi	>5 gadi	Kopā
Finanšu saistības 31.12.2023.	*391*	*2*	—	*393*
Finanšu saistības 31.12.2022.	*426*	*5*	—	*431*

EAF piemērojamie budžeta principi nodrošina, ka kopējie budžeta perioda naudas līdzekļi vienmēr ir pietiekami, lai izpildītu maksājumus. Dalībvalstu kopējās iemaksas patiešām atbilst maksājumu apropriāciju kopējai summai attiecīgajā budžeta periodā.

Tomēr dalībvalstis gada iemaksas EAF veic trīs daļās, turpretī maksājumiem piemīt sezonalitāte.

Lai nodrošinātu vienmēr pietiekamus kases finanšu līdzekļus katrā mēnesī veicamo maksājumu segšanai, starp Komisijas kasi un attiecīgajām kredītrīkotājām struktūrvienībām notiek regulāra informācijas apmaiņa par kases stāvokli.

Turklāt attiecībā uz EAF kases operācijām automatizēti naudas pārvaldības instrumenti nodrošina, ka katru dienu visos EAF banku kontos ir pietiekama likviditāte.

6. INFORMĀCIJA PAR SAISTĪTAJĀM PUSĒM

EAF saistītās puses ir ES trasta fonds "*Bêkou*", ES trasta fonds Āfrikai un Eiropas Komisija. Tā kā darījumi starp šiem subjektiem notiek EAF parasto darbību ietvaros, tad atbilstīgi ES grāmatvedības noteikumiem nav jāievēro īpašas prasības, sniedzot informāciju par šādiem darījumiem.

EAF nav atsevišķas vadības, jo to vada Komisija. ES galvenās vadības, tostarp Komisijas, prasījuma tiesības ir uzrādītas Eiropas Savienības konsolidētajos gada pārskatos 7.2. pozīcijā "Augstākajiem vadītājiem piešķirtās summas".

7. NOTIKUMI PĒC BILANCES DATUMA

Šo pārskatu parakstīšanas dienā EAF grāmatvede nebija uzzinājusi un viņai nebija paziņots par citiem būtiskiem jautājumiem, kas būtu atsevišķi jāuzrāda šajā iedaļā. Gada pārskati un attiecīgie skaidrojumi ir sagatavoti, izmantojot visjaunāko pieejamo informāciju, un tā ir atspoguļota iepriekš tekstā.

8. SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS REZULTĀTA UN BUDŽETA IZPILDES REZULTĀTA SASKAŅOŠANA

Gada saimnieciskās darbības rezultātu aprēķina, pamatojoties uz uzkrājumu grāmatvedības principiem. Tomēr budžeta izpildes rezultāta pamatā ir naudas plūsmas grāmatvedības noteikumi. Tā kā saimnieciskās darbības rezultātu un budžeta izpildes rezultātu nosaka tie paši pamatā esošie operacionālie darījumi, lietderīgs kontroles pasākums ir pārbaude, vai tie ir saskaņojami. Šī saskaņošana ir atspoguļota nākamajā tabulā, izceļot būtiskākās saskaņošanas summas, kas sadalītas starp ieņēmumu un izdevumu posteņiem. Tabulas skaidrojumos ir sniegta papildu informācija par galveno saskaņošanas posteņu veidu.

miljoni EUR

	2023	2022
GADA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS REZULTĀTS	**(2 249)**	**(2 813)**
Ieņēmumi		
Prasījuma tiesības, kas neietekmē budžeta izpildes rezultātu	*(11)*	*(5)*

miljoni EUR

	2023	2022
Kārtējā gadā konstatētās prasījuma tiesības, kuru summas vēl nav iekasētas	*(2)*	*(3)*
Iepriekšējos gados konstatētās prasījuma tiesības, kuru summas iekasētas kārtējā gadā	*12*	*19*
Priekšfinansējuma neto ietekme	*36*	*37*
Uzkrātie ieņēmumi (neto)	*(54)*	*(82)*
Izdevumi		
Kārtējā gada izdevumi, kas vēl nav samaksāti	*(55)*	*16*
Iepriekšējo gadu izdevumi, kas samaksāti kārtējā gadā	*(349)*	*(408)*
Priekšfinansējuma neto ietekme	*556*	*244*
Uzkrātie izdevumi (neto)	*59*	*607*
GADA BUDŽETA IZPILDES REZULTĀTS	**(2 056)**	**(2 387)**

8.1. **SASKAŅOŠANAS POSTEŅI – IEŅĒMUMI**

Finanšu gada budžeta ieņēmumi atbilst ieņēmumiem, kas ir iekasēti par prasījuma tiesībām, kuras konstatētas attiecīgā gada laikā, un summām, kuras iekasētas par iepriekšējos gados konstatētajām prasījuma tiesībām.

Prasījuma tiesības, kas neietekmē budžeta izpildes rezultātu, ieraksta saimnieciskās darbības rezultātā, bet no budžeta viedokļa tās nevar uzskatīt par ieņēmumiem, jo iekasēto summu pārvieto uz rezervēm un par to nevar uzņemties jaunas saistības bez Padomes lēmuma.

Kārtējā gadā konstatētās, bet vēl neiekasētās prasījuma tiesības saskaņošanas nolūkā jāatskaita no saimnieciskās darbības rezultāta, jo tās nav daļa no budžeta ieņēmumiem. Turpretī **iepriekšējos gados konstatētās un kārtējā gadā iekasētās prasījuma tiesības** saskaņošanas nolūkā jāpieskaita saimnieciskās darbības rezultātam.

Pozīcija "**Priekšfinansējuma neto ietekme**" attiecas uz priekšfinansējuma ieskaitu ar summām, kas atgūtas no saņēmējiem. Šie naudas ieņēmumi ir budžeta ieņēmumi, tomēr tiem nav ietekmes uz saimnieciskās darbības rezultātu, tāpēc tie ir jāpieskaita saskaņošanas nolūkā.

Neto uzkrātos ieņēmumus galvenokārt veido uzkrājumi gada beigu periodizācijas vajadzībām. Tiek ņemta vērā tikai neto ietekme, t. i., kārtējā gada uzkrātie ieņēmumi, no kuriem atskaitīta iepriekšējā gada uzkrāto ieņēmumu apvērse.

8.2. **SASKAŅOŠANAS POSTEŅI – IZDEVUMI**

Kārtējā gada izdevumi, kas vēl nav samaksāti, saskaņošanas nolūkā jāpieskaita, jo tie ir iekļauti saimnieciskās darbības rezultātā, bet nav daļa no budžeta izdevumiem. Turpretī **iepriekšējo gadu izdevumi, kas samaksāti kārtējā gadā**, saskaņošanas nolūkā jāatskaita no saimnieciskās darbības rezultāta, jo tie ietilpst kārtējā gada budžeta izdevumos, bet neietekmē saimnieciskās darbības rezultātu vai samazina izdevumus korekciju gadījumā.

Naudas ieņēmumi no **atceltajiem maksājumiem** neietekmē saimnieciskās darbības rezultātu, bet ietekmē budžeta izpildes rezultātu.

Priekšfinansējuma neto ietekme ir šādu elementu apvienojums: jaunā priekšfinansējuma summas, kas samaksātas kārtējā gadā (un atzītas par attiecīgā gada budžeta izdevumiem), un kārtējā gadā vai iepriekšējos gados samaksātā priekšfinansējuma ieskaits, apstiprinot attiecināmās izmaksas. Otrais minētais elements rāda izdevumus uzkrāto izdevumu izteiksmē, bet ne budžeta pārskatos, jo sākotnējā priekšfinansējuma maksājums jau tika uzskatīts par budžeta izdevumiem tā samaksas brīdī.

Neto uzkrātos izdevumus galvenokārt veido uzkrājumi gada beigu periodizācijas vajadzībām, t. i., attiecināmie izdevumi, kuri radušies EAF līdzekļu saņēmējiem, bet par kuriem vēl nav paziņots EAF. Tiek ņemta vērā tikai neto ietekme, t. i., kārtējā gada uzkrātie izdevumi, no kuriem atskaitīta iepriekšējā gada uzkrāto izdevumu apvērse.

EAF KONSOLIDĒTO ES TRASTA FONDU FINANŠU PĀRSKATI

ES TRASTA FONDA *"BÊKOU"* 2023. GADA FINANŠU PĀRSKATI ([8])

([8]) Jāņem vērā, ka skaitļi ir noapaļoti līdz tūkstošiem euro, tāpēc daži finanšu dati tabulās var nesakrist.

PAMATINFORMĀCIJA

Vispārīga informācija par Savienības trasta fondiem

Izveide

Saskaņā ar 234. un 235. pantu Finanšu regulā, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (ES FR) ([9]), un 35. pantu Finanšu regulā, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam (EAF FR) ([10]), Eiropas Komisija var izveidot Savienības trasta fondus ārējām darbībām ("ES trasta fondi" / "ESTF"). Savienības trasta fondus izveido saskaņā ar nolīgumu, ko noslēdz ar citiem līdzekļu devējiem par ārkārtas situāciju un ārkārtas situāciju seku pārvarēšanas pasākumiem, kuri nepieciešami reaģēšanai uz krīzi, vai tematiskiem pasākumiem.

Eiropas Komisija Savienības trasta fondus izveido ar lēmumu, pirms tam apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un Padomi vai saņēmusi to apstiprinājumu. Minētajā lēmumā iekļauj izveides nolīgumu ar citiem līdzekļu devējiem.

Savienības trasta fondus izveido un īsteno tikai tad, ja tie atbilst šādiem nosacījumiem:

— Savienības iesaistīšanās sniedz pievienoto vērtību – Savienības trasta fondu mērķus, jo īpaši darbības mēroga vai potenciālās ietekmes dēļ, var labāk sasniegt Savienības līmenī nekā valsts līmenī, un esošo finanšu instrumentu izmantošana nebūtu pietiekama, lai sasniegtu Savienības politikas jomas mērķus,

— Savienības trasta fondi rada skaidru Savienības politisko pamanāmību un pārvaldības priekšrocības, kā arī labāku Savienības veiktu kontroli pār riskiem un Savienības un citu līdzekļu devēju iemaksu izmaksām,

— Savienības trasta fondi nedublē citus jau pastāvošus finansējuma kanālus vai līdzīgus instrumentus, nesniedzot nekādu papildināmību,

— Savienības trasta fondu mērķi tiek saskaņoti ar tā Savienības instrumenta vai budžeta posteņa mērķiem, no kura tos finansē.

Pašreizējie ES trasta fondi

Līdz šim Komisija ir izveidojusi četrus ESTF:

— ESTF "*BÊKOU*", kura mērķis ir visos aspektos atbalstīt Centrālāfrikas Republiku izkļūšanā no krīzes un tās atjaunošanas centienus. Izveidots 2014. gada 15. jūlijā,

— ESTF "*MADAD*" – reģionāls Eiropas Savienības trasta fonds reaģēšanai uz krīzi Sīrijā. Izveidots 2014. gada 15. decembrī,

— ESTF "*AFRICA*" – Eiropas Savienības Ārkārtas trasta fonds stabilitātes nodrošināšanai un neatbilstīgas migrācijas un personu pārvietošanas pamatcēloņu novēršanai Āfrikā. Izveidots 2015. gada 12. novembrī,

— ESTF "*COLOMBIA*", lai atbalstītu miera nolīguma īstenošanu agrīnā atveseļošanā un stabilizācijā pēc konflikta. Izveidots 2016. gada 12. decembrī.

Misija

ESTF "*Bêkou*" tika izveidots ar mērķi veicināt Centrālāfrikas Republikas (CĀR) stabilizāciju un atjaunošanu. Tā galvenais mērķis, kas noteikts izveides nolīgumā, ir "sniegt konsekventu, mērķorientētu palīdzību, lai stiprinātu neaizsargāto iedzīvotāju grupu izturētspēju un visos aspektos atbalstītu Centrālāfrikas Republiku krīzes pārvarēšanā un valsts atjaunošanā, koordinēt darbības īsā, vidējā un ilgā termiņā, kā arī palīdzēt kaimiņvalstīm tikt galā ar krīzes sekām".

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj).

([10]) Padomes Regula (ES) 2018/1877 (2018. gada 26. novembris) par finanšu regulējumu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, un ar ko atceļ Regulu (ES) 2015/323 (OV L 307, 3.12.2018., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1877/oj).

Galvenās operatīvās darbības

Savienības trasta fonds apvieno resursus no dažādiem līdzekļu devējiem, lai finansētu programmas, pamatojoties uz saskaņotiem mērķiem. ESTF "*Bêkou*" kopš tā izveides 2014. gada jūlijā ir pieņēmis 22 programmas un sasniedzis vairāk nekā 2,5 miljonus līdzekļu saņēmēju. Programmu mērķis ir palīdzēt Centrālāfrikas Republikai (CĀR) un tās iedzīvotājiem pēc 2013. gada krīzes. Konkrētāk, ESTF "*Bêkou*" mērķis ir nodrošināt piekļuvi pamatpakalpojumiem (galvenokārt veselības aprūpes, ūdens apgādes un sanitārijas pakalpojumiem), atbalstīt ekonomikas atveseļošanu un darbvietu radīšanu un veicināt sociālo kohēziju un samierināšanu.

Pārvaldība

ESTF "*Bêkou*" pārvaldību nodrošina Eiropas Komisija, kas darbojas arī kā abu tā pārvaldes struktūru – trasta fonda valdes un darbības komitejas – sekretariāts. ESTF "*Bêkou*" trasta fonda valdē un darbības komitejas sastāvā ir līdzekļu devēju, Komisijas, Eiropas Parlamenta pārstāvji, Centrālāfrikas Republikas iestāžu pārstāvis un novērotāji. Noteikumi par valdes sastāvu un tās iekšējie noteikumi ir paredzēti Savienības trasta fonda izveides nolīgumā.

Valdes galvenais uzdevums ir izstrādāt un pārskatīt trasta fonda vispārējo stratēģiju. Darbības komiteja ir atbildīga par fonda finansējamo darbību atlasi un pārrauga to īstenošanu. Tā arī apstiprina gada pārskatus un gada ziņojumus par trasta fonda finansētajām darbībām.

Finansējuma avoti

ESTF "*Bêkou*" tiek finansēts no līdzekļu devēju iemaksām.

Gada pārskati

Sagatavošanas pamats

Tiesiskais regulējums un termiņi gada pārskatu sagatavošanai ir noteikti Nolīgumā, ar ko izveido Eiropas Savienības trasta fondu Centrālāfrikas Republikai, ES trasta fondu "*Bêkou*" un fonda iekšējos noteikumus ("izveides nolīgums"). Saskaņā ar minēto izveides nolīgumu gada pārskatus sagatavo saskaņā ar noteikumiem, ko pieņēmis Komisijas grāmatvedis ("ES grāmatvedības noteikumi" – EGN) un kas balstīti uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem (SPSGS).

Grāmatvede

Komisijas grāmatvedis darbojas kā Savienības trasta fondu grāmatvedis. Grāmatvedis ir atbildīgs par to, lai noteiktu grāmatvedības procedūras un kontu plānu, kas ir kopīgi visiem Savienības trasta fondiem. Komisijas iekšējam revidentam, *OLAF* un Revīzijas palātai ir tādas pašas pilnvaras attiecībā uz Savienības trasta fondiem kā attiecībā uz citiem Komisijas veiktiem pasākumiem. Savienības trasta fondiem arī katru gadu veic neatkarīgu ārējo revīziju.

Gada pārskatu sastāvs

Gada pārskati aptver laikposmu no 1. janvāra līdz 31. decembrim un ietver finanšu pārskatus un ziņojumus par budžeta izpildi. Finanšu pārskati un papildinošie skaidrojumi tiek sagatavoti, pamatojoties uz uzkrājumu grāmatvedības principiem, savukārt budžeta izpildes ziņojumi galvenokārt ir balstīti uz naudas pārvietojumiem.

Process no provizoriskajiem pārskatiem līdz budžeta izpildes apstiprinājumam

Gada pārskatiem veic neatkarīgu ārējo revīziju. Grāmatveža sagatavotie provizoriskie gada pārskati līdz nākamā gada 15. februārim tiek nosūtīti darbības komitejai, kas pēc tam tos pārsūta revīzijas uzņēmumam, kuru subjekts izraugās konkursa procedūrā. Pēc revīzijas grāmatvedis sagatavo galīgos gada pārskatus un iesniedz tos darbības komitejai apstiprināšanai (8. panta 3. punkta 4. apakšpunkta c) punkts).

ESTF "*Bêkou*" gada pārskatus konsolidē Eiropas Attīstības fonda gada pārskatos.

Būtiskākie notikumi

Gada sasniegumi

ES 2014. gada jūlijā izveidoja savu pirmo trasta fondu (ESTF), dēvētu par "*Bêkou*" (kas sangu valodā nozīmē "cerība"), lai palīdzētu Centrālāfrikas Republikai (CĀR) un tās iedzīvotājiem pēc 2013. gada krīzes. ESTF "*Bêkou*" mērķis ir nodrošināt piekļuvi pamatpakalpojumiem (galvenokārt veselības aprūpes, kā arī ūdensapgādes un sanitārijas pakalpojumiem), atbalstīt lauku attīstību un ekonomikas atveseļošanu un veicināt samierināšanu. ESTF "*Bêkou*" kopš tā izveides ir finansējis 22 programmas un sasniedzis vairāk nekā pusi valsts iedzīvotāju.

2023. gadā drošības situāciju Centrālāfrikas Republikā raksturoja tādu incidentu skaita pieaugums, kas saistīti ar sadursmēm starp Centrālāfrikas bruņotajiem spēkiem (*FACA*) un Centrālāfrikas Republikas Patriotu koalīciju (*CPC*), bet ar bruņotu vardarbību saistīto nāves gadījumu skaits samazinās. Turklāt lielākā daļa kauju, kas notiek valsts nomaļos reģionos, liecina, ka ievērojami samazinās vardarbība pret civiliedzīvotājiem.

Politiskā ziņā augustā tika pieņemta jauna konstitūcija, un ir gūti panākumi prezidenta *Touadera* atbalstītajā cīņā pret nesodāmību. Piemēram, Īpašā krimināltiesa arestēja un piesprieda sodu par kara noziegumiem *Abdoulaye HISSENE*, kas ir Centrālāfrikas Republikas kara vadītājs un politiķis.

2023. gadā kaimiņvalstu destabilizācija palielināja politisko un drošības spriedzi Centrālāfrikas Republikā. Konflikts Sudānā ir izraisījis pārvietoto personu masveida pieplūdumu Vakagas prefektūrā. Visbeidzot, divu jaunu Čadas bruņoto grupējumu izveide CĀR ziemeļos palielina spriedzi starp abām valstīm un izraisa iedzīvotāju pārvietošanu.

Šajā pastāvīgi nestabilajā situācijā 2023. gada augustā humānā palīdzība bija vajadzīga 3,4 miljoniem cilvēku, kas ir 56 % no Centrālāfrikas iedzīvotājiem. Lai gan šī situācija ir satraucoša, tā ir stabila salīdzinājumā ar 2022. gadu. Nozares, kurās 2023. gadā bija vislielākais grūtībās nonākušu cilvēku skaits, ir ūdens, higiēna un sanitārija (*WASH*), pārtikas nekaitīgums, veselība un aizsardzība. Tā kā konflikti attālinās no valsts galvenajām pilsētu teritorijām, iekšzemē pārvietoto personu (IPP) skaits Centrālāfrikas Republikā turpina samazināties jau trešo gadu pēc kārtas. Tādējādi tā ir sasniegusi zemāko līmeni kopš 2016. gada, proti, 2023. gada 31. augustā – 489 000 pārvietoto personu (samazinājums no 515 700 personām 2022. gadā).

Galvenie sasniegumi konkrētās prioritārajās jomās

Turpmāk izklāstītie galvenie sasniegumi 2023. gadā atspoguļo trasta fonda galvenos konkrētos mērķus / intervences jomas.

Pakalpojumu pieejamības jomā trasta fonds "*Bêkou*" turpināja atbalstīt veselības un *WASH* (ūdens, sanitārijas un higiēnas) nozari.

2023. gadā vēl 44 566 cilvēku guva labumu no uzlabotas piekļuves ūdens, higiēnas un sanitārijas pakalpojumiem (*EHA* – 1.1. rādītājs), tādējādi kopš fonda darbības sākuma kopējais saņēmēju skaits ir 1 068 695.

2023. gadā tika nodrošinātas 55 289 medicīniskās konsultācijas un veselības intervences (1.2. rādītājs), kas ir būtisks samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, jo 2022. gada beigās tika slēgti projekti, kas saistīti ar programmas "*HEALTH*" trešo daļu. No nodrošinātajiem veselības aprūpes pasākumiem 63 % bija medicīniskās konsultācijas un 24 % – psihosociālais atbalsts. Jānorāda, ka ar mātes un bērna veselību un vakcināciju saistīto konsultāciju un pasākumu skaits 2023. gadā krasi samazinājās, lai gan kopš *HEALTH* projektu sākuma to īpatsvars gadu no gada bija nemainīgs.

Sociālās kohēzijas jomā lielākā daļa pasākumu, kas īstenoti ar ESTF "*Bêkou*" atbalstu, bija vērsti uz sieviešu iespēju palielināšanu un ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanu, kā arī uz plašsaziņas līdzekļu stiprināšanu valstī. 2023. gadā 32 529 meiteņu vai sieviešu guva labumu no sociālekonomisko iespēju nodrošināšanas pasākumiem 13 no valsts 20 prefektūrām (2.1. rādītājs); no tām vairāk nekā puse saņēmēju (58 %) saņēma ekonomisko atbalstu, 30 % saņēma sociālekonomisko atbalstu un 12 % – sociālo atbalstu. *Bêkou* atbalstīja 4 092 personas, kas bija cietušas no ar dzimumu saistītas vardarbības (2.2. rādītājs), sniedzot psihosociālo atbalstu, medicīnisko aprūpi, juridisko palīdzību un piegādājot sanitārhigiēniskos komplektus u. c.

Valsts līmenī tehniskā palīdzība Sieviešu, ģimenes un bērnu aizsardzības ministrijai (*MPFFPE*) un attiecīgajām nozaru ministrijām palīdz formalizēt, stiprināt un saskaņot izpratnes veicināšanas centienus par ar dzimumu saistītu vardarbību.

Ekonomikas un ražošanas nozares atveseļošanas atbalsta jomā ESTF "*Bêkou*" atbalstīja gan produktīvu, gan uz iztikas līdzekļiem orientētu lauksaimniecību, sniedzot atbalstu gan lauksaimnieku grupām, gan maziem lauksaimniekiem, veicinot darbvietu radīšanu (gan darbietilpīgs darbs, gan profesionālā apmācība, ienākumus nesošu darbību attīstība) un atvieglojot mazo uzņēmumu un privātpersonu piekļuvi finanšu pakalpojumiem. 2023. gadā 28 093 cilvēku saņēma atbalstu ienākumus nesošas darbības izveidei (3.4. rādītājs), kas veido 30 % no kopējā rādītāja kopš fonda darbības sākuma. Turklāt ar projektiem "*RELSUDE ACTED*" un "*PAPEUR Rural*" 2023. gadā tika atbalstīts 5 551 mazais lauksaimnieks, lai ilgtspējīgā veidā palielinātu to veikto ražošanu (3.3. rādītājs). Projekts "*PAPEUR Rural*" turpināja atbalstīt 35 kooperatīvus, kas izveidoti iepriekšējos gados, un šajā kontekstā ar dažāda veida palīdzību sasniedza 5 498 papildu līdzuzņēmējus. Gada laikā no profesionālās izglītības pasākumiem labumu guva 3 469 personas (3.6. rādītājs), kas ir par 40 % vairāk nekā iepriekšējā gadā. Apmācības un pasniedzēju apmācības centru rehabilitācijas darbību pakāpeniska pabeigšana projekta "*DEVRUR II*" ietvaros ļāva 2023. gadā paātrināt mācību pasākumus atbalsta saņēmējiem.

Budžets un budžeta izpilde

Līdz 2023. gada beigām iemaksas ESTF "*Bêkou*" pārsniedza 310 miljonus EUR. Trasta fonds 2021. gada 31. decembrī pabeidza saistību uzņemšanos un līgumu slēgšanu saistībā ar visām saņemtajām iemaksām, izņemot līdzekļus, kas rezervēti uzraudzībai, novērtēšanai, revīzijai un komunikācijai un par kuriem joprojām var slēgt līgumus pēc minētā datuma.

2023. gadā tika noslēgti pieci jauni līgumi par kopējo summu 128 303 EUR. Šie līgumi bija saistīti ar revīzijas un komunikācijas pasākumiem.

2023. gadā tika samaksāti vairāk nekā 19 miljoni EUR; kopējās izmaksas kopš ESTF "*Bêkou*" izveides ir pārsniegušas 283 miljonus EUR.

Darbību ietekme finanšu pārskatos

Iepriekš minēto darbību ietekme finanšu pārskatos vislabāk ir redzama, aplūkojot šādas pozīcijas:

— priekšfinansējums – samazinājās par 7 420 miljoniem EUR, jo trasta fonds tika likvidēts un līdz ar to samazinājās jauno līgumu skaits: 2023. gadā tika parakstīti tikai 4 līgumi par revīzijas, izvērtēšanas un komunikācijas pasākumiem 111 miljonu EUR apmērā,

— finanšu saistības – palielinājās par 18 449 miljoniem EUR galvenokārt tāpēc, ka iekasētās līdzekļu devēju iemaksas bija lielākas nekā līdzekļu devējiem piešķirtie neto izdevumi,

— pamatdarbības izdevumi – palielinājās par 4 027 miljoniem EUR, kas izriet no šādu 3 programmu aplēsto izdevumu palielinājuma: Atjaunošanas palīdzība un rehabilitācija, Pamata veselības aprūpe un Pilsētu attīstība.

BILANCE

tūkst. EUR

		31.12.2023.	31.12.2022.
ILGTERMIŅA AKTĪVI			
Priekšfinansējums		—	*336*
		—	**336**
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Priekšfinansējums		*3 745*	*10 829*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi un ar komerciālu apmaiņu nesaistītas atgūstamās summas		*3 462*	*3 595*

tūkst. EUR

		31.12.2023.	31.12.2022.
Nauda un naudas ekvivalenti		*28 420*	*4 316*
		35 627	**18 740**
AKTĪVI KOPĀ		**35 627**	**19 076**
ILGTERMIŅA SAISTĪBAS			
Finanšu saistības		*(31 001)*	*(12 552)*
		(31 001)	**(12 552)**
ĪSTERMIŅA SAISTĪBAS			
Kreditoru parādi		—	*(4 563)*
Uzkrātie izdevumi		*(4 626)*	*(1 961)*
		(4 626)	**(6 524)**
SAISTĪBAS KOPĀ		**(35 627)**	**(19 076)**
NETO AKTĪVI		—	—

FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS

tūkst. EUR

		2023	2022
IEŅĒMUMI			
Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu			
Ieņēmumi no ziedojumiem		*24 550*	*21 504*
Izdevumu atgūšana		*717*	*42*
		25 268	**21 546**
Ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu			
Finanšu ieņēmumi		*636*	*40*
		636	**40**
Ieņēmumi kopā		**25 904**	**21 586**
IZDEVUMI			
Pamatdarbības izdevumi		*(24 278)*	*(20 251)*
Finansējuma izmaksas		—	*(12)*
Citi izdevumi		*(1 626)*	*(1 323)*
Izdevumi kopā		**(25 904)**	**(21 586)**
GADA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS REZULTĀTS		—	—

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

tūkst. EUR

	2023	2022
Gada saimnieciskās darbības rezultāts	—	—
Priekšfinansējuma (palielinājums)/samazinājums	*7 420*	*811*
Ar komerciālu apmaiņu saistītu debitoru parādu un ar komerciālu apmaiņu nesaistītu atgūstamo summu (palielinājums)/samazinājums	*132*	*851*
Finanšu saistību palielinājums/(samazinājums)	*18 450*	*9 385*
Kreditoru parādu palielinājums/(samazinājums)	*(4 563)*	*1 716*
Uzkrāto izdevumu palielinājums/(samazinājums)	*2 665*	*(12 240)*
NETO NAUDAS PLŪSMA	**24 104**	**524**
Naudas un naudas ekvivalentu neto palielinājums/(samazinājums)	*24 104*	*524*
Nauda un naudas ekvivalenti gada sākumā	*4 316*	*3 792*
Nauda un naudas ekvivalenti gada beigās	*28 420*	*4 316*

ESTF ĀFRIKAI 2023. GADA FINANŠU PĀRSKATI ([11])

([11]) Jāņem vērā, ka skaitļi ir noapaļoti līdz tūkstošiem euro, tāpēc daži finanšu dati tabulās var nesakrist.

PAMATINFORMĀCIJA PAR ESTF ĀFRIKAI

Vispārīga informācija par Savienības trasta fondiem

Izveide

Saskaņā ar 234. un 235. pantu Finanšu regulā, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (ES FR) ([12]), un 35. pantu Finanšu regulā, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam (EAF FR) ([13]), Eiropas Komisija var izveidot Savienības trasta fondus ārējām darbībām ("ES trasta fondi" / "ESTF"). Savienības trasta fondus izveido saskaņā ar nolīgumu, ko noslēdz ar citiem līdzekļu devējiem par ārkārtas situāciju un ārkārtas situāciju seku pārvarēšanas pasākumiem, kuri nepieciešami reaģēšanai uz krīzi, vai tematiskiem pasākumiem.

Eiropas Komisija Savienības trasta fondus izveido ar lēmumu, pirms tam apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un Padomi vai saņēmusi to apstiprinājumu. Minētajā lēmumā iekļauj izveides nolīgumu ar citiem līdzekļu devējiem.

Savienības trasta fondus izveido un īsteno tikai tad, ja tie atbilst šādiem nosacījumiem:

— Savienības iesaistīšanās sniedz pievienoto vērtību – Savienības trasta fondu mērķus, jo īpaši darbības mēroga vai potenciālās ietekmes dēļ, var labāk sasniegt Savienības līmenī nekā valsts līmenī, un esošo finanšu instrumentu izmantošana nebūtu pietiekama, lai sasniegtu Savienības politikas jomas mērķus,

— Savienības trasta fondi rada skaidru Savienības politisko pamanāmību un pārvaldības priekšrocības, kā arī labāku Savienības veiktu kontroli pār riskiem un Savienības un citu līdzekļu devēju iemaksu izmaksām,

— Savienības trasta fondi nedublē citus jau pastāvošus finansējuma kanālus vai līdzīgus instrumentus, nesniedzot nekādu papildināmību,

— Savienības trasta fondu mērķi tiek saskaņoti ar tā Savienības instrumenta vai budžeta posteņa mērķiem, no kura tos finansē.

Pašreizējie ES trasta fondi

Līdz šim Komisija ir izveidojusi četrus ESTF:

— ESTF "*BÊKOU*", kura mērķis ir visos aspektos atbalstīt Centrālāfrikas Republiku izkļūšanā no krīzes un tās atjaunošanas centienus. Izveidots 2014. gada 15. jūlijā,

— ESTF "*MADAD*" – reģionāls Eiropas Savienības trasta fonds reaģēšanai uz krīzi Sīrijā. Izveidots 2014. gada 15. decembrī,

— ESTF "*AFRICA*" – Eiropas Savienības Ārkārtas trasta fonds stabilitātes nodrošināšanai un neatbilstīgas migrācijas un personu pārvietošanas pamatcēloņu novēršanai Āfrikā. Izveidots 2015. gada 12. novembrī,

— ESTF "*COLOMBIA*", lai atbalstītu miera nolīguma īstenošanu agrīnā atveseļošanā un stabilizācijā pēc konflikta. Izveidots 2016. gada 12. decembrī.

Misija

ESTF Āfrikai galvenie mērķi ir atbalstīt visus stabilitātes nodrošināšanas aspektus un veicināt labāku migrācijas pārvaldību, kā arī novērst destabilizācijas, piespiedu pārvietošanas un neatbilstīgas migrācijas pamatcēloņus, jo īpaši, veicinot noturību, ekonomiskas un vienlīdzīgas iespējas, drošību un attīstību, kā arī novēršot cilvēktiesību pārkāpumus.

([12]) Regula (ES, Euratom) 2018/1046.
([13]) Regula (ES) 2018/1877.

Galvenās operatīvās darbības

Savienības trasta fonds apvieno resursus no dažādiem līdzekļu devējiem, lai finansētu pasākumu, pamatojoties uz saskaņotiem mērķiem. ESTF Āfrikai darbojas trīs galvenajās ģeogrāfiskajās zonās, proti, Sāhelas reģionā un Čada ezera reģionā, Āfrikas ragā un Āfrikas ziemeļos. Izvērtējot katru gadījumu individuāli, arī atbilstīgo valstu kaimiņvalstis var izmantot trasta fonda projektu sniegtos ieguvumus. Trasta fonds ir izveidots uz noteiktu periodu un ar mērķi īstermiņā un vidējā termiņā risināt šo reģionu problēmas.

Pārvaldība

ESTF Āfrikai pārvaldību nodrošina Eiropas Komisija, kas arī darbojas kā tā abu pārvaldes struktūru – trasta fonda valdes un darbības komitejas – sekretariāts. ESTF Āfrikai trasta fonda valdē un darbības komitejā ir līdzekļu devēju un Komisijas pārstāvji, kā arī iemaksas neveicošo ES dalībvalstu, atbilstīgo valstu iestāžu un reģionālo organizāciju pārstāvji kā novērotāji. Noteikumi par valdes sastāvu un tās iekšējie noteikumi ir paredzēti Savienības trasta fonda izveides nolīgumā.

Valdes galvenais uzdevums ir izstrādāt un pārskatīt trasta fonda vispārējo stratēģiju. Darbības komiteja ir atbildīga par fonda finansējamo darbību atlasi un pārrauga to īstenošanu. Tā arī apstiprina gada pārskatus un gada ziņojumus par trasta fonda finansētajām darbībām.

Finansējuma avoti

ESTF Āfrikai tiek finansēts no līdzekļu devēju iemaksām.

Sagatavošanas pamats

Tiesiskais regulējums un termiņi gada pārskatu sagatavošanai ir noteikti Nolīgumā, ar ko izveido Eiropas Savienības Ārkārtas trasta fondu stabilitātes nodrošināšanai un neatbilstīgas migrācijas un personu pārvietošanas iemeslu novēršanai Āfrikā un fonda iekšējos noteikumus (“izveides nolīgums”). Saskaņā ar minēto izveides nolīgumu gada pārskatus sagatavo saskaņā ar noteikumiem, ko pieņēmis Komisijas grāmatvedis (“ES grāmatvedības noteikumi” – EGN) un kas balstīti uz starptautiski atzītiem publiskā sektora grāmatvedības standartiem (SPSGS).

Grāmatvede

Pamatojoties uz izveides nolīgumu, Komisijas grāmatvedis darbojas kā trasta fonda grāmatvedis.

Gada pārskatu sastāvs

Gada pārskati aptver laikposmu no 1. janvāra līdz 31. decembrim un ietver finanšu pārskatus un ziņojumus par budžeta izpildi. Finanšu pārskati un papildinošie skaidrojumi tiek sagatavoti, pamatojoties uz uzkrājumu grāmatvedības principiem, savukārt budžeta izpildes ziņojumi galvenokārt ir balstīti uz naudas pārvietojumiem.

Process no provizoriskajiem pārskatiem līdz budžeta izpildes apstiprinājumam

Gada pārskatiem veic neatkarīgu ārējo revīziju. Grāmatveža sagatavotie provizoriskie gada pārskati līdz nākamā gada 15. februārim tiek nosūtīti darbības komitejai, kas pēc tam tos pārsūta revīzijas uzņēmumam, kuru subjekts izraugās konkursa procedūrā. Pēc revīzijas grāmatvedis sagatavo galīgos gada pārskatus un tos iesniedz darbības komitejai apstiprināšanai.

ESTF Āfrikai gada pārskatus konsolidē Eiropas Attīstības fonda gada pārskatos.

Būtiskākie notikumi

Gada sasniegumi

Tā kā līgumu slēgšanas periods beidzās 2021. gada 31. decembrī, no 2022. gada janvāra ESTF Āfrikai nav finansējis jaunas finanšu saistības vai budžeta papildinājumus. Finansiālās saistības, kas saistītas ar administratīvām darbībām, piemēram, revīzijām, novērtējumiem, uzraudzību un komunikācijas pasākumiem, ir vienīgās, par kurām var slēgt līgumus. Līdz 2025. gada beigām turpināsies ESTF Āfrikai programmu īstenošana.

2023. gadā ESTF Āfrikai jau atkal parādīja, ka tas ir ātrs un iedarbīgs īstenošanas rīks, kas veicina politisko dialogu ar Āfrikas partnervalstīm, izmantojot inovatīvas pieejas un radot taustāmus rezultātus visos trijos reģionos (Sāhelas un Čada ezera reģionā, Āfrikas ragā un Āfrikas ziemeļos).

Āfrikas raga reģionā 2023. gadā turpinājās klimata pārmaiņu sekas. Smagie plūdi Somālijā, Kenijā, Etiopijā un Dienvidsudānā nogalināja desmitiem cilvēku un izraisīja vairāk nekā divu miljonu cilvēku pārvietošanu, savukārt pārtikas trūkuma krīze pasliktinājās visā reģionā. Ekonomiskās, sociālās un drošības problēmas ir lielas un neatrisinātas, un bruņotais konflikts Sudānā 2023. gada aprīlī ir ietekmējis visu reģionu. Saskaņā ar *UNHCR* datiem minētā rezultātā Sudāna tagad ir valsts ar vislielāko pārvietoto personu skaitu un lielāko bērnu pārvietošanas krīzi pasaulē. Tomēr šķiet, ka drošības situācija Somālijā piesardzīgi uzlabojas, savukārt Kenija un Džibutija turpina virzību uz stabilitāti, neraugoties uz pašreizējām problēmām.

Šajā sarežģītajā kontekstā ESTF 2023. gada pirmajā pusgadā ir ziņojis par augstāku pusgada iznākumu uztura palīdzības jomā kopš ESTF darbības sākuma Āfrikas raga reģionā. Šajos pirmajos sešos mēnešos 433 728 cilvēku ir guvuši labumu no ESTF palīdzības uztura jomā, t. i., 15 % no visiem līdzšinējiem saņēmējiem (2 833 594 cilvēku). Šis iznākuma līmenis tika sasniegts, jo īpaši izdalot vairāku mikroelementu pulveri bērniem, kas jaunāki par pieciem gadiem, un nodrošinot ēdināšanu skolā uz vietas Sudānā.

Līdzīgi arī ESTF ir ziņojis, ka šajā pusgadā ir sasniegts semestra augstākais iznākums attiecībā uz palīdzību saņēmušo vai aizsargāto migrantu, bēgļu, repatriantu un iekšzemē pārvietoto personu (galvenokārt Sudānā) skaitu, proti, 103 436 no līdz šim atbalstītajiem 198 826 cilvēkiem.

ESTF ir arī atbalstījis stabilizācijas un miera veidošanas centienus reģionā, un kopumā 65 369 darbinieki no valsts un nevalstiskajiem dalībniekiem guva labumu no spēju veidošanas pasākumiem ar mieru, drošību un pārvaldību saistītu prasmju jomā, tai skaitā 2 392 jauni saņēmēji 2023. gada pirmajā pusgadā. Šajā gadā lielākā daļa iznākumu gūti Etiopijā, Gambellas reģionā, un Dienvidsudānā.

Sāhelas un Čadas ezera reģions 2023. gadā saskārās ar daudzām ekonomiskajām un humanitārajām problēmām, piemēram, inflāciju, ekonomikas izaugsmes palēninašanos, parādsaistību grūtībām, pārtikas krīzi, pārvietošanu, migrāciju, drošības krīzi un vardarbību.

Nozīmīga ESTF pieeja darbvietu radīšanas atbalstam reģionā bija ieguldīšana cilvēkkapitālā. 2023. gada pirmajā pusē ESTF finansētās programmas radīja vai atbalstīja 11 087 darbvietas, no kurām lielākā daļa bija Nigērā, Gvinejā un Senegālā. Darba ražīguma uzlabošanā būtiska ir tehniskā un profesionālā izglītība un apmācība (TPIA) un prasmju attīstība, un 23 266 cilvēku guva labumu no TPIA un prasmju attīstības.

Arī 2023. gada pirmajā pusgadā ESTF finansētās darbības bija vērstas uz to, lai palielinātu informētību par riskiem, kas saistīti ar neatbilstīgu migrāciju, sasniedzot 2 943 412 cilvēku. ESTF atbalstīja 420 brīvprātīgu atgriešanos un 509 atgriezušos migrantu reintegrāciju. Kopš ESTF darbības sākuma 73 215 atgriezušos migrantu ir saņēmuši brīvprātīgas atgriešanās palīdzību un 91 642 – reintegrācijas palīdzību Sāhelas un Čadas ezera reģionā.

Ļoti saspringtā situācijā, kad drošības krīze reģionā pastiprinājās, ESTF finansēto programmu ietvaros 2023. gada pirmajā pusē visā Sāhelas un Čadas ezera reģionā tika apmācīti 11 520 cilvēki par pārvaldību, konfliktu novēršanu un cilvēktiesībām. Ievērojams pusgada sasniegums bija 8 823 cilvēku apmācība Mali, kas tika veikta, lai atbalstītu referenduma procesu, kura rezultātā jūnijā tika pieņemta jauna konstitūcija. Turklāt 1 397 417 cilvēku piedalījās konfliktu novēršanas un cilvēktiesību darbībās. Visbeidzot, ESTF finansētās programmas nodrošināja 10 034 aprīkojuma vienības civilajām iestādēm un drošības spēkiem, lai stiprinātu pārvaldību un drošību.

Lai gan 2023. gadu joprojām ietekmēja Krievijas agresijas kara pret Ukrainu sekas, tam bija raksturīgas vairākas neparedzētas krīzes, kas skāra Ziemeļāfrikas valstis un to kaimiņvalstis, tai skaitā Sudānu, Nigēru un pavisam nesen palestīniešu teritorijas, izraisot pastāvīgu politisko un ekonomisko lejupslīdi reģionā, kā arī turpmāku spriedzi un migrācijas plūsmas. 2023. gadā neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumu skaits Vidusjūras centrālās daļas maršrutā no Tunisijas un Lībijas uz Itāliju un Maltu 2023. gadā salīdzinājumā ar 2022. gadu ir palielinājies par 50 %, kopumā ieceļotāju skaitam sasniedzot 157 951 ieceļotāju. Galvenā valsts, no kuras 2023. gadā izceļoja uz Itāliju (un ES), joprojām ir Tunisija, kam seko Lībija. 2023. gadā Itālijā ieceļojušās personas joprojām bija galvenokārt Gvinejas un Tunisijas valstpiederīgās (no katras valsts ieradās vairāk nekā 17 000 ieceļotāju), un tām sekoja Kotdivuāra un Bangladeša. Līdzīgi ir ievērojami palielinājies spiediens uz Vidusjūras rietumdaļas un Atlantijas okeāna maršrutiem salīdzinājumā ar to pašu laikposmu pagājušajā gadā – kopumā 56 039 ieceļotāji (+95 % salīdzinājumā ar 2022. gadu).

Budžets un budžeta izpilde

Tā kā 2021. gada 31. decembrī beidzās līgumu slēgšanas periods, 2023. gadā nevienā no trim ESTF Āfrikai reģioniem netika īstenotas jaunas programmas vai budžeta papildinājumi. Kopējā summa, par kuru kopš ESTF Āfrikai darbības sākuma uzņemtas saistības darbības un administratīvajiem izdevumiem, ir 5 053,27 miljoni EUR. Kopš ESTF Āfrikai darbības sākuma apstiprināto darbības programmu summa Āfrikas raga reģionam ir 1 810 miljoni EUR, Sāhelas un Čadas ezera reģionam – 2 217,8 miljoni EUR un Ziemeļāfrikas reģionam – 907,3 miljoni EUR.

2023. gadā tika noslēgti 28 jauni līgumi par kopējo summu 5,08 miljoni EUR. Šie līgumi bija saistīti tikai ar administratīvām darbībām (revīzija, novērtēšana, komunikācija, uzraudzība), jo kopš 2021. gada 31. decembra vairs nevar finansēt darbības programmas vai darbības.

Maksājumu apjoms 2023. gadā sasniedza 332,4 miljonus EUR, kas ir par 110 miljoniem EUR mazāk nekā 2022. gadā (442 miljoni EUR). Maksājumu apjoms 2023. gadā ir mazāks, jo vairāki projekti tuvojas īstenošanas perioda beigām.

Darbību ietekme finanšu pārskatos

Iepriekš minēto darbību ietekme finanšu pārskatos vislabāk ir redzama, aplūkojot šādas pozīcijas:

— **priekšfinansējums** – samazinājās par 122 362 miljoniem EUR, jo trasta fonds tika likvidēts un līdz ar to samazinājās jauno līgumu skaits; 2023. gadā tika parakstīti tikai 28 līgumi par administratīvajām darbībām: revīzija, novērtēšana, komunikācija un uzraudzība 5,08 miljonu EUR apmērā,

— **finanšu saistības** – samazinājās par 70 236 miljoniem EUR tāpēc, ka gada laikā iekasētās iemaksas bija zemākas nekā līdzekļu devējiem piešķirtie neto izdevumi,

— **pamatdarbības izdevumi** – samazinājās par 203 251 miljonu EUR, jo trasta fonds tika likvidēts, un tāpēc samazinājās atvērto līgumu skaits un līdz ar to arī samazinājās izdevumi.

BILANCE

tūkst. EUR

		31.12.2023.	31.12.2022.
ILGTERMIŅA AKTĪVI			
Finanšu aktīvi		*3 949*	*1 943*
Priekšfinansējums		*18 254*	*14 927*
		22 204	**16 870**
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
Priekšfinansējums		*178 366*	*304 055*

tūkst. EUR

		31.12.2023.	31.12.2022.
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi un ar komerciālu apmaiņu nesaistītas atgūstamās summas		*22 396*	*35 914*
Nauda un naudas ekvivalenti		*177 553*	*157 587*
		378 315	**497 556**
AKTĪVI KOPĀ		**400 519**	**514 426**
ILGTERMIŅA SAISTĪBAS			
Finanšu saistības		*(264 555)*	*(334 791)*
		(264 555)	**(334 791)**
ĪSTERMIŅA SAISTĪBAS			
Kreditoru parādi		*(14 261)*	*(30 975)*
Uzkrātie izdevumi		*(121 704)*	*(148 660)*
		(135 965)	**(179 635)**
SAISTĪBAS KOPĀ		**(400 519)**	**(514 426)**
NETO AKTĪVI		—	—

FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS

tūkst. EUR

		2023	2022
IEŅĒMUMI			
Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu			
Ieņēmumi no ziedojumiem		*408 274*	*605 739*
Izdevumu atgūšana		*179*	*754*
		408 453	**606 493**
Ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu			
Finanšu ieņēmumi		*4 865*	*251*
Citi ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu		*13 446*	*18 902*
		18 311	**19 152**
Ieņēmumi kopā		**426 764**	**625 645**
IZDEVUMI			
Pamatdarbības izdevumi		*(387 294)*	*(590 545)*
Finansējuma izmaksas		*(434)*	*(643)*
Citi izdevumi		*(39 036)*	*(34 457)*
Izdevumi kopā		**(426 764)**	**(625 645)**
GADA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS REZULTĀTS		—	—

NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

tūkst. EUR

	2023	2022
Gada saimnieciskās darbības rezultāts	—	—
Pamatdarbības		
Priekšfinansējuma (palielinājums)/samazinājums	*122 362*	*173 980*
Ar komerciālu apmaiņu saistītu debitoru parādu un ar komerciālu apmaiņu nesaistītu atgūstamo summu (palielinājums)/samazinājums	*13 517*	*9 425*
Finanšu saistību palielinājums/(samazinājums)	*(70 236)*	*(190 739)*
Kreditoru parādu palielinājums/(samazinājums)	*(16 715)*	*(22 168)*
Uzkrāto izdevumu palielinājums/(samazinājums)	*(26 956)*	*9 272*
Investīciju darbības		
Neatvasināto finanšu aktīvu patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārpalikuma vai deficīta aprēķinā palielinājums/samazinājums	*(2 007)*	*(1 943)*
NETO NAUDAS PLŪSMA	**19 966**	**(22 172)**
Naudas un naudas ekvivalentu neto palielinājums/(samazinājums)	*19 966*	*(22 172)*
Nauda un naudas ekvivalenti gada sākumā	*157 587*	*179 759*
Nauda un naudas ekvivalenti gada beigās	*177 553*	*157 587*

KONSOLIDĒTIE EAF UN ES TRASTA FONDU FINANŠU PĀRSKATI ([14])

([14]) Jāņem vērā, ka skaitļi ir noapaļoti līdz miljoniem euro, tāpēc daži finanšu dati tabulās var nesakrist.

KONSOLIDĒTĀ BILANCE

miljoni EUR

	31.12.2023.	31.12.2022.
ILGTERMIŅA AKTĪVI		
Finanšu aktīvi	*91*	*69*
Priekšfinansējums	*592*	*503*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi	*5*	*7*
	689	**580**
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI		
Finanšu aktīvi	*3*	*3*
Priekšfinansējums	*1 137*	*1 711*
Ar komerciālu apmaiņu saistīti debitoru parādi un ar komerciālu apmaiņu nesaistītas atgūstamās summas	*50*	*66*
Nauda un naudas ekvivalenti	*807*	*1 189*
	1 997	**2 970**
AKTĪVI KOPĀ	**2 686**	**3 550**
ILGTERMIŅA SAISTĪBAS		
Finanšu saistības	*(85)*	*(101)*
	(85)	**(101)**
ĪSTERMIŅA SAISTĪBAS		
Kreditoru parādi	*(406)*	*(462)*
Uzkrātie izdevumi un nākamo periodu ienākumi	*(1 110)*	*(1 282)*
	(1 516)	**(1 744)**
SAISTĪBAS KOPĀ	**(1 600)**	**(1 845)**
NETO AKTĪVI	**1 086**	**1 705**
KAPITĀLS UN REZERVES		
Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls	*54 566*	*65 100*
Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla	*2 252*	*2 252*
No iepriekšējiem gadiem pārvietotais saimnieciskās darbības rezultāts	*(53 484)*	*(62 834)*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts	*(2 249)*	*(2 813)*
NETO AKTĪVI	**1 086**	**1 705**

KONSOLIDĒTAIS FINANŠU DARBĪBAS REZULTĀTU PĀRSKATS

miljoni EUR

	2023	2022
IEŅĒMUMI		
Ieņēmumi no darījumiem, kas nav saistīti ar komerciālu apmaiņu		
Atgūšanas darbības	*15*	*19*
Ieņēmumi no trasta fondu ziedojumiem	*122*	*169*
	136	**188**
Ieņēmumi no darījumiem, kas ir saistīti ar komerciālu apmaiņu		
Finanšu ieņēmumi	*14*	*3*
Citi ieņēmumi	*56*	*96*
	70	**99**
Ieņēmumi kopā	**207**	**287**
IZDEVUMI		
Atbalsta instrumenti	*(1 870)*	*(2 331)*
Izdevumi, ko īstenojuši citi subjekti	*(3)*	*(1)*
Trasta fondu īstenotie izdevumi	*(412)*	*(611)*
Līdzfinansējuma izdevumi	*(8)*	*4*
Finansējuma izmaksas	*(7)*	*(7)*
Citi izdevumi	*(157)*	*(155)*
Izdevumi kopā	**(2 456)**	**(3 100)**
GADA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS REZULTĀTS	**(2 249)**	**(2 813)**

KONSOLIDĒTAIS NAUDAS PLŪSMAS PĀRSKATS

miljoni EUR

	2023	2022
Gada saimnieciskās darbības rezultāts	*(2 249)*	*(2 813)*
Pamatdarbības		
Kapitāla palielinājums – iemaksas	*1 630*	*2 458*
Iemaksu trasta fondā (palielinājums)/samazinājums	—	—
Priekšfinansējuma (palielinājums)/samazinājums	*486*	*414*
Ar komerciālu apmaiņu saistītu debitoru parādu un ar komerciālu apmaiņu nesaistītu atgūstamo summu (palielinājums)/samazinājums	*18*	*16*
Uzkrājumu palielinājums/(samazinājums)	*2*	*1*
Finanšu saistību palielinājums/(samazinājums)	*(18)*	*(54)*
Kreditoru parādu palielinājums/(samazinājums)	*(56)*	*(96)*
Uzkrāto izdevumu un nākamo periodu ienākumu palielinājums/(samazinājums)	*(172)*	*120*

miljoni EUR

	2023	2022
Citas ar naudas plūsmām nesaistītas pārmaiņas	—	—
Investīciju darbības		
Pārdošanai pieejamu finanšu aktīvu (palielinājums)/samazinājums	*(22)*	*(33)*
NETO NAUDAS PLŪSMA	**(382)**	**12**
Naudas un naudas ekvivalentu neto palielinājums/(samazinājums)	(382)	12
Nauda un naudas ekvivalenti gada sākumā	1 189	1 177
Nauda un naudas ekvivalenti gada beigās	807	1 189

KONSOLIDĒTAIS PĀRSKATS PAR NETO AKTĪVU IZMAIŅĀM

miljoni EUR

	Aktīvo EAF fondu kapitāls (A)	Aktīvo EAF nepieprasītie līdzekļi (B)	Aktīvo EAF pieprasītais fondu kapitāls (C) = (A) – (B)	Uzkrātās rezerves (D)	Pārvietotie līdzekļi no slēgto EAF pieprasītā fondu kapitāla (E)	Neto aktīvi kopā (C) + (D) + (E) + (F)
ATLIKUMS 31.12.2021.	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**2 061**
Kapitāla palielinājums – iemaksas	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	—	—	*2 457*
Gada saimnieciskās darbības rezultāts	—	—	—	*(2 813)*	—	*(2 813)*
ATLIKUMS 31.12.2022.	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Kapitāla palielinājums – iemaksas	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*			*1 630*
8. EAF slēgšana	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*		—
Gada saimnieciskās darbības rezultāts			—	*(2 249)*		*(2 249)*
ATLIKUMS 31.12.2023.	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 733)**	**2 252**	**1 086**

EAF ZIŅOJUMS PAR FINANSIĀLO ĪSTENOŠANU

SATURA RĀDĪTĀJS

Lappuse

1. PAMATINFORMĀCIJA 72
   1.1. Iepriekšējie EAF 72
   1.2. 10. un 11. EAF 73
2. FINANSIĀLĀ ĪSTENOŠANA 74
   2.1. FINANŠU IZLIETOJUMS 74
   2.2. RESURSI 79
   2.3. PAMATDARBĪBAS IZDEVUMI UN ĪPAŠAS PROGRAMMAS 79
3. GLOSĀRIJS 90

1. PAMATINFORMĀCIJA

Eiropas Attīstības fonds, kas izveidots 1959. gadā, ir galvenais ES atbalsta sniegšanas instruments attīstības sadarbībai Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstīs un aizjūras zemēs un teritorijās (AZT). Tā galvenais mērķis ir mazināt un visbeidzot izskaust nabadzību.

EAF ir izveidots ar dalībvalstu pārstāvju iekšēju nolīgumu, un to pārvalda īpaša komiteja. EAF resursi ir ad hoc iemaksas no ES dalībvalstīm, kas izlemj par kopējo summu, kura tiks piešķirta fondam (piecu gadu periodā). Papildus šīm iemaksām dalībvalstis var iesaistīties līdzfinansēšanas pasākumos vai veikt brīvprātīgas finanšu iemaksas EAF. Eiropas Komisija atbild par to operāciju finansiālo īstenošanu, kuras veic ar EAF līdzekļiem. Ieguldījumu mehānismu pārvalda Eiropas Investīciju banka.

EAF darbība ir daudzgadīga. Katru EAF izveido uz apmēram pieciem gadiem, un to reglamentē atsevišķa finanšu regula. Iekšējais nolīgums, ar ko izveido jaunāko EAF – 11. EAF (2014.–2020. gads), stājās spēkā 2015. gada 1. martā. No 2021. gada sadarbība ar ĀKK valstīm ir iekļauta Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā (*NDICI*). Tomēr notiekošos projektus, ko finansē no EAF, turpinās īstenot atbilstoši attiecīgajam EAF juridiskajam pamatam.

Šis ziņojums ir sagatavots saskaņā ar 11. EAF finanšu regulas ([15]) 39. pantu. Tajā ir sniegta informācija par EAF ieņēmumu un izdevumu operācijām, īpašu uzmanību pievēršot svarīgiem notikumiem, kuri būtiski ietekmēja finanšu līdzekļu izlietojumu gadā.

Ņemot vērā, ka nav notiekošu darbību iepriekšējo EAF ([16]) ietvaros, šajā ziņojumā ir iekļauti skaitļi tikai par 10. un 11. EAF.

1.1. IEPRIEKŠĒJIE EAF

6. UN 7. EAF

6. EAF tika slēgts 2006. gadā, un 7. EAF tika slēgts 2008. gadā.

Saskaņā ar 9. EAF iekšējā nolīguma 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu iepriekšējo EAF atlikumi un atceltās saistības ir pārvietotas uz 9. EAF.

8. UN 9. EAF

2021. gads iezīmēja 8. EAF finanšu un darbības slēgšanu par kopējo izdevumu summu 10 374 miljoni EUR. Komisija dalībvalstīm paziņoja par 8. EAF slēgšanu ar paziņojumu, kas tika iesniegts Padomei 2021. gada oktobrī.

Visas 8. EAF darbības ir pabeigtas, visas kontroles un pārbaudes ir veiktas, un visi līgumi un finanšu lēmumi EAF kontos ir slēgti. Par visiem atgūšanas rīkojumiem, kas pēc darbības slēgšanas vēl nebija izpildīti, tika iekasēti līdzekļi, vai no tiem tika piešķirts atbrīvojums, izņemot 10 atgūšanas rīkojumus (ieskaitot sešus tiesvedības gadījumus, kam seko līdzi Juridiskais dienests). Saskaņā ar Komisijas Lēmumu C(2003) 19044 šie atgūšanas rīkojumi tika pārvietoti uz 9. EAF.

9. EAF slēgšana norit sekmīgi. Joprojām ir spēkā 10 līgumi, no kuriem 6 attiecas uz darbībām Dienvidsudānā (Padomes Lēmums 2011/315/ES ([17])). Šie lēmumi tika pieņemti pēc 9. EAF turpināmības klauzulas stāšanās spēkā, un principā tie būtu jāslēdz 2024. gadā.

([15]) Regula (ES) 2018/1877.
([16]) Izņemot operācijas Dienvidsudānā.
([17]) Padomes Lēmums 2011/315/ES (2011. gada 23. maijs) par to līdzekļu piešķiršanu, kuri paredzēti 9. Eiropas Attīstības fonda un iepriekšējo Eiropas Attīstības fondu projektos un par kuriem saistības atceltas, sadarbībai attīstības jomā dienvidu Sudānā (OV L 142, 28.5.2011., 61. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/315/oj).

No 2015. līdz 2023. gadam Komisija piecas reizes atmaksāja 8./9. EAF kredītus par kopsummu 1 911,1 miljons ([18]) EUR. 2024. gada janvārī ([19]) tika atmaksāts atlikums 7,8 miljonu EUR apmērā saistībā ar dalībvalstu iemaksu pirmās daļas maksājumu EAF 2024. gadam.

1.2. **10. un 11. EAF**

ĀKK un EK partnerattiecību nolīgumu 2000. gada 23. jūnijā Kotonū parakstīja Eiropas Kopienas dalībvalstis un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna (ĀKK) valstis. Tas stājās spēkā 2003. gada 1. aprīlī (un ar to tika izveidots 9. EAF). Kotonū nolīgums ir grozīts divas reizes, pirmo reizi ar nolīgumu, kas parakstīts Luksemburgā 2005. gada 25. jūnijā (un ar ko tika izveidots 10. EAF), un otru reizi – ar nolīgumu, kurš parakstīts Vagadugu 2010. gada 22. jūnijā (un ar kuru tika izveidots 11. EAF).

Padomes Lēmums 2001/822/EK (2001. gada 27. novembris) par aizjūras zemju un teritoriju (AZT) asociāciju ar Eiropas Kopienu (Lēmums par aizjūras asociāciju) ([20]) stājās spēkā 2001. gada 2. decembrī. Šo lēmumu grozīja 2007. gada 19. martā (Padomes Lēmums 2007/249/EK ([21])).

Iekšējais nolīgums par Kopienas atbalsta finansēšanu, pamatojoties uz daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam, saskaņā ar pārskatīto Kotonū nolīgumu, ko Eiropas Kopienas dalībvalstu valdību pārstāvji pieņēma 2013. gada augustā, stājās spēkā 2015. gada martā.

Saskaņā ar Kotonū nolīgumu 10. EAF kopējais budžets otrajam periodam (2008.–2013. gadam) bija 22 682 miljoni EUR. No šīs summas:

— 21 966 miljoni EUR tika piešķirti ĀKK valstīm,

— 286 miljoni EUR – AZT un

— 430 miljoni EUR – Komisijai kā atbalsta izdevumi EAF plānošanai un īstenošanai.

Summa ĀKK valstīm ir sadalīta šādi:

— 17 766 miljoni EUR – valstu un reģionālajām indikatīvajām programmām,

— 2 700 miljoni EUR – sadarbībai ĀKK un reģionu iekšienē un

— 1 500 miljoni EUR – ieguldījumu mehānismiem.

Jo īpaši reģionālajām programmām ir atvēlēta lielāka budžeta daļa, tādējādi uzsverot reģionālās ekonomiskās integrācijas kā valstu un vietējās attīstības pamatsatvara nozīmi. Jauninājums 10. EAF bija "stimula summu" ieviešana katrai valstij.

Saskaņā ar Kotonū nolīgumu Kopienas atbalsta ĀKK valstīm un AZT trešo periodu (2014.–2020. gads) finansē no 11. EAF 30 506 miljonu EUR apmērā, un no šīs summas:

— 29 089 miljoni EUR ir piešķirti ĀKK valstīm saskaņā ar iekšējā nolīguma 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu un 2. panta d) punktu, un no šīs summas 27 955 miljonus EUR pārvalda Eiropas Komisija,

— 364,5 miljoni EUR ir piešķirti AZT saskaņā ar iekšējā nolīguma 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu un 3. panta 1. punktu, un no šīs summas 359,5 miljonus EUR pārvalda Eiropas Komisija; un

— 1 052,5 miljoni EUR ir paredzēti Komisijai, lai finansētu izmaksas, kas saistītas ar 11. EAF līdzekļu plānošanu un īstenošanu, saskaņā ar iekšējā nolīguma 1. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

([18]) 1 402,57 miljoni no pagaidu mehānisma (Padomes Lēmums 2015/0246), 200 miljoni (Padomes Lēmums (ES) 2017/1206), 223 miljoni (Padomes Lēmums (ES) 2020/1708), 43 miljoni (Padomes Lēmums (ES) 2021/1941) un 42,5 miljoni (Padomes Lēmums (ES) 2022/2242).
([19]) Lēmums (ES) 2023/2586.
([20]) OV L 314, 30.11.2001., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/822(1)/oj.
([21]) OV L 109, 26.4.2007., 33. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/249/oj.

2. **FINANSIĀLĀ ĪSTENOŠANA**

2.1. **FINANŠU IZLIETOJUMS**

10. EAF APROPRIĀCIJU ATTĪSTĪBA

10. EAF

APROPRIĀCIJU ATTĪSTĪBA: 2023. gada 31. decembrī

KREDĪTU ANALĪZE PA INSTRUMENTIEM

(miljoni EUR)

INSTRUMENTS		SĀKOTNĒJĀ APROPRIĀCIJA	KUMULATĪVO RESURSU PALIELINĀJUMI/ SAMAZINĀJUMI 2022. GADA 31. DECEMBRĪ	PALIELINĀJUMS VAI SAMAZINĀJUMS 2023. GADĀ	Skaidro-jums	PAŠREIZĒJAIS APROPRIĀCIJAS LĪMENIS
ĀKK	***Līdzfinansējums***	***0***	***202***			***202***
	Regulārās DV iemaksas	***21 326***	***(526)***	***(95)***		***20 705***
	STARPSUMMA ĀKK	**21 326**	**(324)**	**(95)**		**20 907**
AZT	***Regulārās DV iemaksas***	***0***	***240***	***(0)***		***239***
	STARPSUMMA AZT	**0**	**240**	**(0)**		**239**
	KOPĀ 10. EAF	**21 326**	**(84)**	**(96)**		**21 146**

11. EAF APROPRIĀCIJU ATTĪSTĪBA

11. EAF

APROPRIĀCIJU ATTĪSTĪBA: 2023. gada 31. decembrī

KREDĪTU ANALĪZE PA INSTRUMENTIEM

(miljoni EUR)

INSTRUMENTS		**SĀKOTNĒJĀ APROPRIĀCIJA**	**KUMULATĪVO RESURSU PALIELINĀJUMI/ SAMAZINĀJUMI 2022. GADA 31. DECEMBRĪ**	**PALIELINĀJUMS VAI SAMAZINĀJUMS 2023. GADĀ**	**Skaidro-jums**	**PAŠREIZĒJAIS APROPRIĀCIJAS LĪMENIS**
ĀKK	***Līdzfinansējums***	***0***	***89***	***0***		***89***
	EK iekšējā pakalpojumu līmeņa vienošanās	***0***	***1***			***1***
	Regulārās DV iemaksas	***30 060***	***(822)***	***(74)***		***29 164***
	STARPSUMMA ĀKK	**30 060**	**(732)**			**29 255**
AZT	***Līdzfinansējums***	***0***	***0***			***0***
	EK iekšējā pakalpojumu līmeņa vienošanās	***0***	***0***			***0***
	Regulārās DV iemaksas	***0***	***355***	***(4)***		***351***
	STARPSUMMA AZT	**0**	**355**			**351**
	KOPĀ 11. EAF	30 060	(526)	71		29 605

10. EAF SAISTĪBU, PIEŠĶIRTO LĪDZEKĻU UN MAKSĀJUMU ATTĪSTĪBA

EAF APKOPOTIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ

ATBALSTA VEIDS

ĀKK + AZT – 10. EAF

(miljoni EUR)

		KREDĪTI	LĒMUMI			PIEŠĶIRTIE LĪDZEKĻI			MAKSĀJUMI		
			KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
ĀKK	**Regulārās DV iemaksas**										
	Piešķīrumi										
	STARPSUMMA: A FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**12 297**	**12 288**	**(36)**	**100**	**12 264**	**(19)**	**100**	**12 199**	**37**	**99**
	STARPSUMMA: B FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**1 965**	**1 962**	**(4)**	**100**	**1 961**	**(0)**	**100**	**1 960**	**1**	**100**
	STARPSUMMA: NODROŠINĀTĪBA AR PĀRTIKU	**343**	**484**	0	**141**	**482**	**166**	**100**	**306**	**74**	**64**
	STARPSUMMA: ĪSTENOŠANAS IZMAKSAS UN PROCENTU IEŅĒMUMI	**527**	**526**	**(0)**	**100**	**526**	0	**100**	**522**		**99**
	STARPSUMMA: ĀKK IEKŠĒJIE PIEŠĶĪRUMI	**3 612**	**3 596**	**(22)**	**100**	**3 572**	**23**	**99**	**3 384**	**60**	**95**
	STARPSUMMA: REĢIONĀLIE PIEŠĶĪRUMI	**1 948**	**1 792**	**(18)**	**92**	**1 768**	**(10)**	**99**	**1 692**	**(2)**	**96**
	Līdzfinansējums										
	Piešķīrumi										
	STARPSUMMA: A FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**185**	**175**	**(3)**	**95**	**175**	**(0)**	**100**	**173**	**1**	**99**
	STARPSUMMA: ĪSTENOŠANAS IZMAKSAS UN PROCENTU IEŅĒMUMI	**5**	**5**	**(0)**	**110**	**5**	**(0)**	**100**	**5**	**1**	**100**
	STARPSUMMA: ĀKK IEKŠĒJIE PIEŠĶĪRUMI	**12**	**11**		**91**	**11**		**100**	**11**		**100**

(miljoni EUR)

		KREDĪTI	LĒMUMI			PIEŠĶIRTIE LĪDZEKĻI			MAKSĀJUMI		
			KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
	Neizmantojama rezerve										
	STARPSUMMA: NEIZMANTOJAMA REZERVE 8./9. EAF	**14**									
AZT	**Regulārās DV iemaksas**										
	Piešķīrumi										
	STARPSUMMA: A FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**186**	**186**	0	**100**	**182**	**(1)**	**98**	**172**	**2**	**95**
	STARPSUMMA: B FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**14**	**14**	0	**100**	**14**		**100**	**14**		**100**
	STARPSUMMA: ĪSTENOŠANAS IZMAKSAS UN PROCENTU IEŅĒMUMI	**5**	**5**		**100**	**5**		**100**	**5**		**100**
	STARPSUMMA: REĢIONĀLIE PIEŠĶĪRUMI	**34**	**34**	0	**100**	**34**	**(0)**	**99**	**34**	**(0)**	**100**
	KOPĀ: ĀKK + AZT (IESK. REZERVES) (A + B)	**21 146**	**21 078**	**(84)**	**100**	**20 999**	**158**	**100**	**20 477**	**175**	**98**

11. EAF SAISTĪBU, PIEŠĶIRTO LĪDZEKĻU UN MAKSĀJUMU ATTĪSTĪBA

EAF APKOPOTIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ

ATBALSTA VEIDS

ĀKK + AZT – 11. EAF

(miljoni EUR)

		KREDĪTI	LĒMUMI			PIEŠĶIRTIE LĪDZEKĻI			MAKSĀJUMI		
			KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
ĀKK	**Regulārās DV iemaksas**										
	Piešķīrumi										
	STARPSUMMA: A FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**15 369**	**15 329**	**(92)**	**100**	**14 723**	**311**	**96**	**12 124**	**1 061**	**82**
	STARPSUMMA: B FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**1 060**	**1 059**	**(0)**	**100**	**1 053**	**13**	**99**	**1 007**	**27**	**96**
	STARPSUMMA: NODROŠINĀTĪBA AR PĀRTIKU	**112**	**112**	0	**100**	**112**	**91**	**100**	**41**	**37**	**36**
	STARPSUMMA: ĪSTENOŠANAS IZMAKSAS UN PROCENTU IEŅĒMUMI	**1 072**	**1 066**	**(1)**	**99**	**1 062**	**(0)**	**100**	**958**	**48**	**90**
	STARPSUMMA: ĀKK IEKŠĒJIE PIEŠĶĪRUMI	**4 004**	**3 894**	**(13)**	**97**	**3 926**	**104**	**101**	**3 340**	**155**	**85**
	STARPSUMMA: REĢIONĀLIE PIEŠĶĪRUMI	**7 253**	**7 227**	**(59)**	**100**	**7 090**	**44**	**98**	**5 964**	**512**	**84**
	Līdzfinansējums										
	Piešķīrumi										
	STARPSUMMA: A FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**46**	**45**	**(1)**	**99**	**45**	0	**100**	**40**	**14**	**89**
	STARPSUMMA: ĪSTENOŠANAS IZMAKSAS UN PROCENTU IEŅĒMUMI	**4**	**4**		**100**	**4**	0	**100**	**4**	**3**	**100**
	STARPSUMMA: ĀKK IEKŠĒJIE PIEŠĶĪRUMI	**33**	**33**	0	**100**	**33**	**(0)**	**100**	**28**	**0**	**85**
	STARPSUMMA: REĢIONĀLIE PIEŠĶĪRUMI	**8**	**6**	0	**75**	**6**	0	**100**	**6**	**2**	**100**
	Neizmantojama rezerve										
	Rezerves										

(miljoni EUR)

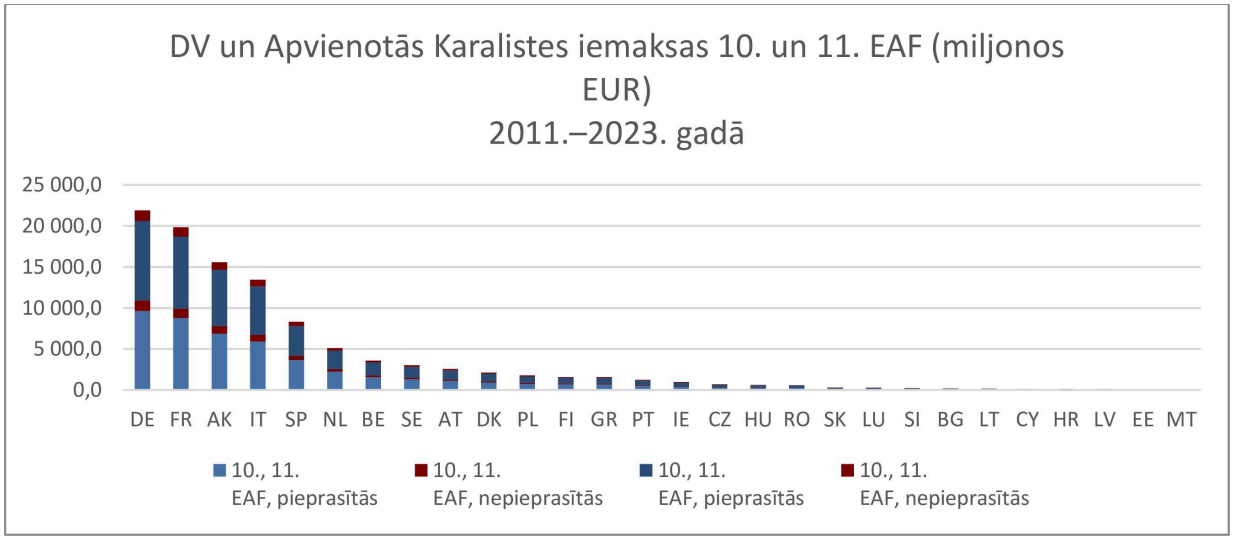
		KREDĪTI	LĒMUMI			PIEŠĶIRTIE LĪDZEKĻI			MAKSĀJUMI		
			KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
	STARPSUMMA: NEIZMANTOJAMA REZERVE 10. EAF	**128**									
	STARPSUMMA: NEIZMANTOJAMA REZERVE 11. EAF	**167**									
	EK iekšējā pakalpojumu līmeņa vienošanās										
	Rezerves										
	STARPSUMMA: A FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**1**	**1**		**52**	**1**		**100**	**1**		**100**
AZT	**Regulārās DV iemaksas**										
	Piešķīrumi										
	STARPSUMMA: A FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**211**	**211**	**(0)**	**100**	**194**	**0**	**92**	**193**	**1**	**100**
	STARPSUMMA: B FINANSĒJUMS – VALSTU PIEŠĶĪRUMI	**12**	**12**	0	**100**	**12**	0	**100**	**12**	**0**	**99**
	STARPSUMMA: PAGAIDU MEHĀNISMS	**0**									
	STARPSUMMA: ĪSTENOŠANAS IZMAKSAS UN PROCENTU IEŅĒMUMI	**8**	**7**	**(2)**	**79**	**6**	**(0)**	**96**	**6**	**1**	**94**
	STARPSUMMA: REĢIONĀLIE PIEŠĶĪRUMI	**102**	**102**	0	**100**	**102**	0	**100**	**69**	**17**	**67**
	Neizmantojama rezerve										
	Rezerves										
	STARPSUMMA: NEIZMANTOJAMA REZERVE 10. EAF	**15**									
	STARPSUMMA: NEIZMANTOJAMA REZERVE 11. EAF	**1**									
	KOPĀ: ĀKK + AZT (IESK. REZERVES) (A + B)	**29 605**	**29 106**	**(168)**	**98**	**28 368**	**562**	**97**	**23 791**	**1 878**	**84**

2.2. **RESURSI**

RESURSU VEIDS

EAF galvenie līdzekļi ir dalībvalstu iemaksas. Trīs reizes gadā Eiropas Komisija un Eiropas Investīciju banka aicina dalībvalstis veikt iemaksas EAF. Katru gadu pieprasīto iemaksu summa atspoguļo maksājumu summu, kas jāsedz gada laikā.

Iemaksu pārskats pa dalībvalstīm

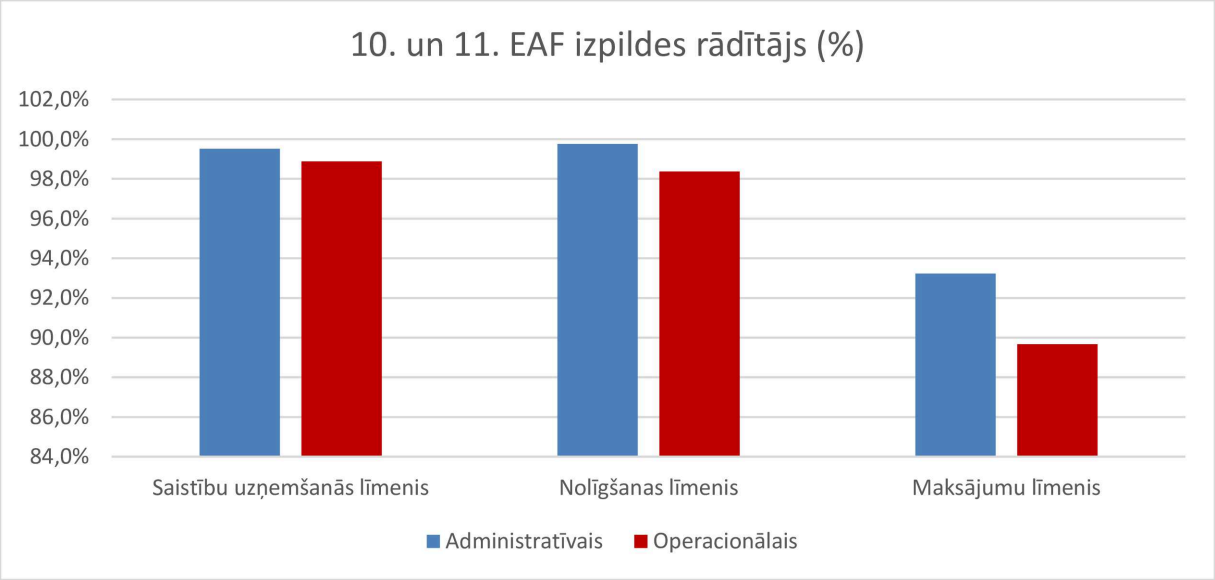

2.3. **PAMATDARBĪBAS IZDEVUMI UN ĪPAŠAS PROGRAMMAS**

Izdevumu veids

Daudzgadu finanšu shēmas ietvaros pieejamo summu veido 3 %, ko piešķir Komisijai atbalsta izdevumiem, un 97 %, ko piešķir EAF projektu īstenošanai. Summas nosaka katrā iekšējā nolīgumā, un tās var palielināt ar brīvprātīgām iemaksām un ienākumiem no operācijām.

Saistību summu, nolīgto summu un samaksāto summu sadalījums pa izdevumu veidiem

	KREDĪTI	LĒMUMI			PIEŠĶIRTIE LĪDZEKĻI			MAKSĀJUMI		
		KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%	KOPSUMMA	GADĀ	%
	(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
ĪSTENOŠANAS IZDEVUMI UN PROCENTU IEŅĒMUMI 10. + 11. EAF	**1 620**	**1 612**	**(3)**	**99,5**	**1 608**	(1)	**99,8**	**1 499**	**53**	**93,2**
PRAKTISKĀ ĪSTENOŠANA (A+B) 10. + 11. EAF	**50 751**	**50 184**	**(252)**	**98,9**	**49 367**	720	**98,4**	**44 268**	**2 053**	**89,7**

10. un 11. EAF izpildes rādītājs (%)
102,0%
100,0%
98,0%
96,0%
94,0%
92,0%
90,0%
88,0%
86,0%
84,0%
Saistību uzņemšanās līmenis
Nolīgšanas līmenis
Maksājumu līmenis
Administratīvais
Operacionālais

Saistību summu, nolīgto summu un samaksāto summu sadalījums pa reģioniem un valstīm

EAF KUMULATĪVIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ PA VALSTĪM, % APROPR.								
10. + 11. EAF		10. un 11. EAF KOPĀ (miljoni EUR)						
Kumulatīvi 2023. gadā		Apropriācijas	Lēmumi	% no apropr.	Piešķirtie līdzekļi	% no apropr.	Maksājumi	% no apropr.
	Vispārēji /administratīvais finansējums / procenti	**1 624**	1 614	99	1 615	99	1 494	92
	Rezerve / nav sadalīta pa valstīm	**2 862**	2 553	89	2 553	89	2 553	89
	Visas ĀKK valstis	**4 486**	**4 167**	**93**	**4 168**	**93**	**4 047**	**90**
	Angola	**346**	346	100	344	99	300	87
	Benina	**735**	732	100	720	98	679	92
	Botsvāna	**129**	127	98	126	97	126	97
	Burkinafaso	**1 302**	1 302	100	1 297	100	1 261	97
	Burundija	**569**	567	100	564	99	541	95
	Kamerūna	**521**	520	100	519	100	482	93
	Kaboverde	**145**	145	100	144	100	144	100
ĀKK	**Komoru Salas**	**78**	77	99	76	98	72	92
	Kongo (Brazavila)	**163**	163	100	159	98	139	85
	Kongo Demokrātiskā Republika	**1 409**	1 407	100	1 371	97	1 219	87
	Kotdivuāra	**705**	705	100	701	100	676	96
	Džibutija	**181**	181	100	178	98	156	86
	Eritreja	**215**	215	100	215	100	75	35
	Etiopija	**1 604**	1 603	100	1 594	99	1 400	87
	Gabona	**33**	33	99	32	97	30	91
	Gambija	**314**	303	96	301	96	277	88
	Gana	**787**	786	100	782	99	726	92
	Gvineja-Bisava	**186**	186	100	185	100	175	94

EAF KUMULATĪVIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ PA VALSTĪM, % APROPR.

10. + 11. EAF		10. un 11. EAF KOPĀ (miljoni EUR)						
Kumulatīvi 2023. gadā		Apropriācijas	Lēmumi	% no apropr.	Piešķirtie līdzekļi	% no apropr.	Maksājumi	% no apropr.
	Gvineja (Konakri)	**502**	502	100	494	98	434	86
	Maurīcija	**82**	82	100	82	100	82	100
	Kenija	**863**	863	100	855	99	753	87
	Lesoto	**250**	249	100	248	99	197	79
	Libērija	**488**	487	100	443	91	436	89
	Madagaskara	**782**	782	100	730	93	591	76
	Malāvija	**1 020**	1,020	100	970	95	883	87
	Mali	**1 423**	1 421	100	1 414	99	1 230	86
	Mauritānija	**344**	344	100	341	99	321	93
	Mozambika	**1 455**	1 448	100	1 391	96	1 124	77
	Namībija	**188**	188	100	178	95	169	90
	Nigēra	**1 275**	1 275	100	1 259	99	1 247	98
	Nigērija	**1 101**	1 100	100	1 097	100	1 025	93
	Uganda	**989**	989	100	983	99	834	84
	Centrālāfrikas Republika	**610**	610	100	609	100	584	96
	Ruanda	**840**	840	100	831	99	816	97
	Santome un Prinsipi	**56**	56	100	54	96	49	88
	Senegāla	**663**	663	100	659	99	620	94
	Seišelas	**23**	23	100	23	100	22	98
	Sjerraleone	**662**	659	99	646	98	597	90
	Somālija	**900**	898	100	895	99	889	99
	Sudāna	**298**	298	100	298	100	298	100

EAF KUMULATĪVIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ PA VALSTĪM, % APROPR.								
10. + 11. EAF		10. un 11. EAF KOPĀ (miljoni EUR)						
Kumulatīvi 2023. gadā		Apropriācijas	Lēmumi	% no apropr.	Piešķirtie līdzekļi	% no apropr.	Maksājumi	% no apropr.
	Dienvidsudāna	**91**	91	100	91	100	91	100
	Svatini (Svazilenda)	**125**	124	99	122	97	108	86
	Tanzānija	**1 172**	1 171	100	1 161	99	1 060	90
	Čada	**936**	936	100	902	96	794	85
	Togo	**377**	377	100	375	99	355	94
	Zambija	**830**	830	100	784	94	648	78
	Zimbabve	**469**	462	99	460	98	453	97
	*** Kopā Āfrikas valstis**	**28 235**	28 185	100	27 703	98	25 192	89
	Antigva un Barbuda	**15**	15	100	15	100	15	95
	Barbadosa	**22**	22	99	22	99	21	94
	Beliza	**42**	42	100	41	96	35	83
	Dominika	**41**	41	100	40	98	40	98
	Grenāda	**21**	21	100	21	100	20	98
	Gajāna	**79**	79	100	77	97	77	97
	Haiti	**1 009**	1 002	99	876	87	773	77
	Jamaika	**236**	236	100	233	99	222	94
	Dominikānas Republika	**283**	281	99	280	99	278	98
	Sentlūsija	**32**	32	100	32	100	31	96
	Sentkitsa un Nevisa	**8**	8	100	6	72	6	72
	Sentvinsenta un Grenadīnas	**26**	26	100	26	99	22	84
	Surinama	**27**	27	100	27	99	26	96

EAF KUMULATĪVIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ PA VALSTĪM, % APROPR.								
10. + 11. EAF		10. un 11. EAF KOPĀ (miljoni EUR)						
Kumulatīvi 2023. gadā		Apropriācijas	Lēmumi	% no apropr.	Piešķirtie līdzekļi	% no apropr.	Maksājumi	% no apropr.
	Trinidāda un Tobāgo	**29**	28	99	28	99	24	85
	*** Karību jūras reģiona valstis kopā**	**1 870**	1 861	100	1 724	92	1 590	85
	Fidži	**48**	48	100	48	99	48	98
	Kuka Salas	**5**	5	100	5	100	5	100
	Zālamana Salas	**68**	68	100	68	100	61	90
	Kiribati	**42**	42	100	41	98	37	87
	Māršala Salas	**17**	17	100	17	100	16	98
	Mikronēzija	**23**	23	100	22	97	16	68
	Nauru	**4**	4	98	4	98	4	98
	Niue	**3**	3	100	3	100	3	100
	Palau	**5**	5	100	4	70	4	68
	Papua-Jaungvineja	**239**	239	100	233	97	202	84
	Rietumsamoa	**67**	67	100	67	99	67	99
	Austrumtimora	**174**	171	98	169	97	157	90
	Tonga	**28**	28	100	28	100	28	100
	Tuvalu	**13**	13	100	13	99	13	97
	Vanuatu	**55**	55	100	54	99	49	90
	*** Klusā okeāna valstis kopā**	**793**	789	100	776	98	709	89
	ĀKK iekšējie piešķīrumi	**8 097**	7 970	98	7 973	98	6 988	86
	PORTUGĀĻU VALODĀ RUNĀJOŠĀS ĀFRIKAS VALSTIS	**60**	60	100	60	99	55	91
	Dievidāfrikas reģions 10. EAF	**137**	135	99	135	99	132	96
	Centrālāfrikas reģions	**558**	554	99	546	98	422	76

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

EAF KUMULATĪVIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ PA VALSTĪM, % APROPR.								
10. + 11. EAF		10. un 11. EAF KOPĀ (miljoni EUR)						
Kumulatīvi 2023. gadā		Apropriācijas	Lēmumi	% no apropr.	Piešķirtie līdzekļi	% no apropr.	Maksājumi	% no apropr.
	Austrumāfrikas un Dienvidāfrikas reģions:	**3 092**	3 066	99	2 973	96	2 383	77
	Rietumāfrikas reģions	**1 946**	1 943	100	1 917	99	1 613	83
	Karību jūras reģions	**539**	538	100	526	98	397	74
ĀKK	**Klusā okeāna reģions**	**323**	321	99	299	93	224	69
	Rezerve / nav sadalīta pa reģioniem	**0**	0	0	0	0	0	0
	*** ĀKK valstu reģionālā sadarbība kopā**	**14 752**	14 587	99	14 429	98	12 213	83
	ĀKK	**50 137**	49 589	99	48 801	97	43 750	87
	Rezerve / nav sadalīta pa valstīm/teritorijām	**30**	12	39	11	38	11	36
	Visas AZT valstis	**30**	12	39	11	38	11	36
	Angilja	**28**	27	99	27	99	27	99
	Folklenda Salas	**10**	10	100	10	100	10	100
	Pitkērnas Salas	**5**	5	100	5	100	5	100
AZT	**Tērksas un Kaikosas Salas**	**32**	32	100	32	100	32	100
	Britu Virdžīnu salu teritorija	**2**	2	100	2	98	2	93
	Montserrata	**33**	33	100	33	100	33	100
	Svētās Helēnas salas	**38**	38	100	38	100	38	100
	*** Britu AZT kopā**	**147**	146	100	146	100	146	100
	Nīderlandes Antiļas	**40**	40	100	23	56	20	51
	Nīderlandes Antiļas – Bonaire	**4**	4	100	4	98	2	56
	Nīderlandes Antiļas – Saba	**3**	3	100	3	100	3	100

EAF KUMULATĪVIE PĀRSKATI 2023. GADA 31. DECEMBRĪ PA VALSTĪM, % APROPR.								
10. + 11. EAF		10. un 11. EAF KOPĀ (miljoni EUR)						
Kumulatīvi 2023. gadā		Apropriācijas	Lēmumi	% no apropr.	Piešķirtie līdzekļi	% no apropr.	Maksājumi	% no apropr.
	Nīderlandes Antiļas – Sintēstatiusa	**2**	2	100	2	100	2	100
	Aruba	**21**	21	100	21	99	21	96
	Sentmartēna	**14**	14	100	8	55	5	33
	*** Nīderlandes AZT kopā**	**85**	85	100	61	72	54	63
	Volisa un Futunas salas	**39**	39	100	37	95	29	75
	Majota	**29**	29	100	29	100	29	100
	Jaunkaledonija	**50**	50	100	50	100	50	100
	Francijas Polinēzija	**51**	51	100	49	97	49	97
	Senpjēra un Mikelona	**47**	47	100	47	100	47	100
	*** Francijas AZT kopā**	**215**	215	100	212	98	204	95
	reģions	**137**	137	100	136	99	103	75
	*** AZT valstu reģionālā sadarbība kopā**	**137**	137	100	136	99	103	75
	AZT	**614**	595	97	566	92	517	84
KOPĀ: ĀKK + AZT		**50 751**	50 184	99	49 367	97	44 268	87

Saistību summu, nolīgto summu un samaksāto summu sadalījums pa izdevumu jomām 11. EAF

Saistību summu, nolīgto summu un samaksāto summu sadalījums pa izdevumu jomām 11. EAF (*DAC* nozaru kodi) ([1])

(miljoni EUR)

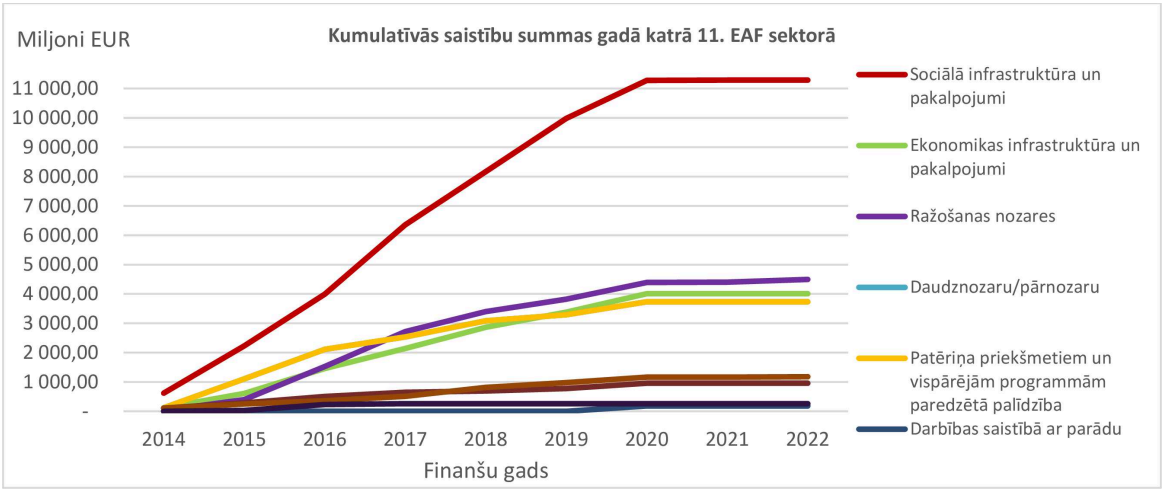
Nozare	Saistību	Nolīgtās	Samaksātās
Sociālā infrastruktūra un pakalpojumi			
110 – Izglītība	1 192,46	1 132,83	995,48
120 – Veselība	2 131,40	2 510,72	2 263,73
130 – Iedzīvotāju politika/programmas un reproduktīvā veselība	352,44	50,31	35,95
140 – Ūdensapgāde un sanitārija	788,50	848,83	547,53
150 – Valdība un pilsoniskā sabiedrība	5 826,37	6 047,02	5 540,34
160 – Cita sociālā infrastruktūra un pakalpojumi	996,71	1 385,46	1 611,09
Sociālā infrastruktūra un pakalpojumi KOPĀ	11 287,88	11 975,17	10 994,13
Ekonomikas infrastruktūra un pakalpojumi			
210 – Transports un uzglabāšana	1 425,48	2 055,09	1 083,29
220 – Saziņa	140,96	146,96	114,64
230 – Enerģētika	2 015,13	1 943,06	1 220,76
240 – Banku un finanšu pakalpojumi	82,03	129,29	83,97
250 – Uzņēmējdarbības pakalpojumi un citi pakalpojumi	343,43	324,93	223,51
Ekonomikas infrastruktūra un pakalpojumi KOPĀ	4 007,01	4 599,33	2 726,17
Ražošanas sektors			
310 – Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	3 344,16	3 105,92	2 351,62
320 – Rūpniecība, minerālresursi un kalnrūpniecība, būvniecība	641,59	492,66	297,21
330 – Tirdzniecība un tūrisms	507,49	436,11	272,06
Ražošanas nozares KOPĀ	4 493,24	4 034,69	2 920,88
Daudznozaru/pārnozaru			
410 – Vispārējā vides aizsardzība	989,82	841,85	658,36
430 – Cita daudznozaru	3 886,22	2 610,66	1 685,71
Daudznozaru/pārnozaru KOPĀ	4 876,04	3 452,51	2 344,07
Patēriņa priekšmetiem un vispārējām programmām paredzētā palīdzība			
510 – Vispārējā budžeta atbalsts	3 116,32	3 165,05	2 480,30
520 – Pārtikas palīdzība attīstībai	617,50	391,67	367,06
Patēriņa priekšmetiem un vispārējām programmām paredzētā palīdzība KOPĀ	3 733,82	3 556,73	2 847,36

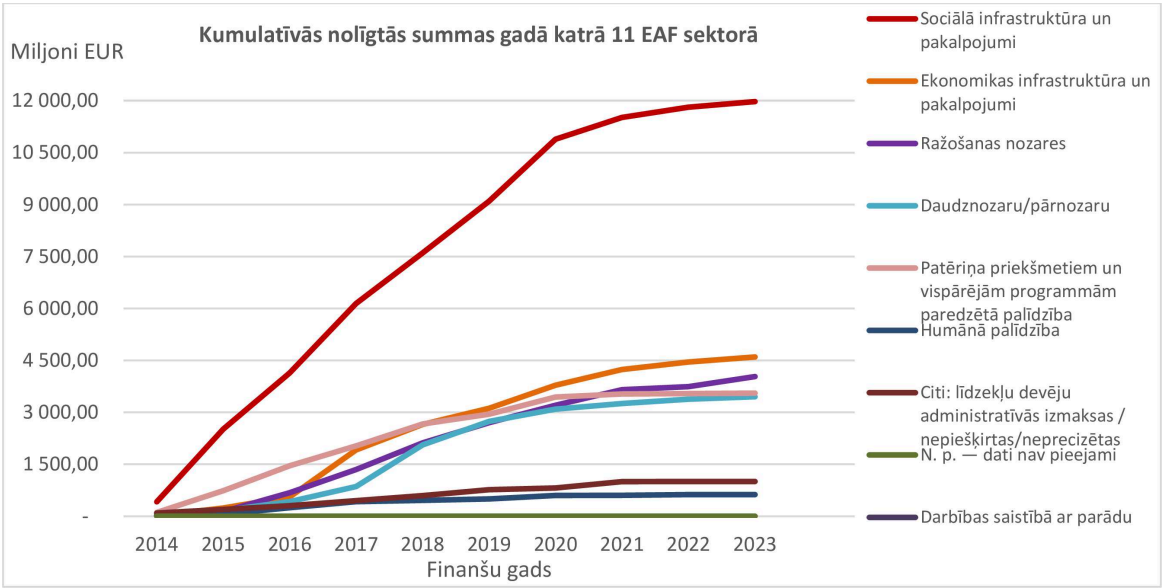
(miljoni EUR)

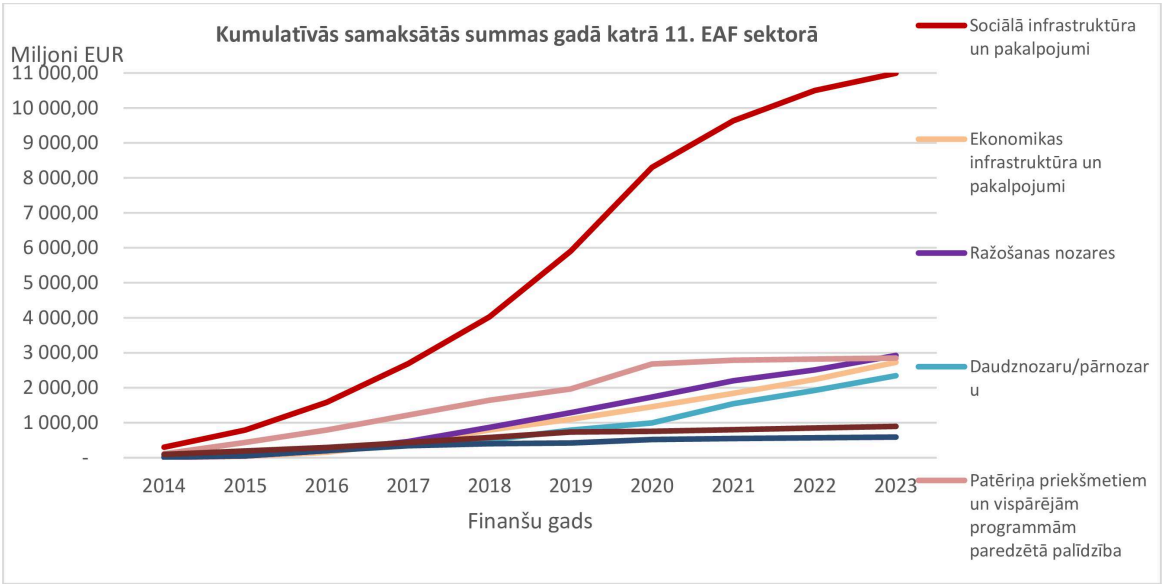
Nozare	Saistību	Nolīgtās	Samaksātās
Darbības saistībā ar parādu			
600 – Darbības saistībā ar parādu	183,00	183,00	183,00
Darbības saistībā ar parādu KOPĀ	183,00	183,00	183,00
Humānā palīdzība			
720 – Ārkārtas reaģēšana	746,19	452,54	451,93
730 – Atjaunošanas palīdzība un rehabilitācija	137,83	65,05	42,29
740 – Sagatavotība katastrofām	72,79	110,05	93,41
Humānā palīdzība KOPĀ	956,81	627,64	587,63
Līdzekļu devēju administratīvās izmaksas / nepiešķirtas/ neprecizētas			
910 – Līdzekļu devēju administratīvās izmaksas	995,52	948,63	857,45
998 – Nepiešķirtas/neprecizētas	183,74	56,05	38,45
N. p. – dati nav pieejami	260,50	1,64	1,21
Līdzekļu devēju administratīvās izmaksas / nepiešķirtas/ neprecizētas KOPĀ	1 439,76	1 006,32	897,11
PAVISAM KOPĀ 11. EAF	**30 977,56**	**29 435,38**	**23 500,34**

([1]) Bruto summas (t. i., neieskaitot atceltās saistības un atgūšanas rīkojumus).
Ailēs "Saistību", "Nolīgtās" un "Samaksātās" norādīto summu apmēru atspoguļo krāsojuma intensitāte.

Kumulatīvo saistību summu, nolīgto summu un samaksāto summu attīstība pa izdevumu jomām 11. EAF

3. **GLOSĀRIJS**

Administratīvās apropriācijas

Apropriācijas subjektu pamatdarbības izmaksu segšanai (personāls, ēkas, biroja aprīkojums).

Apropriācijas

Budžeta finansējums.

Budžetā ir paredzētas gan saistības (juridiskas saistības nodrošināt finansējumu), gan maksājumi (naudas pārvedumi vai bankas pārskaitījumi saņēmējiem). Saistību un maksājumu apropriācijas bieži atšķiras (diferencētas apropriācijas), jo saistības par daudzgadu programmām un projektiem parasti pilnībā uzņemas tajā gadā, kurā tiek pieņemti lēmumi par tiem, un tiek samaksātas gadu gaitā atbilstīgi progresam programmu un projektu īstenošanā.

Apropriāciju atcelšana

Apropriācijas, kas nav izlietotas līdz finanšu gada beigām un ko nevar pārnest, atceļ.

Apropriāciju pārnešana

Izņēmums no gada pārskata principa tiktāl, ciktāl apropriācijas, kuras konkrētajā budžeta gadā nebija iespējams izmantot, ar stingriem nosacījumiem izņēmuma kārtā var pārnest un izmantot nākamajā gadā.

Budžeta grozījums

Budžeta gadā pieņemts lēmums, ar ko groza (palielina, samazina, pārvieto) attiecīgā gada pieņemtā budžeta aspektus.

Budžeta izpilde

Budžeta izlietojums ar izdevumu un ieņēmumu operāciju starpniecību.

Budžeta izpildes rezultāts

Starpība starp saņemtajiem ienākumiem un samaksātajām summām, ieskaitot korekcijas attiecībā uz pārnešanu, atcelšanu un valūtas kursa starpībām.

Aģentūrām šī izrietošā summa ir jāatmaksā finansējuma iestādei.

Budžeta postenis / budžeta pozīcija

Ieņēmumi un izdevumi budžeta struktūrā tiek atspoguļoti saskaņā ar saistošo nomenklatūru, kas atspoguļo katra posteņa būtību un mērķi, kā to nosaka budžeta lēmējinstitūcija. Atsevišķie virsraksti (sadaļa, nodaļa, pants vai postenis) sniedz oficiālu nomenklatūras aprakstu.

Budžeta saistības

Operācija, kurā atbildīgais kredītrīkotājs rezervē budžeta apropriācijas, kas nepieciešamas turpmāku maksājumu segšanai, lai izpildītu juridiskās saistības.

Darbības apropriācijas

Darbības apropriācijas ir paredzētas dažādu rīcībpolitiku finansēšanai, galvenokārt dotāciju vai iepirkuma veidā.

Diferencētas apropriācijas

Diferencētas apropriācijas izmanto daudzgadu darbību finansēšanai; tās attiecībā uz kārtējo finanšu gadu sedz to juridisko saistību kopējās izmaksas, kuru uzņemšanās notikusi saistībā ar operācijām, kā īstenošana aptver vairāk nekā vienu finanšu gadu.

Dotācijas

Tiešas finanšu iemaksas no budžeta trešām personām saņēmējiem, kuri iesaistījušies Savienības politikai noderīgās darbībās.

Izdevumi

Termins, ko lieto, lai raksturotu budžeta izlietojumu no visu veidu līdzekļu avotiem.

Juridiskais pamats / pamatakts

Likumdevēja (parasti Padomes un Eiropas Parlamenta) pieņemts tiesību akts, kurā noteikts Savienības izdevumu programmas mērķis, apropriāciju mērķis, intervences noteikumi, termiņš un attiecīgie finanšu noteikumi un kurš ir izmantojams par juridisko pamatu izdevumu programmas īstenošanai.

Juridiskas saistības

Akts, ar ko kredītrīkotājs uzņemas saistības pret trešām personām, kā rezultātā jāveic maksājums no Savienības budžeta.

Parasti juridisko saistību veidi ir līgumi – iepirkuma gadījumā –, dotāciju nolīgumi un dotāciju lēmumi.

Konstatētās prasījuma tiesības

Tiesības iekasēt ienākumus no debitora, kuras atzītas, izdodot atgūšanas rīkojumu.

Likvidējamās apropriācijas

Neizmantotās apropriācijas, kas jāatceļ finanšu gada beigās. Likvidēšana nozīmē apropriācijā ietvertās atļaujas radīt izdevumus un/vai uzņemties saistības daļēju vai pilnīgu atcelšanu.

Kopuzņēmumiem (un EIT), kā norādīts to finanšu noteikumos, visas neizmantotās apropriācijas var iekļaut ieņēmumu un izdevumu aplēsē par līdz pat trijiem nākamajiem finanšu gadiem (t. s. n + 3 noteikums). Tāpēc KU likvidējamās apropriācijas var no jauna aktivizēt līdz n + 3 finanšu gadam.

Maksājumu apropriācijas

Maksājumu apropriācijas sedz kārtējā gadā maksājamus izdevumus, kas izriet no juridiskām saistībām, kuru uzņemšanās notikusi kārtējā gadā un/vai iepriekšējos gados.

Nediferencētas apropriācijas

Apropriācijas, kas atbilst gada vajadzībām un par ko tāpēc jāuzņemas saistības attiecīgajā budžeta gadā. Nākamajā gadā var izmaksāt tikai tās summas, kuras atbilst automātiskas pārnešanas nosacījumiem. Nediferencētās apropriācijas, kas līdz gada beigām nav izlietotas, t. i., par kurām nav notikusi saistību uzņemšanās, atceļ (ja vien izņēmuma kārtā ar Komisijas lēmumu netiek atļauta neautomātiska pārnešana). Nediferencētās apropriācijas attiecas uz administratīvajiem izdevumiem, un saistību apropriācijas ir vienādas ar maksājumu apropriācijām.

Neizpildītās saistības

Neizpildītās saistības (jeb *RAL – "reste à liquider"* (franču val.)) ir to apropriāciju summa, par kurām ir notikusi saistību uzņemšanās, bet kuras vēl nav samaksātas. Tās tieši izriet no daudzgadu programmām un apropriāciju nodalīšanas saistību un maksājumu apropriācijās.

Pārpalikums

Pozitīva ieņēmumu un izdevumu starpība, kura jāatdod atpakaļ finansējuma iestādei. Sk. terminu "budžeta izpildes rezultāts".

Pārvietojumi starp budžeta pozīcijām

Pārvietojumi starp budžeta pozīcijām nozīmē, ka finanšu gada laikā apropriācijas tiek pārvietotas no vienas budžeta pozīcijas uz citu, un tādējādi tie ir izņēmums no budžeta specifikācijas principa.

Pieņemtais budžets

Budžeta projekts kļūst par pieņemto budžetu, tiklīdz to apstiprina budžeta lēmējinstitūcija.

Piešķirtie ieņēmumi

Ieņēmumi, kas atvēlēti konkrētu izdevumu posteņu finansēšanai.

***RAL* (*"reste à liquider"*)**

Budžeta saistību summa, kas konkrētā brīdī vēl nav samaksāta. Sk. terminu "neizpildītās saistības".

Saimnieciskās darbības rezultāts

Izdevumu un ieņēmumu ietekme uz bilanci, pamatojoties uz uzkrājumu grāmatvedības noteikumiem.

Saistību apropriācijas

Saistību apropriācijas sedz tādu juridisko saistību (līgumu, dotāciju nolīgumu vai lēmumu) kopējo vērtību, kuras varētu tikt parakstītas kārtējā finanšu gadā.

Saistību atcelšana

Operācija, kurā atbildīgais kredītrīkotājs pilnīgi vai daļēji atceļ apropriāciju rezervāciju, kas iepriekš veikta, uzņemoties budžeta saistības.

Valūtas kursa starpība

Starpība, kas izriet no valūtas kursa likmēm, kuras piemēro darījumiem ar ārpuseurozonas valstīm, vai no aktīvu un saistību pārvērtēšanas ārvalstu valūtā pārskatu datumā.

GADA ĪSTENOŠANAS ZIŅOJUMS – EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAS PĀRVALDĪTIE LĪDZEKĻI

EIROPAS INVESTĪCIJU BANKA

DIREKTORU PADOME

IEGULDĪJUMU MEHĀNISMA

FINANŠU PĀRSKATI

2023. GADA 31. DECEMBRĪ

(1) Neatkarīga revidenta ziņojums
(2) Finanšu stāvokļa pārskats
(3) Peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskats
(4) Ieguldītāju līdzekļu izmaiņu pārskats
(5) Naudas plūsmu pārskats
(6) Skaidrojumi par finanšu pārskatiem

FINANŠU STĀVOKĻA PĀRSKATS

2023. GADA 31. DECEMBRĪ

(tūkst. EUR)

	Skaidrojums	31.12.2023.	31.12.2022.
AKTĪVI			
Nauda un naudas ekvivalenti	5.	1 376 824	1 451 970
No ieguldītājiem saņemamās summas	9./16.	85 321	85 321
Kases finanšu aktīvi	10.	—	73 003
Atvasinātie finanšu instrumenti	6.	55 765	75 852
Aizdevumi un avansi	7.	1 683 312	1 849 786
Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	8.	820 713	797 341
Citi aktīvi	11.	616	950
Aktīvi kopā		**4 022 551**	**4 334 223**
SAISTĪBAS UN IEGULDĪTĀJU LĪDZEKĻI			
SAISTĪBAS			
Nākamo periodu ienākumi	12.	48 515	52 417
Uzkrājumi aizdevumu saistībām	13.	19 038	16 583
Trešām personām maksājamās summas	14.	427 828	190 927
Citas saistības	15.	3 338	2 419
Saistības kopā		**498 719**	**262 346**
Ieguldītāju līdzekļi	16./17.	**3 523 832**	**4 071 877**
Saistības un ieguldītāju līdzekļi kopā		**4 022 551**	**4 334 223**

PEĻŅAS VAI ZAUDĒJUMU UN PĀRĒJO APVIENOTO IENĀKUMU PĀRSKATS

PAR GADU, KAS BEIDZĀS 2023. GADA 31. DECEMBRĪ

(tūkst. EUR)

	Skaidrojums	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Procentu un līdzīgi ienākumi (*)	19.	148 336	93 786
Procentu un līdzīgi izdevumi	19	—	– 5 479
Neto procentu un līdzīgi ienākumi		**148 336**	**88 307**
Maksu un komisijas naudas ienākumi	20.	25	511
Maksu un komisijas naudas izdevumi	20	– 62	– 761
Neto ienākumi no maksām un komisijas naudām		**– 37**	**– 250**

(tūkst. EUR)

	Skaidrojums	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības izmaiņas	6.	– 20 087	94 680
Akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru neto rezultāts	21.	– 8 457	24 432
Aizdevumu un avansu, kas novērtēti *FVTPL*, neto rezultāts	7	– 8 932	– 3 080
Valūtas maiņas neto rezultāts	22.	– 67 885	– 140 104
Finanšu operāciju neto rezultāts		**– 105 361**	**– 24 072**
Aizdevumu un avansu vērtības samazinājuma izmaiņas, atskaitot apvērsi	7.2.	9 055	8 562
Uzkrājumu aizdevumu saistībām izmaiņas, atskaitot apvērsi	13.	– 2 470	20
Vispārējie administratīvie izdevumi	23.	– 29 655	– 33 628
Peļņa gadā		**19 868**	**38 939**
Gada apvienoto ienākumu peļņa		**19 868**	**38 939**

(*) Par gadu, kas beidzās 2023. gada 31. decembrī, procenti un līdzīgi ienākumi ietver 118,5 miljonus EUR (2022. gadā – 85,8 miljonus EUR), kas aprēķināti par aktīviem, kuri uzskaitīti amortizētajās izmaksās, izmantojot faktisko procentu metodi.

IEGULDĪTĀJU LĪDZEKĻU IZMAIŅU PĀRSKATS

PAR GADU, KAS BEIDZĀS 2023. GADA 31. DECEMBRĪ

(tūkst. EUR)

	Skaidrojums	Pieprasītās iemaksas	Veiktās iemaksas	Nesadalītā peļņa	Kopā
2023. gada 1. janvārī		**3 701 695**	—	**370 182**	**4 071 877**
Pieprasītās dalībvalstu iemaksas gada laikā	16.	20 000	—	—	**20 000**
Dalībvalstu iemaksas, kas veiktas gada laikā	17.	—	– 587 913	—	**– 587 913**
Peļņa 2023. gadā		—	—	19 868	**19 868**
Ieguldītāju līdzekļu izmaiņas		**20 000**	**– 587 913**	**19 868**	**– 548 045**
2023. gada 31. decembrī		**3 721 695**	**– 587 913**	**390 050**	**3 523 832**

		Pieprasītās iemaksas	Veiktās iemaksas	Nesadalītā peļņa	Kopā
2022. gada 1. janvārī		**3 471 695**	—	**331 243**	**3 802 938**
Pieprasītās dalībvalstu iemaksas gada laikā		230 000	—	—	**230 000**
Peļņa 2022. gadā		—	—	38 939	**38 939**
Ieguldītāju līdzekļu izmaiņas		**230 000**	—	**38 939**	**268 939**
2022. gada 31. decembrī		**3 701 695**	—	**370 182**	**4 071 877**

NAUDAS PLŪSMU PĀRSKATS

PAR GADU, KAS BEIDZĀS 2023. GADA 31. DECEMBRĪ

(tūkst. EUR)

	Skaidrojums	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
PAMATDARBĪBAS			
Peļņa gadā		**19 868**	**38 939**
Izdarītās korekcijas attiecībā uz:			
akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru patiesās vērtības neto rezultātu	8.	15 142	– 9 271
Aizdevumu un avansu vērtības samazinājuma izmaiņas, atskaitot apvērsi	7,2.	– 9 055	– 8 562
Aizdevumu un avansu, kas novērtēti *FVTPL*, neto rezultāts	7	8 932	3 080
Izmaiņas aizdevumu un avansu uzkrātajos procentos un amortizētajās izmaksās		708	2 291
Uzkrājumu aizdevumu saistībām neto izmaiņas, atskaitot apvērsi		2 455	– 19
Atvasināto instrumentu patiesās vērtības izmaiņas		20 087	– 94 680
Izmaiņas kases finanšu aktīvu uzkrātajos procentos un amortizētajās izmaksās	10.	– 248	321
Nākamo periodu ienākumu izmaiņas		– 3 902	3 985
Valūtas maiņas kursa izmaiņu ietekme uz aizdevumiem	7,1.	86 765	– 53 747
Valūtas maiņas kursa izmaiņu ietekme uz akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem	8.	30 026	– 25 463
Valūtas maiņas kursa izmaiņu ietekme uz turētajiem naudas līdzekļiem		– 8 031	– 12 006
Pamatdarbības peļņa/(zaudējumi) pirms izmaiņām pamatdarbības aktīvos un saistībās		**162 747**	**– 155 132**
Aizdevumu izmaksa	7.	– 207 237	– 260 493
Aizdevumu atmaksa	7.	288 155	458 381

(tūkst. EUR)

	Skaidrojums	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Par naudu un naudas ekvivalentiem uzkrāto procentu izmaiņas	5.	4 039	1 822
Kases finanšu aktīvu iegāde	10.	– 348 523	– 920 290
Kases finanšu aktīvu termiņi	10.	421 278	847 608
Akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru palielinājums	8.	– 101 100	– 139 935
Neto ieņēmumi no akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem		39 246	90 219
Citu aktīvu samazinājums		334	136
Citu saistību palielinājums		919	86
Eiropas Investīciju bankai maksājamo summu palielinājums/(samazinājums)		33 951	– 58 093
Neto naudas plūsmas (kas izmantotas) pamatdarbībās / no pamatdarbībām		**293 809**	**– 135 691**
FINANSĒŠANAS DARBĪBAS			
Dalībvalstu iemaksas		79 710	238 450
Summas, kas saņemtas no dalībvalstīm attiecībā uz procentu likmes subsīdijām un tehnisko palīdzību		220 290	61 450
Summas, kas izmaksātas dalībvalstu vārdā attiecībā uz procentu likmes subsīdijām un tehnisko palīdzību		– 77 050	– 60 619
Iemaksas, kas veiktas dalībvalstu vārdā	17.	– 587 913	—
Neto naudas plūsmas no finansēšanas darbībām		**– 364 963**	**239 281**
Naudas un naudas ekvivalentu neto palielinājums		**– 71 154**	**103 590**
Naudas plūsmu kopsavilkuma pārskats			
Nauda un naudas ekvivalenti finanšu gada sākumā		**1 450 589**	**1 359 005**
Neto naudas plūsmas (kas izmantotas turpmāk minētajā) / no turpmāk minētā			
Pamatdarbības		293 809	– 135 691
Finansēšanas darbības		– 364 963	239 281
Valūtas maiņas kursa izmaiņu ietekme uz naudu un naudas ekvivalentiem		– 8 031	– 12 006
Nauda un naudas ekvivalenti finanšu gada beigās		**1 371 404**	**1 450 589**
Naudas un naudas ekvivalentu sastāvs			
Nauda kasē	5.	146 494	328 079
Termiņnoguldījumi (izņemot uzkrātos procentus)	5.	625 403	963 004
Komerciāli vērtspapīri	5.	599 507	159 506
		1 371 404	**1 450 589**

Skaidrojumi par finanšu pārskatiem 2023. gada 31. decembrī

1. **Vispārīga informācija**

Ieguldījumu mehānismu ("Mehānisms" jeb "IM") izveidoja saskaņā ar Kotonū nolīgumu ("Nolīgums") par sadarbību un atbalstu attīstībai, par ko Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupa ("ĀKK valstis") un Eiropas Savienība un tās dalībvalstis vienojās 2000. gada 23. jūnijā un ko pārskatīja 2005. gada 25. jūnijā un 2010. gada 22. jūnijā.

Mehānisms nav atsevišķs tiesību subjekts; Eiropas Investīciju banka ("EIB" jeb "banka") saskaņā ar Nolīguma noteikumiem pārvalda iemaksas dalībvalstu ("līdzekļu devēji") vārdā un rīkojas kā Mehānisma administrators.

Finansējumu saskaņā ar Nolīgumu nodrošina no ES dalībvalstu budžetiem. ES dalībvalstis iemaksā summas, kas piešķirtas IM finansēšanai, un dotācijas, lai finansētu procentu subsīdijas, kā paredzēts daudzgadu finanšu shēmās (Pirmais finanšu protokols, kas aptver 2000.–2007. gadu un tiek dēvēts par 9. Eiropas Attīstības fondu (EAF), Otrais finanšu protokols, kas aptver 2008.–2013. gadu un tiek dēvēts par 10. EAF, un Trešais finanšu protokols, kas aptver 2014.–2020. gadu un tiek dēvēts par 11. EAF). EIB ir uzticēts pārvaldīt:

i) Mehānismu – 3 685,5 miljonus EUR risku ietverošu apgrozības fondu, kas vērsts uz privātā sektora ieguldījumu veicināšanu ĀKK valstīs; no šīs summas 48,5 miljoni EUR ir piešķirti aizjūras zemēm un teritorijām ("AZT valstis");

ii) dotācijas procentu subsīdiju finansēšanai, kuru vērtība nepārsniedz 1 220,85 miljonus EUR ĀKK valstīm un 8,5 miljonus EUR AZT valstīm. Ne vairāk kā 15 % no šīm subsīdijām var izmantot ar projektiem saistītas tehniskās palīdzības ("TP") finansēšanai.

Padome 2020. gada 23. decembrī nolēma pagarināt ieguldījumu mehānisma saistību periodu vismaz par sešiem mēnešiem. Pēc pagarināšanas EIB apstiprināja operācijas atbilstoši tās pilnvarām līdz 2021. gada 30. jūnijam (Padomes 2020. gada 23. decembra Lēmums (ES) 2020/2233 par saistībām attiecībā uz līdzekļiem, kas rodas no atmaksājumiem saskaņā ar ĀKK ieguldījumu mehānismu no operācijām 9., 10. un 11. Eiropas Attīstības fonda ietvaros ([22])).

ES un ĀKK ir vienojušās grozīt lēmumu par pārejas pasākumiem, lai pagarinātu ĀKK un ES partnerattiecību nolīguma noteikumu piemērošanu līdz 2023. gada 31. decembrim vai brīdim, kad stājas spēkā jaunais nolīgums vai jauno nolīgumu sāk provizoriski piemērot Savienības un ĀKK valstu starpā, – atkarībā no tā, kas notiek agrāk (ĀKK un ES Vēstnieku komitejas Lēmums Nr. 2/2019 pieņemt pārejas posma pasākumus, ievērojot ĀKK un ES partnerattiecību nolīguma 95. panta 4. punktu, kas vēlāk tika grozīts ar ĀKK un ES Vēstnieku komitejas 2021. gada 26. novembra Lēmumu Nr. 3/2021 veikt grozījumus, ĀKK un ES Vēstnieku komitejas 2022. gada 16. jūnija Lēmumu Nr. 970/2022 un ĀKK un ES Vēstnieku komitejas 2023. gada 25. oktobra Lēmumu Nr. 2/2023).

Finanšu pārskati ir sagatavoti, ievērojot darbības turpināšanas principu, saskaņā ar kuru pieņem, ka Mehānisms spēs segt visus maksājamos naudas līdzekļus jebkādās operācijās tuvākajā nākotnē. Mehānisma darbības termiņš nav noteikts. 11. EAF iekšējais nolīgums (saskaņā ar tā 14. panta 3. punktu) ir spēkā tik ilgi, cik nepieciešams, lai pilnībā izpildītu visas operācijas, ko finansē saskaņā ar ĀKK un ES partnerattiecību nolīgumu, Lēmumu par aizjūras asociāciju un daudzgadu finanšu shēmu.

NDICI – "Eiropa pasaulē" regula, kas stājās spēkā 2021. gada 14. jūnijā (Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 9. jūnija Regula (ES) 2021/947 ([23])) nodrošina galveno juridisko pamatu ES palīdzībai ārpus ES 2021.–2027. gadā un regulējumu EIB jaunajām institucionālajām pilnvarām attiecībā uz operācijām ārpus Eiropas Savienības, arī ĀKK reģionā. Tā ietver pašreizējā ārpusbudžeta EAF integrēšanu ES budžetā. *NDICI* regula nodrošina Komisijai juridisko pamatu turpmāko ES pilnvaru uzticēšanai EIB attiecībā uz tās darbību ārpus ES. Tā arī nodrošinās ārējo ieguldījumu satvaru Savienībai, lai tā varētu sadarboties ar partneriestādēm, piešķirot dotācijas vai garantijas no ES budžeta.

([22]) OV L 437, 28.12.2020., 188. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2233/oj.

([23]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/947 (2021. gada 9. jūnijs), ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē", groza un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 466/2014/ES un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1601 un Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 480/2009 (OV L 209, 14.6.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

Turpmāk atmaksājumi no ieguldījumu mehānisma tiks izmantoti *NDICI* satvarā, apvienojot speciālu ĀKK privātā sektora platformu Eiropas Fonda ilgtspējīgai attīstībai (*EFSD+*) ietvaros un trasta fondu. 2023. gada 15. februārī starp EIB un Eiropas Komisiju tika parakstīts pārvietojuma nolīgums ("pārvietojuma nolīgums"). Šā nolīguma mērķis ir pārvietot līdzekļus, kas rodas no atmaksājumiem saskaņā ar mehānismu, tiklīdz tie kļūst pieejami saskaņā ar Lēmumu (ES) 2020/2233 ("ĀKK IM atmaksājumi") un Padomes Lēmumu (ES) 2021/1764 ([24]) ("AZT IM atmaksājumi" un kopā ar ĀKK IM atmaksājumiem – "atmaksājumi"). Sīkāku informāciju skatīt 2.4.6. un 17. skaidrojumā.

Šie finanšu pārskati attiecas uz laikposmu no 2023. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim.

Atbilstoši Vadības komitejas priekšlikumam Direktoru padome 2024. gada 21. martā pieņēma finanšu pārskatus un atļāva to iesniegšanu Valdei apstiprināšanai līdz 2024. gada 26. aprīlim.

2. **Būtiska grāmatvedības politika**

2.1. ***Pārskata sagatavošanas pamats – atbilstības apliecinājums***

Mehānisma finanšu pārskati ir sagatavoti saskaņā ar starptautiskiem finanšu pārskatu standartiem (SFPS), ko pieņēmusi Eiropas Savienība. Finanšu pārskati 2023. gada 31. decembrī ietver finanšu stāvokļa pārskatu, peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatu, ieguldītāju līdzekļu izmaiņu pārskatu, naudas plūsmu pārskatu un skaidrojumus.

2.2. ***Būtiski grāmatvedības vērtējumi, pieņēmumi un aplēses***

Lai izstrādātu finanšu pārskatus, ir jāsagatavo aplēses un pieņēmumi, kas ietekmē paziņotos ienākumus, izdevumus, aktīvus, saistības un informācijas atklāšanu par iespējamiem aktīviem un saistībām. Aplēšu sagatavošanā raksturīga ir pieejamās informācijas izmantošana un vērtējumu piemērošana. Faktiskie rezultāti nākotnē varētu atšķirties no šādām aplēsēm, un atšķirības finanšu pārskatos var būt būtiskas. Aplēses un pamatā esošie pieņēmumi tiek pastāvīgi pārskatīti. Pārskatītās aplēses atzīst par varbūtējām.

Turpmāk ir minēti būtiskākie vērtējumu un aplēšu izmantošanas gadījumi.

— **Finanšu instrumentu patiesā vērtība**

Ja bilancē iegrāmatojamo finanšu instrumentu patieso vērtību nevar noteikt, pamatojoties uz aktīviem tirgiem, tad to nosaka, izmantojot dažādus vērtēšanas paņēmienus, kas ietver matemātisko modeļu izmantošanu. Ja iespējams, vajadzīgos datus minētajiem modeļiem iegūst novērojamos tirgos, bet, ja tas nav iespējams, tad, nosakot patiesās vērtības, ir vajadzīgs vērtējums. Novērtējumus var iedalīt dažādos līmeņos patiesās vērtības hierarhijā atkarībā no datiem, kas izmantoti vērtēšanas paņēmienos, kā aprakstīts un uzrādīts 2.4.2. un 4. skaidrojumā.

— **Zaudējumi, kas radušies no aizdevumu un avansu vērtības samazināšanās**

Lai novērtētu paredzamos kredītzaudējumus (PKZ), nepieciešams rūpīgs vadības vērtējums, jo īpaši tai jānovērtē būtisks kredītriska palielinājums kopš sākotnējās atzīšanas, jāņem vērā uz nākotni vērsta informācija un jāaplēš nākotnes naudas plūsmu apjoms un grafiks un nodrošinājumu vērtības, kad tiek noteikti zaudējumi no vērtības samazināšanās. Šīs aplēses ir atkarīgas no vairākiem faktoriem, kuru rezultātā var būtiski mainīties atzīstamo kredītzaudējumu atskaitījuma termiņš un apjoms (2.4.2. skaidrojums). Attiecīgie pieņēmumi par ietekmi uz vērtības samazināšanos, kas izriet no nenoteiktības kopumā un nestabilitātes, kura radās 2022. gadā un turpinājās 2023. gadā, ir izklāstīti 2.4.2.2. un 3.2.3.7. skaidrojumā.

([24]) Padomes Lēmums (ES) 2021/1764 (2021. gada 5. oktobris) par aizjūras zemju un teritoriju asociāciju ar Eiropas Savienību, ietverot attiecības starp Eiropas Savienību, no vienas puses, un Grenlandi un Dānijas Karalisti, no otras puses (Lēmums par aizjūras asociāciju, ietverot Grenlandi) (OV L 355, 7.10.2021., 6. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

— **Nekotētu kapitālieguldījumu novērtējums**

Nekotētu kapitālieguldījumu novērtējumu parasti pamato ar:

— neseniem tirgus darījumiem, kas atbilst nesaistītu pušu darījuma principam,

— cita pēc būtības tāda paša instrumenta pašreizējo patieso vērtību,

— plānotajām naudas plūsmām, kuras diskontētas saskaņā ar pašreizējām likmēm, ko piemēro posteņiem ar līdzīgiem noteikumiem un riska īpašībām,

— koriģēto neto aktīvu metodi vai

— citiem vērtēšanas modeļiem.

Nekotētu kapitālieguldījumu naudas plūsmu un diskonta faktoru noteikšanai ir vajadzīga rūpīga aplēšana. Mehānismā periodiski kalibrē vērtēšanas paņēmienus un pārbauda to ticamību, izmantojot cenu no tā paša instrumenta novērojamā tirgus pašreizējiem darījumiem vai no citos novērojamos tirgos pieejamajiem datiem.

— **To subjektu konsolidēšana, kuros Mehānismam ir līdzdalība**

Saskaņā ar EIB vērtējumiem ir noteikts, ka nevienu subjektu, kurā Mehānismam ir līdzdalība, tas nekontrolē. Tas izskaidrojams ar apstākli, ka visos šajos subjektos galvenais partneris vai fonda pārvaldnieks, vai valde ir vienīgā atbildīgā par šīs partnerības darbību un lietu vadību un kontroli un tai ir tiesības un pilnvaras darīt visu nepieciešamo, lai sasniegtu partnerības nolūku un mērķus, ievērojot ieguldījumu un politikas pamatnostādnes.

2.3. ***Izmaiņas grāmatvedības standartos***

Ja neņem vērā turpmāk minētās izmaiņas, Mehānisms ir konsekventi īstenojis 2.4. skaidrojumā izklāstīto grāmatvedības politiku attiecībā uz visiem periodiem, kas aptverti šajos finanšu pārskatos. Mehānisms ir pieņēmis turpmāk minētos jaunos standartus un standartu grozījumus.

Mehānisma pieņemtie jaunie un grozītie standarti

2023. gada 1. janvārī stājās spēkā šādi Mehānisma finanšu pārskatu jaunie standarti un esošo standartu grozījumi:

— grozījumi 1. SGS "Finanšu pārskatu sniegšana" un SFPS 2. prakses paziņojumā "Grāmatvedības politikas atklāšana",

— grozījumi 8. SGS "Grāmatvedības politika, izmaiņas grāmatvedības aplēsēs un kļūdas. Grāmatvedības aplēšu definīcija".

Iepriekš minētie grozījumi nekādi neietekmēja iepriekšējos periodos atzītās summas, un nav paredzams, ka tie būtiski ietekmēs pašreizējo vai turpmākos periodus.

Jauni standarti, grozījumi un interpretācijas, ko Mehānisms vēl nav pieņēmis

2023. gada 31. decembrī bija izdoti šādi spēkā esošo standartu grozījumi, taču tie nebija obligāti gada pārskata periodos, kas beidzās 2023. gada 31. decembrī:

Spēkā esošo standartu grozījumi, kurus ES apstiprinājusi un kuri ir spēkā attiecībā uz gada periodiem, kas sākas 2024. gada 1. janvārī vai pēc šā datuma:

grozījumi 1. SGS "Finanšu pārskatu sniegšana. Saistību klasifikācija kā īstermiņa vai ilgtermiņa saistības un ilgtermiņa saistības ar nosacījumiem".

Spēkā esošo standartu grozījumi, kurus ES vēl nav apstiprinājusi:

— grozījumi 7. SGS "Naudas plūsmu pārskats" un 7. SFPS "Finanšu instrumenti. Piegādātāju finansēšanas mehānismi",

— grozījumi 21. SGS "Ārvalstu valūtas kursu izmaiņu ietekme. Nepietiekama apmaināmība",

— grozījumi 10. SFPS "Konsolidētie finanšu pārskati" un 28. SGS "Ieguldījumi asociētajos uzņēmumos un kopuzņēmumos. Aktīvu iemaksu pārdošana starp ieguldītāju un tā asociēto uzņēmumu vai kopuzņēmumu".

Dienā, kad Mehānisms apstiprina šos finanšu pārskatus, Mehānisms nav pieņēmis nevienu no iepriekš minētajiem standartiem vai spēkā esošo standartu grozījumiem, un nevienā pārskata datumā Mehānisms nav sniedzis nekādas interpretācijas, kas būtu piemērojamas un kas Mehānismam būtu jāņem vērā. Vadība paredz, ka visi attiecīgie paziņojumi tiks pieņemti pirmajam periodam, kas sākas paziņojuma spēkā stāšanās dienā vai pēc tās, un ka nebūs nekādas būtiskas ietekmes uz Mehānisma finanšu pārskatiem.

2.4. ***Būtiskās grāmatvedības politikas kopsavilkums***

Finanšu stāvokļa pārskats parāda aktīvus un saistības dilstošā secībā pēc likviditātes un neizšķir īstermiņa un ilgtermiņa posteņus.

2.4.1. Ārvalstu valūtu pārrēķins

Mehānisma finanšu pārskatos izmanto euro (EUR), kas ir arī funkcionālā valūta. Ja nav norādīts citādi, euro norādītie finanšu dati ir noapaļoti līdz tuvākajam tūkstotim.

Darījumus ārvalstu valūtā pārvērš euro, piemērojot valūtas kursu, kas ir spēkā darījuma veikšanas dienā.

Monetāros aktīvus un saistības, kas nav euro valūtā, pārrēķina euro, piemērojot valūtas kursu, kas ir spēkā finanšu stāvokļa pārskata datumā. Guvumus vai zaudējumus, kas rodas no minētās pārrēķināšanas, ieraksta peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā.

Nemonetārus posteņus, kurus novērtē sākotnējās izmaksās ārvalstu valūtā, pārvērš, piemērojot valūtas kursu, kas ir spēkā sākotnējo darījumu dienā. Nemonetārus posteņus, kurus novērtē patiesajā vērtībā ārvalstu valūtā, pārvērš, piemērojot valūtas kursu, kas ir spēkā patiesās vērtības noteikšanas dienā.

Valūtas kursa starpības, kas radušās, norēķinoties par darījumiem atbilstoši citam valūtas kursam, nevis tam, kas ir spēkā darījuma veikšanas dienā, un nerealizētas valūtas kursa starpības, kas attiecas uz monetāriem aktīviem un saistībām ārvalstu valūtā, par kuriem nav veikta norēķināšanās, atzīst peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā.

2.4.2. Finanšu aktīvi, kas nav atvasinātie instrumenti

Neatvasinātos finanšu instrumentus sākotnēji atzīst, par pamatu izmantojot norēķinu datumu.

Klasifikācija un novērtēšana

Finanšu aktīvi

Sākotnējā atzīšanā finanšu aktīvu klasificē kā novērtētu amortizētajās izmaksās (*AC*) vai patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā (*FVTPL*) un finanšu saistības klasificē kā novērtētas *AC* vai *FVTPL*.

Saskaņā ar 9. SFPS klasifikāciju sāk, nosakot, vai finanšu aktīvs ir uzskatāms par parāda vai pašu kapitāla instrumentu. 9. SFPS ir atsauce uz definīcijām, kas sniegtas 32. SGS "Finanšu instrumenti: Uzrādīšana".

Parāda instrumenti ir tie instrumenti, kas atbilst finanšu saistību definīcijai no darījuma partnera viedokļa, aizdevumi un parāda vērtspapīri, ieskaitot obligācijas, vekseļus un sertifikātus, ko emitējuši strukturēti subjekti, valdība vai uzņēmumi.

Parāda instrumentu klasificē kā novērtētu *AC*, ja tas atbilst abiem turpmāk norādītajiem nosacījumiem un nav norādīts kā novērtēts *FVTPL*:

— aktīvs tiek turēts tāda komercdarbības modeļa ietvaros, kura mērķis ir turēt aktīvus, lai iekasētu līgumiskās naudas plūsmas, un

— finanšu aktīva līguma noteikumi konkrētos datumos paredz naudas plūsmas, ko veido vienīgi pamatsummas un procentu maksājumi par nenomaksāto pamatsummu (*SPPI* kritēriji).

Minētās prasības būtu jāpiemēro visam finanšu aktīvam, pat ja tas ietver iegultu atvasinātu instrumentu.

Pašu kapitāla instrumenti ir instrumenti, kas atbilst pašu kapitāla definīcijai no emitenta viedokļa, proti, tie ir instrumenti, kas neietver līgumisku pienākumu maksāt un kas apliecina atlikušo līdzdalību emitenta neto aktīvos. Pašu kapitāla instrumentus novērtē *FVTPL*.

Sākotnēji atzīstot kapitālieguldījumu, kas netiek turēts tirdzniecības nolūkā, Mehānisms var neatsaucami izvēlēties turpmākās izmaiņas uzrādīt pārējos apvienotajos ienākumos. Šo izvēli izdara katram ieguldījumam atsevišķi.

Visus pārējos finanšu aktīvus klasificē kā novērtētus *FVTPL*.

Komercdarbības modeļa novērtējums

EIB kā Mehānisma pārvaldītāja novērtē tā komercdarbības modeļa mērķi, kurā tiek turēts parāda instruments, portfeļa līmenī, jo tas vislabāk atspoguļo to, kā tiek pārvaldīta komercdarbība un kā notiek informācijas sniegšana vadībai. Vērā ņem šādu informāciju:

— informāciju par portfelim noteikto politiku un mērķiem un šīs politikas darbību praksē. Jo īpaši ņem vērā, vai vadības stratēģija ir vērsta uz līgumisku procentu ieņēmumu gūšanu, konkrēta procentu likmes profila uzturēšanu, finanšu aktīvu termiņa pielāgošanu to saistību termiņam, ar kurām finansē šādus aktīvus, vai naudas plūsmu realizāciju ar aktīvu pārdošanu,

— informāciju par to, kā portfeļa darbības rezultāti tiek novērtēti un paziņoti Mehānisma vadībai,

— informāciju par riskiem, kas ietekmē komercdarbības modeļa (un šajā komercdarbības modelī turēto finanšu aktīvu) darbības rezultātus, un par to, kā minētie riski tiek pārvaldīti, un

— informāciju par iepriekšējos periodos veiktās pārdošanas biežumu, apjomu un laiku, šādas pārdošanas iemesliem un prognozes par turpmāku pārdošanu.

Tomēr informāciju par pārdošanu neskata atsevišķi, bet ņem vērā kā daļu no vispārēja novērtējuma par to, kā ir sasniegts Mehānisma noteiktais mērķis finanšu aktīvu pārvaldībai un kā tiek realizētas naudas plūsmas.

Komercdarbības modelis ietekmes palielināšanas finansējuma programmas tiešajām aizdevumu operācijām ir aprakstīts un uzrādīts 25. skaidrojumā.

Tikai pamatsummas un procentu maksājumu (SPPI) kritēriji

Šā novērtējuma nolūkā "pamatsummu" definē kā parāda instrumenta patieso vērtību sākotnējās atzīšanas brīdī. "Procentus" definē kā atlīdzību par naudas laikvērtību, kredītrisku, kas ir saistīts ar nenomaksāto pamatsummu konkrētā laikposmā, un citiem aizdevuma pamatriskiem un pamatizmaksām (piemēram, likviditātes risku un administratīvām izmaksām), kā arī peļņas normu.

Novērtējot, vai līgumiskās naudas plūsmas ir tikai pamatsummas un procentu maksājumi, ņem vērā instrumenta līguma noteikumus. Tas nozīmē, ka ir arī jānovērtē, vai finanšu aktīvs ietver līguma noteikumu, kas varētu mainīt līgumisko naudas plūsmu grafiku vai summu tā, ka šis nosacījums netiek izpildīts.

Atzīšanas pārtraukšana

Mehānisms pārtrauc finanšu aktīva atzīšanu, kad ir beigušās līgumiskās tiesības uz naudas plūsmām no konkrētā finanšu aktīva vai kad tiesības saņemt līgumisko naudas plūsmu tiek nodotas darījumā, kurā Mehānisms vai nu nodod visus ar finanšu aktīva īpašumtiesībām saistītos riskus un ieguvumus, vai arī patur būtībā visus ar īpašumtiesībām saistītos riskus un ieguvumus, bet nepatur kontroli pār finanšu aktīvu.

Pārtraucot finanšu aktīva vai finanšu saistību atzīšanu (2.4.4. skaidrojums), starpību starp aktīva vai saistību uzskaites vērtību (vai uzskaites vērtību, kas piešķirta aktīva vai saistību daļai, kuras atzīšana tiek pārtraukta) un summu, ko veido i) saņemtā vai samaksātā atlīdzība un ii) visi kumulatīvie guvumi vai zaudējumi, kuri ir atzīti pārējo apvienoto ienākumu aprēķinā, atzīst peļņas vai zaudējumu aprēķinā, izņemot kumulatīvos guvumus vai zaudējumus, kas atzīti pārējos apvienotajos ienākumos par kapitālieguldījumiem, kuri novērtēti patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu pārējos apvienotajos ienākumos, un ko atsavināšanas brīdī pārvieto uz rezerves fondu, nevis peļņas vai zaudējumu aprēķinu.

IBOR reformas kontekstā Mehānisma novērtējumu par to, vai izmaiņas finanšu instrumentā, kas novērtēts amortizētajās izmaksās, ir būtiskas, veic pēc tam, kad ir piemērots *IBOR* reformas 2. posmā ieviestais praktiskais paņēmiens. Saskaņā ar *IASB* izdotajiem grozījumiem Mehānisms nepārtrauc atzīt finanšu instrumentu, kura līgumisko naudas plūsmu izmaiņas tieši izriet no reformas un ir ekonomiski līdzvērtīgas iepriekšējam līgumisko naudas plūsmu noteikšanas pamatam (t. i., pamatam, kas bija spēkā tieši pirms izmaiņām).

Pārklasificēšana

Finanšu aktīvus pēc to sākotnējās atzīšanas nepārklasificē, izņemot laikposmā pēc tam, kad Mehānisms ir izmainījis savu komercdarbības modeli finanšu aktīvu pārvaldībai.

Izmaiņas

Finanšu aktīvu, kas novērtēts amortizētajās izmaksās, uzskata par izmainītu, kad par tā līgumiskajām naudas plūsmām tiek panākta jauna vienošanās vai tās tiek citādi izmainītas. Jaunas vienošanās panākšana vai izmaiņas var izraisīt un var neizraisīt vecā finanšu instrumenta atzīšanas atcelšanu un jaunā finanšu instrumenta atzīšanu.

Ja līgumā tiek izdarītas būtiskas izmaiņas attiecībā uz amortizētajās izmaksās novērtēta finanšu aktīva naudas plūsmām, kā rezultātā tiek atcelta finanšu aktīva atzīšana, tiek atzīts jaunais finanšu aktīvs tā patiesajā vērtībā, un izmaiņu nestos ieguvumus vai zaudējumus uzskaita konsolidētā ienākumu pārskata pozīcijā "Finanšu operāciju rezultāts".

Līguma izmaiņas uzskata par būtiskām, ja naudas plūsmu diskontētā pašreizējā vērtība atbilstoši pārskatītajiem noteikumiem (diskontēta, izmantojot sākotnējo efektīvo procentu likmi) par vismaz 10 % atšķiras no sākotnējā finanšu aktīva atlikušo naudas plūsmu diskontētās pašreizējās vērtības. Ņem vērā arī kvalitatīvus faktorus, piemēram, izmaiņas valūtā, kurā ir denominēts finanšu aktīvs, un konvertācijas elementus.

IBOR reformas kontekstā Mehānisma novērtējumu par to, vai izmaiņas finanšu instrumentā, kas novērtēts amortizētajās izmaksās, ir būtiskas, veic pēc tam, kad ir piemērots *IBOR* reformas 2. posmā ieviestais praktiskais paņēmiens. Mehānisms atjaunina efektīvo procentu likmi, nemainot finanšu instrumenta uzskaites vērtību, ja amortizētajās izmaksās novērtētā finanšu instrumenta līgumisko naudas plūsmu noteikšanas pamata izmaiņas tieši izriet no reformas un ja izmaiņas ir ekonomiski līdzvērtīgas iepriekšējam pamatam (t. i., pamatam, kas bija spēkā tieši pirms izmaiņām).

Finanšu instrumentu patiesās vērtības noteikšana

Patiesā vērtība ir cena, kāda tiktu saņemta, pārdodot aktīvu, vai maksāta, nododot saistības, ierindas darījumā starp tirgus dalībniekiem novērtēšanas datumā galvenajā tirgū vai, ja tāda nav, visizdevīgākajā tirgū, kurš Mehānismam ir pieejams minētajā dienā.

Attiecīgā gadījumā EIB Mehānisma vārdā novērtē instrumenta patieso vērtību, izmantojot minētā instrumenta kotēto cenu aktīvā tirgū. Tirgus uzskatāms par aktīvu, ja darījumi ar konkrēto aktīvu vai saistībām notiek pietiekami bieži un tādā apmērā, lai nepārtraukti būtu pieejama cenu informācija.

Ja finanšu aktīvu un finanšu saistību patieso vērtību, kas ierakstīta finanšu stāvokļa pārskatā, nevar noteikt, pamatojoties uz aktīviem tirgiem, tad to nosaka, izmantojot dažādus vērtēšanas paņēmienus, kas ietver matemātisko modeļu izmantošanu. Ja iespējams, vajadzīgos datus minētajiem modeļiem iegūst novērojamos tirgos, bet, ja tas nav iespējams, tad, nosakot patiesās vērtības, ir vajadzīgs vērtējums. Izraudzītais vērtēšanas paņēmiens aptver visus aspektus, ko tirgus dalībnieki ņemtu vērā, nosakot darījuma cenu.

Šie vērtēšanas paņēmieni var ietvert neto pašreizējās vērtības un diskontētās naudas plūsmas modeļus, salīdzinājumu ar līdzīgiem instrumentiem, kuriem eksistē novērojamas tirgus cenas, Bleka un Šoulza (*Black-Scholes*) un polinomu opciju cenu modeļus, kā arī citus vērtēšanas modeļus. Pieņēmumi un dati, ko izmanto vērtēšanas paņēmienos, ietver bezriska un standarta procentu likmes, diskonta likmju noteikšanā izmantojamās kredītriska starpības, obligāciju un kapitāla cenas, ārvalstu valūtas maiņas kursus, kapitāla cenas un akciju indeksa cenas, paredzamās cenu svārstības un korelācijas.

Vērtēšanas paņēmienu mērķis ir iegūt patiesās vērtības novērtējumu, kas atbilst tādai cenai, kura tiktu saņemta, pārdodot aktīvu, vai maksāta, nododot saistības, ierindas darījumā starp tirgus dalībniekiem novērtējuma dienā.

Lai novērtētu patieso vērtību parastiem un vienkāršākiem finanšu instrumentiem, piemēram, procentu likmju un valūtas mijmaiņas darījumiem, EIB izmanto plaši atzītus vērtēšanas modeļus, kuros izmanto vienīgi novērojamus tirgus datus un kur maz nepieciešams vadības vērtējums un aplēses. Novērojamas cenas un modeļiem vajadzīgie dati parasti ir pieejami kotēto parāda un kapitāla vērtspapīru, biržā tirgoto atvasināto instrumentu un vienkāršu ārpusbiržas atvasināto instrumentu, piemēram, procentu likmju mijmaiņas darījumu, tirgū. Novērojamu tirgus cenu un modelim vajadzīgo datu pieejamība samazina nepieciešamību izmantot vadības vērtējumu un aplēses, kā arī samazina nedrošību, kas saistīta ar patieso vērtību noteikšanu. Novērojamu tirgus cenu un datu pieejamība ir atkarīga no produktiem un tirgiem, kā arī var mainīties finanšu tirgos vērojamu konkrētu notikumu un vispārēju apstākļu ietekmē.

Sarežģītāku instrumentu gadījumos EIB izmanto pašas izstrādātus vērtēšanas modeļus, kas ir izveidoti uz atzītu vērtēšanas modeļu pamata. Daži vai visi minētajiem modeļiem vajadzīgie būtiskie dati var nebūt novērojami tirgū, un tos atvasina no tirgus cenām vai likmēm vai aplēš, pamatojoties uz pieņēmumiem. Instrumenti, kas saistīti ar būtiskiem nenovērojamiem datiem, ir, piemēram, dažādi aizdevumi un garantijas, kam nav aktīva tirgus. Vērtēšanas modeļos, kuros izmanto būtiskus nenovērojamus datus, patiesās vērtības noteikšanai lielākā mērā nepieciešams vadības vērtējums un aplēses. Vadības vērtējums un aplēses parasti ir nepieciešamas, lai izvēlētos piemērotu izmantojamo vērtēšanas modeli, noteiktu vērtējamā finanšu instrumenta gaidāmās nākotnes naudas plūsmas, noteiktu darījumu partnera saistību neizpildes un pirmstermiņa atmaksas varbūtību un izraudzītos atbilstošas diskonta likmes.

Mehānisms patiesās vērtības novērtē, izmantojot šādu patiesās vērtības hierarhiju, kas atspoguļo izmantoto datu nozīmi novērtējuma sagatavošanā:

— 1. līmenis: dati, kas ir nekoriģētas kotētas identisku instrumentu tirgus cenas aktīvos tirgos, kuri Mehānismam ir pieejami,

— 2. līmenis: dati, kas nav 1. līmeņa kotētās cenas un kas ir novērojami tieši (t. i., kā cenas) vai netieši (t. i., atvasināti no cenām). Šajā kategorijā ietilpst instrumenti, kas ir novērtēti, izmantojot līdzīgu instrumentu kotētas tirgus cenas aktīvos tirgos, identisku vai līdzīgu instrumentu kotētas cenas tirgos, kas nav uzskatāmi par pilnīgi aktīviem, vai citus vērtēšanas paņēmienus, kuros visi būtiskie dati ir tieši vai netieši novērojami tirgus datos,

— 3. līmenis: dati, kas nav novērojami. Šajā kategorijā ietilpst visi instrumenti, kuru vērtēšanas paņēmiens ietver tādus datus, kā pamatā nav novērojamu datu, un kuru novērtējumu ir būtiski ietekmējuši šie nenovērojamie dati. Šajā kategorijā ietilpst instrumenti, kurus novērtē, pamatojoties uz līdzīgu instrumentu kotētajām cenām, ja atšķirību starp instrumentiem atspoguļošanai ir nepieciešamas būtiskas nenovērojamas korekcijas vai pieņēmumi.

Mehānisms atzīst pārvietojumus starp dažādiem līmeņiem patiesās vērtības hierarhijā, sākot no tā pārskata perioda beigām, kurā izmaiņas notikušas.

Finanšu aktīvu vērtības samazināšanās

9. SFPS pamatā ir uz nākotni vērstais paredzamo kredītzaudējumu (PKZ) modelis. EIB ir ieviesusi sistēmu "paredzamo kredītzaudējumu" aprēķināšanai atkarībā no makroekonomikas stāvokļa. Tā ietver "brīdis laikā" (*PIT*) kredītriska parametru (saistību nepildīšanas varbūtība (*PD*) un saistību nepildīšanas zaudējumi (*LGD*)) veidošanu, pamatojoties uz sistēmisku faktoru (kredītciklu), ko nosaka makroekonomika un ko prognozē, izmantojot makroekonomikas prognozes vai scenārijus. Galīgie PKZ ir attiecīgā makroekonomiskā scenārija PKZ varbūtības vidējā svērtā vērtība. Šo uz nākotni vērsto vērtības samazināšanās modeli piemēro finanšu aktīviem, kas novērtēti *AC*, un finanšu garantiju līgumiem, kā arī ārpusbilances saistībām.

Saskaņā ar 9. SFPS zaudējumu atskaitījumus vērtē, balstoties uz:

— 12 mēnešu PKZ. Šie PKZ izriet no iespējamiem saistību neizpildes notikumiem 12 mēnešu laikā pēc pārskata datuma, un

— PKZ visā darbības laikā. Šie PKZ izriet no visiem iespējamiem saistību neizpildes notikumiem finanšu instrumenta paredzamajā darbības laikā.

9. SFPS ir izklāstīts trīs pakāpju modelis vērtības samazinājumam, pamatojoties uz kredītkvalitātes izmaiņām kopš sākotnējās atzīšanas. Finanšu instrumentus klasificē 1. pakāpē, izņemot tos instrumentus, kuriem konstatēts ievērojams kredītriska palielinājums (*SICR*) kopš sākotnējās atzīšanas. Tas ietver kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju un analīzi, pamatojoties uz EIB zināšanām, ieskaitot uz nākotni vērstu informāciju.

Nopirkti vai iniciēti aktīvi ar samazinātu kredītvērtību (*POCI*) ir finanšu aktīvi, kurus no sākotnējās atzīšanas brīža uzskata par klasificētiem 3. pakāpē. Attiecībā uz *POCI* finanšu aktīviem kumulatīvās izmaiņas, kas notikušas PKZ visā darbības laikā kopš sākotnējās atzīšanas, atzīst peļņas vai zaudējumu pārskatā.

Bankas novērtējums par 9. SFPS posmu noteikšanu balstās uz secīgu pieeju, kurā tiek izmantota darījuma partnerim vai instrumentam specifiska informācija, kas atbilst iekšējām pamatnostādnēm un procedūrām, jo īpaši attiecībā uz agrīnās brīdināšanas izraisītājnotikumiem, iekšējo reitingu (samazinājums par vismaz trim pakāpēm salīdzinājumā ar darījumu partneru, kuru pašreizējais iekšējais reitings ir zemāks par ieguldījumu kategoriju, iepriekšējo iekšējo reitingu) un kavētajiem maksājumiem (vairāk nekā 30 kavētas dienas).

EIB uzskata, ka ietekme uz vērtības samazināšanos, kas izriet no nenoteiktības kopumā un dažādiem riskiem, kuri veidojas Krievijas iebrukuma Ukrainā dēļ, ir atspoguļota esošajā uz nākotni vērstajā PKZ modelī, kas tiek uzskatīts par pietiekami noturīgu pret šādiem ārkārtējiem notikumiem. Proti, attiecīgā ietekme ir tieši ņemta vērā, izmantojot makroekonomiskās prognozes un *PD* termiņstruktūras.

EIB uzskata, ka pašreizējais uz nākotni vērstais PKZ modelis tiek uzskatīts par pietiekami noturīgs pret ārkārtējiem ekonomikas notikumus, kas ir tieši atspoguļoti makroekonomiskajās prognozēs un *PD* termiņstruktūrās. Kā norādīts 3.2.3.8. skaidrojumā, EIB, novērtējot šādu darījumu partneru kredītrisku, pamatojas uz ekspertu vērtējumu.

Ja kredītrisks ir ievērojami palielinājies, finanšu instrumentu pārvieto uz 2. pakāpi, bet vēl neuzskata par instrumentu ar samazinātu kredītvērtību. Ja finanšu instruments ir ar samazinātu kredītvērtību, to pārvieto uz 3. pakāpi.

Lai apzinātu 3. pakāpes riska darījumus, EIB nosaka, vai ir objektīvi pierādījumi par ienākumus nenesošu riska darījumu. Finanšu aktīvu uzskata par tādu, kam iestājusies saistību neizpilde, ja aizņēmējs diez vai spēs pilnā apmērā apmaksāt savas kredītsaistības pret Mehānismu bez Mehānisma regresa tiesību izmantošanas vai ja aizņēmējs vairāk nekā 90 dienas kavējis jebkādu būtisku kredītsaistību izpildi pret Mehānismu.

Šajā saistībā finanšu aktīvu uzskata par tādu, kam ir samazināta kredītvērtība, ja tiek konstatēts, ka Mehānisms, iespējams, nevarēs iekasēt visas summas, kas tam pienākas atbilstoši sākotnējiem līguma noteikumiem, vai līdzvērtīgu vērtību. Individuālus kredītriska darījumus novērtē, ņemot vērā aizņēmēja raksturojumu, vispārējo finanšu stāvokli, līdzekļus un iepriekšējos maksājumus, izredzes saņemt atbalstu no jebkādiem finansiāli atbildīgiem galvotājiem un attiecīgā gadījumā nodrošinājuma realizējamo vērtību, ja tāds ir.

Visus prasījumus ar samazinātu vērtību pārskata un analizē vismaz reizi pusgadā. Jebkuras vēlākas paredzamo nākotnes naudas plūsmu summu un grafika izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējām aplēsēm radīs izmaiņas kredītzaudējumiem paredzētajos uzkrājumos, un ar tām tiks debetēts vai kreditēts peļņas vai zaudējumu aprēķins. Vērtības samazinājuma atskaitījumu apvērš tikai tad, kad kredītkvalitāte ir uzlabojusies tiktāl, ka ir pamatota pārliecība, ka pamatsummu un procentus varēs laikus iekasēt saskaņā ar sākotnējiem prasījumu līguma noteikumiem. Norakstīšanu veic, kad visu prasījumu vai tā daļu uzskata par neiekasējamu vai neatprasāmu. Par norakstītajām summām debetē iepriekš noteiktos vērtības samazinājumus vai tieši debetē peļņas vai zaudējumu aprēķinu un samazina prasījuma pamatsummu. Iepriekš norakstīto summu daļēju vai pilnīgu atgūšanu kreditē peļņas vai zaudējumu aprēķinā. Norakstītiem finanšu aktīviem joprojām varētu piemērot izpildes pasākumus, lai nodrošinātu atbilstību Bankas procedūrām par pienākošos summu atgūšanu.

PKZ novērtēšana – ievaddati, pieņēmumi un paņēmieni

PKZ visā darbības laikā novērtē 2. un 3. pakāpes aktīviem, savukārt 12 mēnešu PKZ novērtē 1. pakāpes aktīviem.

Paredzamie kredītzaudējumi tika aprēķināti, pamatojoties uz šādiem mainīgajiem lielumiem:

— kredītreitings un PIT saistību nepildīšanas varbūtība (*PD*),

— *PIT* saistību nepildīšanas zaudējumi (*LGD*),

— riska darījumu vērtība saistību nepildīšanas gadījumā (*EAD*).

Darījumu partnera kredītreitingu nosaka konkrētā datumā, izmantojot dažādajām darījumu partneru un riska darījumu kategorijām pielāgotus novērtējuma lapu modeļus.

Katrs kredītreitings ir saistīts ar konkrētu *PD*, kas atspoguļo varbūtību, ka darījumu partneris neizpildīs savas finanšu saistības nākamo 12 mēnešu laikā vai saistību atlikušajā darbības laikā. Tādējādi reitingi ir galvenie ievaddati *PD PIT* termiņstruktūras noteikšanā riska darījumiem. EIB apkopo darbības rezultātu un saistību neizpildes informāciju par Mehānisma kredītriska darījumiem. Savāktie dati tiek sadalīti pēc nozares veida un reģiona veida. Dažādas nozares un reģioni, kas līdzīgā veidā reaģē uz kredītcikliem, tiek analizēti kopā.

EIB izmanto statistiskos modeļus, lai analizētu savāktos datus un veidotu aplēses par riska darījumu *PD* atlikušajā darbības laikā un to, kā tās varētu mainīties laika gaitā un ņemot vērā konkrētus makroekonomiskos scenārijus.

LGD ir EIB prognozētā attiecība starp darījumu partnera saistību nepildīšanas rezultātā ciestajiem riska darījuma zaudējumiem un neatmaksāto parāda summu saistību neizpildes brīdī. *LGD* var definēt arī kā "1 – atgūšanas likme". *LGD* aplēses nosaka, pamatojoties galvenokārt uz ģeogrāfisko atrašanās vietu un darījumu partnera veidu, piemērojot piecas galvenās riska darījumu kategorijas: valstis, publiskās iestādes, finanšu iestādes, uzņēmumi un projektu finansēšana. *LGD* vērtības var papildus koriģēt, pamatojoties uz produkta un līguma specifiku konkrētajā riska darījumā.

Gan novērtējumā par to, vai instrumenta kredītrisks ir ievērojami palielinājies kopš tā sākotnējās atzīšanas, gan paredzamo kredītzaudējumu novērtēšanā EIB ņem vērā *PIT* un uz nākotni vērstu informāciju.

Lai novērtētu PKZ, EIB ir izstrādājusi nosacītu modelēšanas pieeju *PD* termiņstruktūru aprēķināšanai, ko dēvē par *PIT PD* modeli un kas ietver:

— ekonomiski pamatotas saiknes funkcijas starp kredītciklu un makroekonomiskajiem mainīgajiem rādītājiem definēšanu un

— trīs makroekonomisko scenāriju kopumu (viens pamatscenārijs un divi scenāriji, kas atspoguļo ekonomikas lejupslīdi un augšupeju) ar IKP daudzgadu attīstības prognozēm un to ticamību.

Lai izstrādātu makroekonomiskos scenārijus, EIB izmanto daļēji strukturālu, vairākas valstis un vairākus vienādojumus ietverošu globālās ekonomikas makromodeli ar konkrētām valstīm raksturīgiem struktūrelementiem. Galvenais scenārijs / pamatscenārijs tiek izstrādāts tā, lai tas atbilstu jaunākajām Eiropas Komisijas prognozēm. Pozitīvais scenārijs un negatīvais scenārijs tiek izstrādāti, pamatojoties uz galveno scenāriju, izmantojot vairākas valstis un vairākus vienādojumus ietverošo modeli. Scenāriju pamatā ir IKP – galvenā ekonomiskās aktivitātes rādītāja – satricinājumi. Reālā IKP satricinājumi tiek kalibrēti, lai replicētu mainīgā rādītāja līdzšinējo nepastāvību. Attiecīgā gadījumā izmanto arī ekspertu vērtējumu, lai precizētu IKP satricinājumu apjomu un noturīgumu. Rezultātā satricinājumi tiek noteikti kopā ar dilstošo funkciju, lai noteiktu satricinājumu ietekmi laika gaitā. Tiek noteiktas ar katru scenāriju saistītās varbūtības, kas atspoguļo tirgus (svārstīguma) rādītājus un iekšēji izstrādātus rādītājus/indeksus, ko konsekventi izmanto laika gaitā, lai noskaidrotu nenoteiktību.

EIB *PIT PD* un *PIT LGD* modeļos ir izmantotas tās pašas prognozētās kredītcikla vērtības, kas ir galvenie ievaddati dažādos makroekonomikas scenārijos. Kredītciklu aprēķina, izmantojot ārējas kredītreitingu aģentūras kredītreitinga pazemināšanas līmeņus un prognozētos reālā IKP gada izaugsmes līmeņus, kā arī starpību starp ilgtermiņa un īstermiņa procentu likmēm.

EAD ir paredzamā riska darījumu vērtība saistību neizpildes gadījumā un ir balstīta uz pašreizējo riska darījumu ar darījuma partneri un iespējamām izmaiņām pašreizējā summā saskaņā ar līgumu, ieskaitot amortizāciju. Finanšu aktīva *EAD* ir tā bruto uzskaites vērtība. Attiecībā uz aizdevumu saistībām un finanšu garantijām *EAD* ietver izmantoto summu.

2.4.2.1. *Nauda un naudas ekvivalenti*

Mehānisma ietvaros ar naudu un naudas ekvivalentiem saprot norēķinu kontus, īstermiņa noguldījumus vai komerciālus vērtspapīrus ar trīs mēnešu vai īsāku sākotnējo termiņu. Naudu un naudas ekvivalentus finanšu stāvokļa pārskatā uzrāda *AC*.

2.4.2.2. *Kases finanšu aktīvi*

Kases finanšu aktīvi ietver kotētās un nekotētās obligācijas, kuras plāno turēt līdz termiņa beigām, un komerciālos vērtspapīrus, kuru sākotnējais termiņš pārsniedz trīs mēnešus, un tos attiecīgi klasificē *AC*.

Šīs obligācijas un komerciālos vērtspapīrus sākotnēji novērtē izmaksās, kas ir patiesā vērtība, kurai pieskaitītas visas tieši attiecināmās darījuma izmaksas. Starpību starp darījuma uzsākšanas cenu un izpirkšanas vērtību instrumenta atlikušajā darbības laikā amortizē, pamatojoties uz efektīvo procentu metodi.

2.4.2.3. *Aizdevumi un avansi*

Aizdevumu un avansu portfelis var sastāvēt no parāda instrumentiem, piemēram, aizdevumiem un parāda vērtspapīriem, ieskaitot obligācijas, vekseļus un sertifikātus, ko emitējuši strukturēti subjekti, un nolūks ir turēt tos līdz termiņa beigām un iekasēt līgumiskās naudas plūsmas.

Aizdevumi un avansi ietver:

— aizdevumus un avansus, kas novērtēti *AC*,

— aizdevumus un avansus, kas obligātā kārtā tiek novērtēti *FVTPL*.

Mehānisma iniciētos aizdevumus atzīst Mehānisma aktīvos, kad tos izmaksā aizņēmējiem. Neizmaksātas aizdevumu daļas ieraksta ārpusbilances pozīcijās to nominālvērtībā. Aizdevumus, kas atbilst *SPPI* kritērijam, sākotnēji ieraksta atbilstoši izmaksām (neto izmaksātās summas), kas ir aizdevuma iniciēšanai izsniegtās naudas patiesā vērtība, ieskaitot darījuma izmaksas, un pēc tam novērtē *AC*, izmantojot efektīvās procentu likmes metodi.

Parāda vērtspapīrus atzīst Mehānisma aktīvos, kad naudu izmaksā emitentam, un tie var būt līgumiski saistīti vai viena laidiena parāda instrumenti. Neizmaksātas parāda vērtspapīru daļas ieraksta ārpusbilances pozīcijās to nominālvērtībā. Parāda instrumentus sākotnēji novērtē izmaksās, kas ir patiesā vērtība, kurai pieskaitītas visas tieši attiecināmās darījuma izmaksas, bet vēlāk tos novērtē *AC*, izmantojot efektīvās procentu likmes metodi. Starpību starp darījuma uzsākšanas cenu un izpirkšanas vērtību instrumenta atlikušajā darbības laikā amortizē, pamatojoties uz efektīvo procentu metodi.

Aizdevumu un avansu vērtības samazināšanās politika ir aprakstīta 2.4.2. skaidrojumā.

Aizdevumus un avansus, kas neatbilst komercdarbības modelim vai *SPPI* kritērijam, obligātā kārtā novērtē *FVTPL*. Izmantotā patiesās vērtības novērtējuma metode ir balstīta uz diskontētās naudas plūsmas metodi vai likvidācijas vērtību.

Informāciju par *IBOR* reformas ietekmi uz amortizētajās izmaksās novērtētu aizdevumu un avansu pārvērtēšanu skatiet tam veltītajās rindkopās 2.4.2. skaidrojuma sadaļas "Klasifikācija un novērtēšana" iedaļā "Izmaiņas".

2.4.2.4. *Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri*

Mehānismam ir divu veidu kapitālieguldījumi: i) tiešie kapitālieguldījumi un ii) riska kapitāla fondi. Akcijas un citus mainīgā procenta vērtspapīrus sākotnēji atzīst patiesajā vērtībā, kam pieskaitītas darījuma izmaksas. Vēlāk patiesās vērtības izmaiņas, ieskaitot guvumus un zaudējumus no ārvalstu valūtu pārrēķināšanas, atzīst peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā sadaļā "Akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru neto rezultāts".

To ieguldījumu daļu, kas nav izmantoto, bet par ko ir uzņemtas saistības, norāda kā konsolidētas ārpusbilances saistības to nominālvērtībā.

Finanšu instrumentu patiesās vērtības noteikšana

Patieso vērtību nosaka, piemērojot kopējās neto aktīvu vērtības (NAV) metodi (tādējādi pieņemot, ka, neraugoties uz to, ka nav viegli noskaidrojamas tirgus vērtības, NAV ir patiesās vērtības vislabākā aplēse). Nekotētiem ieguldījumiem, ja patieso vērtību nevar aprēķināt, pamatojoties uz aktīviem tirgiem, to nosaka, piemērojot atzītus vērtēšanas paņēmienus (4.2.1. skaidrojums).

Piemērojamo NAV koriģē pasākumiem, kas notikuši laikā starp pēdējo pieejamo NAV noteikšanas datumu un bilances datumu, tādā mērā, ka Vadības komiteja šādas korekcijas uzskata par būtiskām. Būtiskas korekcijas tiek grozītas, līdz Direktoru padome pieņem finanšu pārskatus par attiecīgo gadu. Šajā saistībā, ņemot vērā nenoteiktību kopumā, dažādus riskus, kas izriet no Krievijas iebrukuma Ukrainā, un snieguma līdzšinējo nepastāvību, Banka uzlaboja savas novērtēšanas metodes, lai aplēstu jebkādas kapitāla ieguldījumu patiesās vērtības korekcijas attiecībā uz NAV, par kurām fondu pārvaldnieki nav ziņojuši mehānisma finanšu pārskatu sniegšanas datumā.

Attiecībā uz konkrētiem ieguldījumiem, kuru NAV nav viegli noteikt, var izmantot citas pamatnostādnes, piemēram, Starptautiskās privātā kapitāla un riska kapitāla novērtēšanas (*IPEV*) pamatnostādnes, ko publicējusi *IPEV* padome, un būs vajadzīga detalizētāka uzraudzība un pārskatīšana. Saskaņā ar šo metodi fondus iekšēji klasificē trīs kategorijās:

— I kategorija – fondi, kas ir pieņēmuši 13. SFPS vai *IPEV* vadlīniju patiesās vērtības prasības un veic to īpašu pārbaudi, lai nodrošinātu, ka NAV ir ticama patiesās vērtības aplēse,

— II kategorija – fondi, kas ir pieņēmuši citas novērtēšanas vadlīnijas (piemēram, 2001. gada ERKA) vai standartus, kurus var uzskatīt par atbilstošiem 13. SFPS un kuriem var aprēķināt līdzvērtīgu NAV, un

— III kategorija – fondi, kas nav pieņēmuši 13. SFPS prasības attiecībā uz patieso vērtību vai citas novērtēšanas vadlīnijas, kas atbilstīgas 13. SFPS.

Būtiskas ietekmes novērtējums

Mehānisma iegādātā dalība galvenokārt ir ieguldījumi privātā kapitālā vai riska kapitāla fondos. Saskaņā ar nozares praksi šādi ieguldījumi parasti ir ieguldījumi, ko kopīgi paraksta vairāki ieguldītāji, no kuriem nevienam atsevišķi nav pietiekamas ietekmes, lai noteiktu šāda fonda ikdienas darbību un ieguldīšanas darbības. Tādējādi nekāda ieguldītāja dalība šāda fonda pārvaldes struktūrā principā nedod ieguldītājam iespēju ietekmēt fonda ikdienas darbību. Turklāt individuālie ieguldītāji privātā kapitālā vai riska kapitāla fondā nenosaka fonda politiku, piemēram, tādās jomās kā dividenžu izmaksas kārtība vai citi izmaksu jautājumi. Šādus lēmumus parasti pieņem fonda pārvaldnieki, pamatojoties uz akcionāru līgumu, kas regulē pārvaldnieku un visu fonda akcionāru tiesības un pienākumus. Akcionāru līgums kopumā arī aizliedz individuāliem ieguldītājiem veikt divpusējus būtiskus darījumus ar fondu, nomainīt vadošos darbiniekus vai iegūt privileģētu piekļuvi būtiskai tehniskai informācijai. Mehānisma ieguldījumus īsteno saskaņā ar iepriekš aprakstīto nozares praksi, nodrošinot, ka Mehānismam nav kontroles vai būtiskas ietekmes ne pār vienu no minētajiem ieguldījumiem 10. SFPS un 28. SGS nozīmē, arī pār tiem ieguldījumiem ne, kuros Mehānismam pieder vairāk nekā 20 % no balsstiesībām.

2.4.3. Finanšu garantijas

Finanšu garantiju līgumi ir līgumi, kas pieprasa Mehānismam veikt noteiktus maksājumus turētājam, lai atlīdzinātu zaudējumus, kas turētājam radušies, jo konkrēts debitors nav veicis maksājumus noteiktajā termiņā saskaņā ar parāda instrumenta noteikumiem.

Finanšu garantijas uzskaita saskaņā ar 9. SFPS "Finanšu instrumenti" vai nu kā atvasinātos instrumentus, vai arī kā finanšu garantijas atkarībā no to iezīmēm un pazīmēm, kas definētas 9. SFPS.

Grāmatvedības politika atvasinātajiem instrumentiem ir izklāstīta 2.4.5. skaidrojumā.

Finanšu garantijas sākotnēji atzīst finanšu stāvokļa pārskata sadaļā "Uzkrājumi izsniegtajām garantijām" patiesajā vērtībā, kam pieskaitītas darījuma izmaksas, kuras ir tieši attiecināmas uz finanšu garantiju sniegšanu. Veicot sākotnējo atzīšanu, pienākums maksāt atbilst plānoto ienākošo prēmiju vai sākotnējo plānoto zaudējumu neto pašreizējai vērtībai (NPV).

Pēc sākotnējās atzīšanas finanšu garantijas tiek novērtētas lielākajā no šādām vērtībām:

— zaudējumu atskaitījumu summa, kas noteikta saskaņā ar 9. SFPS, un

— sākotnēji atzītā prēmija, no kuras atskaitīti ienākumi, kas atzīti saskaņā ar 15. SFPS principiem.

Jebkuru palielinājumu vai samazinājumu neto saistībās (ko novērtē atbilstoši 9. SFPS), kas saistīts ar finanšu garantijām, izņemot garantiju pieprasījumu maksājumus, atzīst peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskata sadaļā "Izmaiņas uzkrājumos garantijām".

Saņemtā prēmija peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā tiek atzīta pozīcijā "Maksu un komisijas naudas ienākumi", pamatojoties uz amortizācijas grafiku saskaņā ar 15. SFPS finanšu garantijas darbības laikā.

2.4.4. Finanšu saistības, kas nav atvasinātie instrumenti

Klasifikācija un novērtēšana

Finanšu saistības

Finanšu saistības novērtē amortizētajās izmaksās, izņemot finanšu saistības:

— kas obligātā kārtā jānovērtē patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā (piemēram, atvasināto instrumentu saistības), un

— kas noteiktas kā novērtētas patiesajā vērtībā ar atspoguļojumu peļņas vai zaudējumu aprēķinā.

Mehānisms pārtrauc finanšu saistību atzīšanu, kad līgumā minētās saistības ir izpildītas vai atceltas vai tām beidzies termiņš.

2.4.5. Atvasinātie finanšu instrumenti

Atvasinātie finanšu instrumenti ietver starpvalūtu mijmaiņas darījumus, starpvalūtu procentu likmju mijmaiņas darījumus un īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumus ("ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi").

Atvasinātos finanšu instrumentus sākotnēji atzīst, par pamatu izmantojot darījuma datumu.

Mehānisms savas parastās darbības ietvaros var slēgt mijmaiņas līgumus, lai ierobežotu atsevišķu aizdevumu operāciju risku, vai regulētā tirgū netirgotus valūtas nākotnes līgumus, lai ierobežotu to valūtas pozīciju risku, kuras denominētas aktīvi tirgotās valūtās, kas nav euro, ar mērķi kompensēt jebkurus guvumus vai zaudējumus, kuri radušies ārvalstu valūtas kursa svārstību rezultātā.

Visus atvasinātos instrumentus novērtē *FVTPL* un uzrāda pie atvasinātajiem finanšu instrumentiem. Patiesās vērtības atvasina galvenokārt no diskontētas naudas plūsmas modeļiem, opciju cenu modeļiem un trešās personas kotētām cenām.

Atvasinātos instrumentus ieraksta patiesajā vērtībā, un, ja to patiesā vērtība ir pozitīva, tos uzskaita aktīvos, bet, ja to patiesā vērtība ir negatīva, – saistībās. Atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības izmaiņas norāda peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskata sadaļā "Atvasināto finanšu instrumentu patiesās vērtības izmaiņas".

Saskaņā ar 9. SFPS bifurkācijas prasības iegultiem atvasinātiem instrumentiem ir atceltas attiecībā uz finanšu aktīviem un finanšu saistībām, un tāpēc hibrīdlīgumu skata visu kopumā attiecīgi finanšu aktīvu vai finanšu saistību klasificēšanas nolūkā.

2.4.6. Iemaksas

Dalībvalstu iemaksas finanšu stāvokļa pārskatā tiek atzītas kā debitoru parādi dienā, kad ar Padomes lēmumu nosaka finanšu iemaksas, kas dalībvalstīm jāveic Mehānismā.

Dalībvalstu iemaksas atbilst šādiem nosacījumiem un tāpēc tiek klasificētas kā kapitāls:

— kā definēts iemaksu līgumā, tās dod dalībvalstīm tiesības izlemt par Mehānisma neto aktīvu izmantošanu Mehānisma likvidācijas gadījumā,

— tās ietilpst instrumentu grupā, kas ir pakārtota visām pārējām instrumentu grupām,

— visiem finanšu instrumentiem, kas ietilpst visām pārējām instrumentu grupām pakārtotā instrumentu grupā, ir identiskas pazīmes,

— instrumentam nav tādu īpatnību, kā dēļ to vajadzētu klasificēt kā saistības, un

— kopējās paredzamās naudas plūsmas, kas attiecināmas uz instrumentu tā darbības laikā, būtiski pamatojas uz peļņu vai zaudējumiem, atzīto neto aktīvu izmaiņām vai Mehānisma atzīto un neatzīto neto aktīvu patiesās vērtības izmaiņām instrumenta darbības laikā.

Finanšu pārskatos iemaksas klasificē un novērtē *AC*.

Dalībvalstu veiktās iemaksas ir EK un Apvienotajai Karalistei izmaksātie pieejamie atmaksājami. Saskaņā ar pārvietojuma nolīgumu, sākot no 2023. gada un līdz 2027. gadam, ne vēlāk kā katra gada 31. martā EIB rakstiski ziņo par pieejamo ĀKK IM atmaksājumu summu un pieejamo AZT IM atmaksājumu summu, kas uzkrāta attiecīgi iepriekšējā gada 31. decembrī ("ziņojums par pieejamajiem atmaksājumiem"). Ziņojumā par pieejamajiem atmaksājumiem nošķir atmaksājumus, kas jāpārskaita Komisijai (ĀKK un AZT atmaksājumi), un atmaksājumi, kas jāpārskaita Apvienotajai Karalistei (AK). Pieejamos atmaksājumus atzīst finanšu stāvokļa pārskatā, kad Mehānismam tiek nosūtīts attiecīgs maksājuma pieprasījums.

2.4.7. Procentu un līdzīgi ienākumi

Procenti no Mehānisma iniciētajiem aizdevumiem tiek ierakstīti peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā ("Procenti un līdzīgi ienākumi") un finanšu stāvokļa pārskatā ("Aizdevumi un avansi") saskaņā ar uzkrāšanas principu, izmantojot efektīvo procentu likmi, kas ir likme, ar kuru diskontējot lēstos nākotnes naudas maksājumus vai ieņēmumus visā aizdevuma paredzamajā darbības laikā tiek precīzi iegūta aizdevuma neto uzskaites vērtība. Ja ierakstītā aizdevuma vērtība ir samazinājusies vērtības samazinājuma dēļ, procentu ienākumus turpina atzīt, izmantojot sākotnējo efektīvo procentu likmi, ko piemēro jaunajai uzskaites vērtībai.

Procenti no *POCI* aizdevumiem tiek ierakstīti peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā ("Procenti un līdzīgi ienākumi") un finanšu stāvokļa pārskatā ("Aizdevumi un avansi") saskaņā ar uzkrāšanas principu, izmantojot ar kredītkvalitāti koriģēto efektīvo procentu likmi visā aizdevuma darbības laikā, kas ir likme, ar kuru diskontējot lēstos nākotnes naudas maksājumus vai ieņēmumus visā aizdevuma paredzamajā darbības laikā tiek precīzi iegūtas aizdevuma amortizētās izmaksas.

Procentu likmes subsīdijas, ko saņem par Mehānisma resursiem, atliek un atzīst kā faktiskā ienesīguma korekciju, ko ieraksta ienākumu pārskata sadaļā "Procentu un līdzīgi ienākumi" par laikposmu no subsidētā aizdevuma izmaksas līdz atmaksai.

Saistību maksas atliek un atzīst kā ienākumus, izmantojot efektīvo procentu metodi laikposmā no attiecīgā aizdevuma izmaksāšanas līdz tā atmaksāšanai, un tās uzrāda peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā kā procentus un līdzīgus ienākumus.

2.4.8. Procentu likmes subsīdijas un tehniskā palīdzība

Mehānisms savas darbības ietvaros dalībvalstu vārdā pārvalda procentu likmes subsīdijas un tehnisko palīdzību (TP).

Dalībvalstu iemaksu daļa, kas piešķirta procentu likmes subsīdiju un TP summu samaksai, nav uzskaitīta Mehānisma ieguldītāju līdzekļos, bet ir klasificēta kā trešām personām maksājamas summas. Mehānisms veic izmaksu galasaņēmējiem un pēc tam samazina trešām personām maksājamās summas.

Ja summas, kas iemaksātas saistībā ar procentu likmes subsīdijām un TP, nav piešķirtas pilnā apjomā, tās pārklasificē kā iemaksu Mehānismā.

2.4.9. Procentu ienākumi no naudas un naudas ekvivalentiem

Procentu ienākumi no naudas un naudas ekvivalentiem tiek atzīti Mehānisma peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā saskaņā ar uzkrāšanas principu.

2.4.10. Maksas, komisijas nauda un dividendes

Maksas, kas saņemtas par pakalpojumiem, kuri sniegti kādā laikposmā, atzīst kā ienākumus, tiklīdz šie pakalpojumi ir sniegti, bet maksas, kas nopelnītas, izpildot kādu nozīmīgu darbību, atzīst kā ienākumus, tiklīdz šī nozīmīgā darbība ir pabeigta. Šīs maksas uzrāda peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā kā maksu un komisijas naudas ienākumus.

Dividendes, kas attiecas uz akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem, atzīst pēc paziņošanas un uzrāda peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā kā neto realizētos guvumus no akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem.

2.4.11. Nodokļu politika

Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, ir noteikts, ka aktīvi, ieņēmumi un citi Savienības iestāžu īpašumi ir atbrīvoti no visiem tiešajiem nodokļiem.

3. **Riska pārvaldība**

Šajā skaidrojumā ir sniegta informācija par Mehānisma kredītriskiem un finanšu riskiem, šo risku pārvaldību un kontroli, jo īpaši par primārajiem riskiem, kas saistīti ar finanšu instrumentu izmantošanu. Tie ir šādi:

— kredītrisks – zaudējumu risks saistībā ar klienta vai darījumu partnera saistību neizpildi visu veidu kredītriska darījumos, arī norēķinu risks ([25]),

— likviditātes risks – risks, ka subjekts nespēs finansēt aktīvu palielinājumu un pildīt saistības, kurām ir pienācis termiņš, neciešot pārāk lielus zaudējumus,

— tirgus risks – risks, ka izmaiņas tirgus cenās un likmēs, piemēram, procentu likmēs, akciju cenās un ārvalstu valūtas kursos, ietekmēs subjekta ienākumus vai tā turējumā esošo finanšu instrumentu vērtību.

3.1. ***Riska pārvaldības organizācija***

EIB pastāvīgi pielāgo IM riska pārvaldības sistēmu.

EIB Riska pārvaldības direktorāts neatkarīgi apzina, novērtē un uzrauga riskus, kuriem ir pakļauts Mehānisms, un ziņo par tiem. Saskaņā ar sistēmu, kurā tiek saglabāta pienākumu nošķiršana, riska pārvaldības struktūrvienība ir neatkarīga no klientu apkalpošanas struktūrvienības un sniedz otro atzinumu par visiem klientu apkalpošanas struktūrvienības priekšlikumiem, kuriem ir riska ietekme.

EIB līmenī grupas risku direktors (*GCRO*) ziņo EIB Vadības komitejai par grupas riskiem par risku atbildīgā Vadības komitejas darbinieka pārraudzībā. *GCRO* ir tieša piekļuve Riska politikas komitejai, un viņš var tieši rakstiski un mutiski vērsties pie EIB Direktoru padomes jebkurā jautājumā, kas ir viņa kompetences jomā.

3.2. ***Kredītrisks***

Kredītrisks ir zaudējumi, kas varētu rasties klienta vai darījumu partnera saistību neizpildes gadījumā visu veidu kredītriska darījumos, arī norēķinos.

([25]) Norēķinu risku definē kā iespējamo zaudējumu risku, ko rada darījumi, par kuriem nav nokārtoti norēķini pēc to izpildes termiņa, un/vai darījumi, par kuriem norēķins veikts vēlāk nekā piemērojamais tirgus standarts. Ņemot vērā Mehānisma darbību veidu, visbūtiskākie instrumenti, ko ietekmē norēķinu risks, ir tie atvasinātie instrumenti, kurus noslēgusi Banka un kuri ietver ārvalstu valūtu maiņu. Norēķinu riska pārvaldība ir ietverta Pamatnostādnēs par finanšu risku.

3.2.1. Kredītriska politika

EIB veic aizdevumu partneru kredītanalīzi, lai novērtētu kredītrisku un paredzamos zaudējumus un varētu kvantificēt risku un noteikt tā cenu. EIB ir izstrādāta iekšējo reitingu metodika (IRM), lai noteiktu iekšējos reitingus darījumu partneriem (aizņēmējiem un galvotājiem) kreditēšanas jomā. Metodikas pamatā ir novērtējuma lapu sistēma, kas ir īpaši pielāgota katram lielākajam kredītu partneru veidam (piemēram, uzņēmumi, finanšu iestādes). Ņemot vērā banku darījumu paraugpraksi, kas piemērojama EIB, un Bāzeles starptautiskās vienošanās par kapitāla prasībām ("Bāzele II") principus, visi darījumu partneri, kas ir būtiski konkrēta darījuma kredītprofilam, tiek klasificēti iekšējo reitingu kategorijās, izmantojot konkrētā darījumu partnera veida IRM. Katram darījumu partnerim tiek piešķirts iekšējais reitings, kas atspoguļo tā *PD*, pēc tam, kad tiek padziļināti analizēts darījumu partnera uzņēmējdarbības un finanšu riska profils un tas, kādos valsts riska apstākļos partneris darbojas. Nepieciešamības gadījumā tiek piemēroti ekspertu veikti pielāgojumi, ņemot vērā tiesību subjektu mātesuzņēmumu vai valdības atbalstu, un galīgajā reitingā vērtējumu var mainīt, lai atspoguļotu informāciju (piemēram, tirgus cenas), kas nav apsvērta novērtējuma lapā.

Lai noteiktu kredītvērtējumu projektu finansēšanas un citām strukturētām operācijām ar ierobežotām regresa tiesībām, izmanto nozarei atbilstošus kredītriska instrumentus, galvenokārt pievēršoties naudas plūsmas pieejamībai un parāda apkalpošanas spējai. Šie instrumenti ietver projektu līgumiskās sistēmas analīzi, darījumu partnera analīzi un naudas plūsmu simulācijas. Līdzīgi kā uzņēmumiem un finanšu iestādēm katram projektam piešķir iekšējo riska reitingu. Visbeidzot, valstis, kas nav ES valstis, novērtē Ekonomikas departaments, pamatojoties uz statistisku modeli.

Visi iekšējie reitingi tiek uzraudzīti visā aizdevuma darbības laikā un tiek periodiski atjaunināti.

Operācijās, kurās darījumu partneris nav valsts, pēc vajadzības piemēro konkrētas darījuma līmeņa un darījumu partnera lieluma robežvērtības. Darījumu partnera ierobežojumi tiek noteikti konsolidētā grupas riska pozīcijas līmenī, ja piemērojams. Šie ierobežojumi parasti atspoguļo, piemēram, darījumu partneru pašu kapitāla apmēru.

Lai mazinātu kredītrisku, EIB attiecīgā gadījumā un katrā atsevišķā gadījumā izmanto dažādus kredīta nodrošinājumus, tostarp darījuma partnera vai ar projektu saistītus vērtspapīrus, garantijas un līguma noteikumus atkarībā no aizņēmēja un darbības veida.

Mehānisms kredītriska mazināšanai neizmanto atvasinātos kredītinstrumentus.

3.2.2. Maksimālais kredītrisks, neņemot vērā nodrošinājumus un citus kredītkvalitātes uzlabojumus

Nākamajā tabulā ir atspoguļots finanšu stāvokļa pārskata komponentu, arī atvasināto instrumentu, maksimālais kredītrisks. Maksimālais kredītrisks ir atspoguļots bruto skaitļos, neņemot vērā nodrošinājuma radīto riska mazināšanas ietekmi.

(tūkst. EUR)

Maksimālais kredītrisks	31.12.2023.	31.12.2022.
AKTĪVI		
Nauda un naudas ekvivalenti	1 376 824	1 451 970
No ieguldītājiem saņemamās summas	85 321	85 321
Kases finanšu aktīvi	—	73 003
Atvasinātie finanšu instrumenti	55 765	75 852
Aizdevumi un avansi	1 683 312	1 849 786
Citi aktīvi	616	950
Kopā	**3 201 838**	**3 536 882**
Uzkrājumi aizdevumu saistībām	**– 19 038**	**– 16 583**
ĀRPUSBILANCES POSTEŅI		
Iespējamās saistības		
— Izsniegtās garantijas	985	—

(tūkst. EUR)

Maksimālais kredītrisks	31.12.2023.	31.12.2022.
Saistības		
— Neizmaksātie aizdevumi	883 092	1 671 851
— Neizsniegtās garantijas	46 764	49 378
Ārpusbilances posteņi kopā	**930 841**	**1 721 229**
Kredītrisks kopā	**4 113 641**	**5 241 528**

3.2.3. Kredītrisks saistībā ar aizdevumiem un avansiem

3.2.3.1. *Kredītriska novērtējums aizdevumiem un avansiem*

Mehānisma aizdevumiem un avansiem vai garantijām tiek veikts vispusīgs riska novērtējums un kvantitatīvi tiek izteiktas aplēses par paredzamajiem zaudējumiem, un tas tiek atspoguļots aizdevumu klasifikācijā (AK). Darbībām saskaņā ar *IFE* (kā aprakstīts 25. skaidrojumā), izņemot starpniecības aizdevumus, piemēro vispārējos pilnvarojuma riska principus, kā paredzēts EIB Kredītriska un kapitāla riska pamatnostādnēs. AK nosaka atbilstoši vispārpieņemtiem kritērijiem, pamatojoties uz aizņēmēja kvalitāti, aizdevuma termiņu, garantiju un attiecīgā gadījumā galvotāju.

Aizdevumu klasifikācijas sistēmu veido metodikas, procesi, datubāzes un IT sistēmas, ko izmanto kredītriska novērtēšanai aizdevumu operācijās un paredzamo zaudējumu aplēšu kvantificēšanai. Sistēma apkopo lielu informācijas apjomu nolūkā nodrošināt aizdevumu kredītrisku relatīvu sarindojumu. AK atspoguļo aplēsto "paredzamo zaudējumu" pašreizējo vērtību, ņemot vērā galveno parādnieku *PD*, *EAD* un zaudējumu smagumu saistību neizpildes gadījumā. AK izmanto šādiem nolūkiem:

— kā palīglīdzekli precīzākai un kvantitatīvākai aizdevuma risku novērtēšanai,

— kā kredītriska izmaiņu rādītāju uzraudzības centienu prioritāšu noteikšanai,

— kā aizdevuma portfeļa kvalitātes aprakstu jebkurā datumā un

— kā ievaddatus riska cenu noteikšanas lēmumos.

AK noteikšanā izmanto šādus faktorus:

i) aizņēmēja kredītspēja. Riska pārvaldības direktorāts neatkarīgi sagatavo apskatu par aizņēmējiem un novērtē to kredītspēju, pamatojoties uz iekšējām metodikām un ārējiem datiem. Saskaņā ar izvēlēto "Bāzeles III" iekšējo reitingu pieeju EIB ir izstrādājusi iekšējo reitingu metodiku (IRM), lai noteiktu aizņēmēju un galvotāju iekšējos reitingus. Tās pamatā ir novērtējuma lapas, kas izstrādātas konkrētiem darījumu partneru veidiem;

ii) saistību neizpildes korelācija. Tā kvantificē varbūtību, ka gan aizņēmējam, gan galvotājam vienlaikus rodas finansiālas grūtības. Jo augstāka ir korelācija starp aizņēmēja un galvotāja saistību neizpildes varbūtību, jo zemāka ir garantijas vērtība un attiecīgi zemāka (sliktāka) AK;

iii) garantijas instrumentu un nodrošinājumu vērtība. Šo vērtību nosaka, pamatojoties uz emitenta kredītspējas un izmantotā instrumenta veida kombināciju;

iv) piemērojamā atgūšanas likme. Tā ir summa, kas, domājams, tiks atgūta pēc attiecīgā darījumu partnera saistību neizpildes iestāšanās, izteikta procentos no attiecīgā aizdevuma riska darījuma;

v) līgumiskā sistēma. Spēcīga līgumiskā sistēma uzlabo aizdevuma kvalitāti un palielina tā AK;

vi) aizdevuma jeb – vispārīgākā nozīmē – aizdevuma naudas plūsmu termiņš. Ja visi pārējie aspekti ir vienādi, garāks aizdevuma termiņš nozīmē augstāku risku, ka varētu rasties grūtības aizdevuma apkalpošanā.

Aizdevuma paredzamos zaudējumus aprēķina, apvienojot piecus iepriekš minētos elementus. Atkarībā no šo zaudējumu apmēra aizdevumam piešķir vienu no turpmāk minētajām AK kategorijām.

"A" Augstākās kvalitātes aizdevumi; šai kategorijai ir trīs apakškategorijas:

A0 apakškategorija – ietver aizdevumus, kurus piešķir ES dalībvalstij vai kurus garantē ES dalībvalsts un kuru paredzamie zaudējumi ir 0 %;

A+ apakškategorija – ietver aizdevumus, kurus piešķir subjektiem (vai kurus garantē subjekti), kas nav ES dalībvalstis, un attiecībā uz kuriem nav paredzama to kvalitātes pasliktināšanās to termiņa laikā;

A– apakškategorija – ietver aizdošanas operācijas, attiecībā uz kurām pastāv zināmas šaubas par to pašreizējā statusa saglabāšanu, taču ir paredzams, ka statusa pasliktinājums nebūs liels.

"B" Augstas kvalitātes aizdevumi – tā ir tādu aktīvu kategorija, par kuriem EIB jūtas droša, tomēr nav izslēdzama neliela kvalitātes pasliktināšanās nākotnē. Ar "B+" un "B–" apzīmē relatīvo iespējamību, ka šāda pasliktināšanās varētu notikt.

"C" Labas kvalitātes aizdevumi; kā piemēru varētu minēt nenodrošinātus aizdevumus drošām bankām un uzņēmumiem, kas atmaksājami pēc septiņiem gadiem vienā maksājumā vai septiņu gadu laikā pa daļām, sākot no izmaksas brīža.

"D" Šī reitingu kategorija atspoguļo robežstāvokli starp aizdevumiem ar "pieņemamu kvalitāti" un aizdevumiem, saistībā ar kuriem ir bijušas zināmas grūtības. Šo robežšķirtni aizdevumu klasifikācijā precīzāk nosaka, izmantojot apakškategorijas "D+" un "D–". D– apakškategorijas aizdevumiem ir vajadzīga pastiprināta uzraudzība.

"E" Šī AK kategorija ietver aizdevumus, kuru riska profils ir sliktāks par vispārpieņemto. Tā ietver arī aizdevumus, saistībā ar kuriem to darbības laikā ir radušās būtiskas problēmas un par kuriem nav izslēdzams, ka tie varētu radīt zaudējumus. Tāpēc šiem aizdevumiem piemēro ciešu un pastiprinātu uzraudzību. Ar apakškategorijām "E+" un "E–" izšķir šā īpašās uzraudzības procesa intensitāti, un operācijām ar reitingu "E–" ir liela varbūtība, ka parāda apkalpošanas termiņi var netikt ievēroti un būs vajadzīga parāda pārstrukturēšana, kas, iespējams, var izraisīt zaudējumus no vērtības samazināšanās.

"F" Ar "F" (*fail*) apzīmē aizdevumus ar nepieņemamiem riskiem. Aizdevumi ar reitingu "F–" var rasties tikai no tādiem nepabeigtiem darījumiem, kas pēc to parakstīšanas ir saskārušies ar neparedzētiem, ārkārtējiem un smagiem nelabvēlīgiem apstākļiem. Visām operācijām, kurās Mehānismam ir radušies pamatsummas zaudējumi, tiek piešķirts reitings "F" un izveidoti īpaši uzkrājumi.

Tabula 3.2.3.3. iedaļā atspoguļo Mehānisma aizdevumu portfeļa kredītkvalitātes analīzi, kuras pamatā ir iepriekš aprakstītās AK kategorijas.

3.2.3.2. *Aizdevumu kredītriska analīze*

Nākamajā tabulā ir norādīts maksimālais kredītrisks (neto uzskaites vērtība) parakstītajiem (izmaksātajiem un neizmaksātajiem) aizdevumiem un avansiem, iedalot pēc aizņēmēja veida un ņemot vērā galvotāju izsniegtās garantijas.

(tūkst. EUR)

31.12.2023.	Garantēti	Citi kredītkvalitātes uzlabojumi	Negarantēti	Kopā	% no izmaksātās kopsummas
Finanšu iestādes	54 290	—	952 740	**1 007 030**	**60**
Uzņēmumi	155 653	—	293 302	**448 955**	**27**
Publiskā sektora iestādes	15 138	—	—	**15 138**	**1**
Valstis	—	—	212 189	**212 189**	**13**
Izmaksāti kopā	**225 081**	—	**1 458 231**	**1 683 312**	**100**
Neizmaksāti	**43 200**	—	**820 854**	**864 054**	
Izmaksāti un neizmaksāti kopā	**268 281**	—	**2 279 085**	**2 547 366**	

(tūkst. EUR)

31.12.2022.	Garantēti	Citi kredītkvalitātes uzlabojumi	Negarantēti	Kopā	% no izmaksātās kopsummas
Finanšu iestādes	64 625	—	1 095 467	**1 160 092**	**63**
Uzņēmumi	182 460	—	285 216	**467 676**	**25**
Publiskā sektora iestādes	18 902	—	218	**19 120**	**1**
Valstis	—	311	202 587	**202 898**	**11**
Izmaksāti kopā	**265 987**	**311**	**1 583 488**	**1 849 786**	**100**
Neizmaksāti	**149 506**	—	**1 505 762**	**1 655 268**	
Izmaksāti un neizmaksāti kopā	**415 493**	**311**	**3 089 250**	**3 505 054**	

Portfeļa pārvaldības un uzraudzības direktorāta uzdevums ir veikt aizņēmēju un galvotāju uzraudzību, kā arī ar projektiem saistīto finanšu un līgumu uzraudzību. Tādējādi Mehānisma aizdevumu, aizņēmēju un galvotāju kredītspēja tiek pastāvīgi uzraudzīta, vismaz vienu reizi gadā, bet biežāk – pēc nepieciešamības un atkarībā no kredītnotikumiem. Konkrētāk, Portfeļa pārvaldības un uzraudzības direktorāts jo īpaši pārskata, vai tiek ievērotas līgumiskās tiesības un, ja pasliktinās reitings un/vai līgums netiek izpildīts, vai ir veiktas korektīvas darbības. Vajadzības gadījumā atbilstoši kredītriska vadlīnijām tiek veikti riska mazināšanas pasākumi. Turklāt par aizdevumiem saņemto banku garantiju atjaunošanas gadījumā tiek nodrošināts, ka tās tiek aizstātas vai tiek veikta cita savlaicīga rīcība.

3.2.3.3. *Kredītkvalitātes analīze dalījumā pa aizņēmēju veidiem*

Nākamajās tabulās ir norādīta Mehānisma aizdevumu portfeļa kredītkvalitātes analīze 2023. gada 31. decembrī un 2022. gada 31. decembrī sadalījumā pēc piešķirtās aizdevumu klasifikācijas, pamatojoties uz parakstītajiem riska darījumiem (izmaksātajiem un neizmaksātajiem).

(tūkst. EUR)

31.12.2023.		Augsta kategorija	Standarta kategorija	Min. pieņem. risks	Augsts risks	Nekategorizēts (*)	Kopā	Kopā
		A līdz B–	C	D+	D– un zemāks			
Aizņēmējs	Finanšu iestādes	270 520	276 133	268 648	508 180	—	**1 323 481**	**52**
	Uzņēmumi	51 505	53	564	347 992	194 441	**594 555**	**23**
	Publiskā sektora iestādes	—	15 138	—	—	—	**15 138**	**1**
	Valstis	50 858	2 164	12 907	548 263	—	**614 192**	**24**
Kopā		**372 883**	**293 488**	**282 119**	**1 404 435**	**194 441**	**2 547 366**	**100**

(*) Aizdevumu operācijas, kas novērtētas *FVTPL*.

(tūkst. EUR)

31.12.2022.		Augsta kategorija	Standarta kategorija	Min. pieņem. risks	Augsts risks	Nekategorizēts (*)	Kopā	% no kopējās summas
		A līdz B–	C	D+	D– un zemāks			
Aizņēmējs	Finanšu iestādes	293 458	349 628	103 133	1 030 131	—	**1 776 350**	**50**
	Uzņēmumi	96 413	52 092	—	703 374	226 750	**1 078 629**	**31**
	Publiskās iestādes	—	18 902	—	—	218	**19 120**	**1**
	Valstis	51 976	2 771	8 363	567 845	—	**630 955**	**18**
Kopā		**441 847**	**423 393**	**111 496**	**2 301 350**	**226 968**	**3 505 054**	**100**

(*) Aizdevumu operācijas, kas novērtētas *FVTPL*.

3.2.3.4. *Aizdevumu un avansa maksājumu risku koncentrācija*

3.2.3.4.1. *Ģeogrāfiskā analīze*

Pamatojoties uz aizņēmēja valsti, Mehānisma aizdevumu portfeli var analizēt dalījumā pa šādiem ģeogrāfiskiem reģioniem (tūkst. EUR):

Aizņēmēja valsts	31.12.2023.	31.12.2022.
Ēģipte	260 529	309 312
Kenija	248 823	338 790
Nigērija	218 521	266 294
Etiopija	121 126	107 988
Reģions – ĀKK	86 505	69 920
Maurīcija	84 331	93 509
Togo	80 267	—
Barbadosa	72 036	82 735
Ruanda	71 525	94 247
Zambija	66 947	56 729
Kamerūna	48 616	56 586
Zimbabve	35 546	23 147
Uganda	33 365	51 388
Kongo Demokrātiskā Republika	29 803	36 772
Senegāla	28 729	38 153
Jaunkaledonija	26 425	31 684
Tanzānija	21 394	33 431
Dominikānas Republika	16 768	25 879
Benina	16 742	2 958

Aizņēmēja valsts	31.12.2023.	31.12.2022.
Jamaika	15 138	18 902
Gvineja	12 926	15 242
Kotdivuāra	9 644	10 976
Mauritānija	9 374	11 029
Madagaskara	9 287	—
Mali	8 158	9 856
Kaimanu Salas	6 575	8 521
Malāvija	6 476	9 587
Svatini	6 453	1 515
Kaboverde	6 254	9 016
Mozambika	5 142	7 094
Sentlūsija	4 565	4 674
Burkinafaso	4 389	4 767
Gana	4 074	8 648
Mikronēzija	2 342	2 811
Seišelas	2 037	2 933
Francijas Polinēzija	1 838	3 118
Samoa	344	645
Vanuatu	177	525
Haiti	121	332
Kongo	—	73
Kopā	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.4.2. *Nozaru analīze*

Nākamajā tabulā ir analizēts Mehānisma aizdevumu portfelis dalījumā pa aizņēmēju nozarēm. Operācijas, kurās līdzekļus vispirms izmaksā finanšu starpniekam un tikai pēc tam galasaņēmējam, atspoguļo pozīcijā "Pakalpojumu nozare un citi".

(tūkst. EUR)

Aizņēmēja nozare	31.12.2023.	31.12.2022.
Finanšu pakalpojumi	1 012 001	1 160 133
Valsts pārvalde	212 189	202 898
Elektroenerģija	187 701	193 597
Ķimikālijas	91 786	108 652
Telesakari	60 182	62 862
Veselības aprūpe	36 833	36 833

(tūkst. EUR)

Aizņēmēja nozare	31.12.2023.	31.12.2022.
Uzņēmējdarbības pakalpojumi, IT un mediji	33 638	31 127
Zāles un medicīniskais aprīkojums	18 526	12 388
Gaisa un jūras transporta infrastruktūra	15 138	18 902
Metāli un kalnrūpniecība	7 236	8 415
Kapitālieguldījumu preces	4 103	8 853
Atkritumu rekuperācija un reciklēšana	3 802	4 577
Dažādi komunālie pakalpojumi	177	525
Pakalpojumu nozare un citi	—	24
Kopā	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.5. *Kredītrisks katra iekšējā riska reitinga grupā*

EIB izmanto iekšēju reitinga metodiku atbilstoši uz iekšējiem reitingiem balstītajai pieejai saskaņā ar "Bāzele III". Lielākajai daļai mehānisma darījumu partneru ir piešķirts iekšējs reitings atbilstoši šai metodikai. Nākamajā tabulā ir norādīts Mehānisma aizdevumu portfeļa sadalījums pēc aizņēmēja vai galvotāja iekšējā reitinga – atkarībā no tā, kurš reitings ir labāks –, ja reitings ir pieejams. Gadījumos, kad iekšējais reitings nav bijis pieejams, šai analīzei izmantots ārējais reitings.

Tabulā ir norādīti gan parakstītie riska darījumi (izmaksātie un neizmaksātie), gan riska svērtie riska darījumi, pamatojoties uz iekšēju metodiku, ko Mehānisms izmanto ierobežojumu pārvaldībai.

(tūkst. EUR)

	Moody's ekviv. reitings	2023				
		12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	*FVTPL*	Kopā
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti AC						
Iekšējais reitings 1 – minimāls kredītrisks	Aaa	—	47 534	—	—	**47 534**
Iekšējais reitings 2 – ļoti zems kredītrisks	Aa1–Aa3	72 051	—	—	—	**72 051**
Iekšējais reitings 3 – zems kredītrisks	A1–A3	10 428	—	—	—	**10 428**
Iekšējais reitings 4 – vidējs kredītrisks	Baa1–Baa3	33 439	263 036	3 802	—	**300 277**
Iekšējais reitings 5 – finansiāli vājš darījumu partneris	Ba1–Ba3	75 418	—	—	—	**75 418**
Iekšējais reitings 6 – augsts kredītrisks	B1–B3	533 775	206 438	20 349	—	**760 562**
Iekšējais reitings 7 – ļoti augsts kredītrisks	Zemāks par Caa1	77 010	246 682	—	—	**323 692**
Iekšējais reitings 8 – saistības neizpildījis darījumu partneris	Zemāks par Caa1, bet nav izpildījis saistības	—	—	17 860	—	**17 860**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti FVTPL		—	—	—	**182 080**	**182 080**
Zaudējumu atskaitījums un patiesās vērtības korekcija		**– 10 964**	**– 24 674**	**– 14 976**	**– 55 976**	**– 106 590**
Aizdevumu un avansu uzskaites vērtība		**791 157**	**739 016**	**27 035**	**126 104**	**1 683 312**
Aizdevumu saistības						
Iekšējais reitings 2 – ļoti zems kredītrisks	Aa1–Aa3	86 796	—	—	—	**86 796**
Iekšējais reitings 3 – zems kredītrisks	A1–A3	1 687	—	—	—	**1 687**
Iekšējais reitings 4 – vidējs kredītrisks	Baa1–Baa3	10 000	—	—	—	**10 000**
Iekšējais reitings 5 – finansiāli vājš darījumu partneris	Ba1–Ba3	82 770	—	—	—	**82 770**
Iekšējais reitings 6 – augsts kredītrisks	B1–B3	327 995	45 990	—	—	**373 985**
Iekšējais reitings 7 – ļoti augsts kredītrisks	Zemāks par Caa1	28 089	30 537	—	—	**58 626**

(tūkst. EUR)

	Moody's ekviv. reitings	2023				
		12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	*FVTPL*	Kopā
Iekšējais reitings 8 – saistības neizpildījis darījumu partneris	Zemāks par Caa1, bet nav izpildījis saistības	—	50 000	111 000	—	**161 000**
Nav iekšējā reitinga (*)		39 940	—	—	—	**39 940**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti FVTPL		—	—	—	**68 288**	**68 288**
Zaudējumu atskaitījums un patiesās vērtības korekcija		**– 2 715**	**– 16 323**	—	—	**– 19 038**
Aizdevumu saistību uzskaites vērtība		**574 562**	**110 204**	**111 000**	**68 288**	**864 054**

(*) Pārstāvniecības vienošanās, kurām pārskata datumā nav pamatā esošu darījumu partneru.

(tūkst. EUR)

	Moody's ekviv. reitings	2022				
		12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	*FVTPL*	Kopā
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti AC						
Iekšējais reitings 1 – minimāls kredītrisks	Aaa	—	56 320	—	—	**56 320**
Iekšējais reitings 2 – ļoti zems kredītrisks	Aa1–Aa3	82 745	—	—	—	**82 745**
Iekšējais reitings 3 – zems kredītrisks	A1–A3	421	—	—	—	**421**
Iekšējais reitings 4 – vidējs kredītrisks	Baa1–Baa3	346 538	—	—	—	**346 538**
Iekšējais reitings 5 – finansiāli vājš darījumu partneris	Ba1–Ba3	82 126	—	—	—	**82 126**
Iekšējais reitings 6 – augsts kredītrisks	B1–B3	679 725	189 519	—	—	**869 244**
Iekšējais reitings 7 – ļoti augsts kredītrisks	Zemāks par Caa1	41 450	273 167	—	—	**314 617**

(tūkst. EUR)

	Moody's ekviv. reitings	2022				
		12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	*FVTPL*	Kopā
Iekšējais reitings 8 – saistības neizpildījis darījumu partneris	Zemāks par Caa1, bet nav izpildījis saistības	—	—	63 474	—	**63 474**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti FVTPL		—	—	—	**142 263**	**142 263**
Zaudējumu atskaitījums un patiesās vērtības korekcija		**– 11 370**	**– 28 817**	**– 21 303**	**– 46 472**	**– 107 962**
Aizdevumu un avansu uzskaites vērtība		**1 221 635**	**490 189**	**42 171**	**95 791**	**1 849 786**
Aizdevumu saistības						
Iekšējais reitings 2 – ļoti zems kredītrisks	Aa1–Aa3	86 796	—	—	—	**86 796**
Iekšējais reitings 3 – zems kredītrisks	A1–A3	316 707	—	—	—	**316 707**
Iekšējais reitings 4 – vidējs kredītrisks	Baa1–Baa3	109 095	—	—	—	**109 095**
Iekšējais reitings 5 – finansiāli vājš darījumu partneris	Ba1–Ba3	175 880	—	—	—	**175 880**
Iekšējais reitings 6 – augsts kredītrisks	B1–B3	538 504	50 000	—	—	**588 504**
Iekšējais reitings 7 – ļoti augsts kredītrisks	Zemāks par Caa1	62 966	105 669	—	—	**168 635**
Iekšējais reitings 8 – saistības neizpildījis darījumu partneris	Zemāks par Caa1, bet nav izpildījis saistības	—	—	50 000	—	**50 000**
Nav iekšējā reitinga (*)		44 982	—	—	—	**44 982**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti FVTPL		—	—	—	**131 252**	**131 252**
Zaudējumu atskaitījums un patiesās vērtības korekcija		**– 4 834**	**– 11 749**	—	—	**– 16 583**
Aizdevumu saistību uzskaites vērtība		**1 330 096**	**143 920**	**50 000**	**131 252**	**1 655 268**

(*) Pārstāvniecības vienošanās, kurām pārskata datumā nav pamatā esošu darījumu partneru.

EIB pastāvīgi uzrauga notikumus, kas ietekmē tās aizņēmējus un galvotājus. Jo īpaši EIB katrā individuālā gadījumā novērtē savas līgumiskās tiesības reitinga pasliktināšanās gadījumā un pieprasa veikt riska mazināšanas pasākumus. Tā arī cieši uzrauga par saviem aizdevumiem saņemto bankas garantiju atjaunošanu, lai nodrošinātu, ka tās tiek aizstātas vai ka vajadzības gadījumā tiek savlaicīgi veiktas citas darbības.

3.2.3.6. *Aizdevumu maksājumu kavējumi un vērtības samazināšanās*

Maksājumu kavējumi tiek apzināti, uzraudzīti un paziņoti saskaņā ar procedūrām, kas noteiktas visā EIB piemērojamā dokumentā "Finanšu uzraudzības vadlīnijas un procedūras". Šīs procedūras atbilst banku darījumu paraugpraksei, un tās piemēro visiem EIB pārvaldītajiem aizdevumiem.

Uzraudzības process ir strukturēts tā, lai nodrošinātu, ka i) iespējami maksājumu kavējumi tiek konstatēti un par tiem paziņo atbildīgajiem dienestiem bez liekas kavēšanās; ii) informācija par kritiskiem gadījumiem ātri nonāk attiecīgajā darbības vai lēmumu pieņemšanas līmenī; iii) Mehānisma vadībai tiek regulāri ziņots par vispārējo statusu.

Maksājumu kavējumus un vērtības samazinājumus aizdevumiem un avansiem var analizēt šādi:

(tūkst. EUR)

	Aizdevumi un avansi	Aizdevumi un avansi
	31.12.2023.	31.12.2022.
Uzskaites vērtība	**1 683 312**	**1 849 786**
PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu		
Bruto summa	17 860	63 474
Vērtības samazinājuma zaudējumu atskaitījums	– 14 976	– 21 303
PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu: uzskaites vērtība	**2 884**	**42 171**
Termiņš kavēts, bet kredītvērtība nav samazinājusies		
Termiņš kavēts		
0–30 dienas	—	670
30–90 dienas	23	118
90–180 dienas	315	95
vairāk nekā 180 dienas	—	25
Termiņš kavēts, bet kredītvērtība nav samazinājusies: uzskaites vērtība	**338**	**908**
Termiņš nav kavēts, un kredītvērtība nav samazinājusies: uzskaites vērtība	**1 680 090**	**1 806 707**
Aizdevumu un avansu kopējā uzskaites vērtība	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.7. *PKZ jutīgums pret nākotnes ekonomiskajiem apstākļiem (tūkst. EUR)*

PKZ ir jutīgi pret vērtējumiem un pieņēmumiem, kas izdarīti, formulējot nākotnes scenārijus. EIB veic jutīguma analīzi paredzamajiem kredītzaudējumiem, kas atzīti tās aktīvu būtiskajās klasēs.

Nākotnes ekonomisko apstākļu prognozes (ko izdara, izmantojot makroekonomiskos scenārijus) izmanto kā ievaddatus prognozēšanas modelī, kas aprēķina nosacītus riska parametrus, kurus izmanto kā ievaddatus zaudējumu atskaitījumu aprēķinā.

Scenāriju pamatā ir IKP – galvenā ekonomiskās aktivitātes rādītāja – satricinājumi. Reālā IKP satricinājumi tiek kalibrēti, lai replicētu attiecīgā mainīgā rādītāja līdzšinējo nepastāvību. Turklāt attiecīgā gadījumā izmanto ekspertu vērtējumu, lai precizētu IKP satricinājumu apjomu un noturīgumu. Rezultātā satricinājumi tiek noteikti kopā ar dilstošo funkciju, lai noteiktu satricinājumu ietekmi laika gaitā. Tiek noteiktas ar katru scenāriju saistītās varbūtības, kas atspoguļo tirgus (svārstīguma) rādītājus un iekšēji izstrādātus rādītājus/indeksus, ko konsekventi izmanto laika gaitā, lai noskaidrotu nenoteiktību. Pozitīvā satricinājuma un negatīvā satricinājuma svērums ir atkarīgs no risku samēra ekonomikā; iepriekš ceturkšņa prognozēm tika piemērots vidējais negatīvais satricinājums un vidējais pozitīvais satricinājums attiecīgi – 7 247 EUR (2022. gadā – – 9 908 EUR) un 6 007 EUR (2022. gadā – 8 356 EUR).

Šajā tabulā ir norādīti zaudējumu atskaitījumi 1. un 2. pakāpes aizdevumiem un avansiem. Katram nākotnes scenārijam (piemēram, pamatscenārijam, pozitīvajam scenārijam un negatīvajam scenārijam) tika piemērots 100 % svērums tā vietā, lai piemērotu scenāriju varbūtības svērumus visiem trim scenārijiem.

(tūkst. EUR)

	2023		
	Pozitīvais	Pamatscenārijs	Negatīvais
Bruto riska darījumu apjoms	2 258 365	2 258 365	2 258 365
Zaudējumu atskaitījums	45 603	51 610	58 857

(tūkst. EUR)

	2022		
	Pozitīvais	Pamatscenārijs	Negatīvais
Bruto riska darījumu apjoms	3 229 247	3 229 247	3 229 247
Zaudējumu atskaitījums	43 821	52 177	62 085

3.2.3.8. *Jaunas vienošanās panākšana par aizdevumu un aizdevuma pārskatīšana*

EIB par pārskatītiem aizdevumiem uzskata aizdevumus (t. i., aizdevumi, parāda vērtspapīri un aizdevumu saistības), kuriem ir piemēroti pārskatīšanas pasākumi. Pārskatīšanas pasākumi ir pretimnākšana, ko EIB izlemj izrādīt parādniekam, kuru viņa finansiālo grūtību dēļ uzskata par nespējīgu izpildīt līgumiskos parāda apkalpošanas noteikumus un nosacījumus, lai parādnieks varētu apkalpot parādu vai varētu pilnībā vai daļēji refinansēt līgumu. Riska darījumus uzskata par pārskatītiem, ja ir izrādīta pretimnākšana, neatkarīgi no tā, vai kādai summai ir nokavēts termiņš un vai riska darījums ir klasificēts kā tāds, kurā netiek pildītas saistības. Riska darījumus neuzskata par pārskatītiem, ja parādniekam nav finansiālu grūtību.

Parastā uzņēmējdarbības gaitā attiecīgo aizdevumu pasliktināšanās būtu konstatēta, izmantojot Bankas vadlīniju un procedūru noteikumus, un tiktu uzraudzīta līdz aizdevumu pārskatīšanai. Tiklīdz aizdevumi būs pārskatīti, EIB turpinās to ciešu uzraudzību. Finanšu instrumenta gadījumā kredītvērtība samazinātos līdz 3. pakāpei. Aizdevums tiks regulāri uzraudzīts saskaņā ar Bankas regulējumu.

Pārskatīšanas pasākumi un prakse, ko EIB īsteno pārskata periodā kopā ar citiem pārstrukturēšanas pasākumiem, cita starpā ietver termiņu pagarinājumu, tikai kapitāla maksājumu atlikšanu, kapitāla un procentu maksājumu atlikšanu, būtisku noteikumu neievērošanu un kavēto maksājumu kapitalizāciju.

Operācijas, kam tiek piemēroti pārskatīšanas pasākumi, norādītas nākamajā tabulā.

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.		31.12.2022.	
	Ieņēmumus nesoši	Ieņēmumus nenesoši	Ieņēmumus nesoši	Ieņēmumus nenesoši
Pārskatīšanas praksei pakļauto līgumu skaits	13	6	12	7
Uzskaites vērtības (iesk. procentus un maksājumu kavējumus)	112 554	46 432	144 399	45 497
Atzītais PKZ atskaitījums	1 654	22 151	16 008	14 323
Procentu ienākumi no pārskatītiem līgumiem	8 594	1 776	7 745	2 280

(tūkst. EUR)

			Pārskatīšanas pasākumi				
	31.12.2022.	Termiņu pagarinā-jums	Atlikts kapitāla un procentu maksājums	Būtisku finanšu noteikumu neievērošana	Cits	Līgumiska atmaksa, izbeigšana un/vai norakstīšana	31.12.2023.
Finanšu iestādes	85 751	—	—	12 275	—	– 29 671	68 355
Uzņēmumi	104 145	—	—	—	—	– 13 514	90 631
Kopā	**189 896**	—	—	**12 275**	—	**– 43 185**	**158 986**

3.2.4. Naudas un naudas ekvivalentu kredītrisks

Pieejamie līdzekļi ir ieguldīti saskaņā ar Mehānisma līgumos noteikto izmaksas saistību grafiku. 2023. gada 31. decembrī un 2022. gada 31. decembrī ieguldījumi bija veikti bankas noguldījumos, noguldījumu sertifikātos un komerciālos vērtspapīros.

Pilnvarotu subjektu reitingi ir līdzīgi īstermiņa un ilgtermiņa reitingiem, kas ir nepieciešami EIB pašu kases līdzekļu izvietojumiem. Ja vairākas kredītreitinga aģentūras ir piešķirušas dažādus reitingus, piemēro zemāko reitingu. Maksimālā atļautā summa katrai pilnvarotajai bankai pašlaik ir 50 000 000 EUR (piecdesmit miljoni euro). Izņēmums no šā noteikuma tiek piemērots bankai *Societe Generale S. A.*, kurā ir Mehānisma naudas norēķinu konti. *Societe Generale S. A.* īstermiņa kredītlimits 2023. gada 31. decembrī un 2022. gada 31. decembrī ir 110 000 000 EUR (simt desmit miljoni euro). Šis paaugstinātais limits tiek piemērots naudas summai, kura tiek turēta naudas norēķinu kontos, un šā darījumu partnera emitētajiem un kases aktīvu portfelī turētajiem instrumentiem.

Visi ieguldījumi veikti pilnvarotos subjektos, maksimālais periods līdz beigu termiņam ir trīs mēneši no valutēšanas dienas. Par visiem kredītriska ierobežojumu pārkāpumiem ir informēti pilnvaras devēji. 2023. gada 31. decembrī un 2022. gada 31. decembrī visiem termiņnoguldījumiem, komerciālajiem vērtspapīriem un naudai kasē, kas turēta Mehānisma kases aktīvu portfelī, minimālais reitings bija vismaz "P-2" (*Moody's* ekvivalents) norēķinu dienā.

Šajā tabulā atainota situācija saistībā ar naudu un naudas ekvivalentiem, ieskaitot uzkrātos procentus.

(tūkst. EUR)

Minimālais īstermiņa reitings (*Moody's apzīmējums*)	Minimālais ilgtermiņa reitings (*Moody's apzīmējums*)	31.12.2023.		31.12.2022.	
P-1	Aaa	140 592	10 %	200 167	14 %
P-1	Aa2	29 951	2 %	24 955	2 %
P-1	Aa3	89 682	7 %	4 992	0 %
P-1	A1	360 831	26 %	300 627	21 %
P-1	A2	204 179	15 %	340 252	23 %
P-1	A3	346 275	25 %	491 224	34 %
P-2	A3	205 314	15 %	29 956	2 %
P-2	Baa1	—	0 %	59 797	4 %
Kopā		**1 376 824**	**100 %**	**1 451 970**	**110 %**

3.2.5. Atvasināto instrumentu kredītrisks

3.2.5.1. *Atvasināto instrumentu kredītriska politika*

Atvasināto instrumentu kredītrisku veido zaudējumi, kas varētu rasties darījumu partnerim, ja otrs darījumu partneris nebūtu spējīgs pildīt līgumsaistības. Ar atvasinātajiem instrumentiem saistītais kredītrisks mainās atkarībā no vairākiem faktoriem (tādiem kā procentu likmes un valūtas kursi) un parasti atbilst tikai nelielai daļai no to nosacītās vērtības.

Mehānisms savas parastās darbības ietvaros var slēgt mijmaiņas līgumus, lai ierobežotu atsevišķu aizdevumu operāciju risku, vai regulētā tirgū netirgotus valūtas nākotnes līgumus, lai ierobežotu to valūtas pozīciju risku, kuras denominētas aktīvi tirgotās valūtās, kas nav euro. Visus mijmaiņas darījumus EIB veic ar ārējiem darījumu partneriem. Mijmaiņas darījumus regulē tie paši EIB un tās ārējo darījumu partneru parakstītie mijmaiņas pamatlīgumi un kredītatbalsta pielikumi.

3.2.5.2. *Atvasināto instrumentu kredītriska novērtējums*

Visus mijmaiņas darījumus, ko EIB veic saistībā ar Mehānismu, regulē tā pati līgumiskā sistēma un metodikas, ko piemēro atvasinātajiem instrumentiem, par kuriem EIB vienojusies savām vajadzībām. Jo īpaši mijmaiņas darījumu partneru atbilstību EIB nosaka, pamatojoties uz tiem pašiem atbilstības nosacījumiem, ko tā vispārīgi piemēro mijmaiņas darījumiem.

EIB mijmaiņas un atvasināto instrumentu darījumu kredītrisku novērtē, izmantojot pašreizējo nenodrošināto risku (*Current Unsecured Exposure*) un iespējamo nākotnes risku (*Potential Future Exposure*) pieeju ziņošanai un ierobežojumu uzraudzībai. Šajos mērījumos ir pilnā mērā iekļauti ar ieguldījumu mehānismu saistītie atsavinātie instrumenti.

Mehānisms slēdz ārvalstu valūtas īstermiņa mijmaiņas līgumus, lai ierobežotu valūtas risku aizdevumu izmaksai valūtās, kas nav euro. Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumu maksimālais termiņš ir trīs mēneši, un tas tiek regulāri pagarināts. Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumu nosacītā summa 2023. gada 31. decembrī bija 1 640,0 miljoni EUR, savukārt 2022. gada 31. decembrī tā bija 1 790,0 miljoni EUR. Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumu patiesā vērtība 2023. gada 31. decembrī bija 45,8 miljoni EUR, bet 2022. gada 31. decembrī – 71,1 miljons EUR.

Mehānisms slēdz starpvalūtu mijmaiņas līgumus, lai ierobežotu valūtas risku aizdevumu izmaksai valūtās, kas nav euro. Starpvalūtu mijmaiņas līgumu termiņš ir ilgs. Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumu nosacītā summa 2023. gada 31. decembrī bija 43,3 miljoni EUR, savukārt 2022. gada 31. decembrī tā bija 47,0 miljoni EUR. Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumu patiesā vērtība 2023. gada 31. decembrī bija 10,0 miljoni EUR, bet 2022. gada 31. decembrī –4,8 miljoni EUR.

3.2.6. Kases finanšu aktīvu kredītrisks

Nākamajā tabulā ir atspoguļots stāvoklis, kāds ir kases aktīvu portfelim, kurš sastāv vienīgi no komerciāliem vērtspapīriem, ko emitējušas subsuverēnas struktūras, bankas un nebanku subjekti un kā sākotnējais termiņš ir garāks par trim mēnešiem. ES dalībvalstis, to aģentūras, bankas un nebanku subjekti ir atbilstīgi emitenti. Maksimālā atļautā summa katram pilnvarotajam emitentam ir 50 000 000 EUR (piecdesmit miljoni euro). Ieguldījumi vidēja termiņa un ilgtermiņa obligācijās arī būtu pieļaujami atkarībā no likviditātes prasībām.

(tūkst. EUR)

Minimālais īstermiņa reitings (*Moody's apzīmējums*)	Minimālais ilgtermiņa reitings (*Moody's apzīmējums*)	31.12.2023.		31.12.2022.	
P-1	Aa2	—	0 %	32 974	45 %
P-1	Aa3	—	0 %	4	0 %
P-1	A3	—	0 %	39 843	55 %
P-2	A3	—	0 %	182	0 %
Kopā		—	**0 %**	**73 003**	**100 %**

3.3. ***Likviditātes risks***

Likviditātes risks ir subjekta spēja finansēt aktīvu palielinājumu un pildīt saistības, kurām ir pienācis termiņš, neciešot pārāk lielus zaudējumus. To var iedalīt finansējuma likviditātes riskā un tirgus likviditātes riskā. Finansējuma likviditātes risks ir risks, ka subjekts nevarēs efektīvi nodrošināt plānotās un neplānotās kārtējās un nākotnes naudas plūsmas vajadzības, neietekmējot savu ikdienas darbību vai finansiālo stāvokli. Tirgus likviditātes risks ir risks, ka subjekts nevarēs vienkārši kompensēt vai likvidēt pozīciju par tirgus cenu nepietiekama tirgus dziļuma vai tirgus satricinājumu dēļ.

3.3.1. Likviditātes riska pārvaldība

Mehānisms tiek galvenokārt finansēts ar dalībvalstu gada iemaksām, kā arī atmaksājumiem no Mehānisma operācijām. Mehānisms savu finansējuma likviditātes risku galvenokārt pārvalda, plānojot savas neto likviditātes vajadzības un nepieciešamās dalībvalstu gada iemaksas.

Lai aprēķinātu dalībvalstu gada iemaksas, tiek analizēta pašreizējā un plānotā portfeļa izmaksas kārtība, un to uzrauga visu gadu. Lai koriģētu gada likviditātes prasības, tiek ņemti vērā īpaši notikumi, tādi kā priekšlaicīgi atmaksājumi, akciju pārdošana vai saistību neizpildes gadījumi.

Lai vēl vairāk mazinātu likviditātes risku, Mehānisms uztur likviditātes rezervi, kas ir pietiekama, lai segtu plānoto naudas izmaksu (ko periodiski paziņo EIB Aizdevumu departaments) jebkurā *PIT*. Līdzekļi tiek ieguldīti naudas un obligāciju tirgos starpbanku noguldījumu un citu īstermiņa finanšu instrumentu veidā, ievērojot Mehānisma naudas izmaksas saistības. Mehānisma likvīdos aktīvus pārvalda EIB Kases departaments, lai uzturētu pietiekamu likviditāti, kas ļautu Mehānismam pildīt saistības. Saskaņā ar Lēmumu (ES) 2020/2233 atmaksājumi no ĀKK ieguldījumu mehānisma tiks izvietoti *NDICI* satvarā. Tomēr pārvedamo atmaksājumu pieejamība ir atkarīga no tā, vai ieguldījumu mehānismā tiek uzturēts pietiekams likviditātes līmenis.

Svarīgi ir uzsvērt, ka kapitāls tiek pārvaldīts tikai no likviditātes viedokļa, kā aprakstīts iepriekš.

Saskaņā ar principu, ka tiek nošķirti darījumu un noformējuma nodaļas pienākumi, par norēķinu operācijām, kas saistītas ar minēto aktīvu ieguldījumiem, atbild EIB Operāciju plānošanas un norēķinu departaments. Savukārt par kases aktīvu ieguldījumu darījumu partneru un ierobežojumu apstiprināšanu, kā arī šo ierobežojumu uzraudzību ir atbildīgs EIB Riska pārvaldības direktorāts.

3.3.2. Likviditātes riska novērtējums

Šīs iedaļas tabulās ir analizētas Mehānisma finanšu saistības sadalījumā pēc termiņa, ko definē kā atlikušo periodu starp bilances datumu un līgumā noteikto termiņu (balstoties uz nediskontētajām naudas plūsmām).

Mehānismam ir tādas neatvasinātās finanšu saistības kā neizmaksātas noslēgtajos aizdevumu līgumos paredzēto kredītu daļas, neizmaksātas noslēgtajos kapitāla parakstīšanas/ieguldījumu līgumos paredzētas daļas, piešķirtas aizdevumu garantijas vai procentu likmju subsīdiju un TP saistības.

IM aizdevumiem ir noteikts izmaksas termiņš. Tomēr izmaksu veic tādā laikā un apjomā, kas atbilst pamatā esošo ieguldījumu projektu gaitai. Turklāt IM aizdevumi ir darījumi, kuru darbības vide ir salīdzinoši nepastāvīga, tāpēc to izmaksas grafiks ir ļoti nenoteikts.

Kapitāla ieguldījumu maksāšanas termiņš pienāk, tiklīdz kapitāla fondu pārvaldnieki izsniedz derīgus kapitāla pieprasījumus, kas atbilst to ieguldīšanas darbību gaitai. Izņemšanas termiņš parasti ir trīs gadi, un tas tiek bieži pagarināts par vienu vai diviem gadiem. Dažas izmaksu saistības parasti saglabājas vēl pēc izņemšanas termiņa beigām, līdz pilnīgai fondu veidojošo ieguldījumu atsavināšanai, jo fonda likviditāte dažkārt var nebūt pietiekama, lai segtu maksājumu saistības, kas radušās attiecībā uz maksām vai citiem izdevumiem.

Uz garantijām neattiecas īpašas izmaksas saistības, izņemot gadījumus, kad garantiju pieprasa. Neizmaksāto garantiju summu samazina atbilstīgi garantēto aizdevumu atmaksas grafikam.

Procentu likmes subsīdiju, par kurām veikta saistību uzņemšanās, izejošās naudas plūsmas rodas saistībā ar subsidētiem aizdevumiem, ko finansē no EIB pašu resursiem. Tāpēc pārskatā iekļautās izejošās plūsmas attēlo tikai tādas saistības, kas saistītas ar minētajiem aizdevumiem, nevis neizmaksāto procentu likmes subsīdiju, par kurām notikusi saistību uzņemšanās, kopsummu. Tāpat kā aizdevumu gadījumā, to izmaksas grafiks nav precīzi noteikts.

Tehniskās palīdzības, par ko notikusi saistību uzņemšanās, "bruto nominālās izejošās plūsmas" tabulā "Neatvasināto finanšu saistību termiņu sadalījums" ir noslēgto TP līgumu summas kopējā neizmaksātā daļa. Izmaksas grafiks ir ļoti nenoteikts. Izejošās naudas plūsmas, kas atspoguļotas laika intervālā "3 mēneši vai mazāk", ir to nesamaksāto rēķinu summa, kas saņemti līdz pārskata datumam.

Saistības, kas attiecas uz neatvasinātām finanšu saistībām, kurām nav noteikta līgumiskā termiņa, klasificē kategorijā "Nenoteikts termiņš". Saistības, par kurām pārskata datumā ir reģistrēts naudas izmaksas pieprasījums, klasificē attiecīgajā laika intervālā.

Atvasināto finanšu saistību termiņu sadalījumā attēlotas līgumiskās nediskontētās mijmaiņas līgumu bruto naudas plūsmas, ieskaitot starpvalūtu mijmaiņas (*CCS*), starpvalūtu procentu likmju mijmaiņas (*CCIRS*), īstermiņa valūtas mijmaiņas un procentu likmju mijmaiņas līgumus.

(tūkst. EUR)

Neatvasināto finanšu saistību termiņu sadalījums 31.12.2023.	3 mēneši vai mazāk	Vairāk par 3mēnešiem un ne vairāk par 1 gadu	Vairāk par 1 gadu un ne vairāk par 5 gadiem	Vairāk par 5 gadiem	Nenoteikts termiņš	Bruto nominālā izejošā plūsma
Aizdevumu, par kuriem notikusi saistību uzņemšanās, bet kuri vēl nav izmaksāti, izejošās plūsmas	49 019	6 000	—	—	828 073	883 092
Ieguldījumu fondu un parakstīto akciju, par ko notikusi saistību uzņemšanās, izejošās plūsmas	—	—	—	—	297 534	297 534
Citas saistības (parakstītas, bet neizsniegtas garantijas, izsniegtas garantijas)	—	—	—	—	47 749	47 749
Procentu likmes subsīdiju, par kurām notikusi saistību uzņemšanās, izejošās plūsmas	4 235	—	—	—	343 282	347 517
TP, par ko notikusi saistību uzņemšanās, izejošās plūsmas	849	—	—	—	25 343	26 192
Kopā	**54 103**	**6 000**	—	—	**1 541 981**	**1 602 084**

(tūkst. EUR)

Neatvasināto finanšu saistību termiņu sadalījums 31.12.2022.	3 mēneši vai mazāk	Vairāk par 3mēnešiem un ne vairāk par 1 gadu	Vairāk par 1 gadu un ne vairāk par 5 gadiem	Vairāk par 5 gadiem	Nenoteikts termiņš	Bruto nominālā izejošā plūsma
Aizdevumu, par kuriem notikusi saistību uzņemšanās, bet kuri vēl nav izmaksāti, izejošās plūsmas	87 210	21 208	—	—	1 563 433	1 671 851
Ieguldījumu fondu un parakstīto akciju, par ko notikusi saistību uzņemšanās, izejošās plūsmas	4 676	—	—	—	406 496	411 172
Citas saistības (parakstītas, bet neizsniegtas garantijas, izsniegtas garantijas)	—	—	—	—	49 378	49 378
Procentu likmes subsīdiju, par kurām notikusi saistību uzņemšanās, izejošās plūsmas	—	—	—	—	350 282	350 282
TP, par ko notikusi saistību uzņemšanās, izejošās plūsmas	924	—	—	—	32 149	33 073
Kopā	**92 810**	**21 208**	—	—	**2 401 738**	**2 515 756**

(tūkst. EUR)

Atvasināto finanšu saistību termiņu sadalījums 31.12.2023.	3 mēneši vai mazāk	Vairāk par 3 mēnešiem un ne vairāk par 1 gadu	Vairāk par 1 gadu un ne vairāk par 5 gadiem	Vairāk par 5 gadiem	Bruto nominālās ienākošās/ izejošās plūsmas
CCS – ienākošās plūsmas	192	10 909	32 186	1 706	44 993
CCS – izejošās plūsmas	– 90	– 10 212	– 23 783	– 1 828	– 35 913
Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumi – ienākošās plūsmas	1 640 000	—	—	—	1 640 000
Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumi – izejošās plūsmas	– 1 597 068	—	—	—	– 1 597 068
Kopā	**43 034**	**697**	**8 403**	**– 122**	**52 012**

(tūkst. EUR)

Atvasināto finanšu saistību termiņu sadalījums 31.12.2022.	3 mēneši vai mazāk	Vairāk par 3 mēnešiem un ne vairāk par 1 gadu	Vairāk par 1 gadu un ne vairāk par 5 gadiem	Vairāk par 5 gadiem	Bruto nominālās ienākošās/ izejošās plūsmas
CCS un *CCIRS* – ienākošās plūsmas	88	9 474	38 431	147	48 140
CCS un *CCIRS* – izejošās plūsmas	– 108	– 11 965	– 30 450	– 146	– 42 669
Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumi – ienākošās plūsmas	1 790 000	—	—	—	1 790 000
Īstermiņa valūtas mijmaiņas darījumi – izejošās plūsmas	– 1 724 227	—	—	—	– 1 724 227
Kopā	**65 753**	**– 2 491**	**7 981**	**1**	**71 244**

3.3.3. Ilgtermiņa finanšu aktīvi un saistības

Šajā tabulā norādīti tādi neatvasinātie finanšu aktīvi un finanšu saistības, ko paredzēts atgūt vai par ko paredzēts norēķināties laikposmā, kas ir ilgāks nekā 12 mēneši no pārskata datuma.

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Finanšu aktīvi		
Aizdevumi un avansi	1 755 831	1 922 784
Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	820 713	797 341
Kopā	**2 576 544**	**2 720 125**
Finanšu saistības		
Trešām personām maksājamā summa (*)	389 116	136 867
Uzkrājumi aizdevumu saistībām	19 038	16 583
Kopā	**408 154**	**153 450**

(*) Trešām personām maksājamās summas ietver procentu likmes subsīdijas un TP, kas pienākas dalībvalstīm, bet vēl nav izmaksātas, un to termiņš galvenokārt nav noteikts.

3.4. *Tirgus risks*

Tirgus risks ir risks, ka izmaiņas tirgus cenās un likmēs, piemēram, procentu likmēs, akciju cenās un ārvalstu valūtas kursos, ietekmēs subjekta ienākumus vai tā turējumā esošo finanšu instrumentu vērtību.

3.4.1 **Procentu likmju risks**

Procentu likmju risku rada procentus nesošu pozīciju ekonomiskās vērtības svārstīgums vai šādu pozīciju ienākumu svārstīgums, kas rodas no procentu likmju nelabvēlīgas dinamikas.

Mehānismu tieši neietekmē tā ekonomiskās vērtības svārstības vai cenu noteikšanas neatbilstība starp dažādiem aktīviem, saistībām un riska ierobežošanas instrumentiem, jo i) Mehānismam nav tiešu aizņemšanās izmaksu vai procentus nesošu saistību un ii) tas attiecina procentu likmju svārstību radīto ietekmi uz ieņēmumiem no saviem ieguldījumiem.

Mehānisms novērtē sava aizdevumu portfeļa un atsevišķu aktīvu riska ierobežošanas mijmaiņas līgumu jutīgumu pret procentu likmju svārstībām, izmantojot bāzes punktu vērtības (BPV) aprēķinu.

BPV izsaka attiecīgā portfeļa neto pašreizējās vērtības guvumus vai zaudējumus, kuri rodas, procentu likmei palielinoties par 1 bāzes punktu (0,01 %) konkrētos atlikušā termiņa intervālos: "naudas tirgus – līdz vienam gadam", "ļoti īss – 2 līdz 3 gadi", "īss – 4 līdz 6 gadi", "vidējs – 7 līdz 11 gadi", "garš – 12 līdz 20 gadi" vai "ļoti garš – vairāk nekā 21 gads".

Lai noteiktu euro valūtā izteikto aizdevumu naudas plūsmu neto pašreizējo vērtību (NPV), Mehānisms izmanto trīs mēnešu euro mijmaiņas līkni. Citās valūtās izteiktu aizdevumu naudas plūsmu NPV nosaka, izmantojot trīs mēnešu euro mijmaiņas līkni un starpvalūtu mijmaiņas darījumu bāzi. Tām citām valūtām, par kurām nav pieejama uzticama un pietiekami pilnīga diskonta līkne, izmanto EUR vai USD diskonta līkni.

Lai aprēķinātu atsevišķu aktīvu riska ierobežošanas mijmaiņas darījumu neto pašreizējo vērtību, Mehānisms naudas plūsmām, kas izteiktas EUR, izmanto EUR mijmaiņas līkni, bet naudas plūsmām, kas izteiktas USD, – USD mijmaiņas līkni.

Kā redzams nākamajā tabulā, visām attiecīgajām procentu likmju līknēm vienlaikus pārvirzoties uz augšu par vienu bāzes punktu, aizdevumu portfeļa neto pašreizējā vērtība, ieskaitot saistītos atsevišķu aktīvu riska ierobežošanas mijmaiņas darījumus, 2023. gada 31. decembrī samazinātos par 491 000 EUR (2022. gada 31. decembrī – par 500 000 EUR).

(tūkst. EUR)

Bāzes punktu vērtība 31.12.2023.	Naudas tirgus 1 gads	Ļoti īss 2–3 gadi	Īss 4–6 gadi	Vidējs 7–11 gadi	Garš 12–20 gadi	Ļoti garš Vairāk par 20 gadiem	Kopā
Aizdevumu un atsevišķu aktīvu riska ierobežošanas mijmaiņas darījumu kopējais jutīgums	– 39	– 97	– 153	– 153	– 47	– 2	**– 491**

(tūkst. EUR)

Bāzes punktu vērtība 31.12.2022.	Naudas tirgus 1 gads	Ļoti īss 2–3 gadi	Īss 4–6 gadi	Vidējs 7–11 gadi	Garš 12–20 gadi	Ļoti garš Vairāk par 20 gadiem	Kopā
Aizdevumu un atsevišķu aktīvu riska ierobežošanas mijmaiņas darījumu kopējais jutīgums	– 34	– 98	– 154	– 162	– 50	– 2	**– 500**

3.4.2. Ārvalstu valūtu risks

Ārvalstu valūtu risks, ar ko IM saskaras, ir risks zaudēt peļņu vai ekonomisko vērtību ārvalstu valūtas kursu nelabvēlīgas dinamikas dēļ.

Ņemot vērā grāmatvedības atsauces valūtu (kas IM gadījumā ir euro), ārvalstu valūtu risks Mehānismam rodas tad, kad nesakrīt aktīvi un saistības, kas izteikti valūtā, kura nav grāmatvedības atsauces valūta. Ārvalstu valūtu risks ietver arī ietekmi, ko rada valūtas kursa svārstību izraisītas izmaiņas to nākotnes naudas plūsmu vērtībā, kuras izteiktas valūtā, kas nav grāmatvedības atsauces valūta, piemēram, procentu un dividenžu maksājumos.

3.4.2.1. *Ārvalstu valūtu risks un kases aktīvi*

IM kases aktīvi ir izteikti EUR vai USD.

Ārvalstu valūtu risku ierobežo ar starpvalūtu tagadnes vai regulētā tirgū netirgotiem nākotnes darījumiem, ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumiem vai starpvalūtu mijmaiņas darījumiem. EIB Kases departaments, ja tas uzskata par vajadzīgu un piemērotu, var izmantot citus EIB politikai atbilstošus instrumentus, kas nodrošina aizsardzību pret tirgus riskiem, kuri rodas saistībā ar IM finanšu darbībām.

3.4.2.2. *Ārvalstu valūtu risks un operācijas, ko IM finansē vai garantē*

Dalībvalstu iemaksas ieguldījumu mehānismā tiek saņemtas EUR. IM finansētās vai garantētās operācijas, kā arī procentu likmes subsīdijas var izteikt EUR, USD vai citā atļautā valūtā.

Ārvalstu valūtu risks (pret EUR kā atsauces valūtu) rodas gadījumos, kad uz darījumiem, kas izteikti citās valūtās (nevis EUR), nav attiecināti riska ierobežošanas pasākumi. IM ārvalstu valūtu riska ierobežošanas vadlīnijas ir izklāstītas turpmāk.

3.4.2.2.1. *USD izteikto operāciju riska ierobežošana*

Ārvalstu valūtu risku, kas rodas no IM operācijām, kuras izteiktas USD, sedz apkopotā veidā, izmantojot EUR/USD valūtas mijmaiņas darījumus, kuriem periodiski tiek pagarināts termiņš un koriģēta summa. Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi tiek izmantoti diviem mērķiem – no vienas puses, tiek radīta nepieciešamā likviditāte jaunu izmaksu veikšanai (aizdevumiem un pašu kapitālam), un, no otras puses, tiek uzturēts visu aktīvu ārvalstu valūtu riska ierobežojums.

Katra perioda sākumā naudas plūsmas, kas nākamā perioda laikā jāsaņem vai jāizmaksā USD, aplēš, pamatojoties uz plānotajiem vai paredzētajiem atmaksājumiem/izmaksām. Pēc tam ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumus, kuriem tuvojas termiņa beigas, pagarina un to summu koriģē vismaz līdz summai, kas atbilst prognozētajām USD likviditātes vajadzībām nākamajā periodā.

Katru mēnesi ir jāierobežo risks ārvalstu valūtas pozīcijai, kas izteikta USD, ja pozīcija pārsniedz noteiktus ierobežojumus, un šim mērķim izmanto tagadnes vai regulētā tirgū netirgotu nākotnes operāciju.

Pagarinājuma periodā neparedzētu USD likviditātes deficītu sedz, izmantojot *ad hoc* ārvalstu valūtas mijmaiņas operācijas, savukārt likviditātes pārpalikumus vai nu iegulda kases aktīvos, vai arī pārvērš EUR, ja tie rodas tādēļ, ka palielinājusies ārvalstu valūtas pozīcija.

3.4.2.2.2. *Riska ierobežošana operācijām, kas izteiktas valūtās, kuras nav EUR vai USD*

IM operācijām, kas izteiktas valūtās, kuras nav EUR vai USD, risku ierobežo, izmantojot starpvalūtu mijmaiņas līgumus, kuru finanšu profils ir tāds pats kā pamatā esošā aizdevuma finanšu profils, ar nosacījumu, ka darbojas mijmaiņas līgumu tirgus.

IM veic operācijas, kas izteiktas valūtās, kurām faktiski nav iespējams ierobežot risku vai iespēja ierobežot risku ir saistīta ar lielām izmaksām. Šādas operācijas ir izteiktas vietējā valūtā, bet norēķini tiek veikti EUR vai USD. Saskaņā ar IM finanšu riska ietvaru, ko IM komiteja apstiprināja 2015. gada 22. janvārī, pastāv iespēja sintētiski ierobežot ārvalstu valūtu risku vietējās valūtas pozīcijām, ja tām piemīt ievērojami pozitīva korelācija ar USD, ar atvasinātiem instrumentiem, kas izteikti USD. Vietējās valūtas pozīcijas, kuru risks tiek ierobežots sintētiski, izmantojot atvasinātus instrumentus, kas izteikti USD, norādītas 3.4.2.2.3. iedaļas tabulas postenī "Vietējās valūtas pozīcijas (kam piemēro sintētisku riska ierobežošanu)", savukārt vietējās valūtas pozīcijas, kam nepiemēro sintētisku riska ierobežošanu, izmantojot USD, uzrādītas tajā pašā tabulā postenī "Vietējās valūtas pozīcijas (kam nepiemēro sintētisku riska ierobežošanu)".

Turklāt par aizdevumiem, kuri denominēti valūtās, kas nav EUR, USD vai valūtas, kurām nav iespējams ierobežot risku, izmantojot starpvalūtu mijmaiņas līgumus, IM iekasē papildu procentu komponentu, ko sauc par "*FX* piemaksa", lai mazinātu iespējamo vietējās valūtas vērtības samazināšanās risku.

3.4.2.2.3 *Ārvalstu valūtas pozīcija (tūkst. EUR)*

Šā skaidrojuma tabulās parādīta Mehānisma ārvalstu valūtas pozīcija.

Nākamajās tabulās ārvalstu valūtas pozīcija parādīta atbilstīgi IM riska politikai (kas aprakstīta IM finanšu riska ietvarā). Saskaņā ar riska politiku ārvalstu valūtas pozīcija balstās uz grāmatvedības datiem, un to definē kā atlikumu starp atlasītiem aktīviem un saistībām. Aktīvi un saistības, kas definēti ārvalstu valūtas pozīcijā atbilstīgi riska politikai, tiek atlasīti tā, lai nodrošinātu, ka peļņa pēc saņemšanas tiek pārvērsta tikai pārskata valūtā (EUR).

Akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru patiesās vērtības izmaiņas iekļauj ārvalstu valūtas pozīcijā atbilstīgi riska politikai, kā arī aizdevumu un avansu vērtības samazinājumā. Atvasinātie instrumenti, kas tiek iekļauti ārvalstu valūtas pozīcijā atbilstīgi riska politikai, tiek ņemti vērā to nominālvērtībā, nevis patiesajā vērtībā, lai tos saskaņotu ar aktīvu atlikušo vērtību, ko arī ņem vērā nominālvērtībā, kas koriģēta ar aizdevumu vērtības samazinājumu.

Nākamajās tabulās norādīta aktīvu un saistību atlikusī daļa, kurā galvenokārt iekļauti uzkrātie procenti par aizdevumiem, atvasinātiem instrumentiem un subsīdijām, sadaļā "Ārvalstu valūtas pozīcija, kas nav iekļauta riska politikā".

2023. gada 31. decembrī	Aktīvi un saistības			Saistības un iespējamās saistības
Valūtas	Ārvalstu valūtas pozīcija atbilstīgi riska politikai	Ārvalstu valūtas pozīcija, kas nav iekļauta riska politikā	Ārvalstu valūtas pozīcija bilancē	
USD	– 194 166	– 16 111	– 210 277	306 161
Vietējās valūtas (kam piemēro sintētisko riska ierobežošanu) (*)				
KES	87 829	– 4 832	82 997	—
TZS	1 071	19	1 090	—

2023. gada 31. decembrī	Aktīvi un saistības			Saistības un iespējamās saistības
Valūtas	Ārvalstu valūtas pozīcija atbilstīgi riska politikai	Ārvalstu valūtas pozīcija, kas nav iekļauta riska politikā	Ārvalstu valūtas pozīcija bilancē	
DOP	16 663	122	16 785	—
UGX	20 283	221	20 504	—
RWF	55 837	367	56 204	—
Vietējās valūtas (kam nepiemēro sintētisko riska ierobežošanu) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	67 992	– 1 136	66 856	—
Kopā valūtās, kas nav EUR	**55 509**	**– 21 350**	**34 159**	**306 161**
EUR	—	**3 489 673**	**3 489 673**	**1 344 972**
Kopā EUR un citās valūtās	**55 509**	**3 468 323**	**3 523 832**	**1 651 133**

(*) Paskaidrojumus par sintētisko riska ierobežošanu skatīt 3.4.2.2.2. iedaļā.

2022. gada 31. decembrī	Aktīvi un saistības			Saistības un iespējamās saistības
Valūtas	Ārvalstu valūtas pozīcija atbilstīgi riska politikai	Ārvalstu valūtas pozīcija, kas nav iekļauta riska politikā	Ārvalstu valūtas pozīcija bilancē	
USD	– 318 423	– 11 114	– 329 537	844 247
Vietējās valūtas (kam piemēro sintētisko riska ierobežošanu) (*)				
KES	129 513	36 883	166 396	—
TZS	7 355	123	7 478	—
DOP	24 533	301	24 834	—
UGX	32 632	489	33 121	—
RWF	75 037	698	75 735	—
Vietējās valūtas (kam nepiemēro sintētisko riska ierobežošanu) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	86 929	– 479	86 450	—
Kopā valūtās, kas nav EUR	**37 576**	**26 901**	**64 477**	**844 247**
EUR	—	4 009 151	4 009 151	1 726 301
Kopā EUR un citās valūtās	**37 576**	**4 036 052**	**4 073 628**	**2 570 548**

(*) Paskaidrojumus par sintētisko riska ierobežošanu skatīt 3.4.2.2.2. iedaļā.

3.4.2.3. *Ārvalstu valūtas maiņas jutīguma analīze*

2023. gada 31. decembrī EUR valūtas vērtības samazinājums par 10 procentiem, salīdzinot ar visām pārējām valūtām, radītu ieguldītāju līdzekļu un peļņas palielinājumu par 2,9 miljoniem EUR (2022. gada 31. decembrī – 7,2 miljoni EUR). 10 procentu vērtības palielinājums EUR valūtai, salīdzinot ar visām pārējām valūtām, radītu ieguldītāju līdzekļu un peļņas samazinājumu par – 2,4 miljoniem EUR (2022. gada 31. decembrī — 5,9 miljoni EUR).

3.4.2.4. Valūtas maiņas kursi

2023. gada 31. decembrī un 2022. gada 31. decembrī bilances sagatavošanai tika izmantoti šādi valūtas kursi.

	2023. gada 31. decembrī	2022. gada 31. decembrī
Trešo valstu valūtas		
Botsvānas pula (BWP)	14,78	13,59
Dominikānas peso (DOP)	64,08	59,84
Fidži dolārs (FJD)	2,39	2,32
Haiti gurds (HTG)	143,68	154,37
Jamaikas dolārs (JMD)	168,22	161,59
Kenijas šiliņš (KES)	173,20	131,68
Mauritānijas ugija (MRU)	43,35	39,04
Maurīcijas rūpija (MUR)	48,56	46,83
Mozambikas metikals (MZN)	69,98	67,54
Nigēras naira (NGN)	975,04	478,02
Ruandas franks (RWF)	1 385,07	1 132,20
Tanzānijas šiliņš (TZS)	2 772,53	2 487,37
Ugandas šiliņš (UGX)	4 178,00	3 965,00
ASV dolārs (USD)	1,11	1,07
CFA franks (XAF/XOF)	655,96	655,96
Dienvidāfrikas rends (ZAR)	20,35	18,10
Zambijas kvača (ZMW)	28,45	19,28

3.4.3. Kapitāla cenas risks

Kapitāla cenas risks ir risks, ka kapitālieguldījumu patiesās vērtības samazināsies kapitāla cenu un/vai kapitālieguldījumu vērtības izmaiņu rezultātā.

IM ir pakļauts kapitāla cenas riskam, ko izraisa tā tiešie kapitālieguldījumi un ieguldījumi riska kapitāla fondos.

Nekotētu kapitāla pozīciju vērtība ne vienmēr ir pieejama uzraudzības un kontroles regulārai veikšanai. Šādām pozīcijām labākās iespējamās aplēses ietver cenas, kuras iegūtas, izmantojot attiecīgus vērtēšanas paņēmienus.

Ietekme uz Mehānisma ieguldītāju līdzekļiem (pašu kapitāla instrumentu portfeļa patiesās vērtības izmaiņu rezultātā), kuru rada atsevišķu tiešu kapitālieguldījumu un riska kapitāla ieguldījumu vērtības maiņa par +/–10 %, nemainoties citiem mainīgajiem lielumiem, 2023. gada 31. decembrī bija 82,1 miljons EUR un attiecīgi – 82,1 miljons EUR (2022. gada 31. decembrī – 79,7 miljoni EUR un attiecīgi – 79,7 miljoni EUR).

4. Finanšu instrumentu patiesās vērtības

4.1. Grāmatvedības klasifikācija un patiesās vērtības

Nākamajās tabulās norādītas finanšu aktīvu un finanšu saistību uzskaites vērtības un patiesās vērtības, norādot arī to līmeni patiesās vērtības hierarhijā. Nav ietverta patiesās vērtības informācija par tādiem finanšu aktīviem un finanšu saistībām, kas novērtēti amortizētajās izmaksās, ja uzskaites vērtība ir patiesās vērtības ticama aproksimācija.

(tūkst. EUR)

2023. gada 31. decembrī	Uzskaites vērtība						Patiesā vērtība			
	Atvasinātie finanšu instrumenti	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	Nauda, aizdevumi un avansi	Kases finanšu aktīvi	Citi finanšu aktīvi/ saistības	Kopā	1. līmenis	2. līmenis	3. līmenis	Kopā
Finanšu aktīvi, kas obligātā kārtā novērtēti FVTPL										
Atvasinātie finanšu instrumenti	55 765	—	—	—	—	**55 765**	—	55 765	—	**55 765**
Riska kapitāla fonds	—	693 042	—	—	—	**693 042**	—	—	693 042	**693 042**
Tieši kapitālieguldījumi	—	127 671	—	—	—	**127 671**	—	—	127 671	**127 671**
Aizdevumi un avansi	—	—	124 323	—	—	**124 323**	—	—	124 323	**124 323**
Finanšu aktīvi, kas obligātā kārtā novērtēti FVTPL, kopā	**55 765**	**820 713**	**124 323**	—	—	**1 000 801**	—	**55 765**	**945 036**	**1 000 801**
Finanšu aktīvi, kas novērtēti AC										
Nauda un naudas ekvivalenti	—	—	1 376 824	—	—	**1 376 824**				
Aizdevumi un avansi	—	—	1 558 989	—	—	**1 558 989**				
No ieguldītājiem saņemamās summas	—	—	85 321	—	—	**85 321**				
Kases finanšu aktīvi	—	—	—	—	—	—				
Citi aktīvi	—	—	—	—	616	**616**				
Finanšu aktīvi, kas novērtēti AC, kopā	—	—	**3 021 134**	—	**616**	**3 021 750**				
Finanšu aktīvi kopā	**55 765**	**820 713**	**3 145 457**	—	**616**	**4 022 551**				
Finanšu saistības, kas novērtētas AC										
Uzkrājumi aizdevumu saistībām	—	—	—	—	– 19 038	**– 19 038**				
Trešām personām maksājamās summas	—	—	—	—	– 427 828	**– 427 828**				
Citas saistības	—	—	—	—	– 3 338	**– 3 338**				
Finanšu saistības, kas novērtētas AC, kopā	—	—	—	—	**– 450 204**	**– 450 204**				
Finanšu saistības kopā	—	—	—	—	**– 450 204**	**– 450 204**				

(tūkst. EUR)

2022. gada 31. decembrī	Uzskaites vērtība						Patiesā vērtība			
	Atvasinātie finanšu instrumenti	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	Nauda, aizdevumi un avansi	Kases finanšu aktīvi	Citi finanšu aktīvi/ saistības	Kopā	1. līmenis	2. līmenis	3. līmenis	Kopā
Finanšu aktīvi, kas obligātā kārtā novērtēti FVTPL										
Atvasinātie finanšu instrumenti	75 852	—	—	—	—	**75 852**	—	75 852	—	**75 852**
Riska kapitāla fonds	—	684 564	—	—	—	**684 564**	—	—	684 564	**684 564**
Tiešs kapitālieguldījums	—	112 777	—	—	—	**112 777**	—	—	112 777	**112 777**
Aizdevumi un avansi	—	—	95 604	—	—	**95 604**	—	—	95 604	**95 604**
Finanšu aktīvi, kas obligātā kārtā novērtēti FVTPL, kopā	**75 852**	**797 341**	**95 604**	—	—	**968 797**	—	**75 852**	**892 945**	**968 797**
Finanšu aktīvi, kas novērtēti AC										
Nauda un naudas ekvivalenti	—	—	1 451 970	—	—	**1 451 970**				
Aizdevumi un avansi	—	—	1 754 182	—	—	**1 754 182**				
No ieguldītājiem saņemamās summas	—	—	85 321	—	—	**85 321**				
Kases finanšu aktīvi	—	—	—	73 003	—	**73 003**				
Citi aktīvi	—	—	—	—	950	**950**				
Finanšu aktīvi, kas novērtēti AC, kopā	—	—	**3 291 473**	**73 003**	**950**	**3 365 426**				
Finanšu aktīvi kopā	**75 852**	**797 341**	**3 387 077**	**73 003**	**950**	**4 334 223**				
Finanšu saistības, kas novērtētas AC										
Uzkrājumi aizdevumu saistībām	—	—	—	—	– 16 583	**– 16 583**				
Trešām personām maksājamās summas	—	—	—	—	– 190 927	**– 190 927**				
Citas saistības	—	—	—	—	– 2 419	**– 2 419**				
Finanšu saistības, kas novērtētas AC, kopā	—	—	—	—	**– 209 929**	**– 209 929**				
Finanšu saistības kopā	—	—	—	—	**– 209 929**	**– 209 929**				

4.2. ***Patieso vērtību novērtējums***

4.2.1. Vērtēšanas paņēmieni un būtiski nenovērojamie dati

Nākamajā tabulā norādīta informācija par vērtēšanas paņēmieniem un būtiskiem nenovērojamiem datiem, kas izmantoti patiesās vērtības hierarhijas 2. un 3. līmenī kategorizētu finanšu instrumentu novērtēšanai.

	Vērtēšanas paņēmiens	Būtiski nenovērojamie dati	Nenovērojamo datu izmantošana patiesās vērtības novērtējumā
Finanšu instrumenti, kas uzskaitīti patiesajā vērtībā			
Atvasinātie finanšu instrumenti	Diskontētā naudas plūsma: nākotnes naudas plūsmas tiek aplēstas, pamatojoties uz nākotnes valūtas maiņas kursiem / procentu likmēm (no novērojamiem nākotnes valūtas maiņas kursiem un ienesīguma līknēm pārskata perioda beigās) un līgumiskajām nākotnes/procentu likmēm, un diskontētas atbilstoši likmei, kura atspoguļo dažādu darījumu partneru kredītrisku.	Līknes, ko izmanto naudas plūsmu aplēsēs un diskontēšanā, ir pielāgotas tirgus datiem, un portfeļa mijmaiņas darījumu termiņi nepārsniedz ilgāko termiņu, kas pieejams datos. Tāpēc nav nenovērojamu datu.	Neattiecas.
Riska kapitāla fonds (RKF)	Koriģēto neto aktīvu metode: patieso vērtību nosaka, piemērojot visjaunākajā pārskatā atspoguļotajai neto aktīvu vērtībai koeficientu, kas atbilst Mehānisma procentuālajai daļai no īpašumtiesībām pamatā esošajā instrumentā, koriģējot atbilstoši naudas plūsmām, vai, ja pieejama, par pamatu ņemot precīzu attiecīgā fonda pārvaldnieka norādītu kapitāla daļu vērtību tajā pašā dienā. Lai aptvertu intervālu starp pēdējās pieejamās neto aktīvu vērtības (NAV) datumu un gada noslēguma pārskata datumu, pēc tam veic notikumu pārskatīšanas procedūru un vajadzības gadījumā koriģē pārskatā uzrādīto NAV.	Korekcija attiecībā uz laiku, kas pagājis no RKF pēdējā pārskata datuma līdz novērtējuma datumam, ņemot vērā pamatdarbības izdevumus un pārvaldības maksas, turpmākas RKF pamatā esošo aktīvu patiesās vērtības izmaiņas, radušās papildu saistības, pārmaiņas tirgū vai citas ekonomisko apstākļu izmaiņas.	Jo ilgāks laikposms starp patiesās vērtības novērtējuma dienu un RKF pēdējā pārskata datumu, jo lielāka korekcija par pagājušo laiku.
Tiešs kapitālieguldījums	Koriģētie neto aktīvi.	Korekcija par laiku, kas pagājis no ieguldījuma saņēmēja pēdējā pārskata datuma līdz novērtējuma datumam, ņemot vērā pamatdarbības izdevumus, turpmākas izmaiņas ieguldījuma saņēmēja pamatā esošo aktīvu patiesajā vērtībā, radušās papildu saistības, pārmaiņas tirgū vai citas ekonomisko apstākļu izmaiņas, kapitāla pieaugumu, kontroles pārdošanu/maiņu.	Jo lielāks tirgojamības diskonts, jo zemāka patiesā vērtība.

	Vērtēšanas paņēmiens	Būtiski nenovērojamie dati	Nenovērojamo datu izmantošana patiesās vērtības novērtējumā
		Diskontu par tirgojamības (likviditātes) trūkumu nosaka, vadoties pēc iepriekšējām darījumu cenām līdzīgam kapitālam valstī/reģionā, un tas ir robežās no 5 līdz 30 %.	
Aizdevumi patiesajā vērtībā (*IFE*)	Darbību turpinošiem aizņēmējiem – diskontēta naudas plūsma, kura aprēķināta, izmantojot līgumiskās/prognozētās nākotnes naudas pūsmas, kas diskontētas ar atbilstošu uz riska pamata koriģētu diskonta likmi, kurā ņemts vērā ar aizdevumu saistītais risks (ieskaitot aizņēmēja kredītrisku). Diskonta likmi salīdzina/novērtē ar jebkuru attiecīgu tirgus etalonu. Darbību neturpinošiem aizņēmējiem – neto aktīvu pieeja (likvidācijas vērtības pieeja).	Diskonta likmes komponenti, kas atspoguļo aizņēmēja kredītrisku salīdzinājumā ar bezriska tirgus likmēm.	Jo lielāka diskonta likme, jo zemāka patiesā vērtība.

	Vērtēšanas paņēmiens	Būtiski nenovērojamie dati	Nenovērojamo datu izmantošana patiesās vērtības novērtējumā
Finanšu instrumenti, kas nav uzskaitīti patiesajā vērtībā			
Aizdevumi un avansi	Diskontētās naudas plūsmas: vērtēšanas modelī izmanto līgumiskās naudas plūsmas un piemēro nosacījumu, ka neiestājas parādnieka saistību neizpilde, un tajās nav ņemtas vērā nodrošinājuma vērtības vai priekšlaicīgas atmaksas scenāriji. Lai iegūtu aizdevumu neto pašreizējo vērtību (NPV), izmantotais modelis diskontē katra aizdevuma līgumiskās naudas plūsmas, izmantojot koriģētu tirgus diskonta likni. Tad atsevišķo aizdevumu NPV koriģē, lai ņemtu vērā attiecīgos saistītos paredzamos zaudējumus. Tad rezultātus summē, lai iegūtu aizdevumu un avansu patieso vērtību.	Neattiecas.	Neattiecas.

	Vērtēšanas paņēmiens	Būtiski nenovērojamie dati	Nenovērojamo datu izmantošana patiesās vērtības novērtējumā
Kases finanšu aktīvi	Diskontētās naudas plūsmas.	Neattiecas.	Neattiecas.

Piemērojot 13. SFPS, atvasināto instrumentu patiesajā vērtībā 2023. un 2022. gada 31. decembrī ir iekļautas šādas vērtējuma korekcijas:

— kredīta vērtības korekcijas (*CVA*), kuras atspoguļo darījumu partneru kredītrisku darījumos ar atvasinātiem instrumentiem un kuru apjoms bija – 6 100 EUR 2023. gada 31. decembrī un – 6 100 EUR 2022. gada 31. decembrī,

— ebeta vērtības korekcijas (*DVA*), kuras atspoguļo pašu kredītrisku darījumos ar atvasinātiem instrumentiem un kuru apjoms bija + 7 200 EUR 2023. gada 31. decembrī un + 7 200 EUR 2022. gada 31. decembrī.

4.2.2. Pārvietojumi starp 1. un 2. līmeni

Mehānisma politika paredz atzīt pārvietojumus starp līmeņiem tā notikuma vai to apstākļu izmaiņu datumā, kas bija par iemeslu pārvietojumam.

Ne 2023., ne 2022. gadā Mehānisms neveica pārvietojumus no 1. līmeņa uz 2. līmeni vai no 2. līmeņa uz 1. līmeni patiesās vērtības hierarhijā.

4.2.3. 3. līmeņa patiesās vērtības

3. līmeņa patieso vērtību saskaņojums

Nākamajās tabulās ir atspoguļotas izmaiņas 3. līmeņa instrumentos ([26]) gadā, kas beidzās attiecīgi 2023. gada 31. decembrī un 2022. gada 31. decembrī.

(tūkst. EUR)

	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri
Atlikums 2023. gada 1. janvārī	**797 341**
Guvumi vai zaudējumi, kas iekļauti peļņā vai zaudējumos	
Patiesās vērtības korekcijas atzīšanas pārtraukšana pārdošanas dēļ	—
Neto patiesās vērtības izmaiņas akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem	– 15 142
Kopā	**– 15 142**
Izmaksātās summas	101 100
Atmaksājumi	– 32 560
Ārvalstu valūtas kursa starpība	– 30 026
Atlikums 2023. gada 31. decembrī	**820 713**

(tūkst. EUR)

	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri
Atlikums 2022. gada 1. janvārī	**697 631**
Guvumi vai zaudējumi, kas iekļauti peļņā vai zaudējumos	
Patiesās vērtības korekcijas atzīšanas pārtraukšana pārdošanas dēļ	99

([26]) Aizdevumi, kas novērtēti *FVTPL*, ir norādīti 7. skaidrojumā.

(tūkst. EUR)

	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri
Neto patiesās vērtības izmaiņas akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem	9 172
Kopā	**9 271**
Izmaksātās summas	139 935
Atmaksājumi	– 74 959
Ārvalstu valūtas kursa starpība	25 463
Atlikums 2022. gada 31. decembrī	**797 341**

Ne 2023., ne 2022. gadā Mehānisms neveica pārvietojumus no 3. līmeņa vai uz 3. līmeni patiesās vērtības hierarhijā.

Jutīguma analīze

Ietekme uz Mehānisma ieguldītāju līdzekļiem un peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā, kuras iemesls ir tiešā kapitāla un riska kapitāla ieguldījumu vērtības maiņa par +/–10 %, ir 82,1 miljons EUR un attiecīgi – 82,1 miljons EUR 2023. gada 31. decembrī (2022. gada 31. decembrī – 79,7 miljoni EUR un attiecīgi – 79,7 miljoni EUR), ja visi pārējie mainīgie faktori nemainās.

5. Nauda un naudas ekvivalenti

Nauda un naudas ekvivalenti ir:

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Nauda kasē	146 494	328 079
Termiņnoguldījumi	625 403	963 004
Komerciāli vērtspapīri	599 507	159 506
Nauda un naudas ekvivalenti naudas plūsmas pārskatā	**1 371 404**	**1 450 589**
Uzkrātie procenti	5 420	1 381
Nauda un naudas ekvivalenti finanšu stāvokļa pārskatā	**1 376 824**	**1 451 970**

6. Atvasinātie finanšu instrumenti

Atvasināto finanšu instrumentu, ko klasificē kā turētus tirdzniecībai, galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

2023. gada 31. decembrī	Patiesā vērtība		Nosacītā summa
	Aktīvi	Saistības	
Starpvalūtu mijmaiņas darījumi	9 983	—	43 250
Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi	45 782	—	1 640 000
Atvasināti finanšu instrumenti kopā	**55 765**	**—**	**1 683 250**

(tūkst. EUR)

2022. gada 31. decembrī	Patiesā vērtība		Nosacītā summa
	Aktīvi	Saistības	
Starpvalūtu procentu likmju mijmaiņas darījumi	4 778	—	47 033
Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi	71 074	—	1 790 000
Atvasināti finanšu instrumenti kopā	**75 852**	—	**1 837 033**

7. **Aizdevumi un avansi**

7.1 ***Aizdevumi un avansi***

Šajā tabulā ir norādīts aizdevumu un avansu sākuma un beigu atlikuma saskaņojums.

(tūkst. EUR)

	Vispārēji aizdevumi (*)	Prioritārie aizdevumi	Subordinētie aizdevumi	Kopā
AC novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2023. gada 1. janvārī	**1 236 887**	**563 277**	—	**1 800 164**
Izmaksātās summas	154 587	11 986	—	**166 573**
Norakstītās summas	—	—	—	—
Atmaksājumi	– 219 739	– 67 902	—	**– 287 641**
Kapitalizēti procenti	—	—	—	—
Ārvalstu valūtas kursa starpība	– 73 614	– 12 024	—	**– 85 638**
AC novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2023. gada 31. decembrī	**1 098 121**	**495 337**	—	**1 593 458**
Vērtības samazinājuma zaudējumu atskaitījums 2023. gada 1. janvārī	**– 37 604**	**– 22 798**	—	**– 60 402**
12 mēnešu PKZ neto izmaiņas	– 287	– 92	—	**– 379**
PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma: neto izmaiņas	– 1 060	4 887	—	**3 827**
PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	—	—	—	—
PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu apvērse	5 205	402	—	**5 607**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	1 348	402	—	**1 750**
Vērtības samazinājuma zaudējumu atskaitījums 2023. gada 31. decembrī	**– 32 398**	**– 17 199**	—	**– 49 597**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti AC, 2023. gada 31. decembrī	**1 065 723**	**478 138**	—	**1 543 861**
FVTPL novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2023. gada 1. janvārī	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Izmaksātās summas	—	37 092	3 572	**40 664**
Atmaksājumi	—	– 514	—	**– 514**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	—	– 2 925	48	**– 2 877**
FVTPL novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2023. gada 31. decembrī	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Patiesās vērtības korekcija 2023. gada 1. janvārī	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**

(tūkst. EUR)

	Vispārēji aizdevumi (*)	Prioritārie aizdevumi	Subordinētie aizdevumi	Kopā
Neto patiesās vērtības izmaiņas	—	– 8 941	9	**– 8 932**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	—	378	—	**378**
Patiesās vērtības korekcija 2023. gada 31. decembrī	**– 1 080**	**– 34 983**	**– 17 723**	**– 53 786**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti FVTPL, 2023. gada 31. decembrī	—	**71 593**	**52 730**	**124 323**
Amortizētās izmaksas	– 3 518	– 4 040	—	**– 7 558**
Procenti	11 560	10 876	250	**22 686**
Aizdevumi un avansi 2023. gada 31. decembrī	**1 073 765**	**556 567**	**52 980**	**1 683 312**

(*) Ieskaitot pārstāvniecības vienošanās.

(tūkst. EUR)

	Vispārēji aizdevumi (*)	Prioritārie aizdevumi	Subordinētie aizdevumi	Kopā
AC novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2022. gada 1. janvārī	**1 260 960**	**549 115**	—	**1 810 075**
Izmaksātās summas	186 211	68 638	—	**254 849**
Atmaksājumi	– 246 403	– 74 267	—	**– 320 670**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	36 119	19 791	—	**55 910**
AC novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2022. gada 31. decembrī	**1 236 887**	**563 277**	—	**1 800 164**
Vērtības samazinājuma zaudējumu atskaitījums 2022. gada 1. janvārī	**– 43 723**	**– 22 191**	—	**– 65 914**
12 mēnešu PKZ neto izmaiņas	– 7 009	– 750	—	– 7 759
PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma: neto izmaiņas	4 305	1 176	—	5 481
PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	—	– 393	—	– 393
PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu apvērse	11 082	151	—	11 233
Ārvalstu valūtas kursa starpība	– 2 259	– 791	—	– 3 050
Vērtības samazinājuma zaudējumu atskaitījums 2022. gada 31. decembrī	**– 37 604**	**– 22 798**	—	**– 60 402**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti AC, 2022. gada 31. decembrī	**1 199 283**	**540 479**	—	**1 739 762**
FVTPL novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2022. gada 1. janvārī	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**272 016**
Izmaksātās summas	—	5 644	—	**5 644**
Atmaksājumi	—	– 4 544	– 133 167	**– 137 711**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	—	887	—	**887**

(tūkst. EUR)

	Vispārēji aizdevumi (*)	Prioritārie aizdevumi	Subordinētie aizdevumi	Kopā
FVTPL novērtēto aizdevumu nominālvērtība 2022. gada 31. decembrī	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Patiesās vērtības korekcija 2022. gada 1. janvārī	**– 1 080**	**– 24 613**	**– 16 332**	**– 42 025**
Neto patiesās vērtības izmaiņas	—	– 1 680	– 1 400	**– 3 080**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	—	– 127	—	**– 127**
Patiesās vērtības korekcija 2022. gada 31. decembrī	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti FVTPL, 2022. gada 31. decembrī	—	**46 503**	**49 101**	**95 604**
Amortizētās izmaksas	– 3 450	– 3 718	—	**– 7 168**
Procenti	11 809	9 741	38	**21 588**
Aizdevumi un avansi 2022. gada 31. decembrī	**1 207 642**	**593 005**	**49 139**	**1 849 786**

(*) Ieskaitot pārstāvniecības vienošanās.

7.2. ***Aizdevumu un avansu vērtības samazinājuma zaudējumu atskaitījumi***

(tūkst. EUR)

	2023			
	PKZ visā darbības laikā			
	12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	Kopā
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti AC				
Atlikums 2023. gada 1. janvārī	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**
Pārvietojums uz 12 mēnešu PKZ	869	– 4 217	—	**– 3 348**
Pārvietojums uz PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	– 927	3 593	—	**2 666**
Zaudējumu atskaitījumu neto novērtējums	– 993	– 4 333	– 2 873	**– 8 199**
Jauni iniciēti vai iegādāti finanšu aktīvi	1 470	1 188	—	**2 658**
Finanšu aktīvi, kuru atzīšana atcelta	– 41	– 57	– 2 734	**– 2 832**
Ārvalstu valūtas kursa starpība (*)	– 784	– 317	– 649	**– 1 750**
Atlikums 2023. gada 31. decembrī	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**

(tūkst. EUR)

	2022			
	PKZ visā darbības laikā			
	12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	Kopā
Aizdevumi un avansi, kas novērtēti AC				
Atlikums 2022. gada 1. janvārī	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**65 914**
Pārvietojums uz 12 mēnešu PKZ	2 293	– 7 061	—	**– 4 768**
Pārvietojums uz PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	– 489	3 160	—	**2 671**
Pārvietojums uz PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	—	– 617	393	**– 224**
Zaudējumu atskaitījumu neto novērtējums	4 101	– 2 472	– 6 045	**– 4 416**
Jauni iniciēti vai iegādāti finanšu aktīvi	1 878	1 670	—	**3 548**
Finanšu aktīvi, kuru atzīšana atcelta	– 24	– 160	– 5 189	**– 5 373**
Ārvalstu valūtas kursa starpība (*)	46	1 029	1 975	**3 050**
Atlikums 2022. gada 31. decembrī	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**

(*) Ārvalstu valūtas kursa svārstības neiekļauj summās, kas norādītas peļņas vai zaudējumu un pārējo apvienoto ienākumu pārskatā, kā arī ieguldītāju līdzekļu izmaiņu pārskatā.

8. **Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri**

Nākamajā tabulā ir norādīts kapitālieguldījumu sākuma un beigu atlikuma saskaņojums.

(tūkst. EUR)

	Riska kapitāla fondi	Tieši kapitālieguldījumi	Kopā
Izmaksas 2023. gada 1. janvārī	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Izmaksātās summas	101 100	—	**101 100**
Atmaksājumi/pārdošana	– 32 560	—	**– 32 560**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	– 15 727	– 8 256	**– 23 983**
Izmaksas 2023. gada 31. decembrī	**633 347**	**73 455**	**706 802**
Nerealizētā peļņa un zaudējumi 2023. gada 1. janvārī	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Nerealizēto guvumu un zaudējumu neto izmaiņas	– 43 652	28 510	**– 15 142**
Patiesās vērtības korekcijas atzīšanas pārtraukšana akciju mijmaiņas darījuma dēļ	—	—	—
Ārvalstu valūtas kursa starpība	– 683	– 5 360	**– 6 043**
Nerealizētā peļņa un zaudējumi 2023. gada 31. decembrī	**59 695**	**54 216**	**113 911**
Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri 2023. gada 31. decembrī	**693 042**	**127 671**	**820 713**

(tūkst. EUR)

	Riska kapitāla fondi	Tieši kapitālieguldījumi	Kopā
Izmaksas 2022. gada 1. janvārī	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Izmaksātās summas	139 935	—	**139 935**
Atmaksājumi/pārdošana	– 74 959	—	**– 74 959**
Akciju mijmaiņas darījums	—	3 598	**3 598**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	22 397	635	**23 032**
Izmaksas 2022. gada 31. decembrī	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Nerealizētie guvumi un zaudējumi 2022. gada 1. janvārī	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Nerealizēto guvumu un zaudējumu neto izmaiņas	4 149	5 023	**9 172**
Patiesās vērtības korekcijas atzīšanas pārtraukšana pārdošanas dēļ	—	– 3 499	**– 3 499**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	2 472	– 41	**2 431**
Nerealizētā peļņa un zaudējumi 2022. gada 31. decembrī	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri 2022. gada 31. decembrī	**684 564**	**112 777**	**797 341**

9. **No ieguldītājiem saņemamās summas**

Visu no ieguldītājiem saņemamo summu 85,3 miljonu EUR apmērā (2022. gadā – 85,3 miljoni EUR) veido pieprasītās, bet nesamaksātās dalībvalstu iemaksas.

10. **Kases finanšu aktīvi**

Kases aktīvu portfeli veido kotētās obligācijas, kurām pārskata datumā līdz termiņam ir mazāk nekā trīs mēneši. Nākamajā tabulā norādītas pārmaiņas kases aktīvu portfelī.

(tūkst. EUR)

Atlikums 2023. gada 1. janvārī	**73 003**
Iegāde	348 523
Termiņi	– 421 278
Izmaiņas prēmiju/diskontu amortizācijā	– 248
Uzkrāto procentu izmaiņas	—
Atlikums 2023. gada 31. decembrī	—

(tūkst. EUR)

Atlikums 2022. gada 1. janvārī	—
Iegāde	920 290
Termiņi	– 847 608
Izmaiņas prēmiju/diskontu amortizācijā	247
Uzkrāto procentu izmaiņas	74
Atlikums 2022. gada 31. decembrī	**73 003**

11. **Citi aktīvi**

Citu aktīvu galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
No EIB saņemamā summa	616	940
Finanšu garantijas	—	10
Citi aktīvi kopā	**616**	**950**

12. **Nākamo periodu ienākumi**

Nākamo periodu ienākumu galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Nākamo periodu procentu likmes subsīdijas	47 313	51 498
Nākamo periodu komisijas naudas maksājumi par aizdevumiem un avansiem	1 202	919
Nākamo periodu ienākumi kopā	**48 515**	**52 417**

13. **Uzkrājumi aizdevumu saistībām**

Nākamajās tabulās ir norādīts neizmaksāto aizdevumu (aizdevumu saistību) zaudējumu atskaitījuma sākuma un beigu atlikuma saskaņojums.

(tūkst. EUR)

	2023			
	12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	Kopā
Aizdevumu saistības				
Atlikums 1. janvārī	**4 825**	**11 758**	—	**16 583**
Pārvietojums uz PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	– 163	1 955	—	**1 792**
Zaudējumu atskaitījumu neto novērtējums	466	8 206	—	**8 672**
Jauni iniciēti vai iegādāti finanšu aktīvi	– 1 295	– 1 461	—	**– 2 756**
Finanšu aktīvi, kuru atzīšana atcelta	– 1 120	– 4 118	—	**– 5 238**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	2	– 17	—	**– 15**
Atlikums 31. decembrī	**2 715**	**16 323**	—	**19 038**

(tūkst. EUR)

	2022			
	12 mēnešu PKZ	PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	PKZ visā darbības laikā ar kredītvērtības samazinājumu	Kopā
Aizdevumu saistības				
Atlikums 1. janvārī	**1 693**	**14 909**	—	**16 602**
Pārvietojums uz PKZ visā darbības laikā bez kredītvērtības samazinājuma	– 302	4 687	—	**4 385**
Zaudējumu atskaitījumu neto novērtējums	3 147	– 6 797	—	**– 3 650**
Jauni iniciēti vai iegādāti finanšu aktīvi	428	354	—	**782**
Finanšu aktīvi, kuru atzīšana atcelta	– 142	– 1 395	—	**– 1 537**
Ārvalstu valūtas kursa starpība	1	—	—	**1**
Atlikums 31. decembrī	**4 825**	**11 758**	—	**16 583**

14. **Trešām personām maksājamās summas**

Trešām personām maksājamo summu galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Neto vispārējie administratīvie izdevumi, kas pienākas EIB	29 655	33 628
Citas summas, kas pienākas EIB	39 384	1 460
Procentu likmes subsīdijas un TP, kas pienākas dalībvalstīm, bet vēl nav izmaksātas	358 789	155 839
Trešām personām maksājamās summas kopā	**427 828**	**190 927**

15. **Citas saistības**

Citu saistību galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Aizdevumu summu priekšlaicīga atmaksa	2 727	1 790
Nākamo periodu ienākumi no procentu likmes subsīdijām	611	629
Citas saistības kopā	**3 338**	**2 419**

16. **Pieprasītās dalībvalstu iemaksas (tūkst. EUR)**

Dalībvalsts	Iemaksa Mehānismā	Iemaksa procentu likmes subsīdijām un tehniskajai palīdzībai	Kopējās iemaksas	Pieprasītas, bet nesamaksātas summas (*)
Austrija	94 677	20 161	114 838	2 398

Dalībvalsts	Iemaksa Mehānismā	Iemaksa procentu likmes subsīdijām un tehniskajai palīdzībai	Kopējās iemaksas	Pieprasītas, bet nesamaksātas summas (*)
Beļģija	138 169	28 441	166 610	3 249
Bulgārija	2 660	1 361	4 021	219
Horvātija	1 126	969	2 095	225
Kipra	1 566	750	2 316	112
Čehija	9 697	4 961	14 658	797
Dānija	77 279	16 633	93 912	1 980
Igaunija	992	521	1 513	86
Somija	55 115	12 364	67 479	1 509
Francija	818 754	159 285	978 039	17 813
Vācija	823 467	173 107	996 574	20 580
Grieķija	50 271	12 130	62 401	1 507
Ungārija	9 230	4 295	13 525	615
Īrija	27 921	7 387	35 308	940
Itālija	470 233	104 875	575 108	12 530
Latvija	1 364	709	2 073	116
Lietuva	2 248	1 138	3 386	181
Luksemburga	10 395	2 194	12 589	255
Malta	526	253	779	38
Nīderlande	187 913	40 256	228 169	4 777
Polija	24 591	12 537	37 128	2 007
Portugāle	39 250	9 557	48 807	1 197
Rumānija	7 734	4 200	11 934	718
Slovākija	4 231	2 248	6 479	376
Slovēnija	3 137	1 507	4 644	225
Spānija	250 314	63 448	313 762	7 932
Zviedrija	102 760	23 561	126 321	2 939
Apvienotā Karaliste	506 075	120 148	626 223	—
Kopā 2023. gada 31. decembrī	**3 721 695**	**828 996**	**4 550 691**	**85 321**
Kopā 2022. gada 31. decembrī	**3 701 695**	**548 996**	**4 250 691**	**85 321**

(*) 2023. gada 15. novembrī Padome noteica finanšu iemaksu summu, kas katrai dalībvalstij jāiemaksā līdz 2024. gada 21. janvārim. 2023. gada 31. decembrī neiemaksātā summa bija 85,3 miljoni EUR.

17. **Dalībvalstu veiktās iemaksas**

(tūkst. EUR)

	Eiropas Komisija			AK	Kopā
	ĀKK	AZT	Kopā		
Dalībvalstu veiktās iemaksas 2023. gada 1. janvārī	—	—	—	—	—
Atmaksājumi saistībā ar 2021. gadu	251 000	7 000	**258 000**	44 386	**302 386**
Atmaksājumi saistībā ar 2022. gadu	236 883	6 732	**243 615**	41 912	**285 527**
Dalībvalstu veiktās iemaksas 2023. gada 31. decembrī	**487 883**	**13 732**	**501 615**	**86 298**	**587 913**

Saskaņā ar pārvietojuma nolīgumu Mehānisms no 2023. gada līdz 2027. gada 31. decembrim katru gadu pārskaita EK pieejamo ĀKK IM atmaksājumu un AZT IM atmaksājumu summu. Pieejamo ĀKK IM atmaksājumu un AZT IM atmaksājumu indikatīvā summa ir attiecīgi 1 000 miljoni EUR un 35 miljoni EUR. Turklāt Mehānisms pārskaita Apvienotajai Karalistei summas, kas atbilst Apvienotās Karalistes daļai no šiem pieejamajiem atmaksājumiem. Iepriekšējā tabulā ir parādīti jau izmaksātie atmaksājumi.

18. **Saistības un iespējamās saistības**

(tūkst. EUR)

	31.12.2023.	31.12.2022.
Saistības		
Neizmaksātie aizdevumi	883 092	1 671 851
Neizmaksātās saistības attiecībā uz akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem	297 534	411 172
Izsniegtās garantijas	985	—
Procentu likmes subsīdijas un tehniskā palīdzība	422 758	441 630
Iespējamās saistības		
Parakstītās neizsniegtās garantijas	46 764	49 378
Saistības un iespējamās saistības kopā	**1 651 133**	**2 574 031**

19. **Procenti un līdzīgi ienākumi un izdevumi**

Procentu un līdzīgu ienākumu galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Nauda un naudas ekvivalenti	36 668	1 999
Aizdevumi un avansi	95 137	82 162

(tūkst. EUR)

	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Procentu likmes subsīdijas	10 029	9 625
Kases finanšu aktīvi	3 584	—
Atvasinātie finanšu instrumenti	2 918	—
Procenti un līdzīgi ienākumi kopā	**148 336**	**93 786**

Procentu un līdzīgu izdevumu galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Atvasinātie finanšu instrumenti	—	– 5 080
Kases finanšu aktīvi	—	– 399
Procenti un līdzīgi izdevumi kopā	**—**	**– 5 479**

20. **Maksu un komisijas naudas ienākumi un izdevumi**

Maksu un komisijas naudas ienākumu galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Maksas un komisijas nauda par aizdevumiem un avansiem	1	42
Maksas un komisijas nauda par finanšu garantijām	24	469
Maksu un komisijas naudas ienākumi kopā	**25**	**511**

Maksu un komisijas naudas izdevumu galvenais komponents ir šāds:

(tūkst. EUR)

	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Komisijas maksa, kas samaksāta trešām personām par akcijām un citiem mainīgā procenta vērtspapīriem	– 62	– 761
Maksu un komisijas naudas izdevumi kopā	**– 62**	**– 761**

21. **Akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru neto rezultāts**

Akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru neto rezultāta galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Neto ieņēmumi	130	35
Dividenžu ienākumi	6 555	15 225
Neto patiesās vērtības izmaiņas	– 15 142	9 172
Akciju un citu mainīgā procenta vērtspapīru neto rezultāts	**– 8 457**	**24 432**

22. **Valūtas maiņas neto rezultāti**

Valūtas maiņas neto rezultātu galvenie komponenti ir šādi:

(tūkst. EUR)

	No 1.1.2023. līdz 31.12.2023.	No 1.1.2022. līdz 31.12.2022.
Ārvalstu valūtas pozīciju pārvērtējums		
Nauda un naudas ekvivalenti	– 123	6 687
Atvasinātie finanšu instrumenti	86 071	– 194 033
Aizdevumi un avansi	– 89 458	50 951
Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	– 30 026	25 464
Cits	3 479	– 934
Ārvalstu valūtas pozīciju pārvērtējums kopā	**– 30 057**	**– 111 865**
Ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumu realizētie rezultāti (riska ierobežošanas izmaksas)	**– 37 828**	**– 28 239**
Valūtas maiņas neto rezultāts	**– 67 885**	**– 140 104**

23. **Vispārējie administratīvie izdevumi**

Vispārējie administratīvie izdevumi atspoguļo EIB faktiskās izmaksas par Mehānisma pārvaldīšanu, atskaitot ienākumus no standarta maksas par novērtēšanu, ko EIB saņem tieši no Mehānisma klientiem.

2023. gada 31. decembrī kopējie vispārējie administratīvie izdevumi bija – 29,7 miljoni EUR (2022. gada 31. decembrī – – 33,6 miljoni EUR).

24. **Iesaiste nekonsolidētos strukturētos subjektos (tūkst. EUR)**

Strukturēta subjekta definīcija

Strukturēts subjekts ir subjekts, kas veidots tā, ka balsstiesības vai citas līdzīgas tiesības nav noteicošais faktors, nosakot, kas kontrolē šo subjektu. 12. SFPS ir norādīts, ka strukturētam subjektam bieži vien ir dažas vai visas šīs iezīmes:

— ierobežota darbība,

— šaurs, labi definēts mērķis, piemēram, īstenot no nodokļu viedokļa efektīvu nomu, veikt pētniecības un izstrādes darbības, nodrošināt kapitāla vai finansējuma avotu subjektam vai nodrošināt ieguldītājiem iespējas ieguldīt, nododot ar strukturētā subjekta aktīviem saistītos riskus un ieguvumus ieguldītājiem,

— pašu kapitāls, kas nav pietiekams, lai strukturētais subjekts varētu finansēt savu darbību bez subordinēta finansiāla atbalsta,

— finansējums ieguldītājiem vairāku līgumiski saistītu instrumentu veidā, kas rada kredītriska vai citu risku koncentrāciju (laidieni).

Nekonsolidēti strukturētie subjekti

Termins "nekonsolidēts strukturēts subjekts" attiecas uz visiem strukturētajiem subjektiem, kurus Mehānisms nekontrolē, un arī uz līdzdalību strukturētos subjektos, kas nav konsolidēti.

Līdzdalības strukturētos subjektos definīcija

12. SFPS "līdzdalība" ir definēta plaši, iekļaujot tajā jebkuru vienošanās dokumentā vai citā dokumentā noteiktu iesaistīšanos darbībās ar citu subjektu, kuras rezultātā subjekts ir pakļauts mainīgiem ieņēmumiem, ko rada cita subjekta darbības rezultāti. Šādas līdzdalības piemēri ir arī kapitāla daļu turēšana un cita veida iesaiste, piemēram, finansējuma, likviditātes atbalsta, kredītkvalitātes uzlabojumu un garantiju sniegšana otram subjektam vai saistību uzņemšanās attiecībā pret šo subjektu. 12. SFPS ir noteikts, ka pārskatu sniedzošam subjektam ne vienmēr ir līdzdalība citā subjektā tikai tāpēc vien, ka starp tiem pastāv parastas klienta un piegādātāja attiecības.

Nākamajā tabulā ir raksturoti strukturētu subjektu veidi, kurus Mehānisms nekonsolidē, bet kuros tam ir līdzdalība.

Strukturētā subjekta veids	Raksturs un mērķis	Mehānisma līdzdalība
Projekta finansēšana – aizdošana īpašam nolūkam dibinātām sabiedrībām (*SPV*)	Projekta finansēšanas darījumi (PF operācijas) ir darījumi, kuros Mehānisms uztic parāda apkalpošanu aizņēmējam, kā vienīgais vai galvenais ieņēmumu avots ir viens aktīvs vai neliels skaits aktīvu, kurus finansē no šā parāda vai citiem iepriekš eksistējušiem aktīviem, kas līgumiski piesaistīti projektam. PF operācijas bieži vien finansē ar *SPV* starpniecību.	Neto izmaksātās summas; procentu ienākumi.
Riska kapitāla operācijas	Mehānisms finansē riska kapitāla un ieguldījumu fondus. Riska kapitāla un ieguldījumu fondi apvieno un pārvalda naudas līdzekļus, kas pieder ieguldītājiem, kuri vēlas iegādāties privāta kapitāla daļas mazos un vidējos uzņēmumos ar pārliecinošu izaugsmes potenciālu, kā arī finansēt infrastruktūras projektus.	Ieguldījumi daļās/akcijās, ko emitē riska kapitāla subjekts; dividendes, kas saņemtas kā ienākumi no dividendēm.

Nākamajā tabulā ir norādītas to nekonsolidēto strukturēto subjektu uzskaites vērtības, kuros pārskata datumā Mehānismam ir līdzdalība, kā arī Mehānisma maksimālo zaudējumu risks saistībā ar šiem subjektiem. Maksimālais zaudējumu risks ietver uzskaites vērtības un ar tām saistītās neizmaksātās saistības.

		31.12.2023.		31.12.2022.	
Strukturētā subjekta veids	Apraksts	Uzskaites vērtība	Maksimālā pakļautība zaudējumiem	Uzskaites vērtība	Maksimālā pakļautība zaudējumiem
Riska kapitāla fondi	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	693 042	725 781	684 564	1 091 122
Kopā		**693 042**	**725 781**	**684 564**	**1 091 122**

Mehānisms strukturētiem subjektiem nesniedz atbalstu, kas pārsniedz attiecīgo finansējumu.

25. **Ietekmes palielināšanas finansējuma programma (tūkst. EUR)**

ĀKK un ES kopīgā ministru padome 2013. gada jūnijā apstiprināja jauno finanšu protokolu 11. Eiropas Attīstības fondam (EAF) 2014.–2020. gada periodam.

Tika panākta vienošanās par jaunu finanšu līdzekļu piešķīrumu ieguldījumu mehānismam 500 miljonu EUR apmērā, kas ir t. s. ietekmes palielināšanas finansējuma programma jeb *IFE* un dos Mehānismam iespēju atbalstīt projektus ar īpaši lielu potenciālu ietekmi uz attīstību, vienlaikus uzņemoties šādiem ieguldījumiem piemītošus lielākus riskus. Šis finansējums sniedz Mehānismam jaunas iespējas vairāk aizdot privātajam sektoram, veicot ieguldījumus šādos instrumentos:

kapitāla fondi sociālās ietekmes palielināšanai – veidot šādus fondus mudina arvien lielāks skaits tādu privātā kapitāla fondu pārvaldnieku, kuru fondu ieguldījumu stratēģijas pamatuzdevums ir risināt sociālās vai vides problēmas, vienlaikus panākot ilgtspēju gan fondam, gan ieguldījumu saņēmējiem uzņēmumiem;

aizdevumi finanšu starpniekiem (piemēram, mikrofinanšu iestādēm, vietējas nozīmes bankām un krājaizdevu sabiedrībām), kas darbojas ĀKK valstīs, kurās saskaņā ar pašreizējām kredītriska nostādnēm EIB nevar veikt finansēšanu, īpaši vietējā valūtā, tādu faktoru dēļ kā augsts valsts risks, valūtas svārstīgums vai cenu noteikšanas etalona neesība. Šādu aizdevumu galvenais mērķis ir finansēt projektus, kam ir liela ietekme uz attīstību, īpaši tādās jomās kā atbalsts mikrouzņēmumiem un maziem uzņēmumiem un lauksaimniecībai, kuras parasti nav atbilstīgas IM finansējuma saņemšanai;

instrumenti riska dalīšanas veicināšanai, kuri darbojas kā pirmās kārtas zaudējumu garantijas ("pirmās kārtas zaudējumu daļas"), kas veicina tādas EIB operācijas, kurās risks tiek dalīts ar vietējiem finanšu starpniekiem (galvenokārt komercbankām), lai labumu gūtu MVU un mazi projekti, kuri nesaņem pietiekamus pakalpojumus un atbilst kritērijiem ietekmes palielināšanas finansēšanai, situācijās, kad ir konstatēta tirgus nepilnība, kas kavē MVU / mazo projektu piekļuvi finansējumam. Pirmās kārtas zaudējumu daļas būtu veidotas kā pretgarantija par labu prioritāriem garantiju laidieniem, ko finansē EIB ieguldījumu mehānisma ietvaros un citas starptautiskas finanšu iestādes / attīstības finanšu iestādes, un tādējādi tiks radīts ievērojams sviras efekts;

tieša finansēšana – tiks izmantoti parāda instrumenti (t. i., aizdevumi) vai pašu kapitāla instrumenti projektos, ko virza droši un pieredzējuši virzītāji un kam ir liela ietekme uz attīstību, bet kas tomēr būs arī saistīti ar lielākiem paredzamajiem zaudējumiem un grūtībām atgūt ieguldījumu (tāds kapitāla vērtspapīru risks, ar kuru saistīti lielāki paredzamie zaudējumi nekā parasti). EIB piemēro stingrus atlases un atbilstīguma kritērijus šim instrumentam, jo, neraugoties uz šo projektu lielo ietekmi uz attīstību, tie nevarētu izpildīt pieņemamus finansēšanas kritērijus (t. i., saistībā ar tiem ir maz cerību atgūt ieguldījumu vai kompensēt zaudējumus, izmantojot procentu likmes / kapitāla atdevi).

IFE arī ļauj aizdevumus piešķirt jaunām nozarēm, piemēram, veselības aprūpei un izglītībai, lauksaimniecībai un pārtikas nodrošinājumam, kā arī attīstīt jaunus un inovatīvus instrumentus riska dalīšanai. 2016. gadā *IFE* finansēšanas spēja tika palielināta līdz 800 miljoniem EUR, kā rezultātā *IFE* kļuva par daļēji atjaunojamu.

No finanšu un grāmatvedības viedokļa *IFE* ir IM portfeļa daļa, un to uzskaita vispārējos IM gada finanšu pārskatos.

Šajā tabulā norādītas uzskaites vērtības un summas, par kurām veikta saistību uzņemšanās, bet kuras vēl nav izmaksātas, dalījumā pa aktīvu veidiem.

IFE ieguldījuma veids	Apraksts	Novērtējums	Bruto uzskaites vērtība 31.12.2023.	Zaudējumu atskaitījums/ pat. vērt. kor. summa 31.12.2023.	Uzskaites vērtība 31.12.2023.	Neizmaksātā summa 31.12.2023.	ĀRPUSBILANCES PKZ kor. summa 31.12.2023.
Aizdevumi finanšu starpniekiem	Aizdevumi un avansi	AC	73 423	– 1 522	71 901	7 749	– 334
Tiešas aizdevumu operācijas	Aizdevumi un avansi	*FVTPL*	152 155	– 58 759	93 396	68 288	—

IFE ieguldījuma veids	Apraksts	Novērtējums	Bruto uzskaites vērtība 31.12.2023.	Zaudējumu atskaitījums/ pat. vērt. kor. summa 31.12.2023.	Uzskaites vērtība 31.12.2023.	Neizmaksātā summa 31.12.2023.	ĀRPUSBILANCES PKZ kor. summa 31.12.2023.
Kapitāla fondi sociālās ietekmes palielināšanai	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	*FVTPL*	110 572	9 936	120 508	58 572	—
Tieša līdzdalība kapitālā	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	*FVTPL*	58 889	41 490	100 379	14	—
Instrumenti riska dalīšanas veicināšanai	Izsniegtās garantijas	augstākās vērtības pieeja (*)	—	—	—	44 264	—
Kopā			**395 039**	**– 8 855**	**386 184**	**178 887**	**– 334**

(*) Sīkāku informāciju skatīt 2.4.3. skaidrojuma iedaļā "Turpmāka novērtēšana".

IFE ieguldījuma veids	Apraksts	Novērtējums	Bruto uzskaites vērtība 31.12.2022.	Zaudējumu atskaitījums/ pat. vērt. kor. summa 31.12.2022.	Uzskaites vērtība 31.12.2022.	Neizmaksātā summa 31.12.2022.	ĀRPUSBILANCES PKZ kor. summa 31.12.2022.
Aizdevumi finanšu starpniekiem	Aizdevumi un avansi	AC	79 778	– 3 454	76 324	64 345	– 632
Tiešas aizdevumu operācijas	Aizdevumi un avansi	*FVTPL*	104 709	– 45 224	59 485	67 215	—
Kapitāla fondi sociālās ietekmes palielināšanai	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	*FVTPL*	94 385	23 802	118 187	79 393	—
Tieša līdzdalība kapitālā	Akcijas un citi mainīgā procenta vērtspapīri	*FVTPL*	59 429	26 939	86 368	14	—
Instrumenti riska dalīšanas veicināšanai	Izsniegtās garantijas	augstākās vērtības pieeja (*)	—	—	—	46 878	—
Kopā			**338 301**	**2 063**	**340 364**	**257 845**	**– 632**

(*) Sīkāku informāciju skatīt 2.4.3. skaidrojuma iedaļā "Turpmāka novērtēšana".

EIB piemēro vispārējo pilnvaru riska principus *IFE* tiešo aizdevumu operācijām (izņemot aizdevumus finanšu starpniekiem), kā paredzēts EIB Kredītriska un kapitāla riska pamatnostādnēs, un lai uzraudzītu un paziņotu risku, kas saistīts ar *IFE* tiešajām aizdevumu operācijām, pamatojoties uz to patieso vērtību. Saskaņā ar šo metodiku EIB veic kvalitatīvu riska novērtējumu (KRN), kura mērķis ir novērtēt ieguldījumu pamatotību un šādu operāciju komerciālās dzīvotspējas ticamību.

26. **Informācija par saistītajām pusēm**

Mehānisms ir identificējis EIB kā saistītu pusi saistībā ar 24. SGS, jo ES dalībvalstis ir pilnvarojušas EIB pārvaldīt Mehānismu saskaņā ar piemērojamā tiesiskā regulējuma noteikumiem, arī uzraudzīt tā darbību līdz pilnīgai atmaksāšanai, un sniegt galvenā vadības personāla pakalpojumus (EIB Vadības komiteja un EIB Revīzijas komiteja). Šajā saistībā EIB ir tiesīga atgūt savas faktiskās izmaksas, kuras radušās saistībā ar Mehānisma pārvaldīšanu, atskaitot ienākumus no standarta maksas par novērtēšanu, ko EIB saņem tieši no Mehānisma klientiem. Sīkāku informāciju par atlīdzību skatīt 23. skaidrojumā.

27. **Turpmākie notikumi**

Pēc bilances datuma nav bijis būtisku notikumu, kuru dēļ būtu nepieciešamas korekcijas vai informācijas atklāšana finanšu pārskatos par situāciju 2023. gada 31. decembrī.

Krievijas iebrukuma Ukrainā un šā iebrukuma plašāku ekonomisko seku kontekstā Banka turpina cieši uzraudzīt situāciju, jo īpaši turpmāko notikumu pārskatīšanas ietvaros.